

ÉVES JELENTÉS

2023

ÉVES JELENTÉS

A MAGYAR NEMZETI BANK
2023. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

2023

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

ISSN 1216-6200 (nyomtatott)

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2023. évi üzleti jelentése	5
1. Elnöki köszöntő	7
2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden	9
2.1. Az MNB célja, alapvető és egyéb feladatai	9
2.2. Az MNB szervei, vezetői	10
2.3. Az MNB szervezete	15
2.4. Az MNB, mint a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja	17
3. Beszámoló az MNB 2023. évi tevékenységéről	18
3.1. Monetáris politika	18
3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	27
3.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem	32
3.4. Szanálás	42
3.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	44
3.6. Nemzetközi tartalékok kezelése	50
3.7. Készpénzlogisztikai tevékenység	54
3.8. Statisztikai szolgálat	60
3.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége	63
3.10. Az MNB környezeti fenntarthatósági tevékenysége	65
3.11. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők	68
3.12. Az MNB 2023. évi eredményének alakulása	70
3.13. Az MNB 2023. évi gazdálkodása	72
3.14. A KBER-bizottságok bemutatása	76
3.15. Az MNB kutatási tevékenysége	78
3.16. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák	79
4. Kiegészítő információk az MNB 2023. évi felügyeleti tevékenységéről	87
5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	92

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2023. évi auditált beszámolója	97
1. Auditori jelentés	98
2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	102
3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	103
4. Kiegészítő melléklet	104
4.1. Az MNB számviteli politikája	104
4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2023. évi mérlegére és eredményére	109
4.3. Központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	110
4.4. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	110
4.5. Központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei	111
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	112
4.7. Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek	112
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	113
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	114
4.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	115
4.11. Egyéb forint- és devizakötelezettségek	115
4.12. Befektetett eszközök	117
4.13. Céltartalék és értékvesztés	124
4.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	125
4.15. Saját tőke alakulása	125
4.16. Kiegyenlítési tartalékok alakulása	126
4.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	126
4.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	129
4.19. A devizaállományok ártértékeléséből származó eredmény összetevői	132
4.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	132
4.21. Egyéb eredmény	133
4.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	133
4.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	134
4.24. A banküzemi eredmény alakulása	135
4.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása	137

A) rész
A Magyar Nemzeti Bank
2023. évi üzleti jelentése

1. Elnöki köszöntő

Egy kiemelten nehéz és összetett problémákkal jelentkező időszak után 2023-ra már egyértelműen a javuló trendek voltak a jellemzőek. A 2023-as év több szempontból is a fordulat esztendejének nevezhető. A pozitív változásokban jelentős szerepet tölthettek be a jegybank folyamatos válságkezelő intézkedései. A koronavírus-járvány 2020. évi kitörését követően a Magyar Nemzeti Bank sikerrel kezelte az egymást felerősítő krízisek által okozott kihívásokat, amelyeknek nemzetgazdasági hatásai 2023-ban is jelentősek voltak.

A változások közül kiemelendő, hogy 2023 egyértelműen az inflációs fordulat éve volt. Az infláció év elején még világszerte történelmi magas szintek közelében alakult, azonban év végére már jelentős mérséklődés volt a jellemző. A globális növekedési és inflációs kilátásokat főként a geopolitikai feszültségek, a globálisan meghatározó jegybankok kamatpályájára vonatkozó várakozások és az energiaárak alakulása határozták meg.

A hazai infláció az év eleji csúcsot követően szintén csökkentő pályára állt, és gyors ütemben mérséklődött. A fogyasztóiár-index 25,7 százalékon tetőzött januárban, ahonnan decemberre 5,5 százalékra mérséklődött. Európai összehasonlításban hazánkban csökkent legnagyobb mértékben az infláció az év során, és év végére a legalacsonyabb értéket mutatta a régiós országok körében. Magyarország gazdasági teljesítménye az első két negyedévben visszaesést mutatott, majd a harmadik negyedévi felpattanást követően 2023 negyedik negyedévében stagnált. 2023 egészében a GDP – elsősorban a magas infláció következtében – 0,9 százalékkal csökkent.

A 2023-as inflációs fordulat hazai alapját még 2022 októberében teremtette meg az MNB, amikor monetáris politikai eszközökkel biztosította a pénzügyi piacok stabilitását. Az akkori intézkedések hatására a tőkeáramlás visszafordult, a lakosság és a vállalati szektor forint iránti bizalma helyreállt. A lépések beértek: az elért eredmények és a javuló kockázati környezet lehetővé tette, hogy a jegybank 2023 májusától fokozatosan az alapkamat szintjére csökkentse az egynapos betéti gyorstender kamatát. Ezzel az MNB – a defláció folytatásának és a hazai pénzügyi piacok stabilitásának veszélyeztetése nélkül – normalizálta a rendkívüli kamatkörnyezetet. 2023. szeptember 29-én az MNB meghirdette az utolsó egynapos betéti gyorstendert és a monetáris politika új szakaszba lépett.

Az MNB célja mindenkor annak a lehető legalacsonyabb kamatpályának az elérése, amely biztosítja az árstabilitást, fenntartja a pénzpiaci stabilitást és lehetővé teszi a piaci alapú hitelezés újraindulását. Ezzel összhangban a Monetáris Tanács a régióban elsőként kezdte meg a kamatok csökkentését, és hazai viszonylatban egyedülálló gyorsasággal, összesen 725 bázisponttal mérsékelte a jegybanki kamatot. Ezzel év végére 10,75 százalékra mérséklődött az alapkamat. Nem csak az infláció és az ország gazdasági teljesítményének alakulásában, hanem a kamatok változásában is végbement 2023-ban a szükséges pozitív fordulat.

A változásokat segítette az is, hogy a hazai bankrendszer 2023-ban is stabil maradt. A hitelintézetek folyamatosan biztosították a szükséges forrásokat a gazdaság szereplői számára, elősegítve ezzel a gazdaság zökkenőmentes működését. A korábbi évekhez képest lassabban, de tovább bővült a hitelállomány. A 2023-as év végén a vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 6 százalékot ért el, a háztartási hitelállomány pedig éves alapon 2,7 százalékkal bővült. A lakossági hiteldinamika lassulásának a szigorúbb monetáris környezet, a bizonytalan gazdasági kilátások, a csökkenő reálbérek, az alacsony fogyasztói bizalom, valamint a 2024-től megváltozó otthonteremtési programok miatti kivárás volt az oka.

Az MNB 2021-től áttért a karbonsemleges működésre. A 2020–2022 közötti időszakra vonatkozó környezetvédelmi stratégiájában az MNB azt a célkitűzést fogalmazta meg, hogy 2022. év végéig legalább 30 százalékkal csökkenti az operatív működéshez kapcsolódó karbonlábnyomot. Ezt a célkitűzést sikerült közel kétszeresen túlteljesíteni. A jegybank a 2023–2025 közötti időszakra vonatkozóan vállalta a karbonlábnyom további csökkentését: 2025. év végére 75 százalékos mértéket tűzött ki célul.

Az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége eredményesen folytatódott 2023-ban is. Példaként érdemes kiemelni, hogy elérhetővé vált a megújult Diákszéf mobilapplikáció, amely már valódi pénz kezelésére is alkalmas. Így az Európai Unióban a Diákszéf kezdeményezés az első, lakossági ügyfelek számára is elérhető digitális jegybankpénz program. A magyar jegybank a társadalmi felelősségvállalási stratégiájában foglaltak alapján működteti a Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpontot, amely 2023. év végéig több mint 190 ezer látogatót fogadott, sikeres

működését számos hazai és nemzetközi díj és elismerés is bizonyítja.

Fontos eredmény az is, hogy 2023-ban újabb kiadványokkal bővült az MNB szakkönyvsorozata. A Stabilitás és Bizalom – A magyar pénzügyi felügyelés története című kiadvány átfogóan mutatja be a hazai pénzügyi felügyelet kialakulását és történetét az elmúlt 100 évben, kiemelt figyelmet szentelve az elmúlt tíz év eseményeire. Magyar és angol nyelven jelent meg egy tanulmánykötet Geopolitikai ébredések – A fenntartható jövő megteremtése Eurázsia korának hajnalán címmel, amelyben több ország elismert szakértője elemzi a növekvő geopolitikai feszültségekhez, valamint a súlyosbodó klímaváltozás elleni küzdelemhez kapcsolódó kérdéseket.

A nemzetközi jegybanki együttműködés melletti elkötelezettsége jegyében az MNB 2023-ban elindította technikai segítségnyújtási programját. A kezdeményezés célja, hogy az MNB közreműködjön a jegybankok közötti tudásmegosztás elősegítésében, megfelelő platformot biztosítva a szakmai párbeszédhez és az MNB jó gyakorlatainak átadásához. A „Stability and Innovation” névre keresztelt program 2023-ban négy szemináriumot kínált, amelyek témái a hagyományos jegybanki funkciókat és a pénzügyi életben megjelenő innovációkat egyaránt érintették. A szemináriumokon 21 partnerország közel 100 jegybanki szakértője vett részt. A program sikerére való tekintettel az MNB Technikai Segítségnyújtási Programja 2024-ben is folytatódik további négy szemináriummal.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1013 Budapest, Krisztina körút 55.

Működési formája: részvénytársaság. A részvénytársaság elnevezést – és erre tekintettel a működési forma (zártkörűen működő részvénytársaság) megjelölését, illetve annak rövidítését (Zrt.) – a Magyar Nemzeti Bank cégnevében nem kell feltüntetni.

Alapítás éve: 1924.

Tulajdonosa (részvényese): a magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben (a továbbiakban: MNBtv.) meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint.

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPVETŐ ÉS EGYÉB FELADATAI

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB, jegybank) speciális részvénytársasági formában működő jogi személy, tevékenységét az MNBtv.-ben meghatározott körben végzi.

Az MNB elsődleges céljairól, alapvető és egyéb feladatairól, valamint intézményi, működési, személyi és pénzügyi függetlenségéről, továbbá a működéséről rendelkező MNBtv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank e cél veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a rendelkezésére álló eszközökkel a Kormány gazdaságpolitikáját. Az MNB másodlagos mandátuma a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos kormányzati politika támogatásával bővült.

Az MNBtv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 130. cikkével összhangban – a jegybank függetlenségét is rögzíti. A jegybanki függetlenség alapján az MNB, valamint szerveinek tagjai az MNBtv.-ben foglalt feladataik végrehajtása és kötelességeik teljesítése során függetlenek, nem kérhetnek és nem fogadhatnak el utasításokat

a Kormánytól, az Európai Központi Bank (EKB) és – KBER tagságból, a Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszeréből eredő tagságból származó feladatok kivételével – az Európai Unió intézményeitől, szerveitől és hivatalaitól, a tagállamok kormányaitól vagy bármilyen más szervezettől, illetve politikai párttól. A Kormány vagy bármilyen más szervezet köteles tiszteletben tartani ezt az elvet, és nem kísérelheti meg az MNB, valamint szervei tagjainak befolyásolását feladataik ellátása során.

Az MNB alapvető feladatai a következők:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- kizárólagos jogosultként a magyar gazdaság külső stabilitásának megőrzése érdekében hivatalos deviza- és aranytartalékokat képez és kezeli azt;
- kizárólagos jogosultként a devizatartalék kezelésével és az árfolyampolitika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- kizárólagos jogosultként felvigyázza a fizetési és elszámolási, és értékpapír-elszámolási rendszereket, ennek keretében felvigyázza a rendszer, valamint a központi szerződő fél tevékenységét végző szervezet tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében és e jogkörében, valamint a jogalkotási jogkörében részt vesz a fizetési és elszámolási, valamint az értékpapír-elszámolási rendszerek kialakításában;
- a feladatai ellátásához és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez fűzött, a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányáról szóló (4.) Jegyzőkönyv 5. cikkében meghatározott, az Európai Központi Bankkal szemben fennálló statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;
- kialakítja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelését, valamint a pénzügyi közvetítőrendszernek a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását célzó makroprudenciális

politikát. Ennek érdekében az MNB-ben meghatározott keretek között feltárja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét fenyegető üzleti és gazdasági kockázatokat, elősegíti a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzését, valamint a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentését vagy megszüntetését, továbbá hitelpiaci zavar esetén a hitelezés ösztönzésével, túlzott hitelkiáramlás esetén annak visszafogásával járul hozzá a közvetítőrendszer gazdaságfinanszírozó funkciójának kiegyensúlyozott megvalósulásához.

Az MNB alapvető feladatain túli feladatai a következők:

- szanálási hatóságként jár el;
- kizárólagosan ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét
- a) a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,
- b) a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,
- c) az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektorális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása,
- d) a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése céljából;
- ellátja a fogyasztó- és a pénzügyi közvetítőrendszer szervezetei között létrejött – szolgáltatás igénybevételére vonatkozó – jogviszony létrejöttével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy bírósági eljáráson kívüli rendezését a Pénzügyi Békéltető Testület útján.

Az MNB számára ezeken túl törvény, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódóan törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapíthat meg feladatot, amelynek összhangban kell állnia az MNB-nek az MNBtv.-ben meghatározott alapvető feladataival és felölősségével.

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Stabilitási törvény) értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben

rendelkezésre álló információ és szakmai tudás támogatja a KT munkáját. Az MNB a KT Stabilitási törvényben meghatározott feladataihoz háttérelemzéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

Az MNB egyszemélyes részvénytársasági formában működő jogi személy. A részvénytársaságokra vonatkozó általános szabályokat, a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény vonatkozó rendelkezéseit az MNB tekintetében az MNBtv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A magyar államot, mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. Az MNB-ben közgyűlés nem működik.

A **részvényes** részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a könyvvizsgáló megbízásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról.

Az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács további tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNBtv. határozza meg.

Ugyancsak az MNBtv. határozza meg az MNB szerveit, úgy mint a Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács, az igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság.

Az MNB legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**.

A Monetáris Tanács hatáskörébe tartozik:

- a monetáris politikával, a törvényes fizetőeszköz kibocsátásával, a deviza- és aranytartalék képzésével, kezelésével, a devizatartalék kezelése és az árfolyam-politika végrehajtása keretében a devizaműveletek végzésével, valamint a statisztikai feladatokkal kapcsolatos stratégiai döntés, ennek keretében különösen a tartalékráta és a tartalék után fizetendő kamat mértékéről való döntés, az árfolyamrendszerrel kapcsolatos döntés, az alapkamat mértékének meghatározása;
- a makroprudenciális feladatokkal, a felvigyázással, a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével, valamint a szanálási hatóságként való eljárással kapcsolatban azon stratégiai keretokről való döntés, amely keretek között a Pénzügyi Stabilitási Tanács hoz döntést;
- az ügyrendjének megállapítása;

- döntés minden olyan további kérdésben, amit törvény a Monetáris Tanács kizárólagos hatáskörébe utal.

A Monetáris Tanács tagjai: az MNB elnöke, mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá az Országgyűlés által hat évre választott tagok. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb kilenc tagból áll.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – az MNB alelnökei közül elnökhelyettest választ, aki az elnököt – rendelet kiadása kivételével – akadályoztatása esetén helyettesíti. A Monetáris Tanács 2023-ban Virág Barnabás alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A Monetáris Tanács tagjai 2023-ban:

- Dr. Matolcsy György, 2013. március 4-től az MNB elnöke, egyben a Monetáris Tanács elnöke, kinevezve újra 2019. március 4-től;
- Dr. Patai Mihály, alelnök 2019. április 22-től;
- Dr. Kandrás Csaba, alelnök 2019. október 2-től;
- Virág Barnabás, alelnök 2020. június 22-től;
- Dr. Gottfried Péter, 2021. január 1-től;
- Dr. Kardkovács Kolos, újraválasztva 2022. szeptember 13-tól;
- Pleschinger Gyula, újraválasztva 2019. március 5-től;
- Dr. Búza Éva, 2023. április 6-tól;
- Kovács Zoltán, 2023. március 27-től.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács az MNB hatáskörébe tartozó ügyek közül a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között az MNB nevében jár el a felvigyázással, a makroprudenciális és a szanalási hatósági feladatokkal, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos döntéshozatal során.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács ezen hatáskörében

- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitása érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a pénzügyi közvetítőrendszer egészének, illetve a pénzügyi piacoknak a stabilitását;
- számba veszi a pénzügyi közvetítőrendszer egészét veszélyeztető kockázati tényezőket;
- elemzi azokat az intézmény- vagy terméktípushoz, ezek gyors elterjedéséhez kapcsolódó kockázatokat, amelyek veszélyt jelenthetnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészére nézve;
- nyomon követi a nemzetközi és az európai piacokon zajló fejleményeket és a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását veszélyeztető kockázatokat, és a Monetáris

Tanács által meghatározott stratégiai keretek között dönt a szükséges intézkedésekről;

- megtárgyalja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét érintő stratégiai, szabályozási, kockázati kérdéseket és szükség esetén állást foglal;
- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását fenyegető helyzetben értékeli a rendszerkockázatokat, dönt az azok csökkentése vagy megszüntetése érdekében szükséges intézkedésekről;
- szükség szerint napirendre tűzi az Európai Rendszerkockázati Testületnek a pénzügyi közvetítőrendszer egésze szempontjából releváns ajánlásait, állásfoglalásait, kockázati figyelmeztetéseit;
- szükség szerint megtárgyalja az Európai Felügyeleti Hatóságok által kiadott ajánlásokat, határozatokat, ideértve az európai pénzügyi rendszer stabilitásának komoly veszélyeztetettsége esetén a nemzeti felügyeleti hatóságoknak címzett, egyedi intézkedések megtételére felszólító határozatokat is, valamint állást foglal az azokból származó feladatokról;
- az MNB jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető, az MNB által felügyelt személyekre és szervezetekre nézve kötelező erővel nem rendelkező ajánlást ad ki;
- évente meghatározza az MNB ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit;
- döntést hoz az MNB szanalási feladatkörének gyakorlása keretében a szanalást elrendelő, valamint szanalási intézkedést alkalmazó határozatok tekintetében, valamint a Magyar Nemzeti Bank egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének, kizárásának részletes szabályairól szóló MNB rendelet szerint a szanalási feladatkör gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban;
- döntést hoz az MNBtv. 39–41.§-ban meghatározott törvények, illetve az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusai hatálya alá tartozó személyek és szervezetek, valamint tevékenységek feletti felügyelet gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban a Magyar Nemzeti Bank egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének, kizárásának részletes szabályairól szóló MNB-rendelet szerint; és
- döntést hoz az MNB egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének, kizárásának részletes szabályairól szóló

MNB-rendelet szerint a makroprudenciális feladatkör gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai:

- az MNB elnöke, elnökként,
- az MNB alelnökei,
- az MNB elnöke által kijelölt vezetőkként az engedélyezésért és jogérvényesítésért; a digitalizációért és a FinTech szektor fejlesztéséért; a jegybanki eszköztárért, pénzügyi stabilitásért és devizatartalék-kezelésért; a pénzpiaci szervezetek prudenciális és fogyasztóvédelmi felügyeletéért felelős ügyvezető igazgatók és
- a főigazgató.

Az MNBtv. alapján a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **igazgatóság** felel.

Az igazgatóság hatáskörébe tartozik többek között:

- a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács által hozott döntések végrehajtásának irányítása;
- az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az MNBtv. 166. § (1a) bekezdése szerinti osztalék fizetéséről való döntés meghozatala, továbbá az MNB saját tőkéjének az előző év végi, előzetes mértékéről és annak várható alakulásáról szóló, évenkénti előrejelzés tervezetének jóváhagyása;
- az üzletvezetésről és az MNB vagyoni helyzetéről szóló, a részvényesnek küldendő jelentés tervezetének jóváhagyása;
- az MNB szervezetével és belső irányításával összefüggő kérdések jóváhagyása;
- az MNB működésével, illetve feladatainak ellátásával kapcsolatos szakmai tervek és programok – ideértve a fejlesztési és működési költségtervet is – jóváhagyása;
- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és tervének megtárgyalása;
- a munkaviszonyból származó jogokkal és kötelezettségekkel, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének módjával,

az ezzel kapcsolatos eljárás rendjével összefüggő kollektív szerződés-módosítás és

- a számlavezetési és egyéb pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatások, továbbá befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő egyes szolgáltatások végzésére vonatkozó jegybanki jogosultságokkal kapcsolatos döntések meghozatala.

Az MNB ügyvezető szerveként működő igazgatóság tagjai: az MNB elnöke, mint az igazgatóság elnöke és az MNB alelnökei.

A Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács és az igazgatóság feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNBtv., az MNB alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

Az MNB **könyvvizsgálója** legfeljebb 5 évre kaphat megbízást, megbízásáról és visszahívásáról, valamint díjazásának megállapításáról a részvényes részvényesi határozattal dönt. Az MNB könyvvizsgálójának megbízását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az MNB elnöke kikéri az Állami Számvevőszék elnökének véleményét.

Az MNB ellenőrzését a részvényes által megbízott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és az MNB alapvető feladatai körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, alapító okiratának megfelelően működik-e.

A **felügyelőbizottság** az MNBtv. alapján az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottságnak az MNBtv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki az MNB alapvető feladataira, a szanálási hatóságként való eljárásra, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete körében végzett tevékenységére és mindezeknek az MNB eredményére gyakorolt hatására. Ennek megfelelően a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény szerinti beszámolóval összefüggésben előírt jelentését is e korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság MNBtv.-ben meghatározott tagjai: az Országgyűlés által választott elnök, az Országgyűlés által választott további három tag, valamint az államháztartásért

A Magyar Nemzeti Bank Igazgatóságának és Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Matolcsy György
elnök,
a Monetáris Tanács elnöke

Dr. Kandrás Csaba
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Patai Mihály
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Virág Barnabás
alelnök,
a Monetáris Tanács elnökhelyettese

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Búza Éva
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Gottfried Péter
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kardkovács Kolos
a Monetáris Tanács tagja

Kovács Zoltán
a Monetáris Tanács tagja

Pleschinger Gyula
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottságának tagjai

Balról jobbra: Asztalos Viktor József, Banai Péter Benő, dr. Papcsák Ferenc, dr. Szényei Gábor András, Madarász László, dr. Nyikos László

felelős miniszter (pénzügyminiszter) képviselője és az államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) által megbízott szakértő. A felügyelőbizottság Országgyűlés által választott elnökét az Országgyűlés kormánypárti képviselőcsoportjai, az Országgyűlés által választott további tagokat az országgyűlési képviselőcsoportok jelölik.

A felügyelőbizottság tagjai 2023-ban:

- Dr. Papcsák Ferenc, elnök,
- Madarász László,
- Dr. Nyikos László,
- Dr. Szényei Gábor András,
- Banai Péter Benő, valamint
- Asztalos Viktor József.

2.3. AZ MNB SZERVEZETE

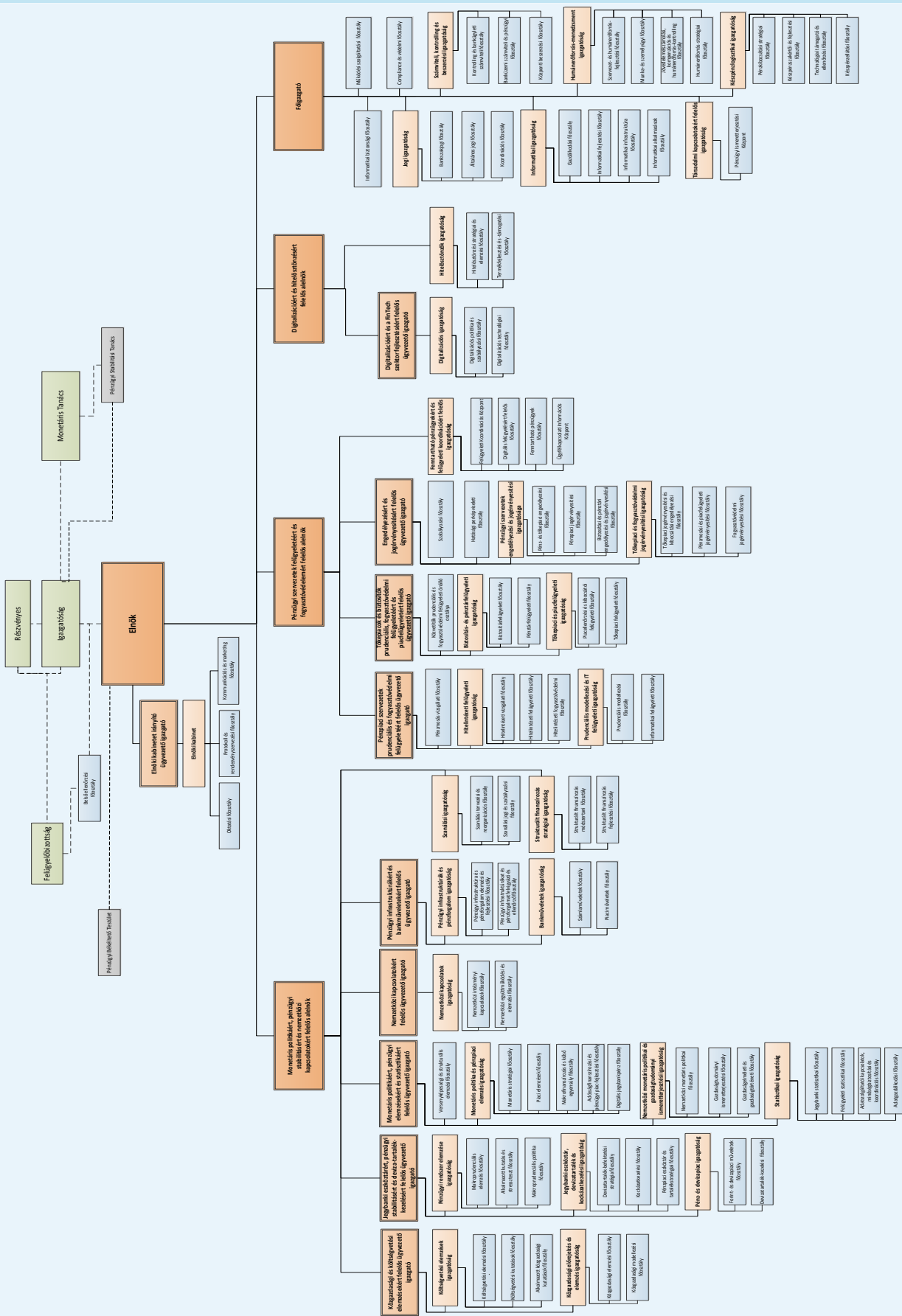
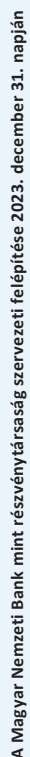
Az MNB szervezeti felépítésének alapját a 2013. július 1-jei, illetve az integrált szervezet tekintetében 2013. október 1-jei hatállyal bevezetett működési és működésirányítási rend képezi. A munkaszervezet felépítése az azóta eltelt

időben ugyan több alkalommal is változott, azonban ezek a változások a 2013-ban kialakított szervezeti struktúrát alapjaiban nem módosították.

Az MNB jogszabályban meghatározott, valamint működéséhez kapcsolódó feladatainak ellátását az igazgatóság tagjain túl a főigazgató, valamint a döntések legmagasabb szintű végrehajtóiként az ügyvezető igazgatók irányítják és felügyelik.

2023. év során az MNB szervezeti felépítésének módosítására az elnök, a monetáris politikáért, pénzügyi stabilitásért és nemzetközi kapcsolatokért felelős alelnök, a pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnök, a digitalizációért és hitelösztönzésért felelős alelnök, továbbá a főigazgató által irányított területeket illetően került sor. A módosítások célja elsődlegesen a hatékonyság növelése volt.

A szervezeti változások eredményeként kialakult, a munkaszervezet 2023. december 31-én hatályos felépítését a **szervezeti ábra** szemlélteti.

2.4. AZ MNB, MINT A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉNEK TAGJA

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az 1998 júniusában létrehozott, frankfurti székhelyű EKB és az EU-s tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll, irányító testületei az Igazgatóság és a Kormányzótanács, utóbbit az EKB igazgatóságának tagjai, valamint az euroövezeti tagállamok jegybankelnökei alkotják. Az EKB harmadik döntéshozó szerve az Eurorendszer és az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai közötti intézményes kapcsolatot biztosító Általános Tanács. A negyedévente ülésező testület tagja az EKB elnöke, alelnöke, valamint az EU valamennyi tagországának első számú jegybanki vezetője. Az Általános Tanács elsődleges feladata az euroövezeti csatlakozás előkészületeivel kapcsolatos tanácsadás, az EKB-s konvergenciajelentések elfogadása és az ERM-II működésének nyomonkövetése. E tevékenysége keretében értékeli az ERM-II-ben részt vevő, euroövezeten kívüli fizetőeszközök és az euro bilaterális árfolyamának fenntarthatóságát, továbbá fórumot biztosít a monetáris és az árfolyampolitika összehangolására, valamint az ERM-II intervenció és finanszírozási mechanizmusának kezelésére. Az Általános Tanács emellett közreműködik annak ellenőrzésében, hogy az uniós jegybankok és az EKB tiszteletben tartják-e a költségvetés monetáris finanszírozására, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez történő privilegiált hozzáférése vonatkozó tilalmat. Ezen felül részt vállal az EKB tanácsadói funkciójának betöltésében, illetve a statisztikai adatok gyűjtésében, és ki kell kérni véleményét a számviteli és pénzügyi adatszolgáltatás szabályainak változásával, az EKB tőkejegyzési kulcsának megállapításával kapcsolatos kérdésekben is. Az Általános Tanács mandátuma akkor szűnik majd meg, ha valamennyi uniós tagállam bevezette az eurót.

A KBER-tagok száma 2023-ban nem változott. Horvátország 2023. január 1-jén bevezette az eurót, így a Horvát Nemzeti Bank 2023. január 1-jével az Eurorendszer tagja lett.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is, a tulajdoni arányokat az egyes tagállamok EU-s GDP-ből való részesedése,

valamint az EU teljes lakosságához viszonyított aránya szerint (az Európai Bizottság által összeállított statisztikai adatok alapján) határozzák meg. Az EKB alaptőkéje 2013. július 1-je óta 10,825 milliárd euro.

2023-ban az EKB alaptőkéjének 82 százalékát az euroövezeti jegybankok jegyezték, az alaptőke fennmaradó 18 százaléka pedig az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai között oszlott meg. Ez utóbbi jegybankoknak tőkerészesedésük előre meghatározott, minimális hányadának befizetésével kell hozzájárulniuk az EKB azon működési költségeihez, amelyek a KBER-tagság kapcsán merülnek fel. A hozzájárulás mértéke 2010. december 29-től a tőkerészesedés 3,75 százalékában került megállapításra (ezt megelőzően 7 százalék volt). A tőkekulcsok kiigazítására a KBER és az EKB Alapokmánya alapján öt évente, valamint abban az esetben kerül sor, amikor megváltozik az EKB tőkéjéhez hozzájáruló nemzeti központi bankok száma. 2023. előtt utoljára az Egyesült Királyság EU-ból való kilépése után korrigálták a tőkekulcsokat, amelynek eredményeként az MNB tőkekulcsa 2020. február 1-jei hatállyal 1,5488 százalékra, a befizetett tőkerészesedés összege pedig 6,3 millió euróra emelkedett.¹

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, amelyek döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adat-szolgáltatásig. Az euroövezeten kívüli tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol a KBER egészét érintő és az Általános Tanács kompetenciájába tartozó kérdések szerepelnek napirenden. A bizottságok előre meghatározott éves ütemterv szerint, átlagosan 4-5 alkalommal üléseznek és tanácskoznak KBER-összetételben a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről. (A KBER-bizottságok, valamint az őket támogató további fórumok tevékenységét a 3.14. fejezet mutatja be.)

Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan részt vesznek e bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2023-ban is hasznos fóruma volt a szakmai munkának és tapasztalatcserének.

¹ A tőkekulcsok kiigazítására legutóbb 2024. január 1-jével került sor a rendes, öt évente esedékes felülvizsgálat keretében. A korrekció eredményeként az MNB tőkekulcsa 1,5819 százalékra, a befizetett tőkerészesedés összege pedig 6,42 millió euróra emelkedett.

3. Beszámoló az MNB 2023. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

2023 az inflációs fordulat éve volt. Az infláció év elején világszerte történelmi magas szintek közelében alakult, azonban év végére az inflációs ráták jelentős mértékben mérséklődtek. A globális növekedési és inflációs kilátásokat főként a geopolitikai feszültségek, a globálisan meghatározó jegybankok kamatpályájára vonatkozó várakozások és az energiaárak alakulása határozták meg. Az év során a nemzetközi befektetési hangulat változóképpen alakult.

A nemzetközi monetáris politikai környezetet szigorú kondíciók jellemezték. A globálisan meghatározó jegybankok év elejétől folytatták a kamatemeléseket, és az év második felében a piaci árazások alapján elérték kamatpályájuk csúcsát. A régiós jegybankok fenntartották a szigorú kondíciókat, azonban a lengyel jegybank szeptemberben, míg a cseh jegybank decemberben megkezdte a kamatok csökkentését.

A hazai infláció az év egészében a jegybanki toleranciasáv felett alakult, majd az év eleji csúcsot követően csökkenő pályára állt és gyors ütemben mérséklődött. A fogyasztóiár-index 25,7 százalékon tetőzött januárban, ahonnan decemberre 5,5 százalékra mérséklődött. Európai összevetésben hazánkban csökkent legnagyobb mértékben az infláció az év során, és év végére a régiós országok körében a legalacsonyabb értéket mutatta. Magyarország gazdasági teljesítménye az első két negyedévben visszaesést mutatott, majd a harmadik negyedévi felpattanást követően 2023 negyedik negyedévében stagnált. 2023 egészében a GDP – elsősorban a magas infláció következtében – 0,9 százalékkal csökkent.

A 2022. október közepén bevezetett monetáris politikai eszközök által a jegybank sikeresen biztosította a pénzügyi piacok stabilitását, amely kiemelt fontosságú az árstabilitás újbóli elérése szempontjából. Az intézkedések hatására a tőkeáramlás visszafordult, a lakosság és a vállalati szektor forint iránti bizalma helyreállt. A forint 2022. év végétől jelentősen és tartósan erősödött, a hosszú lejáratú hozamok pedig számottevő mértékben mérséklődtek. A stabil piaci környezet megfelelő alapot teremtett a tartós dezinflációnak, ami a fenntartható növekedés elengedhetetlen feltétele. A lépések beértek: az elért eredmények és a javuló kockázati környezet lehetővé tette, hogy a jegybank 2023

májusától fokozatosan, óvatos és körültekintő döntések sorozatával, a piaci várakozásokkal összhangban összesen 500 bázisponttal 13 százalékra, azaz az alapkamat szintjére csökkentse az egynapos betéti gyorstender kamatát. Az MNB ezzel normalizálta a rendkívüli kamatkörnyezetet a folytatódó dezinfláció és a hazai pénzügyi piacok stabilitásának veszélyeztetése nélkül. Ezt követően 2023. szeptember 29-én meghirdette az utolsó egynapos betéti gyorstendert és a monetáris politika új szakaszba lépett.

Az MNB célja mindenkor annak a lehető legalacsonyabb kamatpályának az elérése, amely biztosítja az árstabilitást és fenntartja az árstabilitáshoz nélkülözhetetlen pénzpiaci stabilitást. A jegybank az elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül a rendelkezésére álló eszközökkel támogatja a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját. Ezzel összhangban a Monetáris Tanács 2023 negyedik negyedévében folytatta a kamatok csökkentését, azonban az erősödő külső kockázatok miatt óvatos megközelítést alkalmazva a korábbinál kisebb, 75 bázispontos lépésekkel. A Tanács a régióban elsőként kezdte meg a kamatok csökkentését, és hazai viszonylatban historikusan egyedülálló gyorsasággal összesen 725 bázisponttal mérsékelte az effektív jegybanki kamatot. Ezzel év végére 10,75 százalékra mérséklődött az alapkamat.

Az MNB a jegybanki eszköztár használatával 2023 során sikeresen valósította meg a Monetáris Tanács által indokoltnak tartott monetáris kondíciókat a kiemelt részpiacokon. Az év első hónapjaiban a 2022 utolsó negyedévében alkalmazott eszközök – a betéti gyorstender, a devizaliquiditást nyújtó FX-swap, a jegybanki diszkontkötvény és a hosszú futamidejű betéti eszköz – változatlan formában kerültek alkalmazásra. A 2022 novemberében bevezetett energiaimporthoz kapcsolódó euroeladási eszköz hatékonyan járult hozzá a devizapiaci stabilitás megteremtéséhez, így az energiapiaci árak csökkenésével megnyílt a lehetőség az eszköz 2023. március végi kivezetésére.

A javuló külső gazdasági környezet és inflációs folyamatok figyelembevételével a Monetáris Tanács április 25-i kamatdöntő ülésén megkezdte a rendkívüli kamatkörnyezet fokozatos normalizációját. A következő hónapokban a Monetáris Tanács a kockázati környezet további javulását kihasználva

a kamatfolyosó felső szélének 1-1 százalékpontos csökkentéséről határozott. Az MNB a rendszeres tendereire vonatkozó, illetve a kötelező tartalék választható részére fizetendő kamat meghatározásánál a kamatcsökkentéseket a Monetáris Tanács döntésének megfelelően alkalmazta, így a betéti gyorstender kamata is a kamatcsökkentésekkel párhuzamosan csökkent.

A jegybanki eszköztárban történt kiemelt változásnak tekinthető a kötelező tartalékrendszer több lépésben történő átalakítása. A kötelező tartalékráta a második negyedévtől 10 százalékra nőtt, amely mellett fennmaradt a további 5 százalékos választható rész. Az átalakítás keretében a kamatozása sávossá vált. Az MNB a 10 százalékos kötelező tartalékráta 25 százalékára nem fizet kamatot, amíg az afölötti részre az alapkamatot alkalmazza. A kötelező tartalék választható részére az MNB az alapkamat helyett az egynapos betéti gyorstenderével megegyező kamatot fizette. A tartalékrendszert érintő módosítások keretében továbbá 2023 májusában döntés született arról, hogy a jegybanknál elhelyezett, legalább 14 nap eredeti futamidejű betét júliustól 15 százalék erejéig beleszámít a tartalékteljesítésbe. Emellett az eszköz transzmissziós hatásának erősítése érdekében a tartalékalap képzésének módja is változott, így 2024 elejétől kezdve az a korábbi hónap végi záró érték helyett a napi adatok figyelembevételével, a havi átlagos mértékből számítva kerül meghatározásra.

A szeptemberi kamatdöntő ülés után az egynapos betéti gyorstender kamata 14 százalékról 13 százalékra csökkenve elérte az alapkamatot, ami megeremtette az implementációs keretrendszer felülvizsgálatának lehetőségét. A Monetáris Tanács szeptemberben átalakította és egyszerűsítette a monetáris politikai eszköztárat. Ennek keretében a jegybank október 1-jétől a tartalékszámra kötelező tartalék feletti egyenlegére az alapkamatot fizeti. A kamatok összehárását és a túltartalékolás kamatozásának átalakítását követően a betéti gyorstender funkciója megszűnt. Az effektív rövid kamat funkcióját az alapkamat tölti be, míg a fő sterilizációs eszköz szerepét a tartalékszámra vette át. A betéti gyorstenderek napi meghirdetését az MNB október 1-jével megszüntette. Döntés született továbbá arról, hogy a diszkontkötvény és a hosszú lejáratú, változó kamatozású betét kamatozása az alapkamathoz igazodik, ami tovább erősítette az alapkamat szerepét.

Az egynapos (tomnext) futamidejű FX-swap tenderek meghirdetése a szeptember elejétől megemelt 6 milliárd eurós meghirdetett mennyiség mellett változatlan formában folytatódott, árazása tekintetében – a jegybanki kommunikációnak megfelelően – a kamatfolyosó alja tekinthető irányadónak. A monetáris politikai eszköztár a betéti gyorstender

felfüggesztésével egyszerűbbé vált, ezzel párhuzamosan a jegybanki alapkamat szerepe megerősítésre került.

A bankrendszeri likviditás 2023-ban végig bőséges maradt, teljes átlagos mennyiség a januári 11 660 milliárd forintról év végére 14 500 milliárd forint fölé nőtt. Az autonóm folyamatokat tekintve megállapítható, hogy a Kincstári Egységes Számla bővítette legerőteljesebben a bankközi likviditást, amíg az MNB műveletei elsősorban a kamatfizetéseken keresztül fejtettek ki bővítő hatást.

Az MNB – a korábbi évekhez hasonlóan – a rendelkezésre álló eszközeinek alkalmazásával simította a swappiaci hozamok negyedév végi volatilitását, és segítette a bankrendszeri likviditás kezelését. Az MNB negyedévek végén átnyúló devizaswap-tenderein 3,3–6,5 milliárd eurót, a diszkontkötvény-aukciókon pedig 1800–2900 milliárd forint névértékű kötvényt bocsátott a partnerkör rendelkezésére.

Nemzetközi pénzügyi folyamatok

2023-ban a globális növekedési és inflációs kilátásokat a geopolitikai feszültségek, a folytatódó orosz-ukrán háború és az október elejétől kiteljesedő gázai konfliktus, illetve a globálisan meghatározó jegybankok kamatpályájára vonatkozó várakozások és az energiaárak alakulása határozták meg. A gazdasági növekedés tekintetében eltérő pályán haladtak a meghatározó gazdaságok. Amíg az Egyesült Államokban éves alapon gyorsult, addig az Európai Unióban lassult a gazdasági növekedés üteme. Kínában az első fél-éves bővülést követően lassulást regisztráltak. Az infláció év elején a legtöbb ország esetében történelmi magas szintek közelében alakult, azonban év végére az inflációs ráták jelentős mértékben mérséklődtek.

A nemzetközi befektetői hangulat változékonyan alakult az év során. Az első negyedév romló hangulatát az orosz-ukrán háborúval kapcsolatos hírek és az egyes fejlett piaci bankok stabilitásával kapcsolatos félelem mellett az amerikai adósságlafon emelése körüli vita határozta meg. Ugyanakkor a második negyedévtől – a piaci turbulenciák mérséklődésével párhuzamosan – javult a befektetői hangulat. A feszültségek oldódásával párhuzamosan egyre fontosabb tényezőkké váltak a globálisan meghatározó jegybankok kamatemelési pályájára vonatkozó várakozások, az energia- és nyersanyagárak, valamint a beérkező makrogazdasági adatok. A nyár végi, őszi eleji hónapokat tekintve az egyes feltörekvő országokban kialakuló piaci turbulenciák okozta romló kockázatvállalási kedv, az Egyesült Államok adósságbesorolásának leminősítése, valamint a kínai gazdaság lassulása negatív hatással voltak a befektetői hangulatra. Október elejétől a gázai konfliktus következtében erősödtek a geopolitikai feszültségek és változékony hangulat jellemezte a piacokat.

Nemzetközi monetáris politikai környezet

A globálisan meghatározó jegybankok az év első felében folytatták a monetáris kondíciók szigorítását. Ugyanakkor a piaci árazások alapján az őszi hónapokra elérték a kamatpályájuk csúcsát és év végén a piaci szereplők 2024-re már kamatcsökkentésre számítottak. A Federal Reserve (Fed) az év első három kamatdöntő ülésén három lépésben, összesen 75 bázisponttal emelte az irányadó ráta célsávját, júniusban változatlanul hagyta a kamatkondíciókat, majd júliusban ismét 25 bázispontos emelést hajtott végre. Ezt követően a döntéshozók a beérkező adatoktól tették függővé a további lépéseket, azonban év végéig már nem módosultak a kondíciók. Az Európai Központi Bank (EKB) az év első két ülésén 50-50 bázisponttal emelte az irányadó rátákat, majd májustól lassabb, 25 bázispontos lépésekkel folytatta az emeléseket. Ezzel szeptemberig összesen 150 bázisponttal emelte az irányadó rátákat. Emellett júliustól leállította az APP program keretében vásárolt lejáró értékpapírok újrabefektetését. Az EKB szeptemberi kamatemelését követő értékelése alapján az irányadó kamatok elérték azt a kellően restriktív szintet, amely megfelelően hosszú ideig fenntartva jelentősen hozzájárul az inflációs célhoz való időbeni visszatéréshez.

A régiós jegybankokat tekintve a román jegybank januárban 25 bázisponttal emelte az irányadó rátáját, azonban ezt követően már nem változtatott a monetáris kondíciókon az év során. A cseh jegybank első alkalommal decemberben hajtott végre egy 25 bázispontos kamatcsökkentést, összhangban a piaci várakozásokkal. Ezen felül a jegybank augusztusban hivatalosan lezárta a 2022 májusában bejelentett devizapiaci intervenciók periódusát. A lengyel jegybank két alkalommal mérsékelte az alapkamatot: szeptemberben a vártnál nagyobb mértékben 75 bázisponttal, októberben pedig a piaci várakozásokkal összhangban 25 bázisponttal.

Belföldi makrogazdasági környezet

2023-ban a fogyasztói árak összességében 17,6 százalékkal emelkedtek. A hazai infláció az év egészében a jegybanki toleranciasáv felett alakult, azonban az év eleji csúcsot követően csökkenő pályára állt és gyors ütemben mérséklődött. A fogyasztóiár-index 25,7 százalékon tetőzött januárban, ahonnan decemberre 5,5 százalékra mérséklődött, így európai összevetésben hazánkban csökkent legnagyobb mértékben az infláció az év során. A harmadik negyedévben felgyorsult a hazai infláció csökkenése, szeptemberben már a havi árváltozás mértéke az infláció és a maginfláció esetében is megfelelt az év ezen időszakára jellemző történelmi értéknek. Decemberben hazánkban mérték a legalacsonyabb fogyasztóiár-indexet a régiós országok körében. A maginfláció az év végére 7,6 százalékra csökkent.

Az inflációs alapfolyamatok trendszerű lassulását jelzi, hogy a maginfláció évesített háromhavi változása szeptember óta 3 százalék körül alakult.

A gyors dezinflációt külső és belső tényezők egyaránt támogatották. A fegyelmezett monetáris politika áremelkedést visszafogó hatása mellett az energia- és nyersanyagárak, valamint a szállítási költségek mérséklődése, a globális élelmiszer-alapanyagárak csökkenése és az értékláncokban lévő feszültségek oldódása járult hozzá az infláció mérséklődéséhez. Ezenkívül a globális és hazai konjunktúra lassulása és a kormányzat vállalatok közötti versenyt élénkítő lépései is az árdinamika lassulásának irányába hatottak.

Hazánk gazdasági teljesítménye az első két negyedévben negyedéves alapon visszaesést mutatott, majd a harmadik negyedévi felpattanást követően 2023 negyedik negyedévében stagnált. 2023 egészében a GDP 0,9 százalékkal csökkent. Az első negyedévben éves összevetésben 0,9 százalékkal, amíg a második negyedévben 2,4 százalékkal mérséklődött a gazdaság teljesítménye. A harmadik negyedévben éves összevetésben 0,4 százalékkal mérséklődött a hazai GDP, amíg az előző negyedévhez képest 0,9 százalékkal nőtt. A negyedik negyedévben a hazai konjunktúra visszafogottan alakult. Az év során jelentősen csökkent az ipar és az építőipar teljesítménye, amit a mezőgazdasági termelés bővülése csak részben tudott ellensúlyozni. Az év egészében a gazdasági teljesítmény csökkenését elsősorban a magas infláció okozta. A háztartások fogyasztása a magas infláció és az óvatosság erősödése miatt mérséklődött. A magas infláció a pénzügyi vagyon és a bérek vásárlóerejének csökkenését eredményezte. A fogyasztói bizalom alacsony maradt, ami tükröződött a megtakarítások emelkedésében, illetve a lassuló lakossági hitelezésben is. A beruházási dinamikát a bizonytalanná váló keresleti kilátások mellett az állami projektek leállítása is visszafogta. 2023-ban a nettó export növekedési hozzájárulása pozitívan alakult. A 2022-es mélypont után 2023-ban gyors ütemben és számottevően javult a folyó fizetési mérleg egyenlege. A GDP-arányos folyó fizetési mérleg 2023 során 8 százalékpontnál is nagyobb mértékben javult, így a mérleg többlete történelmi összevetésben is gyorsan helyreállt. A külső pozíció tartós javulása egyrészt az alacsonyabb energiaárak és az energiafogyasztás alkalmazkodására, másrészt a belső kereslet mérséklődése miatt szűkülő importra vezethető vissza.

Monetáris politikai intézkedések

Év elején folytatódott az MNB 2022. őszi intézkedéseivel elindult fordulat. Tartósan javult a hazai pénzügyi piacok stabilitása, illetve hazánk kockázati megítélése. A 2022. október közepén bevezetett monetáris politikai eszközök által a jegybank sikeresen biztosította a pénzügyi piacok

stabilitását, amely kiemelt fontosságú volt az árstabilitás újbóli elérése szempontjából. Az intézkedések hatására a tőkeáramlás visszafordult, a lakosság és a vállalati szektor forint iránti bizalma helyreállt. A forint árfolyama jelentős mértékben erősödött mind az euróval, mind a dollárral szemben. A hazai állampapírhozámok mérséklődtek, amit az MNB piac-stabilizáló intézkedései mellett a kamatcsökkentési várakozások erősödése és a kockázatvállalási kedv élénkülése támogatott. A stabil piaci környezet megfelelő alapot teremtett a tartós deflációnak, ami a fenntartható növekedés elengedhetetlen feltétele.

A Monetáris Tanács az első negyedév kamatdöntő ülésein nem változtatott a kamatkondíciókon. Ugyanakkor az energiaporthoz kapcsolódó, 2022. október 14-én bejelentett euroeladási eszköz iránti kereslet csökkenésével a Monetáris Tanács 2023. március 31-től kivezette az eszközt, amely korábban hatékonyan járult hozzá a devizapiaci stabilitás megteremtéséhez.

A hazai kockázati megítélés tartós javulására tekintettel a Monetáris Tanács a második negyedévtől megkezdte a 2022. október közepén kialakított kamatkondíciók óvatos és fokozatos normalizációját. 2023. áprilisában a Tanács a szélsőséges forgatókönyvek kockázatainak csökkenésére reagálva a kamatfolyosó szűkítéséről döntött, 450 bázisponttal 20,5 százalékra csökkentve a kamatfolyosó tetejét jelentő O/N fedezett hitelkamatot.

A nemzetközi makrogazdasági folyamatok, a gyorsuló hazai defláció, a javuló külső egyensúlyi pozíció és a kedvező hazai kockázati környezet tartós fennmaradása mellett májustól az alapkamat változatlanul tartása mellett lehetővé vált a rendkívüli kamatkörnyezet normalizációja. A Monetáris Tanács a régióban elsőként megkezdve, május és szeptember között 100 bázispontos lépésekkel, összesen 500 bázisponttal mérsékelte az effektív jegybanki kamatot, azaz az egynapos betéti gyorstender kamatát. Ezzel párhuzamosan mérsékelte a kamatfolyosó felső szélét jelentő O/N fedezett hiteleszköz kamatát, továbbá az egynapos betéti gyorstenderek mellett a devizacsere-tenderek meghirdetése is követte a kamatcsökkentések mértékét. A Tanács a döntéseket követően kiemelte, hogy az árstabilitás elérése érdekében továbbra is a szigorú monetáris kondíciók fenntartását tartja szükségesnek és az alapkamat szintje megfelelő a fundamentális inflációs kockázatok kezelésére. Az MNB sikeresen végrehajtotta a rendkívüli kamatkörnyezet normalizációját a folytatódó defláció és a hazai pénzügyi piacok stabilitásának veszélyeztetése nélkül.

A Monetáris Tanács szeptemberi döntésével lezárta a rendkívüli kamatkörnyezet normalizációját. A döntést követően a 13 százalékos alapkamat vált az effektív jegybanki kamattá.

A Tanács egyúttal a jegybanki kamatfolyosó szimmetrikussá tételéről határozott, az alapkamat körüli ± 100 bázispontos sávval. Ezzel a monetáris politika új szakaszba lépett. A Monetáris Tanács szeptemberi döntése értelmében átalakított és egyszerűsített jegybanki eszköztár hangsúlyozza az alapkamat kitüntetett szerepét.

A jegybank célja mindenkor annak a lehető legalacsonyabb kamatpályának az elérése, amely biztosítja az árstabilitást és fenntartja az árstabilitáshoz nélkülözhetetlen pénzpiaci stabilitást. Ezzel összhangban az év hátralévő részében az erőteljes defláció és az ország sérülékenységének csökkenése lehetővé tette, hogy az MNB az alapkamat csökkentésével tovább folytassa a monetáris kondíciók alakítását. Ugyanakkor az erősödő külső kockázatok miatt indokoltnak tartotta az óvatos megközelítés fenntartását és a kamatcsökkentés korábbinál lassabb ütemű folytatását. Ezzel összhangban a Tanács októberi, novemberi és decemberi ülésén az alapkamatot egyaránt 75-75 bázisponttal csökkentette. Az alapkamat 2023. év végére 10,75 százalékra csökkent. Ezzel egyidejűleg a kamatfolyosó alsó szélé, az O/N betéti kamat 9,75 százalékra, míg felső szélé, az O/N hitel kamata 11,75 százalékra mérséklődött. A jegybank hazai viszonylatban történelmi, egyedülálló gyorsasággal, összesen 725 bázisponttal mérsékelte az effektív jegybanki kamatot az év során. A defláció gyorsulásával a hazai reálkamat szeptemberben pozitív tartományba került.

A jegybank monetáris politikai eszközei közül a negyedévek végén átnyúló futamidejű, eurolikviditást nyújtó swapeszkek, valamint a jegybanki diszkontkötvény támogatta a pénzügyi piacok stabilitását, a hosszú futamidejű betéti tender pedig hatékonyan járult hozzá a bankközi likviditás tartós lekötéséhez és a monetáris transzmisszió erősítéséhez.

A jegybank a bankközi forintlikviditás hosszabb távú lekötését célzó eszközöket – a hosszú lejáratú betéti eszközt, valamint a jegybanki diszkontkötvényt – az év során rendszeresen alkalmazta, míg szeptemberben arról döntött, hogy a következő időszakban az eszközöket alapkamaton hirdeti meg. A Tanács megítélése szerint az egynapos devizacsere-tenderek változatlanul fontos elemei voltak az időszakban a monetáris transzmisszió erősítésének, ezért a jegybank a továbbiakban is alkalmazza az eszközt. Szeptembertől az eszköz kamatozásánál a jegybank a kamatfolyosó alját tekintette iránymutatónak.

Inflációs folyamatok 2023-ban

Az egymást követő inflációs hullámok hatására a hazai infláció 2023. januárjában 25,7 százalékon tetőzött, ami az Európai Unióban a legmagasabb érték volt. A világjárványt követő kereslet-kínálati súrlódások, az energiaválság és az

orosz-ukrán háború globálisan érezte hatását, emellett a régiót a gazdaság magas energaintenzitása és az orosz energaiimporttól való nagyobb függőség tette érzékenyebbé a költségsokkokra. Hazai országspecifikus tényezők is hozzájárultak az infláció megugrásához, így az élelmiszeripar versenyképességi hiányosságai és nagyobb költségérzékenysége, az uniós szinten legnagyobb mértékben emelkedő vállalati gáz- és áramárak, a legerősebb profitinfláció, a fiskális keresletélénkítés, a piacok torzításából fakadó negatív hatások, valamint a gyengülő árfolyam és az erősebb árfolyam-begyűrés.

Az Európai Unió tagországai közül a V4 országokban és a balti államokban volt a legmagasabb a 2023-as átlagos infláció. A harmonizált fogyasztóiár-index a régióban, hazánkban volt a legmagasabb (17 százalék), amíg Csehországban 12, Szlovákiában 11, Lengyelországban pedig 10,9 százalék volt az áremelkedés átlagos üteme 2023-ban.

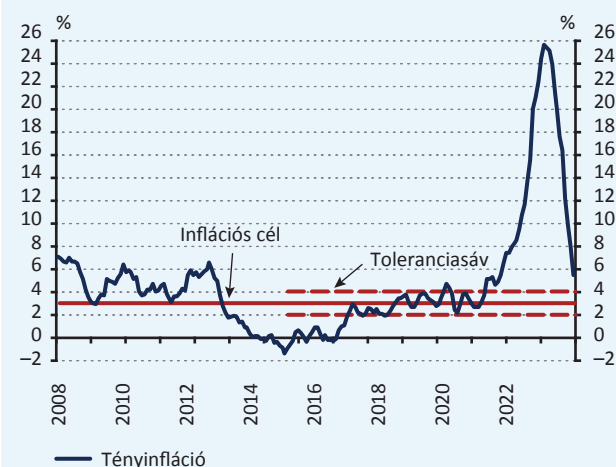
A hazai infláció a januári 25,7 százalékos csúcsról decemberre 5,5 százalékra mérséklődött, ami a visegrádi régióban már a legalacsonyabb érték. A közel 20 százalékpontos mérséklődés a leggyorsabb csökkenés az EU tagországok körében ebben az időszakban. A hazai módszertan szerinti fogyasztóiár-index éves átlagban 17,6 százalékon alakult 2023-ban. Az év folyamán a gyors dezinflációt külső és belső tényezők egyaránt támogatták. A fegyelmezett monetáris politika áremelkedést visszafogó hatása mellett az energia- és nyersanyagárak, valamint a szállítási költségek az orosz-ukrán háború kitörése előtti szintekre mérséklődtek. Csökkentek a globális élelmiszer-alapanyagárak és

oldódtak az értékláncokban lévő feszültségek is. Keresleti oldalról a globális és hazai konjunktúra lassulása egyaránt fékezte az inflációt. Az árdinamika lassulását a vállalatok közötti versenyt élénkítő kormányzati lépések és bázishatások egyaránt támogatták.

A tartósabb inflációs tendenciákat megragadó mutatók is jelentősen csökkentek az év folyamán. Az indirekt adóktól szűrt maginfláció, a feldolgozott élelmiszerek nélküli maginfláció, valamint a ritkán változó árú termékek és szolgáltatások inflációja is folyamatosan csökkent a tavaszi hónapoktól kezdődően. A maginfláció és az indirekt adóktól szűrt maginfláció egyaránt 7,6 százalékra mérséklődött az év végére. A maginfláció éves átlagban 18,2 százalék volt 2023-ban.

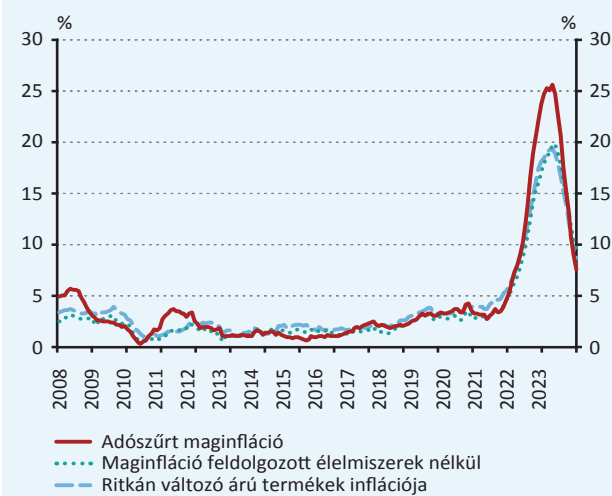
Az infláció lassulása széles körben érzékelhető volt, az áremelkedés üteme minden termékcsoport esetében érdemben csökkent. Legnagyobb mértékben az élelmiszerek árindexe mérséklődött, a KSH adatközlése szerint a januári 44 százalékról decemberre 4,8 százalékra lassult az áremelkedés üteme. Éves átlagban a termékcsoport árai 25,9 százalékkal emelkedtek. Az iparcikkek inflációja a januári 19 százalékról decemberig 6,6 százalékra csökkent, éves átlagban 13,9 százalék volt. A piaci szolgáltatások esetében – az elsősorban a telekommunikációs szektorra és banki szolgáltatásokra jellemző visszatekintő átárazások következményeképpen – az éves bázisú áremelkedési ütem csökkenése a többi termékcsoportéhoz képest később, 2023 júniusától kezdődött meg. Decemberre a piaci szolgáltatások inflációja 12,6 százalékra mérséklődött.

1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

Forrás: KSH, MNB.

2. ábra
Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Forrás: MNB.

1. táblázat**A fogyasztóiár-szint változása és komponensei**

	2021	2022	2023	2023			
				I. n.é.	II. n.é.	III n.é.	IV n.é.
Maginfláció	3,9	15,7	18,2	25,4	22,8	15,2	9,2
Feldolgozatlan élelmiszerek	2,6	24,3	19,9	37,4	24,3	15,1	2,9
Járműüzemanyag és piaci energia	20,4	12,2	25,8	34,1	24,4	30,1	14,6
Szabályozott árak	0,6	9,5	13,0	21,7	19,1	12,2	-0,9
Fogyasztóiár-index	5,1	14,5	17,6	25,4	21,9	15,4	7,8
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	4,6	14,4	17,0	24,4	20,5	14,8	8,3

Megjegyzés: Százalékos változás az előző év azonos időszakához képest. A változatlan adótartalmú árindeknél a KSH az indirektadó-változások technikai hatásával korrigálja a fogyasztóiár-indexet.

Forrás: KSH.

A monetáris politikai eszköztár változásai

A Monetáris Tanács az időszak első hónapjaiban nem változtatott a monetáris politikai eszköztár elemein, a 2022 utolsó negyedében alkalmazott eszközök – a betéti gyorstender, a devizalikviditást nyújtó swap, a jegybanki diszkontkötvény és a hosszú futamidejű betéti eszköz – változatlan formában kerültek alkalmazásra.

Az első negyedévben az energiapiaci árak csökkenésével párhuzamosan jelentősen csökkent az energiainporttör vállalatok devizafedezési szükséglete. A Monetáris Tanács értékelése szerint a 2022 novemberében bevezetett energiainporthoz kapcsolódó euroeladási eszköz hatékonyan járult hozzá a devizapiaci stabilitás megteremtéséhez. Figyelembe véve az eszköz célját, valamint a piaci folyamatok alakulását, a Tanács 2023. március végével a felfüggesztés mellett döntött.

A Monetáris Tanács a második negyedévtől a tartalékráta emelésével és a kamatozás átalakításával tovább szigorította a kötelező tartalékelhelyezés likviditásra gyakorolt hatását. A döntés értelmében a kötelező tartalékráta április 1-jei hatállyal a korábbi 5 százalékról 10 százalékra emelkedett. A 10 százalékos kötelező részen felül a hitelintézetek továbbra is választhattak magasabb kötelezettséget, összesen legfeljebb 15 százalék erejéig azzal, hogy a választható rátának havi alapon kell átlagban megfelelni, míg a 10 százalékos előírásnak napi szinten is. A Monetáris Tanács a tartalékszámka kamatozását is átalakította: áprilistól az MNB a tartalékalap 2,5 százalékára nem fizet kamatot, a további 7,5 százalék után – a korábbiakhoz hasonlóan – az alapkamatot alkalmazza. Döntés született továbbá arról, hogy a választható tartalékra az alapkamat helyett a kapcsolódó rendeletben

meghatározott kamat vonatkozik, ami aktuálisan az egyenpos betéti gyorstender kamatával egyezett meg.

Az MNB május 26-án közleményben tájékoztatta a hitelintézeteket arról, hogy – megfelelő felkészülési idő biztosítása után – a kötelező tartalék összegét a tartalékköteles hitelintézetek tartalékalapjába tartozó források tárgyidőszak utolsó naptári napi záró állománya helyett a havi átlagos állományok alapján fogja meghatározni. Az átállás előtti köztes időszakban, 2023. júliusi teljesítési időszaktól kezdődően a kötelező tartalék alapját az MNB fixen, a 2023. március 31-re vonatkozó statisztikai mérleg adatok alapján állapította meg, így a kötelező tartalék alapja ebben az időszakban változatlan maradt.

A Monetáris Tanács 2023. május 26-án hozott döntésének megfelelően a tartalékkötelezettség teljesítésébe 2023. július 1-től beleszámít a tartalékköteles hitelintézet által az MNB-nél legalább 14 napos eredeti futamidőre lekötött összeg is. Az így lekötött betéteket az MNB legfeljebb a 10 százalékos kötelező tartalékrátából adódó tartalékkötelezettség 15 százalékáig vette figyelembe. A hitelintézetek ezt a lehetőséget az MNB által a Monetáris Tanács kamatdöntő üléseit követő napokon meghirdetett hosszú betéti tendereken történő részvétellel használhatták ki. Az eszköz lejárat a következő havi kamatdöntő ülést követő nap volt.

A kedvező inflációs folyamatokra és a folyamatosan javuló kockázati környezetre reagálva a Monetáris Tanács áprilisi kamatdöntő ülésén az O/N fedezett hitelkamat 20,5 százalékra való csökkentésével megkezdte a rendkívüli kamatkörnyezet normalizációját. A következő hónapokban a Monetáris Tanács a kockázati környezet tartós javulását kihasználva a kamatfolyosó felső szélének 1-1 százalékpontos

csökkentéséről határozott. Az MNB a rendszeres tendereire vonatkozó, illetve a kötelező tartalék választható részére fizetendő kamat meghatározásánál a kamatcsökkentéseket a Monetáris Tanács döntésének megfelelően alkalmazta, így a betéti gyorstender kamata is a kamatcsökkentésekkel párhuzamosan csökkent. A Monetáris Tanács 2023. szeptember 12-i ülésén döntött arról, hogy a 2023. októberi tartalékperiódustól kezdődően a túltartalékolás kamata megegyezik a mindenkori alapkamattal.

A 2023. szeptember 26-i kamatdöntő ülésén a Monetáris Tanács az egynapos jegybanki fedezett hitel kamatát 250, az egynapos betét kamatát 50 bázisponttal csökkentette, az alapkamat 13 százalékon történő változatlanul hagyása mellett. Ezzel az MNB összezárta az alapkamatot és az egynapos betéti gyorstender kamatát és befejezte a rendkívüli kamatkörnyezet normalizációját. Ez egyúttal megteremtette a monetáris politikai eszköztár felülvizsgálatának és átalakításának lehetőségét. A keretrendszer átalakítása eredményeként az eszköztár egyszerűbbé vált, miközben a jegybanki alapkamat szerepének megerősítésén keresztül hozzájárult a monetáris politikai transzmisszió hatékonyságának növeléséhez. Az egyszerűsített eszköztári működési keretében:

- az MNB a tartalékszámra kamatozó, valamint választható részére és a túltartalékolásra egyaránt alapkamatot fizet;
- a kötelező tartalék rendszerében 2024 elejétől megszűnt a választható ráta, a kötelező tartalék havi átlagos banki adatok alapján történő teljesítésére – először a 2024. januári adatok alapján – a 2024. márciusi időszaktól kerül sor;
- 2023. szeptember végével megszűnt az egynapos betéti gyorstender;
- a változó kamatozású betét, illetve a diszkontkötvény kamatozása az alapkamathoz igazodik;
- az egynapos (tomnext) futamidejű FX-swap tenderek meghirdetése a szeptember elejétől megemelt 6 milliárd eurós meghirdetett mennyiség mellett változatlan formában folytatódik, árazása tekintetében a jegybanki kommunikációnak megfelelően a kamatfolyosó alja tekinthető irányadónak.

A betéti gyorstender meghirdetése szeptember végével megszűnt. A monetáris politikai eszköztárat érintő lépések következtében annak működése egyszerűbbé vált, miközben a jegybanki alapkamat szerepe megerősödött.

A jegybank a szeptemberi átalakítások mellett továbbra is rendszeresen alkalmazta eszközeit. Az eurolikviditást nyújtó

FX-swap tendereivel napi szinten támogatta a monetáris transzmisszió swappiacon történő érvényesülését, amíg a jegybanki diszkontkötvény heti rendszerességgel megtartott aukciókon került kibocsátásra.

Az MNB a piaci volatilitás simítása érdekében – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – a rendszeres tenderek mellett szükség esetén további, az időszakok végén átívelő eurolikviditást nyújtó FX-swap tendert, illetve egy esetben egy hosszabb futamidejű diszkontkötvény-aukciót tartott.

A szeptemberi kamatdöntés után a 13 százalékos alapkamat mellett az egynapos betéti rendelkezésre állás kamata 12, az egynapos fedezett jegybanki hitel kamata pedig 14 százalék lett. Az utolsó negyedévben a kedvező inflációs folyamatokat és a javuló nemzetközi kockázattalálási hajlandóságot figyelembe véve az alapkamat csökkentésére három, 75 bázispontos lépésben került sor a kamatfolyosó párhuzamos csökkentése mellett.

A jegybanki eszközök igénybevétele, a bankrendszeri likviditás alakulása

2023-ban a bankrendszer teljes forintlikviditása (az elszámolási számlák és azonnali fizetési rendszerhez kapcsolódó számlák egyenlege, az egynapos betét és hitel rendelkezésre állás, a hosszú betétek, a gyorsbetétek, az eurolikviditást nyújtó swapok forint lába és a diszkontkötvények nettósított értéke) az időszak egészét tekintve átlagosan 13 111 milliárd forintot tett ki. A bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban végig bőséges volt, a havi átlagok a januári 11 600 milliárd forinthez közeli értéket követően folyamatosan emelkedve június végével 13 000 milliárd forint fölé emelkedtek. A második félévben jellemzően 13 000–14 000 milliárd forint közötti értékeken hullámozott a havi átlag, míg végül decembertől 14 000 milliárd forint fölé kerülve az utolsó hónapban havi átlagban 14 500 milliárd forint fölött zárt.

Az év folyamán a bankrendszeri likviditásra az autonóm folyamatok és az MNB műveletei egyaránt érdemi hatást gyakoroltak; az autonóm tényezők közül a Kincstári Egységes Számla (KESZ) erősen bővítette a bankrendszeri likviditást, amíg a készpénzállomány enyhén szűkítő hatású volt; az MNB műveleteinek likviditásbővítő hatása elsősorban a kamatfizetésekből adódott. Ezzel szemben kismértékben szűkítette a bankrendszeri likviditást a 2020. március és 2021. július között alkalmazott fix kamatozású 3 éves eredeti futamidejű fedezett hitelügyletek lejáratát. A rendszeres negyedév végi tenderek (az FX-swapok esetén a forintlábát tekintve) likviditásra gyakorolt szűkítő, majd bővítő hatása minden esetben jelentős mértékű, de a rövid futamidők miatt csak átmeneti jellegű volt.

A bankrendszer összesített tartalékkötelezettsége – napi minimum és havi választott kötelezettségek összege – az első negyedévben 5 százalékos minimálisan tartandó kötelező tartalék mellett 2237–2341 milliárd forint között alakult. A második negyedévben ugyanez az érték – a 10 százalékra emelt minimálisan tartandó kötelező tartalék mellett – 4171–4405 milliárd forintra nőtt. A harmadik negyedévre a 2023. első negyedév végi mérleg alapján fixált összesített tartalékkötelezettség – beleértve a választható ráták alapján számított értéket is – 4348 milliárd forintot tett ki. Az utolsó negyedévi 4391 milliárd forintos, kissé magasabb érték a választható ráták módosulásából adódott.

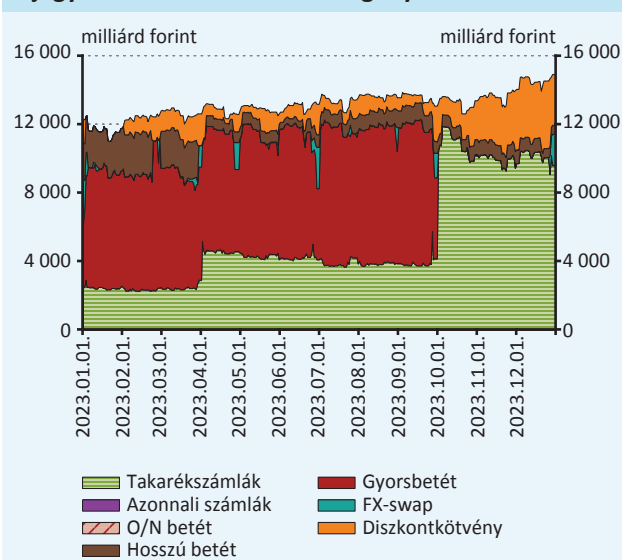
A korábbi időszakokhoz hasonlóan a ténylegesen elhelyezett tartalék minden hónapban meghaladta a kötelezettség mértékét. A kumulált túltartalékolás mértéke a tartalékszabályok változása és az év végére kedvezővé vált kamatozás miatt igen eltérően alakult. Értéke az első negyedévben 78–112 milliárd forint között mozgott, míg a második és harmadik negyedévben a megemelt tartalék-kötelezettség mellett némileg csökkenve 53–73 milliárd forintot tett ki. Az utolsó negyedévben a betéti gyorstender megszüntetése és a túltartalékolás alapkamaton történő kamatozása miatt a bankrendszeri többletlikviditás döntően a tartalékszámítókra áramlott. Ebből kifolyólag a havi kumulált túltartalékolás mértéke 6076–6709 milliárd forint között ingadozott.

A bankrendszeri többletlikviditás az egynapos betéti gyorstender eszközben csapódott le a legnagyobb mértékben a korlátlan elhelyezés lehetősége és a kamatozás miatt. Az MNB az eszköz szeptember végi felfüggesztéséig napi rendszerességgel tartott tendert, és az összes benyújtott ajánlatot elfogadta. Az első negyedév végére való tekintettel az MNB március 31-én egy hatnapos tendert is tartott, amelyre 410 milliárd forint összegű ajánlat érkezett. Az eszköz kamatozása az időszak elején 18 százalék volt, majd a kamatfolyosó felső szélének lecsökkenését lekövetve szeptember végére 13 százalékra mérséklődött. A tenderenként elfogadott ajánlatok havi átlagos nagysága május végéig 6647–6994 milliárd forint között alakult, majd júniusban átlépte a 7000 milliárd forintot. A következő 4 hónapban az átlagok enyhén tovább emelkedve 7220–7622 milliárd forinttra nőttek. Az eszköz legmagasabb kihasználtságát szeptember 18-án érte el 8528 milliárd forinttal, a szeptember végi utolsó tenderen pedig 4698 milliárd forinton zárt.

Az O/N betéti rendelkezésre állásban megjelenő napi likviditás állománya minimális, átlagosan mintegy 6 milliárd forint volt az időszakban. A bankok az O/N fedezett hitelt az első negyedévben mindössze 7 alkalommal vették igénybe.

A hitelfelvételek átlagos állománya a megelőző időszaknál némileg magasabb, mintegy 23 milliárd forint volt.

3. ábra
A jegybank betéti eszközeinek igénybevétele

Forrás: MNB.

A bankrendszeri likviditás hosszabb idejű lekötése érdekében az MNB a vizsgált időszakban 4 változó áras és 8 fix kamatozású, hosszú futamidejű betéti tendert tartott. A banki ajánlatokból 391–2457 milliárd forint került elfogadásra. Év végén az eszközben fennálló állomány 531 milliárd forintot tett ki.

Az MNB a piaci volatilitás simítása érdekében – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – a rendszeres tenderek mellett további, a negyedévek végén átívelő eurolikviditást nyújtó FX-swap tendereket, illetve egy esetben egy hosszabb futamidejű diszkontkötvény-aukciót tartott. Az MNB a negyedév végén átnyúló FX-swap tendereket az első két negyedévben mennyiségi korlát nélkül hirdette meg, a diszkontkötvény esetében pedig márciusban egyhetes mellett kéthetes futamidővel is tartott aukciót. A swaptendereken az MNB – a rendszeres tendereket is beleértve – mintegy 3,3; 6,5; 3,6; illetve 4,8 milliárd euróval segítette a negyedévek végén a banki alkalmazkodást, amíg a diszkontkötvény-aukciókon összesen 1842, 1769, 2059, illetve 2941 milliárd forint névértékű ajánlat került elfogadásra. A negyedév végén átnyúló tenderek az FX-swap eszköz esetében kéthetes (meghirdetve március 23-án), egyhetes (június 22-én és december 21-én), illetve egynapos (tomnext, március 30-án, június 29-én, szeptember 29-én és december 28-án), diszkontkötvény esetében kéthetes (meghirdetve március 21-én), illetve egyhetes (március 30-án, június 22-én és 28-án, szeptember 27-én és december 27-én) futamidőn történtek.

2. táblázat**Negyedév végi FX-swap tendereken elfogadott ajánlatok**

Tendernap	Induló értéknapi	Lejárat	Elfogadott ajánlatok (millió euro)	Elfogadott ajánlatok (milliárd forint)
2023.03.21	2023.03.23	2023.04.06	305	120
2023.03.30	2023.03.31	2023.04.03	2 990	1 139
2023.06.22	2023.06.26	2023.07.03	1 900	703
2023.06.29	2023.06.30	2023.07.03	4 602	1 711
2023.09.28	2023.09.29	2023.10.02	3 615	1 419
2023.12.21	2023.12.27	2024.01.03	2 939	1 129
2023.12.28	2023.12.29	2024.01.02	1 825	697
		Összesen	18 176	6 918

Forrás: MNB.

Az év folyamán az MNB összesen 254 alkalommal tartott eurolikviditást nyújtó swaptendert. A tenderek futamideje egy nap és két hét közé esett. Az MNB a korábbi negyedévekhez hasonlóan a beérkező összes ajánlatot elfogadta, ami negyedévente átlagosan időrendben – a kihasználtsággal rendelkező napokat tekintve – rendre 620 millió eurót (240 milliárd forintot), 1192 millió eurót (444 milliárd forintot), 1306 millió eurót (503 milliárd forintot), illetve 1068 millió eurót (408 milliárd forintot) jelentett. Ezen belül a negyedév végén átívelő tendereken az MNB az időszakok végén összesen rendre 3295 millió euro (1259 milliárd forint), 6502 millió euro (2414 milliárd forint), 3615 millió euro (1419 milliárd forint), illetve 4764 millió euro (1826 milliárd forint) értékű ajánlatot fogadott el.

A diszkontkötvény-aukciók február elejétől heti rendszerességgel kerültek meghirdetésre, 2023-ban összesen 50 alkalommal. Az MNB az aukciókon minden ajánlatot elfogadva átlagosan 1347 milliárd forint névértékű kötvényt bocsátott ki, (a március 21-i aukció kivételével) egyhetes futamidőn. Ezen belül a negyedév végén átnyúló tendereken az MNB márciusban összesen 1842, júniusban 1769, szeptemberben

2059, decemberben pedig 2941 milliárd forint névértékű ajánlatot fogadott el.

Az MNB zöld eszköztár-stratégiája részeként 2021. október 4-én elindult NHP Zöld Otthon Program (NHP ZOP) keretében megkötött szerződésekhez kapcsolódóan a ténylegesen kinn lévő – azaz a már lehívott, de még nem törlesztett – hitelállomány 2023. december végére 252 milliárd forintra bővült. A Növekedési Hitelprogram korábbi szakaszai keretében a kkv-szektor felé kihelyezett hitelek fennálló állománya 2023. év végére 1566 milliárd forintra csökkent.

A Monetáris Tanács 2021. december 14-én a Növekedési Kötvényprogram lezárásáról határozott, így a program keretében az utolsó kötvénykibocsátásra és jegybanki vásárlásra 2022 áprilisában került sor. Az NKP keretében összesen 89 kibocsátó 114 kötvénysorozatot hozott forgalomba, az aggregált kibocsátói forrásbevonás 2859 milliárd forintot tesz ki, amíg a jegybanki kötvényvásárlások teljes volumene megközelíti az 1550 milliárd forintot. 2023-ban nem történt érdemben változás az MNB által birtokolt kötvények állományában.

3. táblázat**Negyedév végi diszkontkötvény-aukciókon kibocsátott kötvények (névérték milliárd forintban)**

Kibocsátás	Lejárat	Azonosító	Elfogadott mennyiség
2023.03.23	2023.04.06	MNB230406A	383
2023.03.30	2023.04.06	MNB230406B	1459
2023.06.26	2023.07.03	MNB230703	773
2023.06.29	2023.07.06	MNB230706	997
2023.09.28	2023.10.05	MNB231005	2059
2023.12.28	2024.01.04	MNB240104	2941
		Összesen	8612

Forrás: MNB.

A Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében – a lehetőség megnyílása óta – az MNB által vásárolt jelzáloglevelek állománya mintegy 64 milliárd forintot tesz ki, ebből 2023-ban közel 23 milliárd forinttal növekedve. Az MNB által a korábbi vásárlási programok, a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program, valamint a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében megvásárolt jelzáloglevelek állománya névértéken 553 milliárd forint volt 2023. december 31-én.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitási kockázatait rendszeresen és átfogóan értékelő Pénzügyi stabilitási jelentésekben 2023-ban is részletesen bemutatásra kerültek a hazai bankrendszer működését befolyásoló kockázatok és azok lehetséges kezelése. A nemzetközi környezet változásai érdemi hatást gyakoroltak a magyar gazdaság működésére, a hazai bankrendszer azonban továbbra is stabil, sokkellenálló képessége erős mind a likviditási helyzet, mind pedig a veszteségtűrő képesség szempontjából. A magyar bankok folyamatosan képesek biztosítani a szükséges forrásokat a gazdaság szereplői számára, elősegítve ezzel a gazdaság zökkenőmentes működését. A korábbi évekhez képest lassabban, de tovább bővült a hitelállomány. A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 2023. év végén 6 százalékot ért el, amíg a kkv szegmens hitelállományának éves növekedési üteme 3,7 százalék volt, amiben érdemi szerepet játszottak az állami intézmények hitel- és garanciaprogramjai. A háztartási hitelállomány éves alapon 2,7 százalékkal bővült 2023-ban. A lakossági hiteldinamika lassulását az infláció letörését célzó szigorúbb monetáris környezet, a bizonytalan gazdasági kilátások, a csökkenő reálbérek és az alacsony fogyasztói bizalom, valamint a 2024-től megváltozó otthonteremtési programok miatti kivárás eredményezte.

A bankrendszer nemteljesítő hiteleinek állománya mind a vállalati, mind a lakossági szegmensben alacsony szinten volt, bár az általános moratórium kivezetését követő hónapokban a történelmi mélyponthoz képest kissé emelkedett a volumenük. A hitelállomány bővülése, valamint a bankok portfóliótisztítási tevékenysége azonban mérsékelte a nemteljesítő hitelek arányának emelkedését. A hazai hitelintézeti szektor 2023-ban kiemelkedően magas, 1441 milliárd forint adózott eredményt ért el az egyedi, nem konszolidált adatok alapján, ami 952 milliárd forintos növekedést jelent az előző évhez képest. Az eredmény növekedését elsősorban a jegybanknál elhelyezett likviditás után kapott kamatoknak köszönhető kiugróan magas kamatjövedelem, másodsorban pedig az alacsonyabb nettó értékvesztés-képzés magyarázza, amíg a működési költségek emelkedése, a bankadók,

valamint a kamatstop intézkedések rontották az eredményt. A hitelintézetek mindegyike teljesítette a jogszabályi tőke-megfelelést, de a szabad tőkepufferek szektoron belüli eloszlása továbbra is koncentrált volt.

2023-ban az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában a kedvezőtlen makrogazdasági környezet, a magas infláció, az annak letörését célzó monetáris politikai lépések, a lassuló hitelezés, az enyhülő lakáspiaci túlfűtöttség és a kereskedelmiingatlan-piachoz kapcsolódó kockázatok emelkedésének a pénzügyi szektor stabilitására gyakorolt hatásai és annak nyomkövetése, valamint szükség szerinti kezelése állt. A hitelezési folyamatok hatékonyságának és az adósságfék szabályok zökkenőmentes alkalmazásának biztosítása érdekében az MNB 2023-ban is elvégezte az adósságfék előírások éves felülvizsgálatát. A jegybank a bizonytalan makrogazdasági környezetre és a lakás- és hitelpiaci ciklikus kockázatok enyhülésére tekintettel egy évvel elhalasztotta a 0,5 százalékos anticiklikus tőkepufferráta aktiválását. Az emelkedő kereskedelmiingatlan-piaci kockázatok miatt az MNB döntött a rendszerkockázati tőkepuffer 2024. július 1-jével való felülvizsgálatáról és újraaktiválásáról is. A rendszerszinten jelentős bankok tőkehelyzete továbbra is megfelelő volt a 2024-től előírt tőkepufferek megképzéséhez, ezért 2024. január 1-jétől a végleges mérték felével növekedtek a pufferráta-előírások. A fiatal elsőlakás-vásárlók lakáshitel-felvételi lehetőségeinek támogatása érdekében az MNB az elsőlakás-vásárlók esetében 2024. január 1-jétől alacsonyabb minimálisan szükséges önerőt határozott meg. Az MNB 2023. októberben úgy döntött, hogy a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) előírás tekintetében a zöld devizaforrás-kibocsátásokra vonatkozó felkészülési időszakot 1 évvel meghosszabbítja, ezért az 2024. október 1-én lép hatályba.

Az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége eredményesen folytatódott 2023-ban is. Az MNB negyedik alkalommal publikálta FinTech és digitalizációs jelentését, valamint szoros figyelemmel kísérte a bankszektor digitalizációs stratégiáinak megvalósulását is. 2023-ban elérhetővé vált a digitális pénzügyi bevonódást támogató, megújult Diákszéf mobilapplikáció, amely már valódi pénz kezelésére is alkalmas. Így az Európai Unióban a Diákszéf kezdeményezés az első, lakossági ügyfelek számára is elérhető digitális jegybankpénz pilot projekt. Az MNB az MIT REAP programja keretében azonosította a hazai innovatív vállalkozások közös jellemzőit, az innováció és a vállalkozásfejlesztés diákok körében történő ösztönzése érdekében koordinálta az ország első, egyetemek közötti (BME, METU, Neumann János Egyetem) „startup management” kurzusának létrehozását.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyeletet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatáinyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, és MNB-re háruló feladatokat, valamint a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, továbbá szanalási hatóságként is eljár.

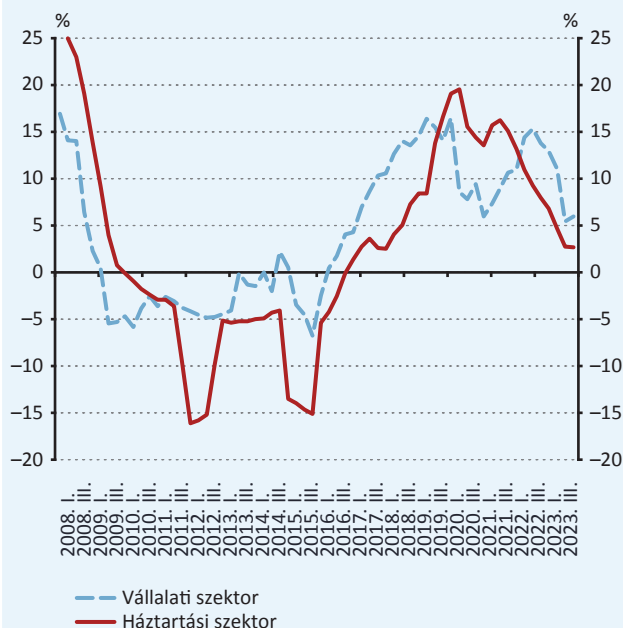
A *Hitelezési folyamatok* című kiadvány részletes áttekintést ad a hazai hitelezés alakulásáról. A lakossági hitelállomány éves növekedési üteme a 2023. év folyamán jelentősen lassult, augusztus óta pedig 3 százalékos közelében stagnál. 2023. októberig a vállalati hitelezés növekedési üteme is folyamatosan lassult annak ellenére, hogy az állomány bővülését segítették a különböző támogatott hitelprogramok (Széchenyi Kártya Program, Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram).

A hitelintézetek háztartási hitelállománya éves szinten nominálisan 2,7 százalékkal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként (4. ábra). Az új hitelkihelyezések volumene a negyedik negyedévben 483 milliárd forintot tett ki, ami 10 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszak ki-bocsátást. A hitelezés élénkülésében az alacsonyabb bázis mellett a csökkenő infláció és a mérséklődő hitelkamatok egyaránt szerepet játszottak. 2023-ban a fogyasztási hitelek kihelyezéseit nem érintette a visszaesés, ugyanis a személyi kölcsönök esetében a fogyasztás simítására, míg a szabad felhasználású jelzáloghiteleket egy átmeneti időszakban főként befektetési célokra fordította a lakosság. A babaváró hitelek folyósításában 41 százalékos visszaesés következett be, állományuk azonban az év végére már meghaladta a 2075 milliárd forintot, ami a lakossági hitelállomány 20 százaléka. A családvédelmi- és otthonteremtési programokhoz kötődő támogatott hitelek (CSOK, falusi CSOK, babaváró kölcsön) a kibocsátott volumen 24 százalékát adták 2023-ban, míg egy évvel korábban ez az arány 38 százalék volt. Az új lakáshitel-szerződések 595 milliárd forintos volumene 2023-ban 50 százalékkal elmaradt az előző évi kibocsátástól, a decemberi hitelkihelyezés ugyanakkor már 54 százalékos bővülést

mutatott az előző év azonos időszakához képest. A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek 2023-ban 43 százalékos részesedést értek el, azaz továbbra is jelentős hányadát teszik ki a lakáshiteleknek. A személyi kölcsönökön belül a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel termékek részaránya 22 százalékosra telt ki az év végén.

A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 6 százalékosra ért el 2023. év végén, amíg a kkv szegmens bővülési üteme 3,7 százalékos volt. A vállalati hitelállomány 2023. évi tranzakciós bővülése közel 720 milliárd forintot tett ki, ami érdemben alacsonyabb az előző évhez képest. Az állomány nominális bővülésének fenntartásához hozzájárultak az állami intézmények hitel- és garanciaprogramjai. A törekény növekedési kilátások, illetve a magas kamatkörnyezet ellenére a kereslet a vállalati hitelpiacon csak kismértékben csökkent, 2023-ban a hitelintézetek nagyjából 3860 milliárd forint összegben kötöttek új, nem folyószámla-jellegű hitel-szerződéseket, ami mindössze 2 százalékkal alacsonyabb, mint 2022-ben. A hitelkereslet szerkezetében azonban elmozdulás történt, a rövid lejáratú hitelek és a devizahitelek iránti kereslet kismértékben élénkült, amíg a hosszú lejáratú, jellemzően beruházási célú hitelek iránti kereslet érdemben csökkent. 2023-ban a teljes, nem folyószámla-jellegű vállalati hitelkibocsátáson belül a támogatott hitelek részaránya 37 százalékosra telt ki, ami magasabb, mint az előző évi 28 százalékos érték.

4. ábra
A vállalati és a háztartási hitelállomány éves növekedési üteme

Megjegyzés: Hitelintézeti szektor.

Forrás: MNB.

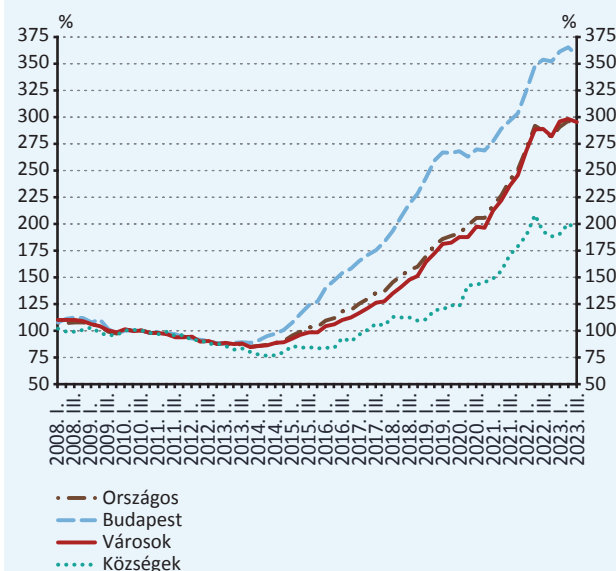
A *Lakáspiaci jelentés* és a *Kereskedelmiingatlan-piaci jelentés* című kiadványok évente kétszer adnak átfogó áttekintést a hazai ingatlanpiaci folyamatokról. 2023 első felében a lakásárak – a megelőző év második felét jellemző jelentős kereslet-visszaesést és kismértékű lakásárcsökkenést követően – továbbra is alacsony piaci aktivitás mellett, de újból enyhén növekedtek, a harmadik negyedévben azonban 1,7 százalékkal mérséklődtek országos átlagban negyedéves alapon (5. ábra). Éves szinten minden településtípuson 1-2 százalék közelébe lassult a nominális lakásár-dinamika, lényegében stagnálás volt tapasztalható, reálértelemben azonban 12 százalékkal csökkentek a lakásárak országos átlagban. Az MNB becslése szerint a lakásárak a makrogazdasági fundamentumok által indokolt szintet 9 százalékkal haladták meg 2023. harmadik negyedévben, így országosan érdemben csökkent a felülértékelttség az előző év azonos időszakára becsült 17 százalékos értékhez képest.

2023-ban 18,6 ezret tett ki az átadott új lakások száma, ami éves összevetésben 9 százalékos csökkenést jelent. A fővárosban 4 százalékkal, vidéken pedig 12 százalékkal kevesebb lakást építettek az előző év azonos időszakához képest. A kiadott új építési engedélyek száma jelentősen, éves szinten 39 százalékkal esett vissza 2023-ban. 2023 során az MNB becslése szerint a magánszemélyek országosan 124 ezer lakáspiaci tranzakciót kötöttek, amelyből 30 ezer a fővárosban jött létre, ami 2022-höz képest rendre 20 százalékos, illetve 15 százalékos csökkenést jelent. Utoljára 2013-ban jött létre ennél kevesebb tranzakció országosan. 2023-ban a hitelfelvétellel megvalósuló tranzakciók az adásvételek kevesebb, mint egyharmadát tették ki, és az MNB által megállapított jövedelemarányos törlesztőrészlet és hitelfedezeti arányra vonatkozó szabályozói limitekhez (40 százalékot meghaladó JTM és 70 százalékot meghaladó HFM) együttesen az új lakáshitelek mindössze 6 százaléka volt közel 2023 negyedik negyedévében.

A makrogazdasági környezet alakulását lekövetve, 2023-ban jelentős bizonytalanság jellemezte a kereskedelmiingatlan-piacot. 2023 során 2 százalékponttal 13,3 százalékra nőtt a kihasználatlansági ráta a budapesti irodapiacon. Az ipari-logisztikai piacon pedig jelentős mértékben, a 2022. év végi 3,9 százalékról 8,6 százalékra emelkedett ez a mutató december végére. Ezek a kihasználatlansági szintek historikusan nem tekinthetők nagyon magasnak, de a várható új átadások és a mérsékelt kereslet tükrében az irodapiaci kihasználatlanság további emelkedése várható, így az 2024. év végére 14 százalék fölé emelkedhet. A kockázatokat mérsékli, hogy spekulatív alapon (érdemi előbérlet nélkül) 2023-ban nem indultak jelentős volumenben új fejlesztések az irodapiacon és az elkezdett ipari-logisztikai projektek negyedéves volumenében is csökkenés mutatkozott.

A kereskedelmiingatlan-piac 2023. évi befektetési forgalma 38 százalékkal csökkent éves összevetésben, és valamennyi szegmensben 25–75 bázisponttal emelkedtek a prime hozamok ugyanezen időszak alatt. A prime irodák hozamának emelkedése és a prime bérleti díj alakulása alapján a 2023. december végét megelőző egy évben, ezeknek az ingatlanoknak az értékeltsége mintegy 9 százalékkal csökkent Budapesten, a piaci ciklusfordulónak is tekinthető 2022. második negyedév végéhez képest pedig már közel 21 százalékos volt a csökkenés. Ugyanakkor a hazai hitelintézetek kereskedelmiingatlan-piaci szembeni kitettsége a szavatolótőke arányában 2023-ban mintegy fele volt a 2008-as válság után látott szintnek. Ezzel együtt az MNB az ingatlanok értékváltozásával kapcsolatos aktuális folyamatokat továbbra is kiemelt figyelemmel kíséri. 2023-ban a bankok 42 százalékkal kisebb volumenben folyósítottak kereskedelmi ingatlanra fedezett projekthiteleket, mint az előző évben, a szállodák és lakóparkok kivételével valamennyi ingatlantípus esetén csökkent az új kibocsátások volumene. Az MNB 2024. januári Hitelezési felmérése alapján a bankok közel egyötöde szigorított az üzleti célú ingatlanhitelek feltételein, 2024. első félévében pedig az intézmények több mint egynegyede helyezett kilátásba további szigorításokat.

5. ábra
A nominális MNB-lakásárindex településtípusonként (2010 = 100%)

Megjegyzés: A 2024. január végén rendelkezésre álló adatok alapján.

Forrás: MNB.

2023-ban a gazdasági környezet stabilizálódásával, valamint az infláció és kamatok csökkenésével mérséklődtek a portfólió-minőséget érintő felfelé mutató kockázatok. 2023 során a vállalatok 90 napon túl késedelmes hitelállománya 19 milliárd forinttal nőtt, a háztartásoké pedig nem

változott, míg a 90 napon túl nem késedelmes, de a bankok által nemteljesítőnek minősített hitelek állománya a vállalati szektorban 54 milliárd forinttal, a háztartási szegmensben pedig 139 milliárd forinttal csökkent. A nemteljesítő állomány a két szegmensben rendre 480, illetve 294 milliárd forint volt 2023. év végén. A volt moratóriumos ügyfelek teljesítő kategóriába történő visszasorolása, a hitelezés bővülése, valamint a bankok portfóliótisztítási tevékenysége következtében a nemteljesítő hitelek aránya (NPL-ráta) a vállalati szegmensben 3,8 százalék, a háztartási szegmensben pedig 2,8 százalék volt, amíg a teljes magánszektorban 3,4 százalékot tett ki 2023. év végén.

A hitelintézeti szektor 2023-ban kiemelkedően magas, 1441 milliárd forint adózott eredményt ért el az egyedi, nem konszolidált adatok alapján, ami 952 milliárd forinttal több, mint az előző évi eredmény. Az adózott eredmény növekedését elsősorban a kamatjövedelem, amelynek jelentős része a jegybanknál elhelyezett likviditás után kapott kamat, másodrészen pedig az előző évhez képest számottevően alacsonyabb értékvesztés-képzés magyarázza, amelyek eredményjavító hatását a működési költségek emelkedése részben mérsékelte. A kormányzati intézkedések (bankadók, kamatstop) 2023-ban is csökkentették a szektor jövedelmezőségét. A nominális eredmény kiugróan magas növekedése mellett a szektor sajáttőke-arányos megtérülése (RoE) a 2022. év végi 8,9 százalékról 23,8 százalékra, az eszközarányos eredmény (RoA) pedig 0,7 százalékról 1,9 százalékra emelkedett.

A bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója (TMM) 0,4 százalékponttal emelkedett 2023 során, így a negyedik negyedév végén 19,3 százalékot tett ki, amíg a CET¹ ráta enyhén, 0,2 százalékponttal 16,7 százalékra mérséklődött. A profitot is figyelembe véve még nagyobb növekedés történt a TMM-ben: 185 bázispontos emelkedést követően 21,4 százalékra nőtt a ráta a negyedik negyedév végére. A tőke megfelelés javulását elsősorban az eredménytartalék bővülése támogatta. A szektor teljes tőkekövetelmény-mutató feletti szabad tőkéje 192 milliárd forinttal emelkedett és közel 2000 milliárd forintot tett ki forint fölél emelkedett, ami a teljes kockázati kitettség érték (TREA) 4,9 százalékának felel meg. A bankrendszer tőkeáttételi mutatója (LR) pedig 0,4 százalékponttal 8,5 százalékra emelkedett 2023 során. A tőkeáttételre vonatkozó 3 százalékos követelményt a szektor minden tagja teljesítette.

2023 első félévében került sor a jegybank tizenhatodik *Piactudás felmérésére*, amelynek keretében az MNB nyolc hazai kereskedelmi bankot keresett meg, hogy megismerje

a hitelintézetek 2023-ra vonatkozó üzleti terveit, illetve a makrogazdasági környezetről és a szektor kilátásairól alkotott képüket, valamint az általuk legfontosabbnak ítélt kockázatokat. A bankszektor kockázati térképét a hazai gazdasági növekedés visszaesése és a geopolitikai kockázatok növekedése miatti félelmek dominálták, de az ügyfelek fizetési képességének romlása és a szigorodó tőke és likviditási szabályok miatt szükséges alkalmazkodás is érdemi kockázat volt 2023-ban a bankok válasza alapján.

Az MNB makroprudenciális tevékenysége

2023-ban az MNB fokozott figyelemmel követte a magas inflációs és az emiatt kialakult magas kamatkörnyezethez, a hitelezés lassulásához, az enyhülő lakáspiaci túlfűtöttséghez és a kereskedelmiingatlan-piachoz kapcsolódó rendszerkockázatok alakulását. A jegybank 2023 őszén is publikálta a makroprudenciális tevékenységét átfogóan bemutató Makroprudenciális jelentést.

A hitelezési folyamatok hatékonyságának és az adósságfék szabályok zökkenőmentes alkalmazásának biztosítása érdekében az MNB 2023-ban is elvégezte az adósságfék előírások éves felülvizsgálatát. Ennek keretében a magas inflációra és a nominális béremelkedésre tekintettel 2023. július 1-jétől 500 ezer forintról 600 ezer forintra emelkedett a magasabb jövedelemarányos eladósodottságot lehetővé tevő jövedelemküszöb, valamint 300 ezer forintról 450 ezer forintra nőtt a jövedelemvizsgálat elvégzése alóli mentességre vonatkozó *de minimis* korlát. Az MNB emellett úgy döntött, hogy a fiatal elsőlakás-vásárlók esetében 2024. január 1-jétől magasabb, 90 százalékos hitelfedezeti korlátot alkalmaz tekintettel az elmúlt évek lakásár-emelkedése miatt gyorsan emelkedő minimum önerőelvárára, az elsőlakás-vásárlók potenciálisan alacsonyabb hitelkockázataira és a nemzetközi szabályozói gyakorlatra. A módosítás a korábbi 20 százalékról 10 százalékra csökkenti a jegybank által elvárt minimális önerő mértékét a fiatal elsőlakás-vásárlók jelzáloghitel-felvételkor, ami évekkel lerövidítheti az önerő előteremtéséhez szükséges megtakarítási időszakot.

2023 második negyedévében az MNB 2023. július 1-jéről 2024. július 1-jére halasztotta a hazai kitettségekre vonatkozó 0,5 százalékos anticiklikus tőkepufferráta (Countercyclical Capital Buffer, CCyB) tervezett aktiválását. A lépést az enyhülő és várhatóan rövid távon tovább mérséklődő ciklikus rendszerkockázatok indokolták. Középtávon ugyanakkor a gazdasági aktivitás helyreállása és a reálbér-emelkedés visszatérése a rendszerkockázatok újbóli növekedése irányába hathatnak, ezért a CCyB felépítésének mértékében

² Az elsődleges alapvető tőkeelemek aránya a kockázattal súlyozott eszközökhöz viszonyítva.

nem történt módosítás. Az MNB továbbra is figyelemmel kíséri a bankszektor ciklikus rendszerkockázatait és azok alakulásától függően addicionális tőkepufferek megképzését írhatja elő.

2023. júniusban a jegybank úgy döntött, hogy a kereskedelmiingatlan-piacon globálisan megfigyelhető speciális és középtávon a hazai piacon is várhatóan növekvő rendszerkockázatok miatt a koronavírus-járvány kitörésekor felfüggesztett rendszerkockázati tőkepuffert (Systemic Risk Buffer, SyRB) preventív céllal újra aktiválja. Ennek megfelelően az MNB az érintett intézményekre előírandó tőkepufferráta mértékét az egyes intézmények célzott projekthitel-állományai súlyozott összegének az adott bank I. pilléres tőkekövetelményéhez viszonyított aránya alapján állapítja meg. A 2024. márciusi adatok alapján a második negyedévben megállapítandó tőkekövetelményt 2024. július 1-jétől kell megképezni elsődleges alapvető tőkeelemek (CET1) biztosításával. Tekintettel az eszköz preventív jellegére 2024-ben várhatóan nem kell érdemi tőkepuffert előírni 2024-ben. Az MNB évente felülvizsgálja a megállapított SyRB rátákat.

Az MNB 2023-as felülvizsgálatában az előző évhez hasonlóan hét bankcsoportot azonosított rendszerszinten jelentősnek. Az MNB a koronavírus-járvány következtében kibontakozó rendkívüli gazdasági körülmények miatt feloldott, a rendszerszinten jelentős hazai intézmények (Other Systemically Important Institutions – O-SII) vonatkozásában előírt tőkepufferek fokozatos, 2024-ig tartó visszaépítésének megkezdését már 2022-től elvárta. A rendszerszinten jelentős bankok tőkehelyzete továbbra is megfelelő a 2024-től előírt tőkepufferek megképzéséhez. 2024. január 1-jétől a végleges mérték felével növekednek a pufferráta-előírások. A tőkepufferek növelése hozzájárul a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának megőrzéséhez a turbulens gazdasági környezetben, emellett annak fokozatossága támogatta a reálgazdaság hitelezésének fenntartását az elmúlt években.

Az MNB 2023. októberben úgy döntött, hogy a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) előírás tekintetében a zöld deviza jelzáloglevél kibocsátásokra vonatkozó felkészülési időszakot 1 évvel meghosszabbítja, ezért az 2024. október 1-én lép hatályba. 2022. július 1-jétől a devizában denominált jelzálogalapú források is beszámíthatók a JMM-be, de a fenntarthatósági célok elérésének támogatása érdekében a 2023. október 1-jétől kibocsátott deviza jelzáloglevelek esetében csak a zöld ingatlanokat finanszírozó források lettek volna elfogadhatók. A jelenlegi piaci körülmények között azonban – tekintettel a jelentős lejáró jelzáloglevél-állományokra és a jelzáloghitelezés visszaesésére, valamint ezzel párhuzamosan a kibocsátásokhoz szükséges zöld fedezetek lassú felépülésére – indokolt volt a zöld követelményektől való eltekintés.

Az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége

Az MNB kiemelt figyelemmel kíséri és elemzi a pénzügyi szektor digitalizációját, és rendelkezésre álló jegybanki eszköztárát alkalmazva támogatja az innovatív megoldások elterjedését a hazai szereplők között, ezáltal ösztönözve a versenyképesség javítását is. Az MNB 2019 óta évente átfogóan megvizsgálja a hazai bankrendszer, 2020 óta pedig a biztosítói szektor digitalizáltsági szintjét is, amelynek eredményeit a hazai és nemzetközi FinTech szektor elemzésével együtt FinTech és digitalizációs jelentésében publikálja. A nyilvánosan elérhető Jelentés 2023-as kiadása júliusban jelent meg.

2021-ben a hitelintézetek digitális transzformációjának ösztönzése érdekében nemzetközi összevetésben egyedülálló módon ajánlás útján várta el a jegybank (4/2021-es MNB ajánlás) a hazai bankoktól, hogy digitalizációs stratégiákat alkossanak. Az ügyfélkapcsolati és belső folyamatok modernizálására egyaránt kitérő stratégiákat az MNB éves rendszerességgel megvizsgálja és 2023-ban is személyes, bilaterális konzultációk során egyeztetett azok megvalósulásáról, illetve a várható új tervekről.

Az MNB kiemelt céljai közt szerepel az oktatás támogatása. A digitális pénzügyi tudatosság fejlesztése érdekében az MNB 2023 májusában elérhetővé tette a – 2020 óta működő – Diákszéf mobilalkalmazás megújult változatát, amely a 8–14 éves korosztály és szüleik számára biztosít pénzügyi, digitalizációs és fenntarthatósági témákban ismeretterjesztési lehetőséget, valamint valódi pénz használatával támogatja a célcsoport digitális pénzügyi bevonódását. A Pénziránytű Alapítvánnyal közösen, kereskedelmi banki partnerek, illetve hazai FinTech cégek bevonásával elkészült mobilalkalmazás a jegybank számára egy másik fontos célt is szolgál: a digitális jegybankpénzhez kapcsolódó gyakorlati ismeretszerzést. A Diákszéf az első olyan digitális jegybankpénz pilot projekt az Európai Unióban, amelyben a jegybank valódi lakossági felhasználókat von be a tapasztalatszerzés érdekében.

A felsőoktatási intézményekkel való együttműködés 2023-ban is sikeres volt a digitalizáció területén. Ennek keretében az MNB és a BME közös csapatai részt vettek a digitális jegybankpénzhez kapcsolódó Project Rosalind nemzetközi innovációs versenyen. A 2023 elején meghirdetett techsprinten két csapattal indult a BME–MNB együttműködés: mindkét csapat bejutott a 22 fős elődöntőbe, egyikük pedig a 12 szereplős döntőbe is, ahol nagy nemzetközi technológiai cégek csapataival versenyeztek.

Az MNB az innovatív jegybankok élvonalába kíván tartozni, amelynek okán első kézből is igyekszik tapasztalatokat

szerezni a modern technológiák implementálásában. Ennek jegyében 2022 májusában elindította a blokklánc technológia tesztelésére létrehozott Pénzmúzeum mobilapplikációt, amely 2023-ban is sikeresen üzemelt és már több mint 590 ezer NFT került kibocsátásra a platformon.

A hazai FinTech szektor élénkítésére és fejlesztésének támogatására kialakított MNB Innovation Hub 2023-ban is fogadta a pénzügyi innovátorok megkereséseit, amelyekre pénzügyi szabályozási szempontokat is magában foglaló, jogértelmezési kérdésekben segítséget nyújtó válaszokat fogalmazott meg.

Az innovációvezérelt vállalkozások ösztönzésének legjobb nemzetközi gyakorlatainak megismerése és hazai implementálása érdekében az MNB részt vett az MIT Regional Entrepreneurship Acceleration Programjában (MIT REAP). Három egyetem, a BME–METU–NJE hallgatóinak részvételével 2023 őszén elindult az ország első, úgynevezett „cross-university startup management” kurzusa, amely a hallgatók vállalkozói kedvét és újító ötleteit szakmai segítséggel és szakértői közreműködéssel segíti, valamint a megvalósulás útját is szorosan nyomon követi, ezzel is támogatva a gazdaság innováción alapuló, fenntartható fejlődését. A jegybank ezen túl aktívan részt vett a tőkévé konvertálható kölcsön és a startup munkavállalói rész tulajdonosi ösztönző keretrendszer (Employee Stock Ownership Plan, ESOP) hazai implementációját célzó jogszabályok előkészítésében.

A jegybank és az ország nemzetközi szerepének építése érdekében az MNB munkatársai rendszeresen vesznek részt globális szempontból is jelentős innovációs fórumokon. A 2023 júniusában másodjára megrendezett Point Zero Forumon az MNB társszervezőként, magas szintű delegációval képviseltette magát. A zürichi eseményen pénzügyi és technológiai vállalatok, nemzetközi szabályozói szervek képviseltették magukat, a rendezvény központi témái pedig a legújabb technológiák pénzügyekbe való beépülésének hatáselemzése, az innováció megfelelő kontrollok mellett támogatási módjainak felkutatása volt. Az MNB saját szervezésű kerekasztal-beszélgetéséről – amelynek során a kriptoeszközök környezeti hatását, valamint ezek környezetkímélőbb útra történő terelését vizsgálták a résztvevők – Elevandi Insights kiadvány is készült.

3.3 FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELEM

A hazai bankrendszer és a nem banki intézményi befektetők a közelmúlt nemzetközi bankválságai, az inflációs kockázatok és az elhúzódó orosz-ukrán háború okozta bizonytalanságok közepette is stabilak. A bankok hitelezési kapacitásai megfelelőek, a tőke- és likviditási helyzetük is

erős. A nemteljesítő hitelek aránya alacsony, a bankok az értékvesztésképzésen keresztül előretekintve is felkészültek a nemteljesítések esetleges növekedésére. Az MNB intenzív monitoring tevékenységet és szükség esetén felügyeleti párbeszédet folytat az egyes intézményekkel annak érdekében, hogy a magyar bankrendszer biztonságos működését fenntartsa. Nemzetközi együttműködés keretében egységes megközelítés mentén folyik a nemzetközi bankcsoportok felügyelése, ugyancsak hangsúlyt helyezve a bankcsoportok egészét, vagy egyes tagjait esetlegesen érintő piaci vagy szabályozói hatásokra.

Az MNB kiemelt figyelemmel kísérte az MKB Bank Nyrt. és a Takarékbank Zrt. egyesülésének folyamatát, az MBH Bank Nyrt. létrejöttét. A fúzió előkészítése tervezetten zajlott, megtörténtével az ügyfelek az ország második legnagyobb bankjának hálózatát, szolgáltatásait érhetik el. A folyamat során a jegybank számára kiemelt fontosságú volt az ügyfélérdekek védelme és a pénzügyi stabilitás. Az egyesüléssel létrejött banktól is ezt kéri számon az MNB.

2023. év végéig a lakásbiztosítási ágazattal foglalkozó 14 biztosító közül immár 13 szerezte meg a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) minősítést és további MFO termék megjelenése is várható a biztosítási piacon. Mindez azt jelenti, hogy a biztosítási piac majdnem egésze – piaci részesedés alapján 98 százaléka – elkötelezte magát a fogyasztóbarát szemlélet mellett. A fogyasztóbarát otthonbiztosítások szerződésszáma 2023. november végén közel 50 ezer darab volt, s ezek révén a biztosított ügyfelek immár több mint 2300 milliárd forintnyi ingó- és ingatlanvagyonat védenek.

A befektetési szolgáltatói szektorban az MNB témavizsgálatot folytat a derivatív termékek értékesítése kapcsán összesen nyolc intézmény bevonásával. A vizsgálat fókuszba a derivatív ügyfélpozíciókhoz kapcsolódó napi kockázatkezelési gyakorlatok ellenőrzése, a komplex termékek értékesítéséhez kapcsolódó fogyasztóvédelmi szabályoknak való megfelelés vizsgálata, valamint a derivatív pozíciók egyenlegéről az ügyfelek rendelkezésére bocsátott kimutatások ellenőrzése.

A 2023. évben lezárt piacfelügyeleti ügyek közül kiemelendők a Falcon, a SAFIS, és a Primus Trust piacfelügyeleti eljárások. Ezek által az MNB jelentős mértékű befektetői pénzt mentett meg és a piacfelügyeleti eljárások során megszerzett információkat átadta a nyomozó hatóság részére. Az MNB a megállapított jogsértések miatt lezáró döntéseiben, tevékenységtől eltiltás és honlapblokkolás mellett, közel 2,5 milliárd forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki. Az MNB elrendelte az OTT–ONE Nyrt. többszörös tulajdonosainak törölését a Budapesti Értéktőzsde terméklistájától. A törlés

oka, hogy a kibocsátó nem tette közzé a 2019., a 2020. és a 2022. éves jelentését, illetve a 2022. I. félévről készített féléves jelentését a jogszabály szerinti tartalommal, mely kötelezettségeinek nyilatkozata szerint a jövőben sem tud eleget tenni. Továbbá az MNB a SET GROUP Nyrt. esetében a feltárt jogsértések miatt elrendelte a SET GROUP részvényeinek tőzsdei terméklistáról történő törlését, mert a kibocsátó nem tett eleget az elmúlt négy pénzügyi évre, illetve a 2022. pénzügyi év első félévére vonatkozó jelentései jogszabály szerinti tartalommal történő közzétételi kötelezettségének.

Az MNB a 2023. december 31-i állapot szerint 1215 intézmény teljes körű prudenciális felügyeletét³ látta el. Az MNB által végzett hatósági tevékenység napjainkban sokkal komplexebb – az egyes piaci szereplők jellemzőitől függően teljes vagy részleges prudenciális, fogyasztóvédelmi, pénzügyi, vagy kibocsátói – felügyelést jelent, ezért indokolt a prudenciális felügyelet alá tartozó intézmények mellett megjeleníteni az egyéb felügyeleti tevékenység alatt működő intézményeket is. E megközelítés szerint az MNB, a prudenciálisan felügyelt intézményeken túl, további több mint 1000 intézmény felett gyakorolt valamilyen formában felügyeletet. Ezek az intézmények nem, vagy részlegesen állnak az MNB prudenciális (pénzügyi) felügyelete alatt, ugyanakkor vonatkozásukban az MNB egyéb, szűkített tartalmú – így különösen fogyasztóvédelmi, pénzügyi, vagy kibocsátói – felügyeletet gyakorol.

2023 során összesen 87 prudenciális és 356 fogyasztóvédelmi vizsgálat, 37 piacfelügyeleti eljárás, 5 kibocsátói felügyeleti célvizsgálat, továbbá 7 pénzügyi megelőzésével kapcsolatos vizsgálat zárult le. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége részeként 2023 során összesen 3698,87 millió forint bírságot szabott ki. Ebből a prudenciális felügyeléshez kapcsolódó intézkedések során kiszabott bírság 828,5 millió forint, a fogyasztóvédelmi bírság 198,4 millió forint, a piacfelügyeleti bírság 2476,2 millió forint, a kibocsátói felügyeleti bírság 64,3 millió forint, a pénzügyi megelőzésével kapcsolatos bírság 108,27 millió forint, az eljárási és engedélyezési bírság 23,2 millió forint volt.

Pénzpiac felügyelete

Az MNB ellátja a jogszabályon alapuló átfogó vizsgálati kötelezettségéből adódó feladatait, valamint kockázatfeltáró és értékelő, folyamatos felügyelést segítő szakértői tevékenységét. Ennek keretében kiemelt figyelemmel kísérte a 2023. évre meghatározott fókuszpontok által megjelölt területeken fellépő kockázatokat, kiemelve ezek közül is

a monitoring folyamatokra és a problémás ügyletek kezelésére kialakított folyamatokat, a fedezetek kezelési, értékelési, dokumentálási gyakorlatának, valamint nyilvántartásának vizsgálatát, a belső védelmi vonalak megfelelő működésének vizsgálatát, különös tekintettel a compliance és fraud témakörökre, az adóssághék és KHR szabályok alkalmazását, az IFRS 9 értékvesztés szabályok alkalmazásának vizsgálatát, értékvesztés modellek megfelelőségének ellenőrzését.

2023-ban 26 prudenciális vizsgálat zárult le. A hitelkockázat területén az intézményeknél továbbra is nagy számúak a fedezetkezelési folyamatokkal, a fedezetek nyilvántartásával és újraértékelésével kapcsolatban, valamint a jogszabályban előírt adatok KHR részére történő adattovábbításával összefüggésben azonosított hiányosságok kapcsán tett megállapítások. További jellemző hiányosság az intézmények szabályzatai és az alkalmazott gyakorlat közötti inkonzisztencia megléte, valamint az egyes, alapvetően manualitásból eredő adatszolgáltatási, nyilvántartási hibák.

Az MNB 45 millió forint bírságot szabott ki az O.F.SZ. Országos Fizetési Szolgáltató Zrt.-re, egyebek közt a vállalatirányítás, felügyeleti adatszolgáltatás, kockázatelemzés és -kezelés, tőkeszámítás, számvitel, likviditás és az IT terén feltárt szabálytalanságok miatt. A vizsgálat megállapította, hogy a pénzforgalmi szolgáltató huzamosabb időn át felügyelőbizottság nélkül működött. A belső ellenőrzés erőforrásai nem voltak elegendők valamennyi terület megfelelő kontrolljára, annak szabályzatát hosszú ideje nem igazították hozzá a szervezet és a belső folyamatok változásaihoz. A jogszabályi megfelelőségi (compliance) terület függetlensége nem volt biztosított, a területért felelős munkakör hosszabb ideje betöltetlen volt. Az O.F.SZ. nem tartotta naprakészen nyilván és nem jelentette be a jegybanknak kiszervezési szerződéseit, s emellett kiszervezési szabályzata sem felelt meg az MNB elvárásainak. Az intézmény kockázatkezelési szabályzata nem szabályozta teljes körűen a kockázatelemzési és -kezelési folyamatokat és helytelenül tartotta nyilván elsődleges alapvető tőkéjében az általa kibocsátott ársíós osztalékelsőbbségi részvényeket, illetve nem a megfelelő év fizetési forgalma alapján állapította meg tőkekövetelményét.

Az MNB 2023. év során összesen 25,8 millió forint bírságot szabott ki a MagNet Bank Zrt.-re. Ebből 19 millió forint bírságot átfogó vizsgálat keretében a hitelkockázati, értékvesztés elszámolási, betétbiztosítási, adatszolgáltatási és vállalatirányítási hiányosságok miatt. Az MNB megállapította, hogy a bank nem megfelelően kezelte a hitelkockázatokat, valamint nem a hitelintézet méretével és tevékenységével összhangban lévő, megfelelő hitelkockázat-kezelési

³ Az intézményi kör tagjai az MNB teljes körű (prudenciális, fogyasztóvédelmi, kibocsátói stb.) felügyelete alatt állnak.

kultúrát és struktúrát, valamint kontrollrendszert működtetett. Az igazgatóság nem gyakorolt hatékony irányítást a hitelkockázatok kezelését illetően, továbbá nem tett meg mindent a hitelkockázati stratégia és politika végrehajtásának gyakorlati megvalósítására, illetve az ahhoz szükséges feltételek biztosítására. Hiányosságokat tárt fel a vizsgálat a hitelkockázatok terén az értékvesztési modellek kapcsán, illetve az átstrukturálás szabályozása terén is. További 6,8 millió forint bírságot szabott ki egy célvizsgálat keretében a Központi Hitelinformációs Rendszerbe (KHR) történő adatátadásra vonatkozó jogszabályi előírások maradéktalan be nem tartása miatt. A hiányosságok az adattovábbítás, karbantartás, ügyfél-tájékoztatás a hibás tranzakciók javítása kapcsán merültek fel.

Az MNB átfogó vizsgálata nyomán 87 millió forint bírságot szabott ki az MBH Bank Nyrt. jogelődjeként vizsgált MKB Bank Nyrt.-re, egyebek közt vállalatirányítási, kockázatkezelési, IT-biztonsági, tőke megfelelési és értékvesztésképzési, illetve adatszolgáltatási hiányosságok miatt. A banknál feltárt problémák nem veszélyeztetik annak megbízható működését, ugyanakkor a jegybank előírta a jogsértések mielőbbi kiküszöbölését. A vizsgálat egyebek közt megállapította, hogy késik a csoportszintű szabályzatok leányvállalati átvétele, s hiányos a kiszervezett és a kiszervezésnek nem minősülő tevékenységek nyilvántartása. Elmaradt a kiszervezett tevékenységek (kritikus és fontos funkciók) banki és takarékbanki teljes körű monitoringja, illetve éves kockázatértékelése. A bank fraud menedzsment szabályzata hiányos, nincs összhangban a csaláskezelési gyakorlattal. Nem egységes a csalás gyanús ügyletek azonosításának banki módszertana, nem teljes körű a csalás gyanús esemény jelentési gyakorlata. A hitelintézet csoportirányítási szabályzata nincs összhangban a bankcsoport szerkezetével, nincs aktualizálva csoportszintű befektetési politikája és hiányos az egységes, átlátható csoportszintű összeférhetlenségi nyilvántartása is. A bank egyedi és csoportszintű ügyfélcsoport-nyilvántartásai hiányosak, az ügyfélcsoportok feltárására, összerendelésére és felülvizsgálatára vonatkozó belső szabályzata sem bizonyult megfelelőnek, mindez nem támogatja a hatékony monitoring folyamatokat sem. A bank nem minden esetben végezte el a vállalati ügyfélminősítések évenkénti felülvizsgálatát. Számos hibás vagy hiányos adatot tartalmaznak a banki fedezetnyilvántartási alaprendszerek, nem egységes a fedezeti érték számítása, s a nyilvántartott ingatlanfedezeteknél a monitoringfolyamat nem alkalmas az azokra kötött biztosítások, jelzálogbejegyzések ellenőrzésére. Emellett nem végezte el teljes körűen a kereskedelmi ingatlanfedezetek határidős értékelésvizsgálatát. A bank információbiztonsági üzemeltetési szervezetének létszáma nem elégséges, az informatikai biztonsági kockázatelemzése nincs a csoport működéséhez igazítva. A hitelintézetnek emellett – kapcsolódó kontrollfolyamatainak

megegyezésével – számos ponton javítania kell felügyeleti adatszolgáltatása minőségén és egyebek mellett fejlesztenie kell a jelentésszolgáltat informatikai támogatottságán.

Az MNB átfogó vizsgálata nyomán összesen 68 millió forint bírságot szabott ki a CIB Bankcsoportra. A CIB Bank esetében egyebek közt a vállalatirányítás, a hitelkockázat, a tőke megfelelés és értékvesztésképzés, az IT-biztonság és az adatszolgáltatás terén feltárt hiányosságok miatt. A felügyeleti vizsgálat egyebek közt a kiszervezett tevékenységek késedelmes bejelentése és nyilvántartásának vezetése, a belső ellenőrzési terület tevékenysége, valamint a csalás megelőzési folyamatok szabályozása, illetve nyilvántartása kapcsán azonosított hiányosságokat. Megállapította továbbá, hogy a CIB Bank csoportszintű belső szabályozási keretrendszere nem áll összhangban a tényleges gyakorlattal, egyes témák szabályozása túlzottan széttagolt. Nehezen átlátható a bank hitelkockázati monitoringra vonatkozó belső szabályozása és nem minden esetben biztosított a kockázatok hatékony nyomkövetése sem. A problémás ügykezelés során késedelmesen történt meg a vállalati ügyfélkörben a behajtási stratégiák előterjesztése és jóváhagyása, a lakossági oldalon pedig hiányzott a külső követeléskezelők kiválasztására vonatkozó tender és felülvizsgálat lefolytatása. Pontosításra szorult a bank ügyfélcsoportok meghatározására vonatkozó belső szabályzata, s az ügyfélcsoportokat nem mindenkor a jogszabályoknak megfelelően képezte le. A bank egyes személyi kölcsönei kapcsán megsértette a jövedelemarányos törlesztőrészletre (JTM) vonatkozó szabályozást, illetve késedelmesen szolgáltatott adatot a Központi Hitelinformációs Rendszerbe is. A CIB Bank a tőkekövetelmény-számítása során helytelen kockázati súllyal vett figyelembe egyes követeléseket, hiányosságok merültek fel az értékvesztésképzés területén, továbbá számos esetben nem következetesen végezte el a hitelkeretek súlyozását. Széttagolt, helyenként egymásnak ellentmondó a hitelintézet követelésminősítéssel és az IFRS 9 szerinti értékeléssel összefüggő szabályozása. Az MNB megállapította továbbá, hogy hibásan, illetve hiányosan kerültek összeállításra egyes felügyeleti adatszolgáltatások is. A bank több lejárt gyártói támogatású informatikai (IT) rendszert, szoftvert alkalmazott.

Az MNB vizsgálatot folytatott az UniCredit Bank Hungary Zrt.-nél, amelynek fő célja a vállalati hitelezés során a folyósítási kontrollfolyamatok szabályozottságának és gyakorlatának, illetve lakossági hitelezése során alkalmazott hitelfedezeti mutatóra vonatkozó adatszolgáltatási gyakorlatának az ellenőrzése volt. A jegybank megállapította, hogy a bank vállalati hite ellenőrzési utasítása nem teljes körű, illetve ellentmondásos volt. Az összeg alapú szegmentálás területén a bank nem kellően prudens módszertant alkalmazott, a folyósítási feltételek teljesülésének ellenőrzése esetében pedig nem minden ügylettípus esetében valósult meg az

üzleti területtől független kontroll, illetve azok ellenőrzésének egységes dokumentálása és nyilvántartása. Az MNB az ellenőrzés alá vont hitelügyletek kapcsán megállapította, hogy néhány ügylet esetén az intézmény nem végezte el megfelelően a folyósítás előtti feltételek ellenőrzését. Hiánynak bizonyult a hitelintézet folyósítás után alkalmazott kontrollfolyamatának gyakorlata is. A vizsgált időpontban a bank bizonyos esetekben a hitelügyletek egyes adataira vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatásában (HITREG) hibás kamatozási adatokat jelentett, továbbá nem megfelelő módon tüntetett fel egyes ügyfélcsoportokat, illetve speciális hitelezési típusú kitételeket. A Felügyelet a jogsértések miatt összességében 13 millió forint felügyeleti bírságot is kiszabott a hitelintézetre.

Az MNB a pénzügyi szektor felügyelését a vizsgálatokon túl, a felügyelt intézmények által az MNB rendelkezésére bocsátott adatok és információk folyamatos értékelésén keresztül, az úgynevezett folyamatos felügyelés eszközeivel látja el. A folyamatos felügyelés során megvalósuló intézményi szintű kockázatértékelések a felügyeleti, főként statisztikai adatszolgáltatásokon alapuló elemzésekre épülnek, mely elemzések hangsúlyos alkotóelemül szolgálnak az egyes intézmények számára rendkívüli adatszolgáltatási határozat keretében előírt egyes vállalatirányítási bizottságok napirendjeinek, előterjesztéseinek és döntéseinek értékelései, továbbá a felügyelt intézmények felsővezetőivel folytatott párbeszéd.

Értékvesztés-számítás megfelelősége tekintetében egyrészt a csoportos értékvesztés-elszámolás során alkalmazott modellek összeállításának és paraméterezésének területén, másrészt az egyedi módszertan kapcsán tárt fel hiányosságokat az MNB. Jelentős tőkeproblémát nem észlelt, kisebb hiányosságok voltak tapasztalhatóak a szavatoló tőke egyes elemeinek beszámíthatósága és a hitelkockázati tőkeszükséglet-számítás szektorbesorolása és a kedvezményes súlyozás alkalmazása területén.

Fraud management témában, 2023 júniusában az MNB kiadta a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről szóló, úgynevezett „fraud ajánlást”⁴, amelynek előírásait ütemezetten várja el a szektor szereplőitől. Az elmúlt időszakban a szektor részéről érkező visszajelzések figyelembevételével módosult a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelek kezeléséről szóló MNB ajánlás⁵. A piaci konzultációt követően a végleges ajánlást 2023. június 26-án tette közzé az MNB, alkalmazását pedig 2023. augusztus 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

A fizetési moratóriumi időszakot követően 2021-ben és 2022-ben is kiemelt fontosságú volt az intézmények monitoring és problémás ügykezelési folyamatainak, erőforrás és IT támogatottságának nyomonkövetése, vizsgálata, az esetlegesen megnövekvő fizetési nehézségekkel küzdő ügyfelek, illetve nemteljesítő állományokból eredő kockázatok minimalizálása érdekében. A nyomon követések és az elmúlt időszak vizsgálati tapasztalatai alapján szükségessé vált egy, a pénzügyi szervezetek meghatározott köre számára a problémás állományok kezelésével, a kapcsolódó szervezeti egységek által végzett behajtási/workout folyamatokkal szembeni elvárások egységes, önálló MNB ajánlásban való megjelenítése, mind a lakossági, mind a vállalati üzletág tekintetében. Az új MNB ajánlás 2023 év harmadik negyedévében elkészült és sor került a külső szakmai egyeztetésére. A beérkező észrevételek alapján az új MNB-ajánlás véglegesítése folyamatban van, annak alkalmazását az MNB várhatóan 2024. július 1-jétől várja el az intézményektől.

2023. április 30-án megtörtént az MKB Bank Nyrt. és a Takarékbank Zrt. jogi egyesülése, a létrejött fuzionált bank 2023. május 1-től MBH Bank Nyrt. néven működik. Az MNB 2023. szeptember 15-i határozatával engedélyezte, hogy az MBH Bank Nyrt. 98,46 százalékos részesedést szerezzen a Duna Takarékbank Zrt.-ben (DTB). A tranzakció szeptember 29-én lezárult, a DTB az MBH-csoport tagjává vált. Az MBH Bank Nyrt. 2023. november 10-én jelentette be, hogy aláírta a részvényadásvételi szerződést a Fundamenta–Lakáskassza Lakás-takarékpénztár Zrt. összesen 76,35 százalékos tulajdonrészének megvásárlására.

A hazai pénzügyi vállalkozások induló tőkéjének legkésőbb 2023. december 31-ig el kellett érnie a 75 millió forintot, 2026. december 31-ig pedig a 100 millió forintot. Ha egy pénzügyi vállalkozásnak hitel és pénzkölcsön nyújtásra is van engedélye, akkor 2023. év végére induló tőkéjét minimum 100 millió, 2026. év végére pedig 150 millió forintra kellett, illetve kell növelnie. Az MNB a folyamatot figyelemmel kísért és elősegítette (többször, különböző formákban is felhívta az intézmények figyelmét a változásra), az intézmények által (többek között a vezetői körlevél hatására) megtett intézkedéseket nyomon követte, és továbbra is kiemelt figyelmet fordít a folyamatos tőkemegfelelésre.

Az AB Financial Team Zrt., az ÁHPV Faktoring és Pénzügyi Szolgáltató Zrt., a Global Faktor Zrt., továbbá az ONEY Magyarország Zrt. tevékenységi engedélyét az MNB visszavonta, az Oney Magyarország Zrt. esetében a társaság kérelme alapján. Négy szereplővel bővült a pénzforgalmi

⁴ Az MNB 5/2023. (VI.23.) számú ajánlása a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről

⁵ Az MNB 6/2023. (VI.23.) számú ajánlása a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelek kezeléséről

intézmények köre (OTP Mobil Kft., a PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló Kft., HunFedezetkezelő Zrt., IBANFIR-ST S.A. magyarországi fióktelepe). Ezzel párhuzamosan az év során a pénzforgalmi intézmények szektorában két engedély visszavonására, illetve törlésre is sor került, az ONEY Kft. és a KOIN Europe Kft. számlainformációs szolgáltató (AISP) egyaránt megszüntette a tevékenységét és kivonult a piacról.

Az MNB 2023-ban hitelintézeteket és bankcsoporti, valamint nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozásokat érintően 265 darab fogyasztóvédelmi vizsgálatot zárt le. A fogyasztónak nyújtott hitelről szóló törvény 2021. március 10-től előírt módosítása szerint, ha egy lakossági ügyfél jelzi előtörlesztési szándékát, akkor a hitelezőnek 5 munkanapon belül rendelkezésére kell bocsátania az előtörlesztésre vonatkozó információkat, s ugyancsak 5 munkanapon belül el kell számolnia a hozzá beérkezett előtörlesztési összeget. Az MNB 2022–2023-ban 16 hitelintézet erre vonatkozó gyakorlatát tekintette át. Két intézménynél nem tárt fel hiányosságot, a többi piaci szereplőnél ugyanakkor különböző jellegű és súlyosságú jogszabálysértést állapított meg. Az MNB több esetben azonosított olyan gyakorlatot, amely időben korlátozta a fogyasztó előtörlesztési lehetőségét, mert az arra vonatkozó szándék bejelentését csak bizonyos időszakban fogadta el. A jegybank feltárta, hogy számos intézmény nem mindenkor tartotta be a törvényi 5 munkanapos határidőt az – előtörlesztésre vonatkozó információkat, annak következményeinek számszerűsítését és a kapcsolódó feltételezéseket tartalmazó – ügyfél-tájékoztatás rendelkezésre bocsátása kapcsán. Az előtörlesztéseket számos esetben nem számolták el 5 munkanapon belül. Akadt hitelintézet, ahol csak néhány esetben lépték túl a törvényi időkeretet, számos piaci szereplőnél viszont azért nem számoltak el határidőben, mert a fogyasztók előtörlesztési jogát is valamilyen módon korlátozták. Gyakran nem volt megfelelő az előtörlesztéshez kapcsolódó tájékoztatás tartalma sem. A jegybank egyes piaci szereplőknél a fogyasztók széles körét érintő, jelentős problémákat is feltárt, amelynek nyomán 2022. év végén valamint 2023-ban öt határozatában négy intézményre (Erste Bank Hungary Zrt.; MBH Bank Nyrt.; Takarékbank Zrt.; Takarékbank Jelzálogbank Nyrt.) összesen 27 millió forint összegű bírságot is kiszabott.

Biztosítási piac felügyelete

A biztosítási piac felügyelete során indított ellenőrzési eljárások esetében 2023-ban is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítás értékesítéséről szóló irányelv (IDD⁶) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások

vizsgálata. Továbbra is fokozott figyelem irányul a biztosítók IFRS 17-re⁷ történő átállására, illetve a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási (kgfb) díjkalkulációk biztosításmatematikai megalapozottságának vizsgálatára a kárinfláció és a devizaárfolyamok függvényében.

Az MNB vizsgálata során 28,2 millió forint bírságot (prudenciális és fogyasztóvédelmi) szabott ki a Magyar Posta Életbiztosító Zrt.-re, egyebek közt a belső szabályzatok hiányosságai, az informatikai biztonság, a csalásmegelőzés, a kiszervezések, a kárbejelentések rögzítése, illetve az ügyfél-tájékoztatás kapcsán felmerült szabálytalanságok miatt. Az MNB áprilisban 150 millió forint (100 millió forint felügyeleti, 50 millió forint fogyasztóvédelmi) bírságot szabott ki az UNIQA Biztosító Zrt.-re, többek közt a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási és a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási szerződések állománykezelése, a termékekkel kapcsolatos termékértékesítési folyamatok, az informatikai biztonság, a gépjármű-kárrendezés, az egyes termékek szerződési feltételei, a panaszkezelés, illetve az ügyfél-tájékoztatás kapcsán felmerült hiányosságok miatt. Súlyosbító körülménynek számított egyebek közt, hogy a nyilvántartási és ellenőrzési rendszerek hiányosságai több esetben jogsértő gyakorlathoz, az ügyfelekkel való nem elégséges kapcsolattartáshoz vezettek, illetve, hogy a kgfb-állománykezelés problémái (a kapcsolódó adatszolgáltatások miatt) az egész hazai kgfb-piacra kihathattak. A panaszkezelést érintő problémák az ügyfelek alapvető fontosságú, jogérvényesítéshez fűződő jogát érintették. Az MNB fellépésének hatására az UNIQA Biztosító Zrt. 289 ügyfelét kártalanította, mintegy 116 millió forint értékben. A Biztosító a 2023-ban lezárult átfogó vizsgálat vezetői levelében előírtak teljesítéseként egyes közvetítők által átkötetett életbiztosítások okozta pénzügyi veszteségeket 2023. december 15-ig kompenzálta az érintett ügyfeleinél.

Az MNB vizsgálata során hiányosságokat tárt fel a K&H Biztosító Zrt.-nél kgfb szerződések állománykezelésénél, többek között a szerződések megkötése, a díjfizetési felszólítólevelek megküldése, továbbá a szerződések technikai újraindításakor kiküldött tájékoztató levelek tartalma kapcsán. Emellett a vizsgált időszakban a K&H Biztosító Zrt. a kgfb terméken végrehajtott módosításokat nem vezette át a kgfb termékterven, így az nem felel meg maradéktalanul a vonatkozó jogszabálynak. Az MNB több jogszabálysértést azonosított a biztosító egyes vizsgált élet- és nem-életbiztosítási termékei esetében a biztosítási szerződési feltételek kötelező, illetve lehetséges tartalmi elemeire, továbbá az ügyfelek tájékoztatására vonatkozóan. A felügyelet a vállalatirányítás vonatkozásában megállapította, hogy az

⁶ IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

⁷ IFRS 17 – Biztosítási szerződések standard

aktuáriusi feladatkör függetlensége – az MNB egy korábbi határozatának kötelezése ellenére – jelenleg sem teljes körűen biztosított. A biztosító hiányosan szabályozta a belső ellenőrzési terület működését is, emellett több szabályzatát sem vizsgálta felül a jogszabályi előírásoknak megfelelő időközönként.

Az NN Biztosító Zrt. átfogó vizsgálata során az MNB 19 millió forint bírságot szabott ki az életbiztosításokkal kapcsolatos hiányos ügyfél-tájékoztatás, egyes életbiztosítási termékek szerződési feltételei, valamint az informatikai biztonság nem teljes körű megfelelése miatt. Az NN Biztosító több tekintetben nem felelt meg az informatikai rendszer védelméről szóló jogszabályi rendelkezéseknek, a befektetési egységekhez kötött életbiztosítási termékekhez kínált eszközalapok esetében a befektetési politikától szabálytalanul eltért. Hiányosságot azonosított az MNB az értékkövetéssel kapcsolatos tájékoztatások, valamint a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások esetén az ügyfélnek nyújtandó éves tájékoztatást előíró, továbbá a kiemelt információkat tartalmazó dokumentum tartalmi elemeire vonatkozó rendelkezések kapcsán is.

Az MNB 15 millió forintos felügyeleti bírságot szabott ki az UNION Biztosító Zrt. utóvizsgálata során, mivel megállapította, hogy a társaság nem teljes körűen teljesítette a korábbi vizsgálatában előírtakat. Az MNB az IF-rendszer, a befektetési egységekhez kötött életbiztosítás megszűnéséhez kötődő ügyfél-tájékoztatás, a kgfb-vel kapcsolatos adatszolgáltatás, illetve a kárrendezési határidők betartása kapcsán tárt fel ismételt hiányosságokat.

Az MNB a Wáberer Hungária Biztosító Zrt.-nél megállapította, hogy a kgfb kapcsán a biztosító több esetben nem határidőben tájékoztatta a kötvény- és kárnyilvántartó szervet vagy/és az üzembentartót (például a szerződés létrejötté, megszűnése, továbbá díjhátralék esetén az ügyfél felszólítása témáiban). A kárnyilvántartások nem minden esetben tartalmaztak teljes körű, valós, naprakész adatokat, s a károsultak nem mindenkor kaptak határidőben kellően megindokolt kártérítési javaslatot vagy választ kártérítési igényük kapcsán. Az informatikai (IT) biztonsági rendszerénél hiányzott a kockázattal arányos vírusvédelem, a riasztások megfelelő kezelése, illetve a nem támogatott rendszerek teljes körű kivezetése. Nem biztosítottak megfelelő erőforrásokat a belső ellenőrzési feladatkör maradéktalan ellátásához, a megfelelési (compliance) vezető pozíciója egy ideig betöltetlen volt, illetve hiányosságok merültek fel a belső szabályozottság kapcsán is. Az MNB azt is feltárta, hogy a Wáberer Biztosító kgfb-díjkalkulációja nem tartalmazott

minden kötelező elemet, s nem megfelelően írták le a felszámított partnerpótdíj jellemzőit sem. Az ügyfélpanaszok kezelése során nem mindenkor rögzítették megfelelően a szóbeli panaszokat, egyes panaszokat nem válaszoltak meg teljes körűen, illetve a panasz elutasításakor nem minden esetben nyújtottak megfelelő tájékoztatást a fogyasztóknak a jogorvoslati lehetőségekről.

2023-ban 60 darab kérelemre indult fogyasztóvédelmi eljárás, és folyamatos felügyelés keretén belül indított eljárás zárult le. Az MNB ezen eljárások során legtöbb esetben a panaszkezeléssel és az ügyfél-tájékoztatással kapcsolatban tárt fel hiányosságot, valamint néhány esetben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot azonosított. Az MNB 2023-ban a biztosítási piacot érintően 4 biztosítónak összesen 6 darab fogyasztóvédelmi figyelmeztetést adott ki annak érdekében, hogy a biztosítók mindenkor maximálisan vegyék figyelembe a fogyasztók legjobb érdekét. A biztosítók a megadott határidőre az MNB elvárásainak megfelelően megtették a szükséges intézkedéseket.

2023-ban határozattal zárult a Europ Assistance S.A. Irish Branch-nél folytatott hivatalból indított fogyasztóvédelmi célvizsgálat. A határon átnyúló szolgáltatónál folytatott vizsgálat során több megállapítás született a csoportos asszisztencia szolgáltatásának (Otthon SOS Gázszervíz) megtévesztő értékesítési gyakorlata, valamint panaszkezelési tevékenységének súlyos hiányosságai és jogsértő volta miatt.

A vizsgálatok mellett az MNB preventív jellegű felügyeleti gondolkodásmód jegyében végzi a biztosítási szektor folyamatos felügyelését. Ezt az intézmények adatszolgáltatási rendszerei, a felügyelést támogató eljárásrendek, a vizsgálati kézikönyvek, valamint a kockázati- és alapmonitoring rendszer alapozzák meg. Mindezek segítségével az intézményekről negyedévente kockázat alapú értékelés készül. A biztosítási szektor tőkefeltöltöttsége a 2023. második negyedéves adatok alapján 197 százalék, csupán egy olyan biztosító volt a piacon, akinek a tőkemegfelelése minimálisan elmarad a folyamatos tőkemegfelelést biztosító volatilitási tőkepuffer tartásáról szóló 6/2016. (VI.14.) számú MNB ajánlás szerinti 150 százalékos értéktől. Az érintett biztosító azóta már rendelkezett a tőkeemeléssel.

Az MNB 2021-től negyedévente közzéteszi a kgfb díjak és károk alakulását bemutató indexét az általa működtetett, biztosítói adatszolgáltatáson alapuló Központi KGFB Tételes Adatbázis⁸ adatait felhasználva. Az első negyedéves adatok alapján a kárráfordítások egy év alatt 12 százalékkal nőttek

⁸ <https://kgfb.mnb.hu>

a szervíz- és alkatrészdíjak drágulása miatt, a második negyedévben ez a növekedési ütem 10 százalékra mérséklődött. A személyautók átlagos kgfb állománydíja az előző év azonos időszakához képest az első negyedévben 9 százalékkal, a másodikban 12 százalékkal, 52 ezer forintra emelkedett. Az egyéb járműkategóriák esetében is növekedés figyelhető meg szinte minden kategóriában. Negyedéves alapon azonban már a növekedési ütem lassulására utalhat, hogy az első negyedévben 7 százalékkal, a másodikban már csak 3 százalékkal volt magasabb az állománydíj az előző negyedévihez képest.

Az MNB pozitívan bírálta el a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás⁹ (MFO) minősítési rendszerbe pályázatot benyújtó Magyar Posta Biztosító Zrt. pályázatát. 2023. év végéig a lakásbiztosítási ágazattal foglalkozó 14 biztosító közül immár 13 szerezte meg az MFO minősítést és további MFO termék megjelenése is várható a biztosítási piacon. Mindez azt jelenti, hogy a biztosítási piac majdnem egésze – piaci részesedés alapján 98 százaléka – elkötelezte magát a fogyasztóbarát szemlélet mellett. A fogyasztóbarát otthonbiztosítások szerződésszáma 2023. év végén közel 50 ezer darab volt, s ezek révén a biztosított ügyfelek immár több mint 2300 milliárd forintnyi ingó- és ingatlanvagyonukat védik.

Az MNB visszavonta a Magyar Gazdák Kölcsönös Biztosító Egyesületének tevékenységi engedélyét. Az intézmény nem rendelkezett a működése folytatásához szükséges minimális szavatolótőkével és a tőkepótlásra nem volt szándéka. A működése során növénybiztosítással, így aszálykockázatokkal is foglalkozó egyesület – minimális számú vitatott esete kivéve – kárkifizetéseit rendezte, élő szerződéseinek tevékenységi engedély visszavonásakor nem voltak.

A Bodrogi Nonprofit Kölcsönös Növénybiztosító Egyesületnél és a Bodrogi Kertészeti Nonprofit Kölcsönös Növénybiztosító Egyesületnél az MNB 2023. augusztus 16-án megszüntette a felügyeleti biztos kirendelését. Ezt követően mindkét egyesület irányítása visszakerült az egyesületek vezetéséhez. Az MNB ugyanakkor továbbra is szoros monitoring keretében felügyeli az egyesületek teljes működését, rendkívüli adatszolgáltatást rendelt el, valamint átfogó vizsgálatot indított, amely jelenleg is folyamatban van. Az MNB kiemelt prioritással ellenőrzi, hogy az egyesületek végrehajtsák a felügyeleti biztos által hozott döntést a szolgáltatáscsökkentésről azzal a céllal, hogy a károsultak arányosan részesüljenek a kárkifizetésekből. Ezért azon gazdák, akik a válsághelyzet kialakulása előtt a teljes kárösszeget megkapták, annak meghatározott, arányos részét

vissza kell, hogy fizessék a többi károsult arányos kártérítése érdekében.

A 2023. év során jelentős változások történtek a hazai biztosítók (az Alfa, az Union, a Wáberer, a D.A.S. és a Magyar Posta Biztosítók) tulajdonosai körében. Ezek a biztosítók összességében a piac negyedét teszik ki. Az MNB többek között engedélyezte szétválás (beolvadással történő kiválás) lefolytatását a Generali Biztosító Zrt. részére, valamint biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenység megkezdését a Groupama Biztosító Zrt. és az UNION Vienna Insurance Group Zrt. számára.

Pénztári piac felügyelete

A pénztári piac felügyelete során folytatott vizsgálatokban az MNB figyelme a környezeti fenntarthatóság megjelenésére a befektetésekben és a pénztárak működésében, a pénztári működés hosszú távú fenntarthatóságának vizsgálatára, kiemelt figyelemmel a külső környezeti hatásokra való reagálóképességre, valamint a működésre felhasználható források MNB által prudenciálisan elvárt szintjének való megfelelésére irányult.

A 2023-ban lezárult vizsgálatok jellemzően az ellenőrző bizottság tevékenységére, az informatikai biztonságra, az eszközök alapokhoz való rendelkezését alátámasztani hivatott naprakész analitikus nyilvántartás meglétére, a tagsági jogviszony megszűnéséhez kötődő elszámolásokra, valamint a tagi tájékoztatásra és panaszkezelésre vonatkozó jogszabályi előírások megsértését állapították meg.

Az év során 9 átfogó, 3 cél- és 1 utóvizsgálat került lezárásra. Ezek során összesen 20,55 millió forint intézményi bírságot, ezen belül 18,35 millió forint felügyeleti és 2,2 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki az MNB. A második félév folyamán zárult le a piacvezetőnek számító OTP Országos Egészség- és Önszegélyező Pénztár átfogó vizsgálata, amelynek határozata 7,9 millió forint felügyeleti és 1,6 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot tartalmaz, megkezdődött továbbá egy másik, szintén piacvezető intézménynek, az MBH-Gondoskodás Egészség- és Önszegélyező Pénztárnak az átfogó vizsgálata.

2023 októberében az MNB honlapján közzétette az önkéntes nyugdíjpénztárak 2022. évi díjterhelési mutatóit, a korrigált díjterhelési mutató és a pénztári TKM értékelésének összefoglaló elemzését. Az önkéntes nyugdíjpénztárak költségmutatói 2022-ben alig változtak, a klasszikus díjterhelési mutató 0,72 százalék, a korrigált díjterhelési mutató 0,73

⁹ <https://www.mnb.hu/mfo>

százalék lett. A befektetési költséghányadot több pénztárnál a negatív hozam miatt ki nem fizetett sikerdíjak csökkentették. A működési költség részt a nemfizető tagok okozta bevételek pótlására alkalmazott hozamlevonás növelte. Az önkéntes nyugdíjpénztárak más öngondoskodási ajánlatokkal összevetve változatlanul az egyik legversenyképesebb konstrukciót kínálják.

Tőkepiac felügyelete

A befektetési szolgáltatók vizsgálatok az ügyfélkövetelések védelme továbbra is kiemelt prioritást élvez, amely az MNB folyamatos felügyelési eszköztárába is hangsúlyosan beépült. Az átfogó- és témavizsgálatok fókuszta továbbra is a MiFIDII¹⁰/MiFIR¹¹ szabályozási környezet betartásának ellenőrzése. A befektetési alapkezelők vizsgálata a nemzetközi gyakorlattal és a piaci folyamatokkal összhangban leginkább a likviditáskezelésre és eszközértékelésre koncentrált, tekintettel az orosz-ukrán konfliktus által a tőkepiacokra gyakorolt turbulenciára. A fentiekkel összefüggésben kiemelt figyelmet kapott a befektetési döntéshozatal, a megbízáskezelés és a nettó eszközérték számítása.

A lezárt vizsgálatok közül kiemelendő a HOLD Alapkezelővel és az ADALFA Alapkezelővel szemben folytatott átfogó vizsgálatok, amelyek során – többek között – a javadalmazási előírások betartása terén, kiemelt figyelemmel az alapkezelőkben tulajdonos munkavállalók részére kifizetett és változó javadalmazásnak minősülő osztalékkal összefüggően feltárt hiányosságok miatt – egyéb intézkedések alkalmazása mellett – a HOLD Alapkezelő 17,4 millió forint az ADALFA Alapkezelő pedig 12,3 millió forint felügyeleti bírságot kapott. Szintén kiemelendő az Erste Alapkezelő átfogó vizsgálatát lezáró határozat, amelyben – az információbiztonsági kockázatok kezelése és a kockázatkezelési funkció területén – feltárt hiányosságok miatt bírságot szabott ki az MNB. A Raiffeisen Bankot, mint befektetési szolgáltatót érintő átfogó vizsgálat során az MNB többek között adatszolgáltatási, a portfóliókezeléssel kapcsolatosan fennálló tájékoztatási, illetőleg a javadalmazási előírások megszegését állapította meg.

A korábbi évekhez hasonlóan megtörtént a befektetési alapok sikerdíj modelljeinek felülvizsgálata. Ennek hatására az alapok az aktuális piaci környezethez illeszkedő

külsőhözamokat alkalmaznak, és figyelembe veszik az inflációs és kamatkörnyezet hatásait is.

Fogyasztóvédelmi folyamatos felügyelés keretében az MNB – 2023 harmadik negyedétől – részt vesz az ESMA¹² által koordinált közös felügyeleti ellenőrzésben (CSA¹³), amely során 14 befektetési szolgáltató marketingtevékenységének ellenőrzésére kerül sor. A korábbi CSA-k nyomán az ESMA által kiadott iránymutatások alapján az MNB megkezdte a befektetési szolgáltatók által értékesítendő pénzügyi eszközök vonatkozásában előzetesen elvégzendő megfelelés és alkalmasságának értékelésével kapcsolatos ajánlásainak felülvizsgálatát is.

A befektetési szolgáltatói szektorban az MNB témavizsgálatot folytat a derivatív termékek értékesítése kapcsán összesen nyolc intézmény bevonásával. A vizsgálat fókuszta a derivatív ügyfélpozíciókhoz kapcsolódó napi kockázatkezelési gyakorlatok ellenőrzése, a komplex termékek értékesítéséhez kapcsolódó fogyasztóvédelmi szabályoknak való megfelelés vizsgálata, valamint a derivatív pozíciók egyenlegéről az ügyfelek rendelkezésére bocsátott kimutatások ellenőrzése.

2023-ban hat új kockázati tőkealapkezelő szerzett tevékenységi engedélyt, illetve az MBH Bank Nyrt. befektetési szolgáltatási állomány átruházásának engedélyezésére került sor, mint átadó és MBH Befektetési Bank Zrt. mint átvető kérelmére. Befektetési vállalkozásokban (Equilor Befektetési Zrt., HOLD Alapforgalmazó Zrt.) és befektetési alapkezelőkben (VIG Befektetési Alapkezelő Magyarország Zrt., Hold Alapkezelő Befektetési Alapkezelő Zrt., Accorde Alapkezelő Zrt.) történő minősített befolyásszerzés iránti engedély kiadására is sor került. A bizalmi vagyonkezelést érintő adó jogszabályváltozás következtében a nem üzletszerű bizalmi vagyonkezelési jogviszonyok nyilvántartásba vételére irányuló eljárások száma kiugróan, a korábbi időszak hasonló ügyeihez viszonyítva is tartósan a többszörösére emelkedett.

Megújított ajánlást¹⁴ adott ki az MNB a befektetési szolgáltatók – termékértékesítéshez kötődő – javadalmazási politikájáról és gyakorlatáról. Az ajánlás alkalmazását a jegybank 2024. január 1-jétől várja el a hazai székhelyű befektetési vállalkozásoktól, befektetési szolgáltatást nyújtó hitelintézetektől, alapkezelőktől, s ezek itthoni fióktelepeitől. Alapvető elvárás, hogy a befektetési termékek értékesítése után járó

¹⁰ A pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv

¹¹ A pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. május 15-i 600/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

¹² Európai Értékpapír-piaci Hatóság (European Securities and Markets Authority)

¹³ Common Supervisory Action

¹⁴ Az MNB 11/2023. (XI.15.) számú ajánlása a befektetési szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó javadalmazási politika és gyakorlat alkalmazásáról

javadalmazás ne arra ösztönözze az érintett értékesítőket vagy az intézményt, hogy – az ügyfelek igényeivel szemben – összeférhetetlen módon saját (anyagi) érdekeiket helyezték előtérbe. A javadalmazás és az egyéb ösztönzők nem alapulhatnak kizárólag vagy döntően mennyiségi – vagyis az értékesített termékek volumenét figyelembe vevő – üzleti szempontokon. Ezek mellett olyan minőségi kritériumokat is ki kell dolgozni, amelyek például a szabályozási követelményeknek, belső eljárásoknak való megfeleléssel, az eladandó eszközök alkalmasságának felülvizsgálatával, az ügyfelekkel való tisztességes bánásmóddal, elégedettségük elnyerésével a fogyasztók legjobb érdekének érvényesülését biztosítja. Az MNB elvárja, hogy az intézmények a javadalmazási politikájukban és gyakorlatukban egyértelműen meghatározott minőségi szempontokat alkalmazzanak és dokumentáljanak, s ezeket ne lehessen felhasználni olyan mennyiségi kereskedelmi kritériumok közvetett bevezetésére, amely miatt az ügyfelek hátrányt szenvedhetnének. Kerülni kell az olyan minőségi célokat, amelyekkel az intézmény az értékesítés mennyiségét jutalmazhatja, vagy nyomást gyakorolhat velük az értékesítőkre, hogy azok csak bizonyos – számukra nagyobb jutalékot nyújtó – termékeket kínáljanak (ezzel ki játszva azt, hogy a javadalmazási politikában nem határoztak meg ilyen mennyiségi kereskedelmi szempontokat).

Pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével és megakadályozásával, valamint a vagyoni- és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos felügyeleti tevékenység

A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzésével (AML/CFT¹⁵), valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok, a folyamatos felügyelés és a témát érintő egyéb hatósági feladatok folyamatosan kiemelt figyelmet kapnak. A kidolgozott módszertan szerint az MNB beazonosítja – a folyamatosan aktualizált és bővített minőségi és mennyiségi kockázati tényezők figyelembevételével – a felügyelt intézményeknél fennálló pénzmosási, valamint terrorizmusfinanszírozási kockázatokat, és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. A felügyeleti eljárások célját és ütemezését a felügyeleti kockázatértékelés alapján határozza meg a jegybank.

Az AML/CFT vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges

okainak feltárása és megértése. Az AML/CFT vizsgálatok kiterjednek arra is, hogy egy adott jogsértés vagy szabálysértések sorozata miért következett be, vagy egy adott jogsértés jelezheti-e a szélesebb körű rendszerbeli vagy belső kontrollhiányosságokat. Jelentős figyelmet kap a felügyelt intézmények vezetőinek tájékoztatása a vizsgálatok során azonosított AML/CFT kockázatokról.

2023-ban 7 pénzmosás megelőzésével kapcsolatos vizsgálat zárult le, melyek közül kiemeltet érdemelnek a Kereskedelmi és Hitelbank Zrt.-vel, valamint az OTP Bank Nyrt.-vel szemben folytatott célvizsgálatok. Az MNB a Kereskedelmi és Hitelbank Zrt. esetében hiányosságot tárt fel a bejelentések haladéktalan megtételének és bejelentési kötelezettség elmulasztása, a tényleges tulajdonosra vonatkozó előírások, a megerősített eljárás alkalmazásának, a pénzeszközök forrására vonatkozó információ beszerzésének elmaradása, a kötelező szűrési feltételek bevezetésének elmulasztása, a riasztások késedelmes feldolgozása, a vezetői jóváhagyás, a nyilvántartási kötelezettség, a kockázatértékeléssel kapcsolatos nem megfelelő gyakorlat, a szűrőrendszer eljárásrendjének hiányosságai témakörében. Az MNB az OTP Bank Nyrt.-nél is hiányosságokat tárt fel annak bejelentési gyakorlatával, belső ellenőrző és információs rendszereinek működésével, monitoring tevékenységével, belső kockázatértékelésével, ügyfél-átvilágítási gyakorlatával, belső szabályozásaival és pénzmosás megelőzési képzéseivel összefüggésben. Figyelemmel a feltárt hiányosságokra az MNB figyelmeztetést, kötelezést és rendkívüli adatszolgáltatásra való kötelezést alkalmazott, valamint a Kereskedelmi és Hitelbank Zrt. esetében 20,437 millió forint, amíg az OTP Bank Nyrt. esetében 49,375 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki.

Az AML/CFT vizsgálatokon túl az AML/CFT felügyelési tevékenységben is fontos szerepet tölt be a folyamatos felügyelés. Az MNB a rendelkezésre bocsátott adatok és információk folyamatos elemzésén és értékelésén keresztül biztosítja a feltárt kockázatok mielőbbi kezelésének lehetőségét, továbbá a folyamatos felügyelet eredményei hatékonyan támogatják a vizsgálatokat és a felügyeleti kockázatértékelés naprakészségét.

Az orosz-ukrán konfliktus kapcsán az MNB felügyeleti tevékenységét érdemben érintő különböző tartalmú szankciók, korlátozások bevezetésére került sor, amelyek a szolgáltatók számára többletkötelezettséget írtak elő. Az MNB emiatt szükségesnek látta felmérni, hogy a hazai ügyfélállomány vonatkozásában mekkora a pénzügyi közvetítőrendszer „szankciós kitettsége”, emiatt az MNB összesen 94

¹⁵ Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism = pénzmosás elleni és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem

intézmény esetében határozatban rendkívüli adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő.

Informatikai felügyelet

Az MNB gépi tanulás és mesterséges intelligencia használatára vonatkozó témavizsgálat-sorozata folyamatban volt. Két biztosító és egy bank esetében már lezárultak a vizsgálatok, amelyek nem tártak fel olyan kockázatokat és hiányosságokat, amelyek valamely vonatkozó ágazati jogszabályi követelmények nem teljesülését jelezték volna. Emellett megkezdődött az intenzív munka a DORA rendelet¹⁶ részletszabályainak kidolgozására felállított szakértői csoportokban.

2023. szeptember 29. és október 3. között megtörtént az MBH Bank Nyrt.-ben a korábbi Budapest Bank Zrt. vállalati ügyfélportfóliójának migrációja a korábbi (fúzió előtti) MKB Bank informatikai rendszerébe. Az MNB kiemelt figyelemmel követte az átvétel előkészítésének és végrehajtásának folyamatát.

A KiberPajzs pénzügyi edukációs kampány és együttműködési kezdeményezés új lendületet vett. 2023 során a projekthez csatlakozott az Igazságügyi Minisztérium, a Gazdaságfejlesztési Minisztérium (jelenleg: Nemzetgazdasági Minisztérium), a Magyar Államkincstár és a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága, valamint elindult az intenzív plakátkampány. A harmadik negyedév során megújult a KiberPajzs honlapja, immár kibővült tartalommal és egyszerűbb struktúrával várja az érdeklődőket a <https://kiberpajzs.hu/>. Ezen túlmenően számos szakmai konferencián történő megjelenés előkészítése is megtörtént, így például az Informatikai Biztonság Napján (ITBN). Mindezek mellett a projekttagok közötti koordináció és tudásmegosztás keretében megindult a bankokat és a rendőrséget összekötő úgynevezett „forró drót” előkészítése, valamint az adathalászat hatóságok részére történő bejelentése kapcsán felmerült kérdések vizsgálata.

Kibocsátói felügyelés és piacfelügyeleti eljárások

A 2023. évben lezárt piacfelügyeleti ügyek közül kiemelendők a Falcon, a SAFIS, és a Primus Trust piacfelügyeleti eljárások. A Falcon Kereskedőház Kft., a Falcon Benefit Kft. és az azok működésében közreműködő természetes személy tevékenységének vizsgálatára indított eljárásban az MNB befektetővédelmi okokból a rendelkezésre álló felügyeleti eszköztár minden lehetséges elemét már az eljárás közben alkalmazta. Feljelentést tett, figyelmeztetést tett közzé

a honlapján, azonnali hatállyal megtiltotta, hogy a társaságok és az érintett természetes személy bármely, jegybanki engedélyhez vagy bejelentéshez kötött tevékenységet végezzenek, blokkolta a társaságok honlapját, továbbá zárolt több, a vizsgált tevékenységgel kapcsolatos bankszámlát, valamint zár alá vette a társaságok által átvett készpénzt. Az MNB mintegy 2,3 milliárd forintnyi befektetői pénzt mentett meg és a piacfelügyeleti eljárás során átadta a nyomozó hatóság részére. Az eljárás során az MNB megállapította, hogy a társaságok úgynevezett „Utalvány vásárlási szerződést” és különféle megnevezésű „programszerződéseket” kötöttek mintegy 4400 befektetővel, együttesen milliárdos nagyságrendű összegben. Ezekben azt vállalták, hogy ha a befektetők az általuk féláron vásárolt utalványokat nem használják fel, akkor – jellemzően 3 hónap után – azok névértékét, azaz a befektetők által átadott összeg kétszeresét fizetik vissza. Az utalványokra való hivatkozás csak az engedély nélküli forrásgyűjtés leplezésére szolgált. Az MNB a jogsértések miatt az eljárást lezáró döntésében összesen több, mint 1,5 milliárd forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki, amely az MNB által valaha kiszabott legnagyobb bírság.

Az MNB piacfelügyeleti eljárást folytatott le a SAFIS EVO Inc. tevékenységének vizsgálatára, amely során megállapította, hogy a SAFIS EVO Inc. tulajdonában álló hét „befektető társaság” 2019 januárjától több mint 2000 alkalommal, legalább 1,6 milliárd forint összegben úgynevezett „Nyereségrészesedési jog szerzési-kültagsági jogviszony megállapodást” kötött befektetőkkel, amelyek kollektív befektetési értékpapírként értékelhetők. Az említett megállapodások szerint a SAFIS EVO Inc. által menedzselt „befektető társaságok” azért gyűjtöttek befektetői tőkét vagyoni hozzájárulás formájában, hogy biztosítsák a megállapodások szerinti „projektcégek” tőkeemelését, ennek megfelelően a befektető társaságok olyan kollektív befektetési formáknak minősülnek, amelyek „kvázi kockázati tőkealapoknak” tekinthetők. Az MNB minderre tekintettel megállapította, hogy a SAFIS EVO Inc. Magyarország területén jogszabálysértő módon, az arra vonatkozó engedély nélkül végzett „kollektív befektetési értékpapír forgalmazása” befektetési alapkezelési tevékenységet, amely okán – tevékenységtől eltiltás és honlapblokkolás mellett – 320 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki a társaságra, a tevékenységben érdemben közreműködő természetes személyre pedig 32 millió forintot.

A Primus Trust Bizalmi Vagyonkezelő Zrt. tevékenységének vizsgálatára indított piacfelügyeleti eljárás megállapította, hogy a több vagyont (trustot) is kezelő Primus Trust – nem az engedélyezett tevékenységébe tartozóan – több cégnek és magánszemélynek nyújtott kölcsönöket a felügyeleti

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2022/2554 rendelete a pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról, valamint az 1060/2009/EK rendelet, a 648/2012/EU rendelet, a 600/2014/EU rendelet, valamint a 909/2014/EU és az (EU) 2016/1011 rendelet módosításáról

eljárást megelőző öt éven belül, több tíz milliárd forint összegben az egyes trustok vagyongazdálkodóként. Az MNB a piacfelügyeleti eljárást lezáró döntésében a társasággal szemben 300 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki. A Primus Trust Bizalmi Vagyongazdálkodó Zrt. bejelentéssel élt az MNB felé, amely szerint 2023. december 31.-i hatállyal visszaadja működési engedélyét.

Bírságot kapott az OTT-ONE Nyrt. és a SET GROUP Nyrt. a 2022. évi hiányzó éves jelentések miatt. E két kibocsátó részvényeinek kereskedését már az előző évek során felfüggesztette az MNB, többször nyilatkoztatta, valamint adatszolgáltatásra kötelezte őket a törvényes működés helyreállításával összefüggésben. Az előbbieket következményeként az MNB 2023. július 21-i határozatával a SET-GROUP Nyrt., míg 2023. szeptember 26-i határozatával az OTT-ONE Nyrt. részvényeinek tőzsdei terméklistáról való törléséről döntött. A SET-GROUP Nyrt. részvényei tőzsdei terméklistáról való törlésének napja 2023. július 31., míg az OTT-ONE Nyrt. részvényei tőzsdei terméklistáról való törlésének napja 2023. október 2.

A SunDell Nyrt. 2023. június 14. napján, a WINGHOLDING Zrt. pedig 2023. június 15. napján tett közzé rendkívüli tájékoztatást a 2022. üzleti évről vonatkozó pénzügyi kimutatásokról szóló könyvvizsgálói jelentéseik könyvvizsgáló általi visszavonásáról. Az MNB a tőzsdei kereskedés felfüggesztése mellett döntött e két kibocsátó esetében az utólagosan visszavont könyvvizsgálói jelentések és ezáltal a hiányos éves jelentések miatt. A WINGHOLDING Zrt. 2023. június 22. napján, a SunDell Nyrt. pedig 2023. augusztus 10. napján tette közzé az új könyvvizsgálói jelentésekkel ellátott éves jelentését, így az értékpapírok tőzsdei forgalmazását az MNB a WINGHOLDING Zrt. esetében 2023. június 26. napján, a SunDell Nyrt. esetében pedig 2023. augusztus 14. napján a kereskedési idő kezdetétől visszaállította.

Ügyfélszolgálati tevékenység

Az MNB ügyfélszolgálatához 2023 során összesen 24 175 darab megkeresés és kérelem érkezett. A megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem változott a korábbi időszakokhoz képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban most is a pénzügyi piacot érintették, ezt a biztosítási piac követte. Az ügyfelek leggyakrabban nem-életbiztosításokkal, hitelezéssel, pénzforgalmi szolgáltatásokkal, valamint behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak az MNB Ügyfélszolgálatához.

2022. év vége óta a banki adathalász támadásokat jelző ügyfélpanaszok száma jelentősen megemelkedett. Az MNB-nek bejelentett esetek száma a 2022. év havi átlagban 20 ügyet

mutató számához képest 2023 első negyedévében átlag havi 100 darabra, a második negyedévében átlagosan havi 117 darabra emelkedett, amíg az év harmadik negyedévében havi átlagban 147, a negyedik negyedévben 103 ilyen eset volt. 2023 során az ügyfelek által jelzett kárösszeg — csak a forint bankszámlákat érintő jelzéseket figyelembe véve — hozzávetőlegesen is meghaladta az 1,8 milliárd forintot.

A kibercsalások elkövetési módszerei közül jellemző a csomagküldő szolgálat nevével visszaélő adathalász üzenet, e-mail küldése (2023 során összesen 347 darab, amiből a második félévben 223 ügyféljelzés érkezett), illetve a hamis banki telefonhívás (éves szinten összesen 189 darab, amiből 127 darab az év második felére esett).

A kibercsalásokon belül 2023 során erősödő tendenciát mutatott az MNB nevével történt visszaélések száma. Az év során 156 erre vonatkozó ügyféljelzés érkezett, ebből a második félév során 93. A bejelentések alapján azonosítható jelenség az is, hogy az MNB nevével való visszaélésen túl az elkövetők az MNB nyilvános — például az ügyfélszolgálat vagy a lakossági pénztár — telefonszámainak másolásával követnek el csalást.

3.4. SZANÁLÁS

Az MNB szanálási tervezési és szanálhatósági értékelésre irányuló tevékenysége középpontjában a 2023-ban az EBA által közzétett, az intézmények és a szanálási hatóságok számára a szanálhatóság javításáról szóló iránymutatásoknak való intézményi megfelelés státuszának nyomonkövetése állt, annak érdekében, hogy az MNB joghatósága alá tartozó intézmények szanálhatósági készsége megfelelő szintű legyen.

Fontos kiemelni, hogy az érintett intézményeknek az MREL-követelmény teljesítéséhez szükséges instrumentumállományt 2024. január 1-jéig teljes körűen fel kellett építeniük, erre figyelemmel az MNB nagy hangsúlyt fektetett az MREL-követelmény meghatározása, valamint felülvizsgálata és az MREL-követelménynek való megfeleléshez szükséges instrumentum-állomány bővítésének nyomonkövetésére. A benyújtott adatszolgáltatások alapján valamennyi, 2024. január 1-jétől teljes körű MREL-követelmény teljesítésére kötelezett intézmény megfelelt a rá 2023-ban irányadó MREL-követelménynek. Az érintett intézmények sikeresen végrehajtották a tervezett kibocsátásaikat. Az MNB az MREL-követelmény teljesítése vonatkozásában 2023-ban is helyt adott általános előzetes engedély iránti kérelmeknek, amelyek az MREL-követelmény felé elszámolható egyes kötelezettségek visszahívására, visszaváltására, visszafizetésére vagy visszavásárlására vonatkoztak.

Az MNB kidolgozta és piaci konzultációt követően – az intézményi észrevételek figyelembevételének alapos mérlegelése mellett – közzétette a vezetői információs rendszerekkel szembeni, szanálási vonatkozású részletes elvárásait, amelyeknek célja, hogy az esetleges szanálási eljárásokkal összefüggésben szükségessé váló adatszolgáltatásokat – különös tekintettel a vagyoneértékelések során felmerülő adatigényekre – az intézmények rövid időn belül a szanálási hatóság rendelkezésére tudják bocsátani.

Az MNB a Szanálási Alap tagintézményei számára kiszámította a 2023. évi rendszeres éves díjakat, részt vett a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában, valamint eleget tett az MSZVK Zrt., mint szanálási vagyongazdálkodó tulajdonosi jogainak gyakorlásából eredő feladatainak. Utóbbi keretében a 2023. év során elfogadásra került a cégcsoport új középtávú üzleti terve.

Az MNB részletes álláspontot fogalmazott meg az Európai Bizottságnak a helyreállítási és szanálási irányelv felülvizsgálatára is irányuló, 2023 áprilisában közzétett jogalkotási javaslatáról (Crisis Management and Deposit Insurance framework), jelezve, hogy bár az érintett rendelkezések felülvizsgálatának döntő részét az MNB is indokoltnak tartja, a módosítási javaslatok további átgondolást igényelnek.

Az MNB szakértői közreműködtek az EBA, az ESMA munkacsoportjainak, valamint az uniós jogalkotási szerveknek a biztosítók szanálási keretrendszerének kiépítését célzó munkájában. Mindezek mellett az MNB az EBA rendelkezésére bocsátotta a szanálási hatósági gyakorlatával kapcsolatos nem intézményspecifikus információkat a szanálási hatóságok szanálási tervezési és végrehajtási tevékenységének konvergenciáját célzó EREP program keretében.

Szanálási tervezés, szanálhatóság értékelése és az MREL-követelmény meghatározása

Az MNB szanálási tervezési és szanálhatósági értékelési feladatai középpontjában 2023-ban az intézmények és a szanálási hatóságok számára a szanálhatóság javításáról szóló EBA iránymutatásoknak való intézményi megfelelés státuszának nyomonkövetése állt¹⁷ annak érdekében, hogy az MNB joghatósága alá tartozó intézmények szanálhatósági készsége – azaz, hogy válsághelyzetben egy szanálási eljárás a vonatkozásukban fennakadás nélkül, gördülékenyen végrehajtható legyen – megfelelő szintű legyen.

Emellett az MNB a korábbi évekhez hasonlóan meghatározta, illetve felülvizsgálta az érintett intézmények

MREL-követelményeit. Az MNB, mint csoportszintű szanálási hatóság az éves ütemtervnek megfelelően a jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport esetében elvégezte a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást, amelyhez kapcsolódóan felülvizsgálta a csoportszintű szanálási tervet és azzal párhuzamosan a konszolidált és egyedi szintű MREL-követelményeket is. A szanálhatóság értékelésére nemcsak a csoport belföldi intézményeinél került sor, hanem koordinált vizsgálat keretében az adott ország szanálási hatóságainak közreműködésével a leányvállalatok vonatkozásában is. A szanálási tervet, a szanálhatóság értékelésének eredményét, valamint az MREL-követelményeket az érintett szanálási hatóságok együttes döntések (joint decision) keretében fogadták el.

Az MNB részvételével az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB), mint a legjelentősebb bankuniós székhelyű intézményekért és bankcsoportokért felelős szanálási hatóság által vezetett szanálási kollégiumokban az MNB, mint a bankuniós anyavállalatok magyarországi leányvállalataiért felelős szanálási hatóság szanálhatósági értékeléseket végzett több leányvállalat esetében, valamint kidolgozta és indokolással ellátva az SRB rendelkezésére bocsátotta az érintett magyar leányvállalatok MREL-követelményére vonatkozó javaslatait, majd együttes döntések keretében elfogadta a vonatkozó csoportszintű szanálási terveket és a konszolidált, illetve egyedi szintű MREL-követelményeket. Az együttes döntések alapján pedig kötelezte az érintett intézményeket az elfogadott MREL-követelmények teljesítésére.

Mindezek mellett a 2023. évben a szanálási tervezés szempontjából egyszerűsített kötelezettségek alá tartozó intézmények szanálási terveinek felülvizsgálata is befejeződött.

Az MREL-képes állomány intézmények általi felépítése már Magyarországon is olyan fázisba jutott, hogy az MNB az MREL-követelmény teljesítése vonatkozásában – a 2022. évhez hasonlóan – a 2023. év folyamán is helyt adott általános előzetes engedély iránti kérelmeknek, amelyek az MREL-követelmény felé elszámolható egyes kötelezettségek visszahívására, visszaváltására, visszafizetésére vagy visszavásárlására vonatkoztak.

Fontos kiemelni, hogy az érintett intézményeknek az MREL-követelmény teljesítéséhez szükséges instrumentumállományt 2024. január 1-jéig teljes körűen fel kellett építeniük, erre figyelemmel az MNB nagy hangsúlyt fektetett az MREL-követelmény meghatározása, valamint felülvizsgálata mellett a követelménynek való megfeleléshez szükséges

¹⁷ EBA/GL/2022/01 2022. január 13. Iránymutatások az intézmények és szanálási hatóságok számára a szanálhatóság javításáról

instrumentum-állomány bővítésének nyomonkövetésére. A benyújtott adatszolgáltatások alapján valamennyi, 2024. január 1-jétől teljes körű MREL-követelmény teljesítésére kötelezett intézmény megfelelt a rá 2023-ban irányadó követelménynek és jelentős mértékben csökkent a 2024. január 1-i teljes körű követelmény teljesítéséhez szükséges értékpapír-kibocsátási igény is. Az érintett intézmények sikeresen végrehajtották a tervezett kibocsátásaikat.

Az intézmények vezetői információs rendszereihez kapcsolódó hatósági elvárások

Az MNB elvárja az intézmények vezetői információs rendszereivel kapcsolatban az európai uniós követelményekkel összhangban, hogy azok lehetővé tegyék magas minőségű adatok és információk gyors előállítását egy válsághelyzetben annak érdekében, hogy egy esetleges szanalási eljárás alapját képező vagyonértékelések gyorsan elvégezhetőek legyenek. Az MNB kidolgozta és piaci konzultációt követően, az intézményi észrevételek figyelembevételének alapos mérlegelése mellett közzétette a vezetői információs rendszerekkel szembeni, szanalási célú részletes elvárásait.

Kollektív pénzalapokkal kapcsolatos feladatok, a Szanalási Alap tagintézményeinek rendszeres éves díjfizetése

Az első félévben az MNB, mint nemzeti szanalási hatóság a vonatkozó bizottsági rendelet¹⁸ és a szanalási törvény rendelkezéseinek megfelelően kiszámította a tagintézmények által a Szanalási Alapba fizetendő rendszeres éves díjakat, majd erről értesítette mind a tagintézményeket, mind a Szanalási Alapot. A rendszeres éves díjbefizetések következtében a Szanalási Alap feltöltöttségi szintje a terveknek megfelelően növekszik annak érdekében, hogy az eszközei a szanalási törvényben rögzített határidőre elérjék a célszintet (a Magyarországon engedélyezett valamennyi hitelintézet kártalanítási összességét alá eső biztosított betétállományának 1 százalékát), erősítve ezzel a pénzügyi stabilitási védőhálót. Ezen felül az MNB képviselői továbbra is aktívan részt vettek a Szanalási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában.

A szanalási vagyonkezelővel kapcsolatos feladatok

Az MSZVK Zrt. feletti tulajdonosi jogokat a szanalási törvény alapján az MNB gyakorolja, amelynek keretében a 2023. év

során elfogadásra került a cégcsoport új középtávú üzleti terve.

Nemzetközi együttműködés, részvétel az európai uniós szabályozási környezet alakításában

Az MNB részletes álláspontot fogalmazott meg az EU munkacsoportjaiban részt vevő magyar hatóságok felhívására az Európai Bizottságnak a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítási és szanalási keretrendszerének kialakítását célzó 2014/59/EU irányelv felülvizsgálatára is irányuló, 2023 áprilisában közzétett európai bizottsági javaslatról (Crisis Management and Deposit Insurance framework), jelezve, hogy bár az érintett rendelkezések felülvizsgálatának döntő részét az MNB is indokoltnak tartja, a módosítási javaslatok további átgondolást igényelnek.

Az MNB szakértői továbbra is résztvevői az EBA szanalási tervezési és végrehajtási munkacsoportjainak, továbbá részt vesznek az ESMA szanalási munkacsoportjának, valamint a bankszanalás terén megszerzett tapasztalataik beépítésével részt vállalnak uniós jogalkotási szerveknek a biztosítók szanalási keretrendszerének kiépítését célzó munkájában. Mindezek mellett az MNB az EBA rendelkezésére bocsátotta a szanalási hatósági gyakorlatával kapcsolatos nem intézményspecifikus információkat a szanalási hatóságok szanalási tervezési és végrehajtási tevékenységének konvergenciáját célzó EREP program keretében.

3.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

Az MNB 2023-ban is folytatta a pénzforgalmi infrastruktúra megbízható és biztonságos működésének felügyelését, a pénzforgalmi szolgáltatók ellenőrzését, valamint a hazai elektronikus fizetési módok fejlesztését. Ez utóbbi keretében az MNB módosította a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendeletet, amelynek eredményeként a pénzforgalmi szolgáltatóknak 2024. április 1-től kötelezővé válik a fizetési kérelem fogadása, míg 2024. szeptember 1-től az egységes adatbeviteli megoldással történő azonnali átutalási megbízás kezdeményezésének biztosítása is.

A 2023-ban ugrásszerűen megnövekedett visszaélések számának visszaszorítása érdekében az MNB és a Giro Zrt. szoros együttműködésében megindult a Központi Visszaélésszűrő Rendszer megvalósítása, amely 2025-től mesterseges intelligencia segítségével, valós időben értékeli majd

¹⁸ A Bizottság (EU) 2015/63 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 21.) a 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a szanalásfinanszírozási rendszerhez való előzetes hozzájárulás tekintetében történő kiegészítéséről

a hitelintézetek részére a tranzakciók családi kockázatait. Emellett az MNB a pénzforgalmi ellenőrzések során is vizsgálta a szolgáltatók által alkalmazott, a visszaélések megfékezésére kialakított rendszerek hatékonyságát. A néhány év múlva európai uniós szinten hatályba lépő PSR (Payment Services Regulation) előkészítésében – amely szintén kiemelt hangsúlyt fektet az online térben elkövetett pénzügyi csatlások visszaszorítására – az MNB is aktív szerepet vállalt.

A 2023-as évben folytatódott az európai központi szerződő felek legfontosabb szabályozói keretrendszerének, az EMIR rendeletnek a felülvizsgálata, a kialakított javaslatok más uniós szakpolitikákhoz és folyamatban lévő kezdeményezésekhez kapcsolódva célozzák a Tőkepiaci Unió fejlődését, az EU nyitott stratégiai autonómiájának megerősítését és az uniós szintű felügyelet hatékonyságának és eredményességének javítását. Az új rendelet már 2024 első felében hatályba léphet.

Az Azonnali fizetési ökoszisztéma fejlesztése

Az azonnali fizetés 2020. március 2-ai sikeres bevezetését követően az MNB további lépésként olyan – a központi infrastruktúrára épülő – egyszerű és fogyasztóbarát fizetési szolgáltatások létrehozását tűzte ki célul, amelyek alacsony költségek mellett vehetők igénybe bárki számára. 2022-ben az MNB átfogó javaslatcsomagot dolgozott ki az egységes adatbeviteli megoldások azonnali fizetési megbízás biztosításával kapcsolatban, amelynek eredményeként 2022 decemberében módosításra került a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII.14.) MNB rendelet (a továbbiakban: MNBr.).

2023 őszén az MNB bilaterális konzultációt kezdeményezett a legnagyobb pénzforgalmi szereplőkkel, valamint az azonnali átutalási megbízások teljesítését és elszámolását végző belföldi fizetési rendszert működtető GIRO Zrt.-vel, és a kapott visszajelzések alapján úgy ítélte meg, hogy indokolt újabb szabályozási javaslatokat kidolgoznia. Az MNB az ősz folyamán véglegesítette az MNBr. módosítását érintő javaslatcsomagot, amelyet elküldött hivatalos véleményezési konzultáció céljából minden, az MNBr. által érintett pénzforgalmi szereplőnek. Az MNBr. módosítását érintő előterjesztésben – a 2023 őszén kapott visszajelzések mellett – becsatornázásra kerültek a piaci szereplőktől egyéb úton érkezett módosítási javaslatok is. A konzultációt követően a rendelet normaszövegének véglegesítése megtörtént, majd 2023. december 15-én kihirdetésre került a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet módosításáról szóló 65/2023. (XII.15.) MNB rendelet. A rendeletmódosítás – többek között – pontosítja az egységes adatbeviteli megoldással benyújtott és a fizetési kérelemmel

kezdeményezett azonnali átutalások teljesítéséről és visszautasításáról szóló tájékoztatási szabályokat, illetve már rendeleti szinten is definiálja a hordozható többfunkciós eszköz fogalmát. Továbbá, a rendeletmódosítás eredményeként 2025. január 1-től lehetővé válik az ügyfelek számára, hogy a másodlagos számlaazonosítók regisztrációját pénzforgalmi szolgáltatókon kívüli szolgáltatókon (pl.: közműcégek) keresztül is kezdeményezni tudják a számlavezetőjüknel.

Figyelemmel arra, hogy az egységes adatbeviteli megoldás útján történő azonnali fizetési megbízás és a fizetési kérelem benyújtásának és fogadásának széles körű biztosítása jelentős fejlesztéseket kíván a pénzforgalmi piac résztvevői és a központi infrastruktúra részéről, ezért az MNBr. fizetési kérelem kötelező fogadását előíró rendelkezésének hatálybalépését 2024. április 1-re, amíg az egységes adatbeviteli megoldással történő azonnali átutalási megbízás kezdeményezésének kötelező biztosítását előíró rendelkezés hatálybalépési időpontját 2024. szeptember 1-re módosította. Annak érdekében, hogy a vásárlók egyből felismerjék, hogy hol tudják az egységes adatbeviteli megoldáson és a fizetési kérelemmel alapuló fizetési megoldásokat alkalmazni, az MNB egységes arculati elemeket dolgozott ki és azok használatára vonatkozó előírásokat fogalmazott meg a szabályozás keretében.

Pénzforgalmi állásfoglalások

Az év során a jegybank hitelintézetektől és egyéb gazdasági társaságoktól, valamint természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 23 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, amelyek főként a pénzforgalmi törvény, valamint egyéb pénzforgalmi jogszabályok egyes előírásainak értelmezésére irányultak.

Emellett az MNB a honlapján az „Azonnali fizetés – Gyakori kérdések és válaszok” oldalon 2 alkalommal publikálta a piaci szereplők által megküldött kérdésekre adott válaszait, amely az MNBr. azonnali fizetéssel és fizetési kérelemmel kapcsolatos rendelkezéseinek értelmezését segíti elő.

Központi Visszaélésszűrő Rendszer

Az MNB és a GIRO Zrt. szoros együttműködésének keretében megindult egy központi csalásmegelőző rendszer megvalósítása, ami mesterséges intelligencia segítségével, valós időben értékeli majd a tranzakciók családi kockázatának mértékét, amelynek eredményéről szintén valós időben visszajelzést küld a hitelintézeteknek. Annak érdekében, hogy a jogszabályi előírásnak megfelelően a rendszer éles indítása 2025. július 1-én megtörténhessen, az MNB-vel történt folyamatos egyeztetéseket és a rendszer specifikáció közös kidolgozását követően a GIRO Zrt. megkezdte

a tendereztetési eljárást a projekt megvalósítására. A végső pályázati anyagok 2023 decemberében beérkeztek, amelyek elbírálására 2024. február 16-ig került sor. Az MNB és a GIRO Zrt. folyamatos egyeztetéseket tart a projekt szereplőivel, így a hitelintézetekkel is annak érdekében, hogy az utóbbi időben ugrásszerűen megnövekedett banki visszaélések visszaszorítása sikeres legyen.

KELER KSZF éves kollégiumi ülés

2023. október 10-én hibrid formában tartotta meg szokásos éves ülését a KELER KSZF Zrt. nemzetközi felügyeletekből és ESMA¹⁹-ból álló Felügyeleti Kollégiuma. Az ülés első szakaszában részletesen bemutatták és megtárgyalták az MNB által 2023-ban elvégzett felügyeleti, illetve felvigyázói tevékenységeket, a 2023-ban befejezett átfogó felügyeleti vizsgálat eredményeit, a KELER KSZF Zrt. kockázatkezelési és informatikai működését, valamint a 2024-es évre tervezett felügyeleti és felvigyázói feladatokat. Az ülés második szakaszában pedig bemutatták a KELER KSZF Zrt.-t érintő legfontosabb eseményeket, továbbá a központi szerződő fél legfontosabb jövőbeli stratégiai céljait és terveit. Az ülés folyamán a Kollégium tagjai megfelelően értékelték mind az MNB felügyeleti és felvigyázói tevékenységét, mind a KELER KSZF Zrt. működését.

Értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszereket érintő nemzetközi bizottságok

Az ESMA CCP Supervisory Committee (CCPSC) nevű bizottsága foglalkozik a központi szerződő felek felügyeleti konvergenciájának elősegítésével, valamint a központi szerződő felek rendszerkockázatainak elemzésével, nyomonkövetésével és csökkentésével. A Bizottság tárgyalja és fogadja el többek között a központi szerződő felek által kezdeményezett módszertani módosításokat, amelyek validálását az ESMA is elvégzi. A bizottság fő feladatai között volt 2023-ban az orosz-ukrán háború okozta hatások nyomon követése. Ennek eredménye alapján meghosszabbították a még 2022-ben, átmeneti időszakra elfogadott, a bankgaranciák

fedezeti eszközként történő befogadhatóságára vonatkozó engedélyt a piaci szereplők likviditási terheinek enyhítése érdekében. A Bizottság koordinálásában zajlik a kétévente megrendezett, a központi szerződő felek bevonásával történő ESMA EU CCP Stressz Teszt feladat lebonyolítása. 2023-ban az ötödik tesztelés vette kezdetét, amelynek keretében átfogóan kiértékelik az európai központi szerződő felek garanciarendszerének teljesítményét, ellenállóképességüket.

Az ESMA Post-Trading Working Group (a továbbiakban: PTWG) nevű munkacsoportja²⁰ foglalkozik a kereskedés utáni folyamatokkal és szabályozással, így többek között a központi értéktárakkal, az értékpapír-kiegyenlítési rendszerekkel. A PTWG 2023-ban kiemelten foglalkozott a 2022. február 1-én hatályba lépett, SDR²¹ rendeletből fakadó megíúsult kiegyenlítések elemzési módszertanának kialakításával. A szofisztikáltabb elemzési módszertan lehetővé teszi majd, hogy a kiegyenlítések hatékonyságát európai uniós szinten is értékelni lehessen. 2023-ban kiemelt téma volt, hogy 2024 májusában az Amerikai Egyesült Államok szervezett értékpapírpiaca átáll a t+1 napos kiegyenlítési ciklusra, amely akár a t+0 napos tőzsdei kereskedés előszobájának is tekinthető. Az átállás hatásaként az amerikai és európai értékpapírpiacok működése várhatóan eltér majd (t+1 és t+2 nap): Elemezték a szükséges harmonizációs intézkedéseket, amelyek előreláthatóan csak hosszabb távon megvalósíthatók. Ennek oka, hogy az Egyesült Államokéhoz képest töredezetebb európai tőkepiacoknak több időre lesz szükségük arra, hogy – amennyiben erről EU-s szinten döntés születik – átálljanak egy rövidebb kiegyenlítési ciklusra. Ennek felméréséhez az év során több, úgynevezett Consultative Working Group workshopot tartott az ESMA, hogy jobban megismerje a piac álláspontját, továbbá 2023. december közepén publikus konzultációt folytatott le, ami alapján megkezdheti a költség-haszon elemzést. Mindez azt jelenti, hogy a CSDR szabályozás legutóbbi módosítása még nem rendelkezett arról, hogy a t+2 napos kiegyenlítési cikluson²² változtatni kellene. 2024-ben mindkét kiemelt téma folytatódni fog, továbbá a CSDR rendelet módosításából fakadó végrehajtási rendeletek és iránymutatások kidolgozásai is végrehajtásra kerülnek.

¹⁹ Európai Értékpapír-piaci Hatóság, angolul rövidítve ESMA

²⁰ 2023. január 1-jétől összeolvadva a ESMA Secondary Markets Standing Committee (SMSC) bizottságával a továbbiakban ESMA Markets Standing Committee (MSC) nevű bizottságként működik tovább a PTSC. Az MSC-hez tartozik további 4 ESMA munkacsoport is, melyekből egyedül az úgynevezett Post-Trading Working Group foglalkozik a továbbiakban az MSC mellett a kereskedés utáni folyamatokkal, kiemelten az EMIR szerinti OTC-vel, továbbá a CSDR alapján a központi értéktárakkal és értékpapír-kiegyenlítési rendszerekkel.

²¹ A 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a kiegyenlítési fegyverre vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2018. május 25-i (EU) 2018/1229 bizottsági felhatalmazáson alapuló rendelete

²² CSDR 5. cikk (2) bekezdés: „[...] kereskedési helyszíneken végrehajtott ügyletek esetében a kiegyenlítés tervezett időpontja legkésőbb a kereskedés napját követő második üzleti nap [...]”

EMIR szabályozás felülvizsgálata (EMIR 3.0)

2023-ban folytatódott az európai központi szerződő felek legfontosabb szabályozói keretrendszerének, az EMIR rendeletnek a felülvizsgálata. A módosítási javaslatok más uniós szakpolitikákhoz és folyamatban lévő kezdeményezésekhez kapcsolódva célozzák a Tőkepiaci Unió fejlődését, az EU nyitott stratégiai autonómiájának megerősítését és az uniós szintű felügyelet hatékonyságának és eredményességének javítását. Az EU-n belüli biztonságos és versenyképes elszámolás elengedhetetlen a Tőkepiaci Unió fejlesztéséhez, így a javasolt jogszabályi változtatások – többek között a felügyeleti keret további megerősítése – hozzájárulnának egy hatékonyabb és biztonságosabb kereskedés utáni környezet kialakításához. Egy erős központi elszámolási rendszer csökkenti a harmadik országbeli központi szerződő felekre és felügyeletre való fokozott ráutaltságból eredő kockázatokat. Az energiapiacokon a közelmúltban bekövetkezett fejlemények is rávilágítottak arra, hogy az EU pénzügyi stabilitását fenyegető kockázatok további mérséklésének érdekében az EMIR további módosításai szükségesek. Az egyeztetéseket 2024 tavaszán tervezik lezárni, így az új rendelet már 2024 első felében hatályba léphet.

Módosult az európai központi értéktárak működését meghatározó CSDR rendelet

Lezártult a CSDR rendelet aktualizálása (CSDR Refit), 2023. december 27-én kihirdették a szabályozás módosítását az Európai Unió Hivatalos lapjában²³, amely az ezt követő 20. napon, 2024. január 16-án hatályba lépett. A CSDR rendelet főbb módosításai a következők: (1) a passzportálás a határokon átnyúló szolgáltatások esetében a továbbiakban értesítési kötelezettséget jelent a székhely szerinti tagállam részéről a fogadó tagállam részére; (2) felügyeleti kollégiумokat kell létrehozni a lényegi fontosság és a csoportholdingban működő központi értéktárak vonatkozásában; (3) a banki jellegű kiegészítő szolgáltatásokat nyújtó központi értéktárak nyújthatnak bizonyos banki jellegű kiegészítő szolgáltatásokat olyan központi értéktáraknak, amelyek nem rendelkeznek ilyen tevékenységekre vonatkozóan engedéllyel; (4) a kiegyenlítési fegyelemre vonatkozó szabályok további módosítása, különösen a pénzbírságok és a kötelező kényszerbeszerzések vonatkozásában; (5) a harmadik országbeli központi értéktárakra vonatkozó szabályok módosulnának azzal, hogy a szerzett jogok a továbbiakban nem állnak fenn; (6) a CSDR szerinti átfogó felügyeleti vizsgálatok

gyakoriságának minimum időtartamát a rendelet három évben határozza meg. A főbb módosítások részleteinek kidolgozására az Európai Bizottság felhatalmazta az ESMA-t, amelyek zömét egy éven belül kell hatályba léptetni. A végrehajtási rendeletek módosításának előkészítésében az MNB is részt vesz szakértői szinten, az ESMA Post-Trading Working Group²⁴ nevű munkacsoportján keresztül.

A pénzügyi infrastruktúrák egységesített rendelkezésre állási módszertanának kiértékelése

2022-ben az MNB a felvigyázott pénzügyi infrastruktúrákra egységes rendelkezésre állási módszertant dolgozott ki, amely 2023 elején került bevezetésre. Egy éves működést követően 2023. év végén a Felvigyázók kiértékeltek az új módszertannal kapcsolatos tapasztalatokat, megállapításait egyeztetették az infrastruktúrák képviselőivel. Az üzemeltetők tapasztalatai kedvezőek, a mért eredmények tükrözték a bevezetéskor támasztott elvárásokat. Az új módszertan eredményei alapján továbbra is megerősíthető, hogy a felvigyázott pénzügyi infrastruktúrák rendelkezésre állása megfelel a magas elvárásoknak.

Az MNB kiemelten kezeli a PSD szabályozás által elvárt nyílt bankolás sikeres hazai megvalósulását

A nyílt bankolás megfelelő hazai működése érdekében a pénzforgalmi vizsgálatokon túl az MNB 2023-ban tovább folytatta a Bankszövetség és a piaci szereplők bevonásával megrendezett kerekasztal-sorozatot. A rendezvény sikeresen támogatta az érintett pénzforgalmi szolgáltatók közötti párbeszéd előmozdítását és a felmerülő problémák egyeztetését. Az MNB a sikeres API kerekasztal beszélgetés egyik eredményeként 2023 harmadik negyedévében publikálta a honlapján a nyílt bankoláshoz kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók és harmadik fél szolgáltatók adatait. Az MNB által létrehozott oldal célja, hogy a nyílt bankolásban résztvevő pénzforgalmi szolgáltatók naprakész információval és kapcsolattartási adatokkal rendelkezzenek a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók által létrehozott API-k adataival kapcsolatosan. Az MNB elkötelezett a PSD2 szabályozás által elvárt nyílt bankolás mellett, melynek részét képezi ezen oldal létrehozása is, továbbá a pénzforgalmi ellenőrzések során kiemelt figyelmet fordít a nyílt bankolás szabályainak betartatására, ezzel is biztosítva a pénzforgalmi szolgáltatások innovációját és a piaci versenyt.

²³ <https://eur-lex.europa.eu/oj/daily-view/L-series/default.html?&ojDate=27122023>

²⁴ Az ESMA Post-Trading Standing Committee munkáját 2023. január 1-jétől a Post-Trading Working Group (továbbiakban: PTWG) vette át, amely lényegében szervezeti átalakítás volt, a feladatok köre nem változott meg. A PTWG az úgynevezett ESMA Markets Standing Committee nevű bizottsághoz tartozik: <https://www.esma.europa.eu/about-esma/governance-structure/standing-committees>

PSD3, PSR és Open Finance szabályozás megújítása és a MiCA rendelet pénzforgalmi munkacsoportjaiban való részvétel

A megalapozott magyar álláspont kialakítása érdekében az MNB részt vett a 2023 júniusában megjelent belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 1093/2010 rendelet módosításáról szóló rendeletjavaslat (PSR), a pénzügyi adatokhoz való hozzáférés keretrendszeréről és a pénzügyi adatokhoz való hozzáféréseiről, valamint a 1093/2010/EU, az 1094/2010/EU, az 1095/2010/EU és a 2022/2554/EU rendelet módosításáról szóló rendeletjavaslat (Open finance) és a belső piacon a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikuspénz-szolgáltatásokról, valamint a 98/26/EK irányelv módosításáról, illetve a 2015/2366/EU és a 2009/110/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló irányelv (PSD3) véleményezésében és számos pontosító kérdést és javaslatot fogalmazott meg. 2023 nyarán kihirdették az EU Hivatalos Lapjában a kriptoeszközök piacairól szóló rendeletet (MiCA), amelynek előkészítésében az MNB is részt vett, pénzforgalom szempontjából kiemelt fókusz kaptak az eszközalapú tokenek és az elektronikuspénz (e-pénz) tokenek engedélyezési és felügyeleti kérdései.

DORA – a pénzügyi ágazat digitális működési ellenállóképességéről szóló rendelet

A pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról, valamint az 1060/2009/EK, a 648/2012/EU, a 600/2014/EU, a 909/2014/EU és az (EU) 2016/1011 rendelet

módosításáról szóló, 2022/2554 számú rendelet 2022. december 27-én jelent meg az EU Hivatalos lapjában. A DORA rendelet a pénzügyi szektorra vonatkozóan részletes előírásokat fogalmaz meg az információs és kommunikációs technológiai (IKT) kockázatok kezelésére, az incidensek bejelentésére, harmadik fél IKT-szolgáltatók kezelésére és felvigyázói rendszerének kialakítására, illetve a fenyegetésalapú betörési tesztek (TLPT) keretrendszerére a pénzügyi szektorban. Az MNB a 2023. május 23-i KiberPajzs tudásmegosztón is bemutatta a DORA fő céljait, eszközeit, amivel a pénzügyi szektor biztonsága tovább javítható. Az EKB Secpay munkacsoporti ülésein – az MNB részvételével – az incidensekre vonatkozó adatszolgáltatás is előtérbe került. Az incidensek DORA szerinti riportolásra vonatkozó részlet-szabályozás 2024. július hónapban fog megjelenni.

Pénzforgalmi ellenőrzések

Az MNB 2023-ban hat pénzforgalmi hatósági ellenőrzési eljárást indított, ebből négyet banknál és kettőt hitelintézeti típusú EGT-fióktelepnél (a továbbiakban fióktelep). Az ellenőrzések tárgyát tekintve e vizsgálatok két fő típusba sorolhatók. Három banknál és két fióktelepnél az MNB honlapján közzétett általános vizsgálati szempontok szerepeltek a vizsgálat tárgyaként. Egy banknál a folyamatos felügyelés keretében beszerzett adatok alapján a célra rendelt interfész hiánya miatt került sor a terven felüli ellenőrzésre. Az év során az MNB pénzforgalmi ellenőrzési hatósági eljárásaiban megállapított jogsértések típusai széles spektrumon mozogtak (lásd 4. táblázat).

4. táblázat		
A pénzforgalmi ellenőrzések során 2023-ban feltárt jogszabálysértések típusonkénti száma (darab)		
a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény vonatkozásában:		
III. Keretszerződés	a keretszerződés megkötését megelőző tájékoztatás, valamint a keretszerződés formai és tartalmi követelményei [8. § (2) bekezdése, 10. § (1) bekezdése, 13. § és 14. § (1) bekezdése]	7
	a keretszerződés módosítása és megszüntetése [17. § (6) bekezdése]	1
IV. Fizetési számla megnyitása, fizetési számla feletti rendelkezés	a fizetési számla megnyitása [18. § (1) bekezdése]	3
V. Keretszerződésen alapuló fizetési megbízás	utólagos tájékoztatás [23. § (1) és (2) bekezdése, 24. § (2) bekezdése és 26. § (1) bekezdése]	3
VII. A pénzforgalmi szolgáltatás lebonyolításának közös szabályai	ingyenes készpénzfelvétel biztosítása [36/A. § (2)]	1
IX. A fizetési műveletek helyesbítése, a felelősségi és kárviselési szabályok	a haladéktalan megtérítési kötelezettség teljesítése és a fizetési számla megterhelés előtti állapototba való helyreállítása [44. § (1) bekezdése, 49. § (3) bekezdése és 52. §]	3
IX/A. Működési és biztonsági kockázatok, hitelesítés	működési és biztonsági kockázatok, hitelesítés [55/C. § (1) bekezdése]	2
XII. Sorbaállítás	a hatósági átutalás sorbaállítási szabályai [60. § (1) és 62. § (3) bekezdése]	2
a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet vonatkozásában:		
II. A fizetési számla azonosítása és a hitelesítési tábla	másodlagos számlaazonosító [4. § (12) bekezdése]	1

III. A fizetési művelet lebonyolításának általános szabályai	a munkanap kezdő és záró időpontja, valamint a végső benyújtási határidő [6. § (1) és (9) bekezdése]	2
	a fizetési megbízás átvétele, azonosítása, a fizetési megbízás, fizetési művelet teljesítésének pénzforgalmi szolgáltatók közötti visszautasítása [7. §. (4), (8) és (9) bekezdése; 8. §]	3
	a fizetési megbízás visszautasítása [9. § (9) és (11) bekezdése]	2
	a fizetési megbízás sorba állítása, részteljesítés [10. § (1) és (4) bekezdése; 11. § (4) bekezdése]	2
IV. Átutalt és rendelkezésre bocsátott összegek, teljesítési határidő és értéknep	a fizetési megbízás pénzforgalmi szolgáltatók közötti teljesítése [17. § (1)-(3) bekezdése]	8
	a fizetési művelet összegének jóváírása [21. § (1) bekezdése, 23. § és 24. § (1)];	17
VI. Az egyes fizetési módok részletes szabályai	az átutalás általános szabályai [30. § (1) bekezdése]	1
	az átutalás különös szabályai [34. § (4); 35. § (7) és (8) bekezdése]	3
a fogyasztók részére vezetett fizetési számlákhoz kapcsolódó díjakról történő tájékoztatás egyes kérdéseiről szóló 144/2018. (VIII. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Fdtr.) és a díjkimutatás egységesített formátumára és egységes szimbólumára vonatkozó végrehajtás-technikai standardok meghatározásáról szóló 2017. szeptember 28-i (EU) 2018/33 bizottsági végrehajtási rendelet (a továbbiakban: Díjkimutatói Vhr.) vonatkozásában:		
3. Díjkimutatás	a számla után fizetett díjak részletes kimutatása [Fdtr. 6. § (1) bekezdés és a Díjkimutatói Vhr. 10. cikk (1), (3)-(5) bekezdése]	4
	további információk [Fdtr. 6. § (1) bekezdés és a Díjkimutatói Vhr. 16. cikk (1) bekezdése]	2
az (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2017. november 27-i (EU) 2018/389 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet vonatkozásában:		
I. Általános rendelkezések	általános hitelesítési követelmények [2. cikk (1) bekezdése]	1
	a biztonsági intézkedések felülvizsgálata [3. cikk (1) bekezdése]	2
II. Az erős ügyfél-hitelesítés alkalmazására vonatkozó biztonsági intézkedések	hitelesítési kód [4. cikk (3) és (4) bekezdése]	2
Az erős ügyfél-hitelesítés alóli kivételek	fizetési számlára vonatkozó információk [10. cikk (1) bekezdése]	1
	megbízható kedvezményezettek [13. cikk (1) bekezdése]	1
	a csalási arányok kiszámítása [19. cikk (2) bekezdése]	1
A pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevők személyes hitelesítési adatainak bizalmassága és integritása	általános követelmények [22. cikk (1) bekezdése]	1
	társítás a pénzügyi szolgáltatást igénybe vevővel [24. cikk (2) bekezdése]	1
Közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardok	a hozzáférési interfészekre vonatkozó általános kötelezettségek [30. cikk (1)-(5) bekezdése]	5
	a célra rendelt interfészre vonatkozó kötelezettségek [32. cikk (2) (3) és (4) bekezdése]	10
	a célra rendelt interfészre vonatkozó rendkívüli intézkedések [33. cikk (1) (2) és (3) bekezdése]	8
	adatcsere [36. cikk (1) bekezdése]	1
az Unióban történő határon átnyúló fizetésekről szóló 2021. július 14-i (EU) 2021/1230 európai parlamenti és tanácsi rendelet vonatkozásában:		
Az átutalásokhoz kapcsolódó, pénznemek közötti átváltási díjak	az átutalás teljes becsült összegéről adott tájékoztatás [5. cikk (2) bekezdése]	1

2023-ban kilenc ellenőrzési eljárás került lezárásra, ebből hat bank, kettő pénzforgalmi intézmény és egy hitelintézet típusú EGT-fióktelep volt. Ezekből hat esetben az alaphatározatba foglalt intézkedésre kötelezés mellett összesen 86 millió forint összegű bírság is kiszabásra került. Az eljárások éven áthúzódó hatását szemlélteti, hogy a tárgyévben megindított ellenőrzési eljárások közül négy esetben

a döntéshozatalra 2024-ben kerül sor, a lezárt ellenőrzési eljárásokból ugyanakkor hét még korábbi évben indult.

A PSD2 szerinti nyílt bankolást biztosító interfészek (API-k) ellenőrzését célzó témavizsgálatokkal kapcsolatban 2023 során mind a négy vizsgált bank esetében határozat került kiadásra. A határozatokban szereplő kötelezések döntő

többségét a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók 2023 során igazoltan teljesítették, ahol ez nem valósult meg 2023-ban, ott kérelemre póthatáridő került engedélyezésre.

Ezen felül az MNB korábbi határozatában foglaltak határidőre történő teljesítésének részbeni elmulasztása miatt 2023-ban egy esetben került sor határozatba foglalt ismételt kötelezésre, emellett 3 millió forint bírság (ismételt) alkalmazására.

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk, konferenciák, szakmai előadások, konzultációk és sajtótájékoztatók

Az MNB 2023. márciusban szakmai cikket²⁵ és sajtóközleményt²⁶, augusztusban pedig újabb szakmai cikket²⁷ készített ügyfél-tájékoztató céljából, illetve, hogy felhívja az ügyfelek figyelmét a pénzforgalmi szolgáltatójuktól kapott éves díjkimutatás szerepére és fontosságára. Ebben néhány kiugró költségelem kapcsán bemutatta, hogy tudatos számlaválasztással és számlahasználattal akár jelentős összeget is spórolhatnak az ügyfelek. Az MNB folyamatosan nyomon követi és elemzi a banki ügyfelek által fizetett pénzforgalmi díjak alakulását. Ez alapján megállapítható, hogy jelentős különbségek vannak a bankok és számlacsomagok között, és a fizetett díjak akár évente is nagyobb mértékben változhatnak. Az is megállapítható azonban, hogy a számlacsomag tudatos megválasztásával jelentősen csökkenthetőek a költségek. Az ügyfeleket ebben segíti az évente kézhez kapott díjkimutatás, ami tartalmazza a bankszámlához kapcsolódó minden lényeges költséget részletes bontásban. Ezeket az információkat felhasználva, az MNB megújult Bankszámlaválasztó²⁸ programjával mindenki megtalálhatja a fizetési szokásaihoz leginkább illeszkedő számlacsomagot.

Az MNB májusban publikálta Pénzforgalom 2030²⁹ címen az új elektronikus pénzforgalmi stratégiáját sajtótájékoztató³⁰ keretében. A hazai elektronikus pénzforgalom elmúlt évtizedben bekövetkezett fejlődése miatt indokolt volt a pénzforgalmi stratégia megújítása. Az új stratégiában az MNB azonosította azokat a területeket, amelyeken további beavatkozásra van szükség a pénzforgalom fejlődése érdekében és mérhető célokat határozott meg. A pénzforgalmi infrastruktúra fejlettsége már megfelelő, gyakorlatilag minden

fizetési helyzetben lehetséges a készpénz mellett elektronikusan is fizetni, ezért a következő időszakban a használat ösztönzésére kell helyezni a hangsúlyt. A fő stratégiai cél, hogy 2030-ra az elektronikus tranzakciók aránya a teljes gazdaságban – a használat széles körű, általános ösztönzésével – elérje a 60 százalékot, további célzott intézkedésekkel pedig a tranzakciók legalább kétharmada legyen elektronikus. A beavatkozási területek azonosítása, a célok teljesülésének mérése és értékelése érdekében az MNB bevezette a Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszert, amely a pénzforgalom általános fejlettségére, a végfelhasználói oldalra és a kínálati oldalra vonatkozó 18 mutatót határoz meg. Az új elektronikus pénzforgalmi stratégiát és a Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszert a Hitelintézeti Szemle szeptemberi számában³¹ és ahhoz kapcsolódóan egy podcast adásban³² is bemutatta az MNB.

Az MNB júniusban publikálta a 2023-as Fizetési rendszer jelentést³³, amelyben áttekintést ad a hazai pénzforgalmi szolgáltatásokat érintő főbb folyamatokról, valamint a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek működéséről. A jelentés emellett bemutatja a hazai pénzforgalom főbb aktuális témáit, így többek között beszámol az MNB 2030-ig terjedő új elektronikus pénzforgalmi stratégiájáról, az elektronikus pénzforgalomon keresztül megfigyelhető visszaélések kezeléséről, az „Azonnali fizetéssel” kapcsolatos fejlesztésekről, az infrastruktúrát érintő szabályozás változásairól és a pénzügyi szervezetek informatikai biztonságának erősítéséről. Újdonság, hogy az elsősorban a szakmai közönségnek szánt jelentés mellett a kiemelt üzeneteket egy külön kiadványban is publikálta az MNB a pénzforgalom iránt érdeklődő szélesebb olvasói kör számára.

3.6. NEMZETKÖZI TARTALÉKOK KEZELÉSE

Az MNB nemzetközi tartalékai a 2023. év során mintegy 2,7 milliárd euróval növekedtek, így 2023. december végén 41,4 milliárd euro volt az állomány, ami a legmagasabb értéket jelenti a statisztikák publikálásának kezdete óta. Az év folyamán a devizatartalék szintjét növelték az ÁKK devizakötvény kibocsátásai és az Európai Bizottságtól beáramló uniós transzferek. Ugyanakkor az állam adósságtörlesztési célú kifizetései, valamint a Kincstár devizakiadásai csökkentették azt.

²⁵ nemecske-istvan-tudatos-szamlavlasztassal-evi-tobb-ezer-forint-is-megtakarithato.pdf (mnb.hu)

²⁶ Lehet pénztárca-barát egy számlacsomag (mnb.hu)

²⁷ <https://www.mnb.hu/letoltes/nemecske-istvan-penzugyi-tudatossaggal-az-aremelesek-ellen.pdf>

²⁸ Kalkulátor (mnb.hu)

²⁹ Pénzforgalom 2030 (mnb.hu)

³⁰ Pénzforgalom 2030 Stratégia - sajtóbemutató - YouTube

³¹ <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/letoltes/hsz-22-3-szc1-deak-takacs.pdf>

³² https://soundcloud.com/magyar_nemzeti_bank/hogyan-valtozik-a-penzforgalom-hitelintezeti-szemle-podcast

³³ Fizetési rendszer jelentés 2023 (mnb.hu)

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan az MNB-nek – az MNBtv-ben rögzített – egyik alapvető feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékot:

- a piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),
- a monetáris és árfolyam-politika támogatása (intervenció kapacitás biztosítása),
- devizalikviditás biztosítása a bankrendszer számára,
- és az állam tranzakciós devizaigényének biztosítása érdekében.

Az MNB rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére.

Az MNB nemzetközi tartalékainak állománya 2023 során mindvégig meghaladta a jegybank és a befektetők többsége által is kiemelten követett tartalékmutatókat. Ezek közül az MNB kiemelten figyeli a Guidotti–Greenspan szabályt annak érdekében, hogy a tartalékok biztonságosan meghaladják a rövid külső adósság szintjét.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés támogatása, valamint a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása volt a legfontosabb 2023-ban. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n keresztül folynak be, ezek az utóbbi és elkövetkező években is forrásai a devizatartaléknak. A fenti tranzakciós célok kielégítése 2023-ban is megfelelően zajlott.

A tartalék nagysága

Magyarország nemzetközi tartalékainak szintje 2023 során közel 2,7 milliárd euróval növekedett, az év végén 41,4 milliárd eurót tett ki.

A tartalékokat leginkább az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságtörlesztési célú tételei változtatták (többek között a januári 1,5-1,5 milliárd 5 és 10, valamint 1,25 milliárd névértékű 30 éves amerikai dollár kötvénykibocsátások, az 1 milliárd USD névértékű kötvény-visszavásárlás, a februári 2 milliárd dollár eredeti névértékű kötvénylejárata, a márciusi zártkörű kötvény-rábocsátás, a szeptemberi 10 éves euro kötvény- illetve az ECP (Euro Commercial Paper) program keretében amerikai dollárban történt kibocsátás, a szeptemberi 22,7 milliárd jen névértékű és a novemberi 2 milliárd

dollár névértékű kötvénylejáratok, valamint újabb dollár-kötvény rábocsátás.

Az Európai Bizottságtól az év során mintegy 3,3 milliárd euro összegű nettó transzfer érkezett, továbbá az uniós helyreállítási forrásokból december végén 779,5 millió euro folyt be.

A Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai csökkentették (mintegy 2,5 milliárd euróval) a tartalékot.

A csökkenés irányába hatott továbbá a kereskedelmi bankok által lekötött betétállomány közel 240 millió eurós változása, valamint az eurótól eltérő eszközök mintegy 110 millió eurós ártértékelődése is.

Emellett az MNB az energiaiimporthoz kapcsolódó devizafinanszírozási igény kielégítése érdekében 2022. november 7. napjától feltételhez kötött EUR/HUF deviza adásvételi ügyleteket kötött. Az eszköz célját, valamint a piaci folyamatok alakulását figyelembe véve a Monetáris Tanács döntése alapján az eszköz 2023. március 31-ig volt elérhető.

6. ábra

A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása

A devizatartalék pénzügyi teljesítménye és kockázatai

Az MNB-nek az MNBtv-ben rögzített alapvető feladatainak ellátása, illetve kiemelten az ország nemzetközi tartalékainak kezelése során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. A jegybank által követett alapelv, hogy a vállalt kockázatok mértéke igazodjon az alaptevékenység céljaihoz, a kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázat vállalása legyen tudatos, illetve az intézmény kockázatvállalási képességével összhangban legyen korlátozott. A devizatartalék-kezelés során a likviditás, a biztonság és a hozam hármas

célrendszerének kell megfelelni, ami azt jelenti, hogy az MNB a kockázatok előre definiált alacsony szintjének folyamatos betartása és a szükséges likviditás fenntartása mellett törekszik a lehető legmagasabb hozamszint elérésére. A tartaléktartás elsődleges céljainak veszélyeztetése nélkül az MNB a klímakockázati alapelvek tartalékezelési tevékenységbe történő integrálásának lehetőségeit is mérlegeli.

A devizatartalék-kezeléssel kapcsolatban – a többi jegybanki alapvető feladathoz hasonlóan – az MNB Monetáris Tanácsa a legfőbb döntéshozó testület, amely meghatározza a devizatartalékkal kapcsolatos célokat és igényeket, úgymint a tartalék szintjét, likviditását, dönt az optimalizációs devizáról, a kockázattávallási stratégiáról és a tartalék befektetésének legfontosabb számszerű stratégiai paramétereiről. Az operatív döntési hatáskörök gyakorlását, a devizatartalék-kezelési stratégia végrehajtását a Monetáris Tanács által meghatározott keretek között az MNB igazgatósága végzi. Az igazgatóság hagyja jóvá a kockázattávallás kerekeit adó limitrendszer: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét.

A tartalékezelés két fő pillére a benchmarkrendszer és a limitrendszer. A független teljesítménymérés a kockázattávallási politika fontos eleme. A portfóliókezelés sikerességének mérése érdekében minden tartalékportfólió teljesítménye összevetésre kerül egy referenciaportfólió (az úgynevezett benchmarkportfólió) teljesítményével. A benchmarkportfóliók azt mutatják meg, hogy ugyanolyan befektetési paraméterek mellett egy széles piaci szegmenst reprezentáló, passzívan kezelt portfólió milyen hozamot hozott. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra. Az MNB kockázat-hozam preferenciáját tükröző és a portfóliók teljesítménymérését szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység tartja karban.

A devizatartalék-kezeléshez kapcsolódóan a legfontosabb kockázati kategóriák a piaci kockázat, a likviditási kockázat, valamint a hitelkockázat (kiegyenlítési és partnerkockázat). A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A jegybankokra jellemző konzervatív tartalékportfólió-kezelésnek megfelelően az MNB szigorú limitrendszer alkalmaz, amely az elvárt magas szintű hitelminősítések mellett piaci és egyéb indikátorokat is figyelembe vesz. A monetáris politikai eszközök devizalikviditás-igényét a tartalékezelés során szintén figyelembe veszi az MNB. A devizatartalék kockázati kitettségének értékelése, limitálása során a hagyományos kockázati

kategóriák mellett az MNB klímakockázati szempontokat is figyelembe vesz.

Az MNB a devizatartalék-kezelés során különböző kockázat-minimalizálási technikákat alkalmaz annak érdekében, hogy a vállalt kockázatok az MNB kockázati toleranciájának megfeleljenek. A derivatív eszközök esetében az MNB a partnereivel ISDA (International Swaps and Derivatives Association) és kapcsolódó CSA (Credit Support Annex) szerződéseket kötött, amelyek letételhelyezés (marginolás) révén a partnerrel szemben potenciálisan keletkező hitelkockázati kitettséget alacsony szinten tartják. A GMRA (Global Master Repurchase Agreement) szerződések által szabályozott repoügyletek esetében az előírt marginolás szintén segíti a kockázatok korlátozását. A devizapiaci ügyletek esetén az MNB a nemzetközi legjobb gyakorlatnak megfelelően a CLS-rendszerben számolja el az ügyleteit a kiegyenlítési kockázatait minimalizálva.

2023-ban több különböző esemény is érdemi hatással volt a pénzpiacokra, hozamokra, árfolyamokra, amelyek a tartalékezelés szempontjából is relevánsak voltak. Az év első felében több amerikai, regionális bank fizetési nehézségei okoztak turbulenciát a globális pénzpiacokon és terjedtek át az európai bankrendszerre. Az orosz-ukrán háború mellett egyéb geopolitikai kockázatok is realizálódtak, elsősorban a Közel-Keleten. Az inflációs nyomás Amerikában és Európában is tetőzött az év során, majd némileg enyhült, az inflációs adatok csökkenő trendet mutattak. Az év közepét a potenciálisan magasan ragadó jegybanki alapkamatokra vonatkozó várakozások határozták meg, amelyek hatására a hosszú hozamok több piacon évtizedes magasságba emelkedtek. A csökkenő infláció az év második felében a piaci várakozások módosítását eredményezte, ezzel párhuzamosan csökkentek a hosszú hozamok is, a piaci árazások alapján a nagy jegybankok lazító lépéseit 2024-re várja a piac. Ugyanakkor a nagy jegybankok esetében 2023 alapvetően a szigorításról szólt. A Fed 2023-ban négy lépésben emelt kamatot, így az év végére az év eleji 4,25-4,50 százalékról 5,25-5,50 százalékra emelkedett az irányadó ráta célsávja. Az EKB hat alkalommal emelt az irányadó kamatokon az év során, így a 2022. év végi 2,5 százalékról 4,5 százalékra nőtt az irányadó refinanszírozási műveletek kamatlába. Elindult a mennyiségi szigorítás: az APP program keretében történő újrabefektetések az év során lezárásra kerültek, míg a PEPP program keretében lejáró értékpapírokat 2024. év végéig újra befekteti a központi bank.

A piaci fejlemények eredményeként a tartalékezelés szempontjából releváns piacok döntő részén, a rövid lejáratokon érdemi hozamemelkedés, a görbék invertálódása,

a kapcsolódó volatilitás emelkedése volt megfigyelhető 2023-ban. A hozamemelkedés rövid távon rontja a kötvényportfóliók eredményét, középtávon ugyanakkor az emelkedő hozamok javítják az eredményt. Ez látható az MNB portfóliói esetében is, ahol a magas várható hozamok jelentették az alapját 2023-ban a kötvényportfóliók pozitív eredményének. Az euroövezetben a hozamgörbe a beszámolási időszakban a 2 év alatti szegmensben jelentősen, 60–160 bázisponttal felfelé tolódott, miközben a hosszabb lejáratokon 30–60 bázispontos csökkenés volt megfigyelhető. Az amerikai állampapír-kibocsátások hozamai a rövid futamidőknél 10–100 bázisponttal emelkedtek, a hosszabb lejáratokon 10–20 bázisponttal csökkentek, így a már 2022-ben inverzre vált állampapír-piaci hozamgörbe még inkább inverzre vált. A tartalékezelés szempontjából szintén releváns ausztrál dollár, angol font hozamokra is a rövid hozamok érdemi emelkedése és a görbe invertálódása volt jellemző. Hozamcsökkenés a kelet-közép európai és a kínai piacon volt tapasztalható.

Az arany amerikai dollárral szembeni árfolyama 1820-ról 2063-ra emelkedett az év során, amelynek háttérben a geopolitikai feszültségek (például orosz-ukrán, gázai háborús konfliktus), a jegybanki (különösen Fed) lépések, a globálisan fennálló inflációs nyomás, valamint a kötvényhozamok alakulása álltak. 2023-ban az EUR/USD árfolyam volatilis pályát járt be, az euro év végére érdemben nem változott a dollárral szemben, az év eleji 1,07-ről év végére 1,10-re erősödött.

Az MNB 2023-ban is felkészült volt a geopolitikai kockázatok és a megemelkedett inflációs környezetben kialakult nagyfokú bizonytalanság kezelésére. A devizatartalék szintje érdemben meghaladta a releváns referencia-mutatók értékét. A korábban kialakított és folyamatosan megújított bilaterális swap és repo megállapodásokból álló nemzetközi védőháló addicionális devizalikviditást jelent (rövid időn belül több mint 10 milliárd euróval növelhető a devizalikviditás) és bővíti az MNB mozgásterét a nemzetközi tartalékok biztonságos szintjének megtartása mellett, csökkentve a külső és belső sérülékenységet. Az MNB bilaterális swap és repo megállapodásokból álló nemzetközi védőhálójának elemei:

- Az Európai Központi Bankkal és a Nemzetközi Fizetések Bankjával (BIS) kötött repo szerződések.
- A Federal Reserve által meghirdetett repo eszközhez való hozzáférés.
- A Kínai Népköztársaság Jegybankjával (PBoC) kötött devizacsere-megállapodás.

Az MNB folyamatosan monitorozza a tartalék szintjére, likviditására kockázatot jelentő folyamatokat – a jegybankok nagy részéhez hasonlóan – rendszeresen felülvizsgálja a tartalék befektetésének kereteit.

Az MNB a tartalékezelés kapcsán továbbra is konzervatív megközelítést alkalmaz: a szigorú likviditási limitek mellett a devizatartalék kamatkockázata relatíve alacsony, amíg a tartalékportfóliók hitelminősége továbbra is magas.

2023-ban az MNB a devizatartalékot alapvetően nyolc devizanemben (EUR, USD, JPY, GBP, AUD, RMB, PLN, CZK), különböző portfóliókba szervezve kezelte. Az MNB árfo-lyamkitettséget alapvetően euróban vállal: az egyéb deviza/euro keresztárfolyam kockázatát derivatív eszközökkel fedezi. Az eurótól eltérő denominációjú egyéb devizaeszközök tartását a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollár esetében a rendelkezésre álló nagyobb likviditás biztosítása indokolja. Az MNB euróban, amerikai dollárban, angol fontban és ausztrál dollárban összesen hét portfóliót kezel aktívan. Az MNB a japán jen, cseh korona, lengyel zloty és renminbi portfólióit a benchmark szigorú követésével indexhez kötött portfólióként kezeli, amelyek döntő részt állampapírokat tartalmaznak. 2012 végétől – külső vagyonkezelőnek és letétkezelőnek adott mandátum formájában – az amerikai ügynökségi jelzáloglevelek (agency MBS eszközök) is részét képezik az MNB befektetési stratégiájának. A tartalék portfóliók stratégiai átlagos hátralévő futamideje (célduration) változatlanul 1 év körül alakult, a zöldkötvény és az MBS kitettségek duration-je volt az év során a legmagasabb, 4,5–6,5 év. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során folyamatosan rendelkezésre állt, az MNB-t érintő jelentős hitelkockázati esemény nem történt.

Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizatartalék gerincét, amibe kizárólag magas minőségű állampapírok, államok által garantált értékpapírok és nemzetközi intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülhetnek. Az euro befektetési portfólióba – illetve jellemzően a befektetési portfóliókba – az előzőek mellett magas minőségű vállalati, illetve banki kibocsátások és fedezett értékpapírok is vásárolhatóak; ebbe a portfólióba állampapírok jellemzően csak a lejárat szerkezet igazítása érdekében kerülnek. Az euro kitettség mögött az amerikai dollár portfóliók együttes aránya a legjelentősebb a tartalékban, ahol a befektetési portfólió mellett kiemelendő az ügynökségi MBS-kitettség érdemi aránya.

Az MNB 2023-ban is további lépéseket tett a klímakockázatok megismerése, a velük kapcsolatos szempontok tartalékezelésben történő figyelembevétele terén. 2023-ra

vonatkozóan is publikálta TCFD riportját, az intézmény klímakitéttségét bemutató jelentését, amelynek részét képezi a tartalék klímakockázatainak elemzése is. Az MNB a riport publikálásával kíván a bankok számára irányt mutatni, célja a riport minden évben történő megjelentetése és folyamatos fejlesztése. Emellett az MNB 2023 végén publikálta Fenntartható és Felelős Befektetési Chartáját, amely kifejezi a jegybank elköteleződését a tartalékezelés környezeti szempontból fenntarthatóbbá tétele iránt, valamint közép- és hosszú távú célkitűzéseket határoz meg a tartalékezelés zöldítésére a tartaléktartás hagyományos céljainak veszélyeztetése nélkül. Ezzel összhangban az MNB döntött a dedikált zöldkötvény-portfólió méretének megduplázásáról, 500 millió euróra emeléséről. A zöldkötvény-portfólió kockázat-hozam karakterisztikája nagyban hasonlít a többi tartalékelem tulajdonságaihoz, a zöld befektetések jellemből adódó hosszabb időhorizont miatt a kamatkockázat tekintetében tér el a devizatartalék egyéb kötvény-típusú befektetéseitől. A zöld minősítés mellé a hagyományos kockázat-hozam megfontolások elsődlegesek a befektetési döntésekben.

2023-ban az MNB az arany- és devizatartalékon 3,47 százalékos eredményt ért el. A kötvényportfóliók saját devizában vett teljesítménye 32 bázisponttal haladta meg a benchmarkot.

A devizatartalék jövőre vonatkozó teljesítményét érintően továbbra is kockázatot jelent a hozamok volatilitása, egy emelkedés következtében rövid távon a meglévő kötvények leértékelődése miatti ártértékelődési veszteség rontja a tartalék teljesítményét. Ugyanakkor a hozamemelkedés hatása a tartalék rövid durationje miatt középtávon az eredményre már pozitív, mivel a lejáró tartalékelemek újrabefektetése magasabb hozamszinten valósulhat meg. Az arany menedékeszköz státusza mellett megemlíthető annak árfolyam-volatilitása, amely a tartalék eredményét rövid távon befolyásolhatja.

3.7. KÉSZPÉNZLOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2023. december 31-én 8069,8 milliárd forint volt, amely 1,9 százalékot elérő csökkenést jelent az előző év végi állományi értékekhez

képest. A csökkenés az év első hónapjaiban realizálódott, majd augusztustól kismértékben újra növekedett, illetve stagnált az állományi érték. A készpénzállomány visszaesését a jövedelem és a fogyasztás tartós visszaesése, valamint a hitelintézeti készletek, illetve a tranzakciós célú készpénzkereslet csökkenése okozta. A megtakarítási és óvatossági célú készpénzkeresletet az év során továbbra is meghatározta a tartósan magas szintű bizonytalanság és a pénzügyi szolgáltatások árának növekedése.

A forgalomban lévő készpénzállomány a GDP és háztartások fogyasztási kiadásainak arányában már harmadik éve csökkenő tendenciát mutat, 2023. év végén a készpénzállomány a GDP 10,5 százalékát, amíg a fogyasztás 22 százalékát tette ki.

A korábbi évek trendjének megfelelően a forintbankjegyek hamisításának mértéke továbbra sem számottevő, a készpénzforgalomból kiszűrt forinthatamisítványok száma mindössze 450 darabot tett ki 2023-ban.

A hazai készpénzes infrastruktúra zsugorodásának megfékezése, valamint a lakossági készpénzhez jutás országosan egyenszilárdaságú biztosítása érdekében 2023. február 1-én hatályba lépett a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló, a korábbi szabályozást több vonatkozásban is módosító új MNB rendelet³⁴ (a továbbiakban: Bankjegyrendelet). A Bankjegyrendelet új rendelkezései között szerepeltek a kereskedelmi bankok által üzemeltetett ATM-ek minimális darabszámára és területi eloszlására vonatkozó jegybanki követelmények.

2023-ban az MNB a készpénzforgalmi hatósági ellenőrzési tevékenysége során az MNBtv. pénzkibocsátásról szóló rendelkezéseinek, a Bankjegyrendelet előírásainak, valamint a készpénzforgalmazási és pénzfeldolgozási adatszolgáltatási kötelezettségeknek való megfelelést vizsgálta.

Az MNB az állampolgári jelentőségű történelmi, kulturális és tudományos évfordulókhoz kapcsolódva 2023-ban 16 tematikában 28 emlékérmét bocsátott ki, amelyek közül 1 arany, 11 ezüst és 16 színesfém emlékérmé volt. Forgalmiérme-emlékváltozatból három különböző kibocsátására került sor, 1-1 millió példányban.

³⁴ A bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet

Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2023. december 31-én 8069,8 milliárd forint³⁵ volt, amely 1,9 százalékot elérő, nominálisan 156,3 milliárd forint összegű csökkenést jelent az előző év végi állományi értékekhez képest. A forgalomban lévő készpénzállomány csökkenése – a szezonális hatásokat kiszűrve – az év első hónapjaiban realizálódott, majd augusztustól kismértékben újra növekedett, illetve stagnált az állományi érték. A készpénzállomány visszaesését a jövedelem és a fogyasztás tartós visszaesése mellett a hitelintézeti készletek csökkenése okozta, mivel a bankok által tartott készpénzkészletek az év egészében a korábbiakban megfigyelthez képest jelentősen alacsonyabb szinten alakultak, hónapon belül jelentős szórást mutatva.

A tranzakciós célú készpénzkereslet az év során tovább csökkent, azonban továbbra is vármegyéenként eltérő mintázatot mutat, ami egyrészt a jövedelem, másrészt a készpénzhasználati preferenciák területi különbségeivel magyarázható. A megtakarítási és óvatossági célú készpénzkeresletet az év során továbbra is meghatározta a tartósan magas szintű bizonytalanság és a pénzügyi szolgáltatások árának növekedése, aminek hatására a korábban készpénzben tartott megtakarítások csak csekély mértékben csatornázódtak át egyéb megtakarítási formákba. Mindezeket figyelembe véve 2023-ban a lakosság készpénzigénye nem változott jelentős

mértékben, amit az enyhén növekvő ATM készpénzfelvételi adatok alátámasztanak.

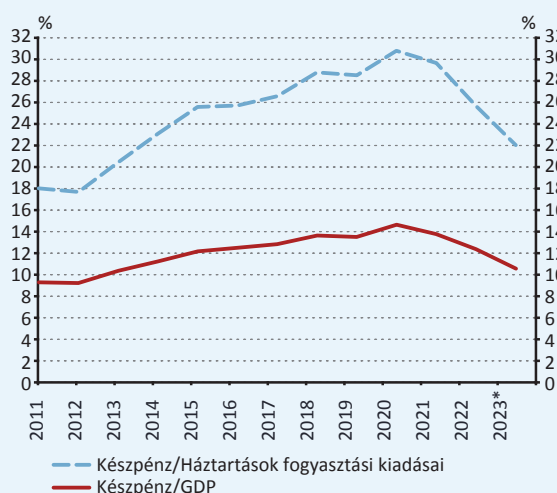
A forgalomban lévő készpénzállomány a GDP és háztartások fogyasztási kiadásainak arányában már harmadik éve csökkenő tendenciát mutat (lásd 7. ábra), 2023. év végén a készpénzállomány a GDP 10,5 százalékát, amíg a fogyasztás 22 százalékát tette ki. A mutató csökkenését elsősorban a Covid-19 járvány kitörésének, illetve egyes hullámainak a GDP alakulását befolyásoló hatására lehet visszavezetni.

A bankjegyek forgalomban lévő állományának mennyiségi változása címletenként eltérő képet mutat. Továbbra is a legnagyobb forgalmi részesedéssel bír a 20 000 forintos (44 százalék) és a 10 000 forintos (28 százalék) címlet, azonban amíg a 20 000 forintos bankjegyek forgalomban lévő állománya 0,7 százalékkal csökkent, a 10 000 forintos bankjegyek állományában már 6,2 százalékos visszaesés volt megfigyelhető. Ezzel szemben a két legkisebb bankjegycímlet, az 500 és az 1000 forintos esetében 5,1 százalékos, illetve 5,8 százalékos állománybővülés mutatkozott (lásd 5. táblázat).

A két legnagyobb értékű bankjegycímlet továbbra is domináns szerepet tölt be a készpénzforgalomban, együttesen az összes forgalomban lévő bankjegyállomány darabszámának 72, értékének pedig 96 százalékát tették ki 2023. év végén.

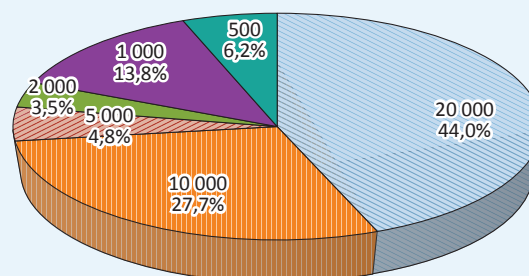
A forintérmék forgalomban lévő mennyisége az előző évhez képest 4,2 százalékkal bővült. A forgalomban lévő érmék címlétszerkezetének megoszlása stabil, a 2019–2023 közötti öt éves időszakban az egyes címletek aránya kevesebb, mint 1 százalékponttal változott.

7. ábra
Forgalomban lévő készpénzállomány az éves GDP, valamint a háztartások fogyasztási kiadásai százalékában

*A 2023. évi GDP adat és a háztartások fogyasztási kiadásainak adata MNB becslés

8. ábra
A forgalomban lévő bankjegyek megoszlása darabszám szerint 2023. év végén

³⁵ Az érték tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, amelyek törvényes fizetőeszközként névértéken ugyan a forgalomban lévő készpénzállomány részét képezik, azonban szerepükkel összhangban a készpénzforgalom lebonyolításában aktívan nem vesznek részt, azonban nem foglalja magában a jegybanki mérlegben kötelezettségként szereplő bevont, de még átváltható bankjegyek értékét.

5. táblázat

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék³⁶

(2023. december 31-i és 2022. december 31-i adatok)

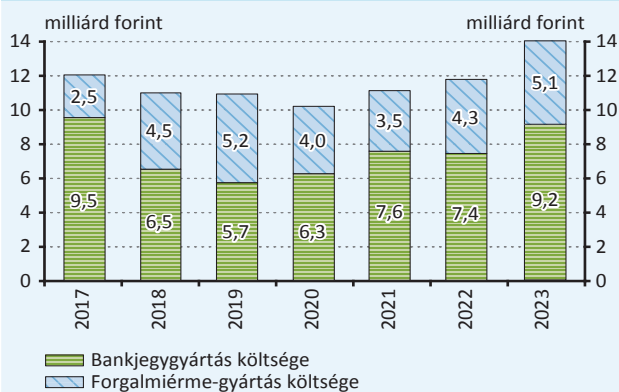
	2023				2022			
Bankjegyek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	290,8	5 815,6	44,0	73,1	292,9	5 858,9	43,8	72,1
10 000 forint	182,8	1 827,7	27,7	23,0	194,9	1 949,5	29,2	24,0
5000 forint	31,9	159,7	4,8	2,0	32,1	160,5	4,8	2,0
2000 forint	23,2	46,4	3,5	0,6	24,0	47,9	3,6	0,6
1000 forint	90,9	90,9	13,8	1,1	85,9	85,9	12,8	1,1
500 forint	40,8	20,4	6,2	0,2	38,8	19,4	5,8	0,2
Összesen	660,4	7 960,7	100,0	100,0	668,6	8 122,1	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	193,6	38,7	7,9	41,3	187,3	37,5	8,0	41,5
100 forint	247,3	24,7	10,1	26,4	237,1	23,7	10,1	26,3
50 forint	242,5	12,2	9,9	12,9	232,0	11,6	9,8	12,9
20 forint	451,9	9,0	18,4	9,7	433,7	8,7	18,4	9,6
10 forint	493,4	5,0	20,1	5,3	475,9	4,8	20,2	5,3
5 forint	824,4	4,1	33,6	4,4	788,2	3,9	33,5	4,4
Összesen	2 453,1	93,7	100,0	100,0	2 354,2	90,2	100,0	100,0

Bankjegy- és érmegyártás

A jegybank a készpénzforgalom igényének kielégítése, valamint az elhasználódott és emiatt selejtezett, megsemmisített fizetőeszközök pótlása okán bankjegyeket és érmeket gyártat.

9. ábra

Bankjegy- és forgalmiérme-gyártás (bruttó ráfordítás)

Az MNB készpénzgyártással összefüggő ráfordításai 2023-ban bruttó 14,3 milliárd forintot tettek ki, amely 2,5 milliárd forinttal volt több, mint az előző évben.

Készpénzforgalmazás

Az MNB 2023-ban összesen 4179,5 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a Posta számára, ezen belül 226,2 millió darab bankjegyet szolgáltat ki ügyfeleinek, miközben 235 millió darab bankjegy érkezett be a jegybankba. A makrokörnyezet és az intézményi készpénzkereslet megváltozása a jegybanki készpénzes tranzakciók volumenének szerkezetében is tetten érhető volt 2023 folyamán. Hosszú idő – a bankjegycsere hatásait nem számolva 12 év – óta fordult újra elő, hogy a jegybankba befizetett bankjegyek mennyisége meghaladta a kifizetéseket.

2023-ban az MNB mintegy 85,2 millió darab elhasználódott bankjegyet selejtezett le, illetve pótolta új, jó minőségű fizetőeszközökkel. A selejtezés főként a tranzakciós szerepet betöltő 1000 és 500 forintos, valamint a 10 000 forintos bankjegycímleteket érintette.

³⁶ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát. A táblázat a bankjegykihelyezéssel csökkentett adatokat tartalmazza az MNB mérlegének megfelelően.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A korábbi évek trendjének megfelelően a forintbankjegyek hamisításának mértéke továbbra sem számottevő mértékű, a készpénzforgalomból kiszűrt forinthatamisítványok száma mindössze 450 darabot tett ki 2023-ban. Az előző évekhez hasonlóan, 2023-ban továbbra is a magasabb címletek (10 000 és 20 000 forintos) hamisítása volt a jellemző, amely az összes hamisítvány mintegy 97 százalékát érte el.

6. táblázat

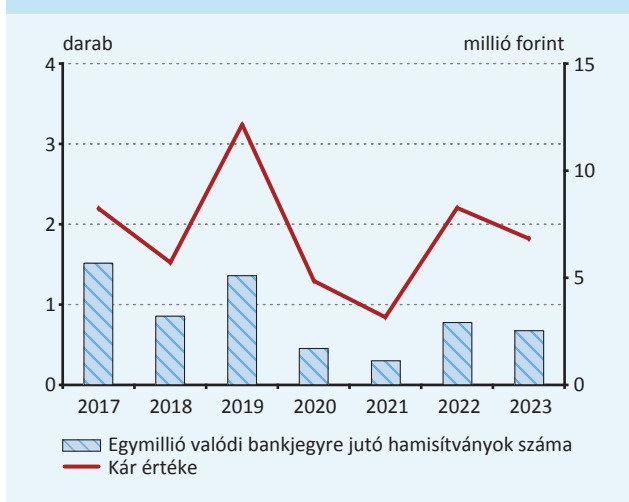
A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2023-ban

Címletek	500	1000	2000	5000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	0	1	0	2	43	54

Az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre egy év során jutó hamis bankjegyek száma 2023-ban 0,7 darab volt, ami nemzetközi összehasonlításban nagyon kedvező értéknek tekinthető.

10. ábra

Az egymillió darab valódi bankjegyre jutó hamisítványok számának és az okozott kár értékének alakulása

Nem változtak jelentősen a hamisítási módszerek sem, melyeket továbbra is az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemez. A hamisítványok, a valódi bankjegyek jellemzőinek ismerete esetén, egyszerű vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva vagy mozgatással), pénztári körülmények között pedig kombinált, UV-A- és UV-C-lámpával történő ellenőrzéssel kiszűrhetők.

A jegybank szakértői 2023-ban 2711 darab különböző valutahamisítványt azonosítottak, ezen belül a hamis euro bankjegyek száma 2545 darab volt. A teljes hazai készpénzforgalmat vizsgálva továbbra is megállapítható, hogy a hamis valuták előfordulása nem tekinthető számottevőnek.

Az MNB általi térítésmentes bankjegyismereti oktatásra összesen 46 alkalommal, közel 800 fő részvételével került sor 2023 folyamán.

Változások a készpénzforgalom szabályozásában

A hazai készpénzes infrastruktúra 2019. óta tapasztalható szűkülésének megfékezése, valamint a lakossági készpénzhez jutás országosan egyenszilárdságú biztosítása érdekében jegybanki beavatkozásra volt szükség. Ezért 2023. február 1-én hatályba lépett a felülvizsgált szabályozást tartalmazó Bankjegyrendelet³⁷, amelynek új rendelkezései között szerepelt a kereskedelmi bankok által üzemeltetett ATM-ek minimális darabszámára és területi eloszlására vonatkozó, valamint a hitelintézeti fióki pénztárak megszüntetésére vonatkozó feltételek és ügyfél-tájékoztatási követelmények meghatározása.

A Bankjegyrendelet a kereskedelmi bankok által üzemeltetendő ATM-ek darabszámát elsősorban a hitelintézet által kibocsátott, készpénzfelvételi funkcióval rendelkező fizetési kártyák mennyisége alapján határozza meg. Minél nagyobb ügyfélállománnyal rendelkezik egy hitelintézet, annál nagyobb számú készpénzes automata-hálózatot szükséges üzemeltetnie, s a hálózata országos lefedettségének igazodnia kell az egyes vármegyék és vármegyeszékhelyek népességszámához. Emellett nemcsak területi, hanem forgalmi elvárásokat is rögzít a Bankjegyrendelet. A kereskedelmi bankoknak abban az esetben is bővíteniük kell ATM-berendezéseik számát, amennyiben egy hitelintézet ATM-hálózatának forgalma meghaladja az MNB által, forgalmi trendek elemzése alapján meghatározott referenciaértékeket.

2023 folyamán valamennyi, a Bankjegyrendelet hatálya alá tartozó hitelintézet elvégezte a készpénzkiadó-automata hálózatának minősítését, és az MNB hatósági határozatban kötelezte az érintetteket a hálózatuk fejlesztésére. A hatósági beavatkozás eredményeként várhatóan 2025 közepére a 2019. évi állapotra korrigál vissza a Magyarországon működő ATM-berendezések száma.

³⁷ A rendeletalkotást megelőzően az MNB 2022-ben törvényi felhatalmazást kapott egyrészt a hitelintézetek és a posta által működtetett készpénzes infrastruktúra működési feltételeinek MNB rendeletben történő meghatározására, másrészt a feltételeknek való megfelelés hatósági jogkörben való minősítésére és a minősítés alapján szükséges intézkedések megtételére.

Készpénzforgalmi hatósági ellenőrzések

Az MNB 2023-ban is ellenőrizte az MNBtv. pénzkibocsátásról szóló rendelkezéseinek, a Bankjegyrendelet előírásainak, valamint a készpénzforgalmazási és pénzfeldolgozási adatszolgáltatási kötelezettségeknek való megfelelést³⁸. 2023-ban az MNB öt hitelintézettel és három pénzfeldolgozó szervezettel szemben indított ellenőrzési eljárást, amelyből hét 2023-ban, egy 2024. év elején került lezárásra. Folyamatos ellenőrzés keretében a készpénzforgalmazás szempontjából kritikus infrastrukturális hálózati elemek felülvizsgált listáját az MNB további három kijelölt hitelintézet és egy pénzforgalmi szolgáltató esetében ellenőrizte.

A 2023-ban megindított és lezárt hét eljárás közül öt esetben került sor intézkedés – figyelmeztető levél, annak keretében oktatás szervezésére, illetve a jogszabályoknak való jövőbeni maradéktalan megfelelésre való felhívás – alkalmazására. Két esetben az MNB az ellenőrzési eljárást – jogszabálysértést hiányában – végzéssel megszüntette.

A 2022-ben megindított, 2023-ban lezárt³⁹ ellenőrzési eljárások közül az MNB három esetben figyelmeztető levélben, míg két esetben, határozatban – bírság kiszabása mellett – hívta fel az ellenőrzött intézményeket a jogsértő állapot megszüntetésére, illetve a jogszabályoknak való jövőbeni maradéktalan megfelelésre.

A 2023-ban lezárt ellenőrzési eljárások során az MNB a bankjegyek forgalmazására, a bankjegyvizsgáló gép működésére, a hamisgyanús bankjegy kezelésére, a készpénzforgalmazás működési kockázatainak felmérésére és az intézkedési tervre, a forintbankjegyek címletváltására és átváltására, valamint a hiányos sérült forintbankjegyek kezelésére vonatkozó egyes szabályok⁴⁰ megsértését állapította meg.

Emlékérme és forgalmiérme-emlékváltozat kibocsátás

Az MNBtv. értelmében az MNB jogosult Magyarország hivatalos pénznemében bankjegy- és érmekibocsátásra, ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is. Az MNB azzal a céllal bocsát ki emlékérmeket, hogy állami jelentőségű történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról az utókor számára maradandó formában emlékezzen meg, kortárs eseményeket örökítsen meg, és nemzeti példaképeknek állítson emléket.

Az emlékérmék törvényes fizetőeszközök, de forgalomban való felhasználásuk nem egyeztethető össze a méltó megemlékezést szolgáló kibocsátói céllal, ezt tükrözi az MNBtv., amelynek 23. § (6) bekezdésében foglaltak szerint az emlékérmék fizetési művelet során történő elfogadása elutasítható. A változtatás nem érinti az emlékérmék törvényes fizetőeszköz státuszát, hiszen az MNB továbbra is időkorlát nélkül garantálja az emlékérmék névértéken történő átváltását.

2023-ban 16 tematikában 28 emlékérmét bocsátott ki a jegybank, amelyek közül 1 arany, 11 ezüst és 16 színesfém emlékérmé (5 önálló tematikában, 11 a nemesfém emlékérmék színesfém változataként jelent meg). Nyolc korábban megkezdett sorozat folytatódott, újabb sorozat nem indult. Az emlékérmék fotóit is tartalmazó 2023. évi emlékérmé-kibocsátási program elérhető az MNB honlapján.⁴¹

2023-ban három különböző forgalmiérme-emlékváltozat is kibocsátásra került: Petőfi Sándor születésének bicentenáriuma alkalmából a 200 Ft-os forgalmi érme emlékváltozata, az Országos Mentőszolgálat alapításának 75. évfordulója alkalmából az 50 Ft-os forgalmi érme emlékváltozata, valamint a Magyar Honvédség fennállásának 175. évfordulója alkalmából a 100 Ft-os forgalmi érme emlékváltozata került forgalomba 1-1 millió példányban.

³⁸ MNBtv. 16. alcíme, Bankjegyrendelet, továbbá a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 54/2021. (XI. 23.) MNB rendelet P23, P26, P50 és P81 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásra vonatkozó rendelkezései.

³⁹ A 2022-ben indított ellenőrzési eljárások lefolytatásakor a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 19/2019. (V. 13.) MNB-rendelet (a továbbiakban: régi bankjegyrendelet) volt hatályban.

⁴⁰ MNBtv. 23. § (8) bekezdése, a régi bankjegyrendelet, illetve a Bankjegyrendelet 3. § (1) és (3) bekezdése, 4. § (2) és (4) bekezdése, 5. § (1)–(3) bekezdése, 6. §-a, régi bankjegyrendelet 5. § (6) bekezdése, 9. § (1) és (3) bekezdése, 15. § (3) bekezdése, 19. § (2) bekezdés a), c), d), f) pontja, 21. § (5) bekezdése, 23. § (1) bekezdése, valamint 2. melléklet 2.1.1 pontja, továbbá a Bankjegyrendelet 5. § (8) bekezdése, 25. § (1) bekezdés b) pontja és c) pont ca) alpontja, 29. § (4) bekezdése és 31. § (1) bekezdése.

⁴¹ emlékerme-kibocsatasi-program-2023.pdf (mnb.hu)

7. táblázat

Az MNB 2023. évi emlékérmek-kibocsátási programja*

Emlékerme-tematika és kibocsátási időpont		Specifikáció						
		Anyag	Súly g/db	Átmérő mm	Szél	Kivitel	Névérték Ft	Kibocsátott mennyiség db
	Himnusz	Ag .925	31,46	38,61	recés	PP	15 000	5 000
	① Kibocsátás: 2023. január 23.	Cu75Ni25	30,8			BU	3 000	6 000
	Erdős Pál Magyar származású Wolf-díjas matematikusok sorozat - 2. elem	Ag .925	12,5	30	recés	PP	7 500	4 000
	① Kibocsátás: 2023. március 24.	Cu75Ni25	12,5			BU	3 000	4 000
	Raoul Bott Magyar származású Wolf-díjas matematikusok sorozat – 3. elem	Ag .925	12,5	30	recés	PP	7 500	4 000
	① Kibocsátás: 2023. március 24.	Cu75Ni25	12,5			BU	3 000	4 000
	Petőfi Sándor és az 1848/49-es forradalom és szabadságharc	Ag .925	77,76	52,5	recés	PP	30 000	6 000
	① Kibocsátás: 2023. április 11.	Cu75Ni25	76,5			BU	7 500	8 000
	Hortobágyi Nemzeti Park Nemzeti parkok sorozat – 6. elem	Ag .925	31,46	39,6 x 26,4 szögletes	sima	PP	15 000	5 000
	① Kibocsátás: 2023. április 21.	Cu75Ni25	27			BU	3 000	5 000
	Országos Mentőszolgálat	Ag .925	31,46	38,61	recés	PP	15 000	5 000
	① Kibocsátás: 2023. május 10.	Cu75Ni25	30,8			BU	3 000	5 000
	Neumann János „Magyar felfedezők és találmányaik” sorozat – 13. elem	Cu75Ni25	14	28,43 x 28,43 szögletes	sima	PP	3 000	6 000
	① Kibocsátás: 2023. június 6.					BU		5 000
	A só Magyar népmesék rajzfilmsorozat – 2. elem	Cu75Ni4Zn21	16	34	finomrecés, szélfeliratos	Proof-like	3 000	20 000
	① Kibocsátás: 2023. június 23.							
	Magyar Nemzeti Levéltár	Ag .925	31,46	38,61	finomrecés, szélfeliratos	PP	15 000	7 000
	① Kibocsátás: 2023. július 3.	Cu75Ni25	30,8			BU	3 000	7 000
	I. András	Au .999	31,104	34	sima, szélfeliratos	PP	500 000	500
	Országépítő királyok Árpád dinasztiájából – 2. elem	Ag .999	31,104			PP	15 000	5 000
	① Kibocsátás: 2023. augusztus 21.	Cu90Zn10	23,4			patinázott	3 000	5 000
	Lovarda Nemzeti Hauszmann Program sorozat – 2. elem	Nordic gold	20	37,18 hatszögletű	sima	Proof-like	3 000	20 000
	① Kibocsátás: 2023. szeptember 15.							
	Katonai Emlékpark Pákozd Nemzeti emlékhelyek sorozat – 10. elem	Cu90Zn10	18,4	37	recés	patinázott	3 000	10 000
	① Kibocsátás: 2023. szeptember 29.							
	Erdélyi kopó Magyar pásztor- és vadászkutya-fajták – 5. elem	Cu75Ni4Zn21	16	34	recés	Proof-like	3 000	20 000
	① Kibocsátás: 2023. október 4.							
	Deák Ferenc	Ag .925	31,46	38,61	recés	PP	15 000	5 000
	① Kibocsátás: 2023. október 17.	Cu75Ni25	30,8			BU	3 000	5 000
	Csokonai Vitéz Mihály	Ag .925	31,46	38,61	recés	PP	15 000	5 000
	① Kibocsátás: 2023. november 17.	Cu75Ni25	30,8			BU	3 000	5 000
	Kúria	Ag .925	31,46	38,61	recés	PP	15 000	5 000
	① Kibocsátás: 2023. december 11.	Cu75Ni25	30,8			BU	3 000	5 000

*Színjelölés:

 arany
 ezüst
 színesfém

3.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

2023-ban is folytatódott az MNB statisztikai publikációinak megújítása és bővítése, ennek keretében kibővült a hitelintézeti konszolidált adatokat tartalmazó publikáció, a háztartási szektorra vonatkozó kamatstatisztikai idősorok és a havi értékpapír-statisztikai publikáció.

Megkezdődött a hitelügyletek adataira vonatkozó HITREG adatszolgáltatás forrás oldali párjának, a betéteket egyedi szinten tartalmazó BETREG adatszolgáltatásnak a kialakítása. Az adatszolgáltatási kötelezettség fokozatosan, 2025. második negyedévre válik teljes körűvé minden hitelintézet számára.

Az MNB részt vett a klímaváltozás banki portfóliókra gyakorolt hatásait elemző és előrejelző adatok tisztításában (amely a KBER Statisztikai bizottságához (STC) kapcsolódik), valamint létrehozott egy tűzveszély-előrejelző modellt, amely további hat fizikai kockázattípussal együttesen ad becslést a 2050-ig várható banki veszteségek méretére különböző klíma-forgatókönyvek esetén.

Megtörtént a „Miből élünk” háztartási vagyonszámlázás körvetkező fordulójának előkészítése, a felmérésben részt vevő háztartások mintájának és a felmérés kérdőívének összeállítás, illetve az interjúk lebonyolítása. 2023-ban immár negyedik alkalommal került sor a hazai háztartások jövedelmi, fogyasztási és vagyoni viszonyainak felmérésére.

Az MNB részt vett az EKB, az IMF és az OECD által kiadott nemzetközi statisztikai módszertani szabványok (a nemzeti számlák kézikönyve – SNA, a fizetési mérleg kézikönyve – BPM és a közvetlen külföldi befektetések referencia könyve – BD) felülvizsgálatával foglalkozó nemzetközi munkacsoportok munkájában.

Az MNB az MNBtv. szerinti felhatalmazás alapján a pénzügyi folyamatok elemzéséhez, a monetáris politikai döntések előkészítéséhez, a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében a fizetési- és elszámolási rendszerek működésének felügyeléséhez, a pénzügyi rendszer stabilitásának támogatásához, valamint a mikro- és makroprudenciális felügyeleti tevékenység ellátásához gyűjt statisztikai

információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

A statisztikai közleményeket, tájékoztatókat és idősorokat – a közzétett publikációs naptár szerint – az MNB a honlapján teszi elérhetővé a nyilvánosság számára. Az egyes szakstatisztikai területekhez kapcsolódóan az MNB módszertani, illetve tematikus kiadványokat is megjelentet.

Az MNB 2023-ban öt adatszolgáltatási MNB rendeletet adott ki 2024-re vonatkozóan: az elsődlegesen az MNB alapvető feladatai ellátásához elrendelt adatszolgáltatásokat tartalmazó MNB rendeletet⁴², illetve a biztosítási piaci szervezetek elsődlegesen felügyeleti célú adatszolgáltatásait meghatározó MNB rendeletet⁴³ módosító MNB rendeleteket⁴⁴, továbbá három, elsődlegesen a felügyeleti feladatok ellátásához szükséges adatszolgáltatásokat előíró MNB rendeletet⁴⁵. A 2023. évi hatályos adatszolgáltatási MNB rendeletek év közbeni módosítására a nemzetközi és hazai szabályozási környezet változása, illetve a HITREG adatszolgáltatással kapcsolatos új adatigények miatt⁴⁶ öt alkalommal – köztük a kötelezőtartalék-szabályozás változásához kapcsolódó, 2024. január 1-jén hatályba lépő módosításra – került sor.

Hitelregiszter adatgyűjtés

2023. október 1-jén hatályba lépett a HITREG adatgyűjtést 2023. IV. negyedévi vonatkozási időszaktól kezdődően módosító MNB rendelet⁴⁷, amely alapján a jelentendő instrumentumok köre kibővült az úgynevezett kényszerhitelekkel (hitelszerződés nélkül negatívba fordult betétekkel) és a mérlegen kívüli kötelezettségvállalásokkal, valamint egyéb prudenciális és taxonómiaira vonatkozó adatokkal. A széles körű HITREG-adattartalom, valamint az előző években a szektorral közösen lefolytatott intenzív minőségellenőrzési tevékenység eredményeként 2023-ban lehetővé vált egyes adatgyűjtések kiváltásának előkészítése, ezáltal 2024-től több, MNB rendelettel és egy, korábban határozattal elrendelt adatgyűjtés is megszűnik.

A HITREG-adatokon alapuló publikációk tekintetében 2023-tól rendszeresen, negyedéves gyakorisággal kerül közzétételre a „Lakossági jelzáloghitelek befogadáskori LTV

⁴² 54/2021. (XI. 23.) MNB rendelet

⁴³ 53/2022. (XII. 2.) MNB rendelet

⁴⁴ 56/2023. (XI. 24.) MNB rendelet és az 59/2023. (XI. 24.) MNB rendelet

⁴⁵ 57/2023. (XI. 24.) MNB rendelet, 58/2023. (XI. 24.) MNB rendelet, 60/2023. (XI. 24.) MNB rendelet,

⁴⁶ a módosítások a HITREG adatszolgáltatást [31/2023. (VI. 30.) MNB rendelet], a pénz- és hitelpiaci szervezetek, valamint a tőkepiaci szervezetek elsődlegesen felügyeleti célú adatszolgáltatásait [2/2023. (I. 17.) MNB rendelet] és az elsődlegesen az alapvető feladatokhoz kapcsolódó adatszolgáltatásokat [21/2023. (V. 11.) MNB rendelet, 53/2023. (XI. 20.) MNB rendelet, 54/2023. (XI. 20.) MNB rendelet] érintették

⁴⁷ a jegybanki információs rendszerhez a hitelügyletek egyes adataira vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségről szóló 35/2018. (XI. 13.) MNB rendelet módosításáról szóló 31/2023. (VI. 30.) MNB rendelet

mutatója” megnevezésű publikáció. Emellett a HITREG-en alapuló publikációk további bővítése és formai megújulása is előkészítés alatt áll.

2023-ban megkezdődött a HITREG adatszolgáltatás forrás oldali párjának, a betéteket egyedi szinten tartalmazó BETREG adatszolgáltatásnak a fejlesztése. Az adatszolgáltatás 2025. II. negyedévéig fokozatosan, több lépcsőben kerül bevezetésre.

Gépi tanulás az adatminőség szolgálatában

2023. során az MNB továbbfejlesztette a gépi tanuláson alapuló, keresztmetszeti adatminőség-ellenőrző eljárást (Burger és Berndt, 2023⁴⁸), amelyet több, belső és külső fórumon is bemutatott (MNB Szerkesztőbizottsági véde, Budapest ML Fórum 2023, BIS – Bank of Italy „Data Science in central banking” workshop). Az eljárás szerinti minőségellenőrző módszert az MNB bevezette a HITREG céltartalékhoz, valamint az értékvesztéshez köthető mezőkre.

Adatsorok előállítása a klímaváltozásról

Az MNB 2023-ban is részt vett a klímaváltozás banki portfóliókra gyakorolt hatásait elemző és előrejelző adatok előállításában. A munkát a KBER Statisztikai bizottsága (STC) által létrehozott szakértői csoport koordinálja. A munkacsoport 2024 első negyedévében megújult módszertan alapján tervezi frissíteni a korábban egyszer már publikált kísérleti indikátorokat, amelyek a banki portfóliók fizikai kockázatoknak való kitettségéről, valamint az ezekhez a portfóliókhoz köthető szén-dioxid-kibocsátás intenzitásáról szólnak. Az MNB a munka során részt vett az adatok tisztításában, valamint létrehozott egy tűzveszély-előrejelző modellt, amely további hat fizikai kockázattípussal együttesen ad becslést a 2050-ig várható banki veszteségek méretére különböző klíma-forgatókönyvek esetén.

Felügyeleti statisztikák

A hitelintézeti konszolidált adatokat tartalmazó publikáció egy új témakörrel, az IFRS 9 szerinti portfólió minősítési kategóriákkal, az értékvesztési szakaszokkal bővült 2023 I. negyedévéitől. Az MNB a bankszektor is bevonva folytatta a párhuzamos hitelintézeti adatszolgáltatások felülvizsgálatát a 2024-es adatszolgáltatások tervezéséhez, amelynek eredményeként két jelentéstáblát 2023. év végén megszüntetett. Az újonnan életbe lépő felügyeleti ajánlás⁴⁹

hozzájárul a hitelintézetek egyre komplexebbé váló adatszolgáltatási kötelezettségeinek konzisztens és határidőre történő teljesítéséhez, az adatminőség további javításához. Ennek első mérföldköve 2023-ban az önértékelés volt, amelyet határidőre elkészítettek a hitelintézetek.

Az MNB folyamatosan egyeztetette az Európai Bankhatósággal (EBA) a hitelintézetek törzsadatainak változásait. Az EU-szinten egységes felügyeleti adatszolgáltatások adatminőségének biztosítása magyar oldalról megfelelő, ennek köszönhetően az MNB által kiküldött magyar adatok minősége kiemelkedő az EU-ban.

A negyedéves adatszolgáltatásokra épülő biztosítói és pénztári publikációk az év során a publikációs határidőre rendszerben megjelentek az MNB honlapján. Folytatódott a 2022-től forgalmazható páneurópai nyugdíjtermékkel (PEPP) kapcsolatos, szakterületek közötti koordinációt igénylő, az új adatbefogadási és adatszolgáltatási folyamatokat biztosító munka.

A biztosítói szektor esetében befejeződött az európai szinten egységesen előírt felügyeleti adatszolgáltatások 2019-ben megkezdett, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatási nyugdíj-hatóság (EIOPA) által koordinált felülvizsgálata, ennek eredményeit tükröző módosításokat a 2023. október 1-jétől érvényes új taxonómia már tartalmazza.

Az alapkezelők tekintetében folytatódott az európai szinten egységes adatszolgáltatások javítása érdekében, az Európai Értékpapír-piaci Hatósággal (ESMA) közös adatminőség-ellenőrzés, amely keretében a piaci szereplők egy érdekképviseleti szervével konzultációt is folytatott az MNB, további segítséget nyújtva az AIFMD szabályozásnak (alternatív befektetési alapkezelők által a 231/2013 EU rendelet alapján teljesítendő egységes adatszolgáltatásnak) való megfeleléshez.

Publikációs változások az MNB statisztikáiban

2023 elején a háztartási szektorra vonatkozó kamatt statisztikai idősorok két alkalommal is bővültek. Egyrészt a lakáscélú és a fogyasztási hitelek esetében az új szerződések darabszámát kamatfixálás és hitelcél szerinti bontásban is tartalmazza a havi rendszerességgel publikáció, másrészt a háztartási látra szóló és folyószámla-betétek, valamint a lekötött betétek esetében a háztartási szektor mellett külön kiemelésre

⁴⁸ Burger, Cs. és Berndt M. (2023): Error Spotting with Gradient Boosting: A Machine Learning-Based Application for Central Bank Data Quality. MNB Occasional Papers, Nr. 148.

⁴⁹ a hitelintézeti adatszolgáltatások összeállítási folyamatának kialakításáról, működtetéséről, kereteiről és kontroll funkcióiról, valamint a kapcsolódó adatvagyon-gazdálkodási feladatokról szóló 19/2022. (XII. 1.) MNB ajánlás

került a lakossági szektor adata, így az új szerződésekhez hasonlóan kerül bemutatásra.

2023. áprilistól kezdődően a havi értékpapír-statisztikai publikáció „A rezidens kibocsátású zöldkötvények állománya kibocsátói és tulajdonosi bontásban, névértéken” időssal egészült ki, amely a kibocsátók által adott információk alapján zöldnek minősített kötvények hó végi állományi adatait tartalmazza.

2023 elején online kérdőíves felmérés keretében vizsgálta az MNB a 2022-ben megújult Statisztika oldal (https://statisztika.mnb.hu/nyito) felhasználói elégedettségét. A beérkezett válaszok alapján a megújított honlappal alapvetően elégedettek az azt rendszeresen használók, ugyanakkor jelezték, hogy publikus adatbázisra, szofisztikáltabb kereső funkcióra, a legmodernebb vizualizációs megoldásokra, kiemelt hírekre, illetve a hitelintézeti, pénzügyi és biztosítási adatok bővítésére lenne igény.

Együttműködés a Központi Statisztikai Hivatallal

2023-ban megtörtént a „Miből élünk?” háztartási vagyonfelmérés következő fordulójának előkészítése, a felmérésben részt vevő háztartások mintájának és a felmérés kérdőívének összeállítása, illetve az interjúk lebonyolítása. A „Miből élünk?” adatfelvétel az EKB által koordinált és háromévente megszervezett Household Finance and Consumption Survey (HFCS) magyar változata, amely 2023-ban negyedik alkalommal mérte fel a hazai háztartások jövedelmi, fogyasztási és vagyoni viszonyait. Az első eredmények a felmérés alapján, 2024 őszén jelennek meg.

A fizetésimérleg-statisztikák és a pénzügyi számlák területén 2024-ben kerül sor a következő, ötévente esedékes átfogó adat-felülvizsgálatra (benchmark revízióra). Ennek előkészítő munkái folytak 2023-ban a KSH-val együttműködésben. A benchmark revízió alkalmával a normál revízióhoz képest hosszabb távra nyílik lehetőség az adatforrásokban történt módosítások és a módszertani változások hatásainak vizsgálata, illetve adatjavításra.

Nemzetközi adatszolgáltatás, együttműködés nemzetközi szinten

Az MNB státuszából adódóan és a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásoknak megfelelően, tagsági kötelezettségeivel összhangban rendszeresen szolgáltat adatokat, információkat az Európai Központi Bank (EKB), az Európai Unió Statisztikai Hivatala (Eurostat), az európai felügyeleti hatóságok (EBA, EIOPA), a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS), a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Világbank és

a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) számára.

A nemzetközi ajánlások, előírások teljesítése, illetve azok változásának követése érdekében az MNB folyamatosan képviselteti magát a jegybank statisztikai tevékenységét érintő nemzetközi fórumokon, és aktív szerepet vállal a módszertani fejlesztésekkel és az aktuális statisztikai ügyekkel foglalkozó nemzetközi statisztikai munkacsoportok munkájában.

2023 júniusában került sor az Eurostat magyarországi látogatására, amelynek célja az államháztartási statisztika minőségének ellenőrzése volt. A 2 éves gyakorisággal megszervezett találkozókra az Eurostat a magyar EDP-munkacsoport (KSH, MNB, PM) közreműködésével részletesen áttekintette az államháztartási statisztikák összeállítási folyamatát, valamint a kapcsolódó szervezeti, munkamegosztási és minőségbiztosítási kérdéseket, és ellenőrizte, hogy ezek összhangban vannak-e az európai uniós statisztikai előírásokkal. Ezen kívül megvitatásra kerültek olyan módszertani, statisztikai elszámolási témák is, amelyek az EDP (Túlzott Hiány Eljárás) jelentés összeállítása során merültek fel. A 2023. évi látogatás során az Eurostat nem azonosított hibás statisztikai elszámolási gyakorlatot, a látogatás főbb megállapításait és az ezekhez kapcsolódó további feladatokat akciópontok formájában rögzítette.

2023-ban folytatódott a módszertani előkészítő munka a nemzetközi statisztikai módszertani szabványok: a nemzeti számlák kézikönyv (SNA), a fizetési mérleg kézikönyv (BPM) és a közvetlen külföldi befektetések referencia könyve (BD) megújításához. Az MNB aktívan részt vállalt az EKB, az IMF és az OECD által kezdeményezett, a felülvizsgálattal foglalkozó nemzetközi munkacsoportok munkájában. A munkacsoportok iránymutatásokat készítettek konkrét ajánlásokkal, amelyek globális konzultációk tárgyát képezték. Az egyes témákhoz kérdőíves felmérések keretében összegyűjtötték a tagországok véleményét, tapasztalatait. A felmérés eredményei alapján az IMF Fizetési Mérleg Bizottsága, az OECD Szakértői Bizottsága, illetve a nemzeti számlákkal foglalkozó tanácsadó csoport dönt a statisztikai változtatásokról.

Adatminőség, hatósági ellenőrzés

2023-ban az MNB a jegybanki információs rendszerhez adatszolgáltatási kötelezettséget előíró MNB rendeletek alapján az adatszolgáltatási kötelezettségek betartásának, azaz a határidőre történő teljesítés, valamint a megfelelő adatminőség folyamatos ellenőrzése alapján – a figyelmeztetésen, valamint a határozatba foglalt kötelezésen, illetve felhíváson túl – 98 alkalommal kezdeményezte bírság kiszabását.

Az összesen 95 millió forint bírságösszeg 70 adatszolgáltatót érintett.

A 2022-ben a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladati ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 54/2021. (XI. 23.) MNB rendelet [(a továbbiakban: 54/2021. (XI. 23.) MNB rendelet] E20 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásra vonatkozó rendelkezéseinek ellenőrzése tárgyában indított ellenőrzési eljárás lezárására 2023-ban került sor, a vizsgált befektetési vállalkozás vonatkozásában a határozatba foglalt intézkedéseken túlmenően 1 millió forint összegű bírságot szabott ki az MNB.

2023-ban az 54/2021. (XI. 23.) MNB rendelet szerinti K21, K23, M03 és M04 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásokban, valamint a HITREG adatszolgáltatásban jelentett egyes adatok helyességének vizsgálata tárgyában 6 hitelintézetet és 1 jelzálog-hitelintézetet érintő témavizsgálat indult, az eljárások folyamatban vannak, a lezárásra 2024-ben kerül sor.

3.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB az Alapokmányában megfogalmazott alapértékekkel és jövőképpel összhangban meghirdetett Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia alapján küldetésének tekinti, hogy alapvető feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül a közjót szolgálja és lehetőségeihez mérten értéktérmető össztársadalmi célok megvalósításához járuljon hozzá. A stratégia fő elemei: a pénzügyi kultúra erősítése, az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység támogatása, valamint a karitatív célú kezdeményezésekhez való hozzájárulás. A jegybank e téren kifejtett 2023. évi eredményei aktívan segítették a kitűzött célok megvalósítását.

A Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont 2023. év végéig több mint 190 ezer látogatót fogadott, sikeres működését számos hazai és nemzetközi díj, elismerés is bizonyítja.

Az MNB társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megvalósítása során feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, illetve az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. A kitűzött célok elérése érdekében az MNB az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység, valamint a pénzügyi ismeretterjesztés

támogatása érdekében fejt ki aktivitását. Az MNB és alapítványai által támogatott programok részben saját gondozású kezdeményezések, részben a közreműködő intézményekkel létrejött partnerségi kapcsolatok révén valósulnak meg.

Felsőoktatási programok és együttműködések

Az MNB a 2023/2024-es tanévben nyolcadik alkalommal hirdette meg a tevékenységéhez kapcsolódó gazdaságtudományi alap-, és mesterképzési szakokon az MNB Kiválósági Ösztöndíjprogramot. A tanév során 25 magyarországi felsőoktatási intézmény 591 hallgatója részesülhetett a jutatásban.

Az MNB 2023-ban megújította együttműködéseit kiemelt egyetemi partnereivel, a Budapesti Metropolitan Egyetemmel (METU) a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel (BME) és a Neumann János Egyetemmel (NJE). A BME-vel való együttműködés keretében a három szakmai műhely (a Digitalizáció, mesterséges intelligencia és adatkorszak műhely, a Felsőoktatási Innovációs műhely, valamint a Zöld pénzügyek és zöld gazdaság műhely) keretében folytatódta a közös kutatási projektek a BME oktatói és az MNB szakértői részvételével. A Debreceni Egyetemmel megújított együttműködés keretében hazai és nemzetközi konferenciák szervezésére és esettanulmányok lebonyolítására, valamint az MNB Labor létrehozására került sor. A partner egyetemek hallgatói részére rendszeres időközönként tanulmányi versenyek, ösztöndíjpályázatok is meghirdetésre kerültek.

A Neumann János Egyetem Budapesti Campusán, az MNB Tudásközpont Fenntartható Pénzügyi Központjában (MNB Intézet) 2022-ben indított gazdasági-pénzügyi mesterképzés meghirdetésére 2023 őszén is sor került. A képzés – melynek sikere a két és félszeres túljelentkezésben is megmutatkozott – az ország egyik legnagyobb létszámú nappali szakos gazdasági mesterképzésévé vált. Az immáron két évfolyamon, nemzetközi szttenderdeken alapuló tantárgystruktúra keretein belül folyó képzés során a hallgatók megismerkedhetnek többek között a Big Data, a mesterséges intelligencia, a zöld pénzügyek, a digitális pénzek témakörével, valamint a viselkedési közgazdaságtan témakörével.

A Budapesti Metropolitan Egyetemmel való együttműködés eredményeképpen 2022-ben létrehozott Fenntarthatósági és Versenyképességi Kutatóintézet égisze alatt 2023-ban is számos kutatási projekt valósult meg. A Kutatóintézet létrehozásával párhuzamosan, a gazdasági területeken folyó képzési tevékenységének bővítése céljából 2023-ban fenntarthatósági menedzser szakirány elindítása történt meg. Emellett a korábbi évben elindított képzések: a gazdasági

és pénzügyi szakújságírás szakirányú továbbképzési szak, a pénzügyi digitalizációs és compliance tanácsadó szakirányú továbbképzés, valamint pénzügyi szabályozási és felügyeleti szakértő szakirányú továbbképzési szakok is folytatódtak.

Az MNB kiemelt egyetemi partnerei körébe nem tartozó felsőoktatási együttműködéseknek az „Egyetemi hálózat a fenntartható fejlődésért” program keretében, a fenntarthatóság témakörében az abban részt vevő 6 egyetemmél számos projektet bonyolított le.

Az MNB aktívan részt vesz a Magyarország Kormánya által meghirdetett „Keleti Nyitás” politikában, mely törekvések erősítése érdekében kutatócsoportok és kiemelt szereplők jegybanki támogatása valósult meg. A Pázmány Péter Katolikus Egyetemen működő „Modern Kelet-Ázsia Kutatócsoport” és az MNB között létrejött együttműködés sikerrel folytatódott 2023-ban is.

2015-től a jegybank szakmai közreműködésével, a tiszaroffi kistérség továbbtanulási ösztöndíjeként, a felsőoktatásban tanuló hallgatók támogatására ösztöndíjprogram került meghirdetésre „Tiszaroffi ösztöndíjpályázat” címmel. A program 2017-ben kibővült a középiskolai tanulók tanulmányainak támogatásával „Tiszaroffi Továbbtanulási Ösztöndíjpályázat” címmel. A 2022/2023-as tanév tavaszi félévében 46 egyetemista (köztük 4 doktorandusz) és 23 középiskolai tanuló, a 2023/2024-es tanév őszi félévében 60 egyetemista (köztük 6 doktorandusz), illetve 18 középiskolai tanuló részesült ösztöndíjban.

Az MNB és a TDK-ért Közhasznú Alapítvány közötti együttműködés 2023-ban is folytatódott, amelynek fő célja a pénzügyi tudatosság, valamint interdiszciplináris tudományterületek támogatása.

Pénzügyi ismeretterjesztés a lakosság számára

Az MNB a felnőtt lakosság pénzügyi tudatosságának fejlesztése érdekében – kapcsolódva az MNB pénzügyi stabilitási és pénzügyi fogyasztóvédelmi céljaihoz – működteti Pénzügyi Navigátor elnevezésű komplex tájékoztató rendszerét, amelynek célja, hogy számos csatornán keresztül a lakosság széles körének adjon hiteles és közérthető tájékoztatást a pénzügyi döntések során mérlegelendő szempontokról és kockázatokról. A jogszabályváltozásokat és a piaci folyamatokat is nyomon követve a jegybank rendszeresen aktualizálja, illetve bővíti a tartalmakat. A megfontolt pénzügyi döntéseket a termék- és szolgáltató-összehasonlítást

ingyenesen elérhető termékkeresők és -kalkulátorok segítik: Országos fiók- és ATM-kereső, Hitelkalkulátor, Betétkalkulátor, Háztartási költségvetésszámító, Hitel- és lízingválasztó, Betétválasztó alkalmazások stb.

Az MNB a lakosság pénzügyi tudatosságának fejlesztése érdekében Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózatot (PNTI)⁵⁰ működtet, amelynek irodái valamennyi vármegyeszékhelyen megtalálhatóak. Az irodák üzemeltetését a pénzügyi intézményektől és szolgáltatóktól független civil szervezetek végzik. A tanácsadók pártatlan, szakszerű és díjmentes pénzügyi tanácsadást nyújtanak a fogyasztók számára személyesen, telefonon, elektronikus, valamint postai úton. Az MNB folyamatos szakmai kontrollja és támogatása mellett működő tanácsadás célja, hogy a fogyasztók a pénzügyi döntéseik előtt független szakértők véleményét is kikérhessék, illetve segítséget kapjanak a hivatalos okmányok, kérelmek, panaszlevelek megfogalmazásához és benyújtásához.

A PNTI-tanácsadók 2023-ban mintegy 26 ezer ügyet kezeltek. A korábbi évekhez hasonlóan a megkeresések többsége (56 százalék) panasztétel helyett pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos érdeklődés volt. A megkeresések többsége a Minősített Fogyasztóbarát termékekkel, végrehajtással, követelésátadással és kibercsalással kapcsolatban érkezett az irodákhoz.

A pénzügyi ismeretek minél szélesebb körű terjesztése, a hazai pénzügyi tudatosság szintjének emelése érdekében az MNB 2023. évi lakossági kommunikációjának kiemelt célja volt, hogy a fogyasztók számára azonnali, könnyen hasznosítható, gyakorlati tanácsokat, tippeket nyújtson. A cél elérése érdekében a jegybank tematikus fogyasztóvédelmi kampánysorozatot indított, amely az év során bankszámla- és bankváltás, nyaralás, iskolakezdés, takarékoság és karácsonyi előkészületek témákban nyújtott segítséget a lakosság számára pénzügyeik kezelésében. A kampányok során az MNB kiemelt hangsúlyt fektetett a közösségi médiafelületeken keresztüli ügyfélelérés növelésére is. Az év során saját fejlesztésű kvíz- és kalkulátor-keretrendszer létrehozásával tovább bővült a jegybank lakossági ismeretterjesztést célzó eszköztára.

Az új kezdeményezések mellett a korábban sikerrel alkalmazott kommunikációs csatornák és felületek is szerepet kaptak a lakossági tájékoztatásban: 2023-ban több mint 500 ezer példányban kerültek terjesztésre a Pénzügyi Navigátor tájékoztató füzetek, emellett folytatódott az együttműködés a Családbarát Magyarország Központ által működtetett család.hu honlappal, a Pénzügyminisztérium által létrehozott okosanapennzel.hu oldallal, valamint a Honfoglaló

⁵⁰ <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/tanacsado-irodak>

ismeretterjesztő alkalmazással. A felhasználói szolgáltatások színvonalát tovább javítja a 2023 nyarán megújult Betét- és megtakarításkereső⁵¹, valamint Hitel- és lízingtermék-kereső⁵² program. A Pénzügyi Navigátor tartalmak jelentős része mobilapplikáción is elérhető, amely friss hírekkel és árfolyam adatokkal, az online keresők és kalkulátorok beágyazott verzióival, ügyfélszolgálati időpontfoglalóval, valamint pénzügyi szótárral segíti a tájékozódást.

Kapcsolódva az MNB Zöld programjához és fenntarthatósági céljaihoz, a jegybank fontos lépésnek tartja a zöld pénzügyi termékek iránti potenciális lakossági kereslet élénkítését. A jegybank Családi Zöld Pénzügyek (CsZP) programja a felnőtteket célzó pénzügyi ismeretterjesztést, fogyasztói szemléletformálást kívánja fejleszteni annak bemutatásával, hogy a pénzügyek tudatos kezelése a környezet, valamint a fenntartható fejlődés szolgálatába is állítható. A programhoz kapcsolódó tartalmak a Pénzügyi Navigátor oldal menüjéből érhetőek el.

Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont

A Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont (Pénzmúzeum) 2023. év végéig több mint 190 ezer látogatót fogadott, az intézmény számos, diákoknak és családoknak szóló eseménynek, versenynek, konferenciának adott helyszínt. A Pénzmúzeum sikeres működését számos hazai és nemzetközi díj, illetve elismerés is bizonyítja: 2023 szeptemberében elnyerte a Családbarát Múzeum díjat, valamint a Múzeum-pedagógiai Nívódíj kategórián belül a múzeum-pedagógiai munka elismeréséért járó Különdíjat, a European Museum Academy (EMA) pedig a múzeumi tanulás fontosságát elismerő fődíjat, a DASA-díjat ítélte oda.

Az intézmény a pénzhez kötődő sokrétű ismeretanyagot nem a hagyományos múzeumi keretek között, hanem a játékok és személyes élmények nyelvén adja át a látogatóknak. A kiállítás az újszerű szemléletnek köszönhetően nem csak információkat közvetít a pénzről, hanem ahhoz is hozzájárul, hogy a látogatók saját maguk, közvetlen tapasztalatok révén juszanak el egy-egy felismeréshez. A Pénzmúzeumhoz kötődő szolgáltatások hozzáférhetőségét mobilapplikáció is segíti.

Támogatási tevékenység

A jegybank lehetőségeihez mérten, eseti támogatások nyújtásával értékteremtő összetársadalmi célok megvalósítását is segítette. A Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiában meghatározott célok közül 2023-ban a pénzügyi kultúra

erősítése, az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének fejlesztése, valamint a tudományos tevékenység támogatása kapott elsődleges szerepet.

3.10. AZ MNB KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁGI TEVÉKENYSÉGE

2023 áprilisában az MNB harmadik alkalommal publikálta Zöld pénzügyi jelentését, amelyben ismét a környezeti fenntarthatóság mérlegére tette a pénzügyi rendszert. A Zöld pénzügyi jelentés megjelenésével egy időben indult el a Zöld Pénzügyi Termékkereső is, amellyel az MNB szeretné elősegíteni a zöld pénzügyi termékek elérhetőségét és támogatni a lakosság pénzügyi és fenntarthatósági edukációját. A Termékkereső egy olyan online platform, amely a hazai zöld pénzügyi termékek, a legfőbb fenntarthatósági információk összegyűjtésére és bemutatására, illetve összehasonlítására szolgál. Az MNB 2019-ben indult Zöld Programjának megvalósítása újabb állomásához érkezett 2023 szeptemberében, amikor a program egyik zászlóshajójának számító tőkekövetelmény-kedvezmény programot a jegybank vezetése meghosszabbította és a hitelcélokat kiterjesztette.

Az MNB 2021-től áttért a karbonsemleges működésre, amelyet egyfelől a saját karbonlábnyomának csökkenésével, másfelől pedig, a már nem csökkenthető lábnyomának ellentételezésével valósít meg. A 2020–2022 közötti időszakra vonatkozó környezetvédelmi stratégiában az MNB azt a célkitűzést fogalmazta meg, hogy 2022. év végéig legalább 30 százalékkal csökkenti az operatív működéshez kapcsolódó karbonlábnyomot. Ezt a célkitűzést az MNB-nek sikerült közel kétszeresen túlteljesítenie, az egy dolgozóra jutó karbonlábnyom közel 60 százalékkal csökkent.

Az MNB 2023-ban felülvizsgálta környezetvédelmi stratégiáját és a 2023–2025 közötti időszakra vonatkozóan az operatív működéshez kapcsolódó karbonlábnyomának további csökkentését vállalta, 2025. év végére 75 százalékos csökkentést tűzött ki célul⁵³. A 2023–2025-ös stratégiai időhorizonton az MNB vállalta, hogy fenntartja a karbonsemleges működést, amit további, tényleges karbonlábnyom-csökkentés mellett a fennmaradó rész ellentételezésével kíván megvalósítani.

Az MNB Zöld Programja

Az MNB 2019-ben indult Zöld Programjának megvalósítása újabb állomásához érkezett 2023 szeptemberében,

⁵¹ <https://betetvalaszto.mnb.hu/termekkereso>

⁵² <https://hitelvalaszto.mnb.hu/termekkereso>

⁵³ Az MNB az operatív működéséhez kapcsolódó karbonlábnyomának csökkentését a 2019. évi bázis értékhez (6021 tonna) viszonyítva méri.

amikor a program egyik zászlóshajójának számító tőkekövetelmény-kedvezmény programot a jegybank vezetése meghosszabbította és a hitelcélokat kiterjesztette. A kedvezményt a hitelintézetek 2020. január 1. és 2024. december 31. között, zöld hitelszerződéseik és kötvénykitettségeik után vehették volna igénybe. A hosszabbítás nyomán az új szerződéskötési határidő 2025. december 31-re módosult, a kedvezmény pedig a szerződések első öt évében érvényesíthető. A programba új hitelcélként bekerült az energiatárolás, a megújuló energiaforrás-tüzelésű távhő, valamint az áramhálózat bővítését és fejlesztését célzó beruházások finanszírozása.

Az új hitelcélok bevonása annak jegyében is történt, hogy az elmúlt időszak energiapiaci válsága, illetve az áramtermelésen belül a napenergiával előállított villamosenergia terjedésének kihívásai rámutattak az energiahatékonyság és az energiahálózatok korszerűsítésének szükségességére. Az MNB az energetika téma felkarolása céljából szeptember 14-én ZöldÁram konferenciát szervezett, amely során a Zéró Karbon Központ (ZKK) szakmai közreműködésével fórumot biztosított a nap- és szélenergia alapú áramtermelés előmozdítási lehetőségeinek megvitatására. A konferenciát július–szeptember során egy 12 cikkből álló publikációsorozat előzte meg, amelyben az MNB és a ZKK munkatársai a Világ gazdaság online hírportálon ismertették az ugyancsak ZöldÁram néven futó közös projektjük főbb eredményeit.

Októberben immár ötödik alkalommal rendezte meg az MNB a Zöld pénzügyi konferenciát, amely a hazai gazdasági szereplők egyik fő tájékozási pontjává vált a hazai és nemzetközi zöld pénzügyeket érintő kérdések, friss eredmények tekintetében. A program résztvevőitől, vendégeitől számos pozitív visszajelzés érkezett, alátámasztva ezáltal a rendezvény jelentőségét és elismertségét. Idén először két, külön tematika köré szervezett napból állt a konferencia, amelynek első napja az energiahatékonyságot és annak piaci, gazdasági vonatkozásait helyezte a középpontba, míg a második napon az akadémiai világ képviselőié volt a főszerep az első Zöld tudományos konferencián.

Novemberben ajánlást adott ki az MNB a hazai biztosítók számára az éghajlatváltozási, környezeti kockázatok azonosításáról, kezeléséről és közzétételéről, illetve üzleti tevékenység során a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről⁵⁴. A biztosítási piac szereplői az aszálybiztosításoktól a felelősségi kárviselésen át egészen a befektetések

átértékelődéséig számos módon kitettek a klíma- és környezeti kockázatoknak, így a zöld fordulat esetükben is kiemelten fontos. Az ajánlás összhangban van az MNB Zöld Programjával és a 2022-ben megújított felügyeleti stratégiájával is. A felügyeleti szabályozás célja, hogy a piaci szereplők azonosítsák, mérjék, kezeljék, kontrollálják és tegyék közzé az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok, üzleti tevékenységükben pedig érvényesítsék a környezeti fenntarthatósági szempontokat is.

Mivel a zöld pénzügyek területén jelentős adatvagyon gyűlt fel és a piaci szereplők is egyre jelentősebb érdeklődést mutattak az adatvagyon megismerésére, ezért az MNB 2023 novembere óta rendszeresen publikálja a zöld termékekhez kapcsolódó főbb adatokat negyedéves gyakorisággal. A publikációkban elérhetőek a zöld hitelezéshez kötődő főbb adatok, az alapkezelői és biztosítói szektorhoz tartozó SFDR alapok történelmi adatsora, továbbá a zöld értékpapírok tételes listája.

A pénzügyi szektor környezetbarátabb útra terelésén és az ország energiafüggőségének enyhítésén túl az MNB továbbra is fontosnak tartja saját működésének „zöldítését” is, ezzel példát mutatva a hazai intézmények számára. Az elmúlt években jelentősen visszaesett az MNB működésének karbonlábnyoma, a már nem csökkenthető rész ellentételezése érdekében pedig 2023-ban újabb élőhely-rekonstrukciós projektben állapodott meg az MNB a WWF Magyarország természetvédelmi szervezettel. Ezúttal Drávaszentesen, a Duna–Dráva Nemzeti Park területén valósulhat meg erdőtelepítés és gyeprekonstrukció. A projekt a karbonellentételezésen túl ökoszisztéma-szolgáltatásokat is nyújt, így többek között hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez és a klímaváltozás hatásainak tompításához is.

A karbonellentételezés a nagyvilágban egy, az elmúlt években igazán népszerűvé vált gyakorlat, aminek normái, szabályai jelenleg is még formálódnak. Az ellentételezés leggyakrabban olyan természet alapú megoldások kategóriába tartozó projekteken keresztül valósul meg, mint amilyeneket az MNB is támogatott a WWF-en keresztül. A témában az MNB szeptemberben jelentetett meg egy kiadványt „Természet alapú karbonellentételezés – piaci útikalauz vállalatoknak” címmel⁵⁵. A tanulmány a pénzügyi vállalatokon túl minden magyarországi nagyvállalatnak kívánja segíteni az eligazodást a karbonellentételezés, és ennek kapcsán az önkéntes karbonpiac világában.

⁵⁴ A Magyar Nemzeti Bank 12/2023. (XI.27.) számú ajánlása az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokról, továbbá a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről a biztosítók tevékenységében

⁵⁵ <https://www.mnb.hu/letoltes/terme-szetalapu-karbonsemlleges-te-s-2023-hun-0906-1.pdf>

Az MNB operatív működésének környezeti tényezői

Az MNB operatív működéséből adódó karbonlábnyom alakulása

Az operatív működéshez kapcsolódóan az MNB saját ökológiai lábnyomának további csökkentésére vonatkozóan azt vállalta, hogy 2025 végére a karbonlábnyomát a bázishoz képest 75 százalékkal csökkenti. Ennek érdekében 2023–2025 közötti időszakra vonatkozóan környezetvédelmi programot dolgozott ki, amelynek megvalósítása a tervezett ütemezés szerint halad.

Az MNB karbonlábnyoma 2023-ban tovább csökkent, az egy főre jutó karbonlábnyom év vénén 20,6 százalékkal volt alacsonyabb.

Az épületek energiafelhasználásához köthető karbonkibocsátás korábban 75–80 százalékos mértékű volt a teljes karbonlábnyomon belül, ma már azonban csak mintegy feléért felel. A táblázatból látható, hogy 2023-ban az energiafelhasználásból adódó terhelés közel felére csökkent.

A csökkenés mögött 6,7 százalékos tényleges fogyasztás-csökkenés áll, emellett 2023-ban nagy hangsúlyt fektettünk a környezettudatos épületüzemeltetésre, optimális energiámix mellett.

Az operatív karbonlábnyom – mértékét tekintve – második legnagyobb összetevője az üzleti célú utazás, ami 2023-ban nagyságrendileg az energiafelhasználást megközelítő mértékű volt. A korábbi pandémiás időszakra jellemző, jelentősen csökkenő repülőszállítás üzleti utazás 2023-ban növekedett és elérte a pandémia előtti időszakra jellemző szint 85 százalékát. A gépjárművel megvalósult külföldi és belföldi kiküldetések, illetve a taxihasználat okozta karbonlábnyom 7,3 százalékkal csökkent.

Energetikai mutatószámok alakulása

Az MNB közvetlen környezeti hatása meghatározó mértékben az energiafelhasználásból adódik, ezen belül is döntő hozzájárulással bír az épületek működéséhez kapcsolódó energiafelhasználás. A teljes energiafelhasználás 2023-ban 6,7 százalékkal, az egy főre jutó 7,7 százalékkal csökkent.

8. táblázat

Az operatív működésből adódó karbonlábnyom alakulása

Karbonkibocsátás/kiváltó ok	Karbonlábnyom alakulása 2023-ban (CO ₂ kibocsátás tonnában)		Változás 2023-ban (%)
	2022	2023	
Villamosenergia felhasználás	87	7	-91,8
Földgáz és távhő felhasználás	1 975	1 127	-42,9
Energiafelhasználásból adódó összesen	2 062	1 134	-45,0
Gépjármű flotta üzemanyag felhasználás	116	122	5,57
Külföldi kiküldetés repülővel	411	811	97,1
Külföldi kiküldetés autóval	2,8	3,9	39,3
Belföldi kiküldetés autóval	10,4	10,3	-1,0
Taxihasználat	4,6	2,3	-50,0
Üzleti célú utazás összesen	545	950	74,3
Hűtőközeg környezetterhelés	3	2	-28,9
Bankjegybrikett energetikai célú hasznosítása	15	14	-8,5
Újrahasznosított irodai papír	1	1	-31,5
Kommunális hulladék	61	57	-6,1
Egyéb terhelések összesen	80	74	-7,8
Karbonkibocsátás összesen (tonna)	2 687	2 158	-19,7
Fajlagos karbonlábnyom (tonna/fő)	1,9	1,5	-20,6

9. táblázat

A teljes energiafelhasználás alakulása 2023-ban

Teljes energiafelhasználás	2023				Változás 2023-ban (%)
	MNB Budai Központ	Logisztikai központ	Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum	Összesen	
Villamos energiafogyasztás (kWh)	1 560 191	2 767 310	3 004 615	7 332 116	5,3
Fűtés, melegvízenergia-felhasználás (kWh)	4 189 608	943 486	950 804	6 083 898	-18,9
Üzemanyag energiafelhasználás (kWh)	449 322			449 322	15,0
Összes energiafogyasztás (kWh)				13 865 336	-6,7
Fajlagos energiafogyasztás (kWh/fő)				9 660	-7,7
Fajlagos energiafogyasztás (kWh/m²)				298	-6,7

10. táblázat

Vízfelhasználás alakulása 2023-ban

Vízfogyasztás (m ³) / telephely	2023				Változás 2023-ban (%)
	MNB Budai Központ	Logisztikai központ	Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum	Összesen	
Hálózati víz-felhasználás (m ³ /év)	13 211	2 055	5 891	21 157	-20,1
Egy főre jutó ivóvíz felhasználás (m ³ /fő/év)				14,740	-21,0
Vízfelhasználás saját kútból	-	9 230	-	9 230	6,4
Összesen	13 211	11 285	5 891	30 387	-13,5

2023-ban az MNB két nagy irodaháza (MNB Budai Központ; Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum) esetében – a beüzemeléssel közel egy időben történt beköltözéseket követően – az épületek üzemeltetésének finomhangolása, továbbá az MNB egészét érintő energiamegtakarítási program végrehajtása az energiafelhasználásban tényleges csökkenést eredményezett, ami a Logisztikai Központ esetében is megfigyelhető.

Vízgazdálkodás

Az MNB kiemelt figyelmet fordít az épületeinek vízfogyasztására, 2023-ban a hálózati víz felhasználás 20 százalékkal csökkent.

Az MNB Logisztikai Központjában 2023-ban minden vizes-blokkba jelenlét-érzékelős motoros szelepek kerültek beépítésre, amelyek az esetleges vízfolyásokat, csepegéseket meg tudják akadályozni. Az MNB Budai Központ épületében 2023-ban nemzetközi környezetvédelmi követelmények alapján elkészült az épület BREEAM előminősítése, amelyben a fejlesztési javaslatok között vízfogyasztási almérők beépítése is szerepel, amelynek megvalósítása 2025. év végéig tervezett.

Hulladékgazdálkodás

A szelektív hulladékgyűjtés rendszerben 2023-ban nem történt változás. A dolgozók körében továbbra is népszerű a használt alumínium alapanyagú kávékapszulák, valamint a Tetra-Pak dobozok szelektív gyűjtése. Szintén sokan élnek azzal a lehetőséggel, hogy az otthon elhasznált elemeket, kiégett fényforrásokat behozhatják az MNB épületeiben elhelyezett szelektív gyűjtőkbe.

A kommunális hulladék napi mennyisége 2023-ban 6,8 százalékkal csökkent, az egy dolgozóra eső mennyiség napi 17,6 dkg volt.

2023-ban a teljes éves hulladékmennyiség 64,9 százaléka szelektíven került gyűjtésre. A veszélyes hulladék teljes hulladékmennyiségen belüli aránya mindössze 0,1 százalékot tett ki.

3.11. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Az MNB 2023-ban is fontos feladatának tartotta a jegybank tevékenységének, eredményeinek, jelentéseinek és javaslatainak folyamatos és transzparens bemutatását. A teljes

körű tájékoztatás és a szakmai munkáról szóló információk közlés érdekében az MNB 38 sajtótájékoztatót tartott és 284 sajtóközleményt tett közzé, valamint 17 konferenciát és nagyobb eseményt közvetített élőben YouTube csatornáján. Emellett az év során 141 szakmai cikket publikált jellemzően online gazdasági portálokon és saját honlapján annak érdekében, hogy a magas színvonalú szakmai munkájának eredményeként létrejött reputációt fenntartsa, a pozitív közvélekedést megerősítse. A jegybank társadalmi felelősségvállalási, valamint felügyeleti, piacfelügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége és kommunikációs akciói során törekedett a vállalati szféra és a lakosság pénzügyi tudatosságának növelésére. Az MNB – hírnevének külföldi menedzselése szempontjából is fontos – nemzetközi konferenciákat szervezett, valamint angol nyelven is jelentetett meg szakmai cikkeket, publikációkat honlapján, amelyeket a közösségi média felületei segítségével juttatott el a külföldi érdeklődő közönség számára. A Jelentésekről a sajtó képviselőinek tájékoztatása legtöbbször az online térben zajlott, de számos jelentősebb sajtónyilvános eseményt hibrid módon szervezett meg a jegybank.

A tájékoztató tevékenysége során az MNB kiemelt helyen kezelte a jegybank alapfeladatait érintő, a monetáris politikára és a pénzügyi stabilitásra vonatkozó legfontosabb döntések közlését és magyarázatát. Ennek értelmében rendszeresen ismertette a legfontosabb döntések tartalmát és hátterét, közzétette a Monetáris Tanács üléseinek eredményeit, illetőleg folyamatosan publikálta a felügyeleti vizsgálatok és eljárások eredményeit és az intézkedések tartalmát, nem utolsósorban a megállapított jogsértések felelőseit. A felügyeleti kommunikációnak 2023-ban is része volt a pénzügyi műveletekkel kapcsolatos, a kockázatok kiszűrése érdekében szükséges elővigyázatosságra való figyelemfelhívás, valamint a Minősített Fogyasztóbarát Termékek kommunikációja. A tájékoztató kampányok mellett a termékcsalád minden tagja külön tematikus oldallal és kalkulátorral is rendelkezik már az MNB honlapján belül.

2023-ban érzékelhetően nőtt a pénzügyi visszaélések száma. Továbbra is jellemző, hogy a fogyasztók egyes csoportjai nem tudnak lépést tartani a digitalizáció rohamos fejlődésével, valamint ezzel párhuzamosan a kibertérben megjelenő kockázatok kezelésével. Az év során a jegybank folytatta pénzügyi tudatosságot növelő kampányait, melyeket intenzív social média jelenlét jellemzett. 2023-ban is folyamatos volt az edukációs tájékoztatás, így a köztudatban már kellő mértékben ismert Pénzügyi Navigátor brand és a 2022-ben indult KiberPajzs (intézményközi összefogás) kommunikációja a lakossági célcsoport minden szegmensét lefedte. A kampányok során az emelkedő mértékű online és telefonos visszaélésekre, valamint az ellenük való védekezésre hívta fel a fogyasztók és banki ügyfelek figyelmét az MNB.

A KiberPajzs projekthez a kezdeti hat együttműködő partner (az MNB, a Magyar Bankszövetség, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, a Nemzeti Kibervédelmi Intézet, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság és az ORFK) mellé további négy intézmény (a Nemzetgazdasági Minisztérium, az Igazságügyi Minisztérium, a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága és a Magyar Államkincstár) is csatlakozott. Az együttműködés során közös és összehangolt kommunikációs tevékenység zajlott, melynek alapját az MNB által üzemeltetett kiberpajzs.hu honlap jelentette.

2023-ban is kiemelt figyelmet fordított a jegybank az Azonali Fizetési Rendszer (AFR2.0) előnyeiről és eredményeiről szóló kommunikációra. A lakosság és a vállalkozások is egyre intenzívebben használják a három éve hibamentesen és biztonságosan működő rendszert. A banki üzemidőn kívüli átutalások, a kártyás és a mobiltárcás fizetések száma nagy-mértékben emelkedett. Az új szolgáltatások (Fizetési kérelem, QR-kódos és úgynevezett deep-linkes fizetés) bevezetése 2024 év folyamán valósul meg.

A kiemelt jegybanki témákban írt szakmai cikkek publikálása egyenletesen zajlott az év során. A cikkek célja, hogy az MNB tevékenységét megfelelő alapossággal, a közérthetőség követelményeinek is megfelelően, részleteiben mutassa be, egyúttal közelebb hozza az érdeklődőket a különböző szakterületek munkájához és a legfontosabb eredmények magyarázatához. A szakmai publikációk száma 2023-ban elérte a 141-et, a megjelentetésükben pedig a mértékadó hír- és gazdasági szakportálok voltak az MNB segítségére. A szakmai cikkeket, elemzéseket, összefoglalókat, az mnb.hu honlapon is publikálta a jegybank annak érdekében, hogy a magas színvonalú szakmai munka eredményeként létrejött reputációt fenntartsa, a pozitív közvélekedést erősítse, a honlap látogatottságát növelje.

A jegybank társadalmi felelősségvállalási, valamint felügyeleti, piacfelügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége és kommunikációs akciói során törekedett a vállalati szféra és a lakosság pénzügyi tudatosságának és ismereteinek növelésére. A fogyasztói tájékozottság szélesítése 2023-ban is a jegybanki kommunikáció fókuszában volt, nem csak a felügyeleti sajtókapcsolatok útján, hanem aktuális kampányok formájában is. Az MNB elkötelezett a Minősített Fogyasztóbarát branddel kapcsolatos pozitív kommunikáció fenntartása mellett. 2023-ban is nagy hangsúlyt fektetett az ügyfelek érdekeit szem előtt tartó hitelek és otthonbiztosítások promóciójára.

A jegybanki kommunikáció 2023-ban jellemzően hibrid módon, nem kizárólag online térben zajlott. Az MNB a hivatalos YouTube-csatornáján minden alkalommal közvetítette a nemzetközi konferenciákat, a sajtónyilvános eseményeket

és sajtótájékoztatókat. Az MNB soundcloudra folyamatosan friss tartalmak készültek az év során. A podcastok a jegybank honlapján és közösségi média felületein is publikálásra kerültek. A lakosság tájékoztatása és pénzügyi tudatosságának erősítése mellett a szakmai eredmények hangsúlyozása volt a fő célja e tartalmak előállításának. Az „Y és Z generációk” elérésének leghatékonyabb platformja a Facebook és a YouTube, illetve az egyéb közösségi média platformok. Ennek keretében a platformokra specializált, könnyen befogadható audio-vizuális tartalmakon (animációk, kisfilmek) keresztül jutottak el a kiemelt jegybanki üzenetek.

Az MNB a közösségi médiafelületeken történő kommunikációnak egyre nagyobb szerepet szánt: a közösségi média oldalai közel 140 ezer követővel nagyszámú elérést képes biztosítani. A jegybank, hírnevének külföldi menedzselése szempontjából is fontos nemzetközi konferenciákat szervezett, valamint angol nyelven is jelentetett meg szakmai cikkeket honlapján. Az ezekkel kapcsolatos, a nemzetközi gazdasági szereplők felé történő információkövetítés jellemzően és elsősorban a Twitter-felületen keresztül történt, lehetővé téve a folyamatos és közvetlen interakciót is. A központi bank és vezetőinek nemzetközi aktivitásáról is folyamatosan tájékoztatta az MNB az év során a nyilvánosságot. A hazai delegációk külföldi látogatásairól, a hazánkban rendezett nemzetközi találkozókról és konferenciákról is aktív kommunikáció zajlott.

3.12. AZ MNB 2023. ÉVI EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

2023-ban az MNB eredménye 1763,2 milliárd forint veszteség volt. A kibővült mérlegben az infláció megfékezése érdekében 2022-ben fokozatosan megemelt, viszont 2023. májustól folyamatosan csökkenő kamatszint mellett a bankrendszer többletlikviditásának lekötése jelentős mértékű nettó jegybanki kamatráfördítéssel járt. Az eredményt döntően ez a kamatvesztés határozta meg. A jegybank saját tőkéje

2023. év végére negatívvá vált. A hatályos MNBtv és a Költségvetési Tanács állásfoglalása alapján a költségvetésnek 2024-ben nem keletkezik térítési kötelezettsége.

Az MNB 2023. évi eredménye 1763,2 milliárd forint veszteség volt. Az év során a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a nemzetközi tartalékok monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei és a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói;
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek alakulásával, valamint a jegybank likviditásnyújtó és növekedéstámogató eszközeinek és a készpénzállomány változásával;
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint
- a devizaárfolyamok változása.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 1758,9 milliárd forint veszteség volt. A veszteség jelentős növekedését a forint kamateredmény romlása okozta, amelyet mérsékelte a javuló deviza kamateredmény. Az infláció megfékezése érdekében 2022-ben végrehajtott kamatemelések hatására a bankrendszer többletlikviditásának lekötése 2023-ban magasabb átlagos kamatszint mellett valósult meg, ami a forint kamatráfördítések növekedését okozta.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 2023-ban 1991,6 milliárd forint veszteség volt. Az effektív jegybanki

11. táblázat

Az MNB összevont eredmény kimutatása

(milliárd forint)

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2022	2023	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-1062,3	-1758,9	-696,6
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-968,2	-1991,6	-1023,5
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	-94,1	232,7	326,9
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	-27,4	-42,7	-15,3
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	797,7	90,6	-707,1
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-110,0	-52,2	57,8
7	Eredmény (1+4+5+6)	-402,0	-1763,2	-1361,2

*Felügyleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalék- és értéktárolás, értékpapírok/felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

kamat az év eleji 18 százalékról májustól fokozatosan csökkent, december végén 10,75 százalék volt. A kamatozó forintforrások (hitelintézetek egynapos betétei, változó kamatozású betétek, kötelező tartalékok, MNB-diszkontkötvények, költségvetés forint betétei) után fizetett kamatráfordítások a 2022. évhez képest – a magasabb kamatszint és részben a magasabb állományok következtében – közel 950 milliárd forinttal nőttek. A jegybank forinteszközei ugyanakkor jellemzően fix kamatozásúak (államkötvények, fedezett hitelek, jelzáloglevelek, vállalati kötvények), így a forint kamatbevételek érdemben nem változtak az előző évhez képest. Mindez jelentős forint kamatvesztés kialakulásához vezetett. A hitelintézetekkel kötött kamatcsere ügyletek vesztesége szintén hozzájárult a forint kamat- és kamatjellegű eredmény romlásához. A végrehajtott kamatcsökkentések hatására az év második felében a havi nettó kamat- és kamatjellegű veszteség fokozatosan csökkent.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 2023-ban 232,7 milliárd forint nyereség volt. A nemzetközi tartalékok utáni kamatbevételek a devizahozamok emelkedése és a magasabb tartalékállomány hatására jelentősen nőttek, 169 milliárd forinttal haladták meg a 2022. évi értéket. Ezt a hatást ugyanakkor mérsékelte a deviza kamatráfordítások emelkedése. A deviza kamatjellegű eredmény szintén érdemben javult, elsősorban a tartalékhoz kapcsolódó határidős ügyletekhez köthetően. A kamatjellegű eredmény javulásához hozzájárult az is, hogy a hosszabb ideje tartó hozamemelkedés hatására a tartalékportfólióban fokozatosan megemelkedett a névérték alatt vásárolt értékpapírok aránya, így a beszerzési árfolyam-különbözetek amortizációja 2023-ban – a korábbi évektől eltérően – már növelte a kamatjellegű bevételeket.

A pénzügyi műveletek eredménye a forint és deviza értékpapírok piaci árváltozásából származó – az értékpapír eladásakor keletkező – realizált eredményt tartalmazza. 2023-ban a devizatartalék-kezelési tranzakciókhoz kapcsolódó értékpapír-eladásokon – a tartalékportfólió szempontjából releváns devizahozamoknak az év nagyobb részében még folytatódó emelkedése következtében – veszteséget realizált az MNB. Döntően ennek tudható be, hogy a pénzügyi

műveletek eredménye nettó 42,7 milliárd forint veszteséget mutatott.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását a forint hivatalos árfolyamának a bekerülési árfolyamtól való eltérése, valamint a devizaeladások volumene határozza meg. 2023-ban a forint hivatalos árfolyama az előző évhez képest erősödött, a hivatalos és a bekerülési árfolyam közötti eltérés csökkent. A devizaeladások 2023-ban döntően az ÁKK adósságkezelési műveleteihez kapcsolódtak, március végéig ezt még növelték az energiaiimportőr vállalatok devizaigényének fedezését célzó tranzakciók. 2023-ban a realizált árfolyamnyereség 90,6 milliárd forint volt, ami jelentősen elmaradt a 2022. évi – történelmi magas – értéktől. A változáshoz az erősebb forintárfolyam és az alacsonyabb konverziós mennyiség egyaránt hozzájárult.

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a céltartalék- és értékvesztésképzést, -felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 2023-ban 52,2 milliárd forintot tettek ki, ami az előző évhez képest 57,8 milliárd forintos javulást mutat. A változást döntően az okozta, hogy a monetáris célú értékpapírok után a korábbi években prudenciális megfontolások alapján megképzett értékvesztés egy része visszairásra került, amelyben a piaci forinthozamok csökkenése mellett szerepet játszott még az értékpapírok felminősítése, lejárat, törlesztése, valamint hátralévő futamidejének rövidülése.

A saját tőke állománya 2023. december 31-én 1854,6 milliárd forint negatív egyenleget mutatott, a 2022. év végéhez képest bekövetkezett jelentős mértékű csökkenés elsősorban az MNB éves veszteségével magyarázható. A kiegyenlítési tartalékok közül a forint árfolyam kiegyenlítési tartalékának változása tovább csökkentette, amíg a deviza értékpapírok kiegyenlítési tartalékának változása növelte a saját tőkét. A hatályos MNBtv. és a Költségvetési Tanács állásfoglalása alapján a költségvetésnek 2024-ben a jegybanki tőkehelyzet miatt nem keletkezik térítési kötelezettsége.

12. táblázat

A saját tőke alakulása

(milliárd forint)

Megnevezés (Mérlegsor)	2022.12.31.	2023.12.31.	Változás
Saját tőke (XI.)	255,9	-1 854,6	-2 110,5
ebből: Eredménytartalék (XI.2.)	151,2	-250,7	-402,0
Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI.4.)	774,9	258,0	-516,9
Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka (XI.5.)	-278,4	-108,6	169,7
Tárgyévi eredmény (XI.6.)	-402,0	-1 763,2	-1 361,2

A forint év során bekövetkezett erősödése következtében a hivatalos és átlagos bekerülési árfolyama közötti pozitív eltérés csökkent, így a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 516,9 milliárd forinttal alacsonyabb lett, 2023. december 31-én 258 milliárd forint volt.

2023. december 31-én a deviza-értékpapírokon – piaci értékelésük alapján – 108,6 milliárd forint nem realizált veszteség keletkezett, ami az előző év végi szinthez képest a kiegyenlítési tartalék egyenlegének 169,7 milliárd forintos javulását jelentette. A változás nagyrészt a devizahozamok 2023 negyedik negyedévében bekövetkező csökkenésével függött össze, amelynek hatására az értékpapírok piaci ára emelkedett.

3.13. AZ MNB 2023. ÉVI GAZDÁLKODÁSA

A működési költségek 2023. évi tényleges összege 81 368 millió forint, amely a jóváhagyott (központi tartalék nélküli) tervtől 4,0 százalékkal maradt el, a 2022. évben felmerült kiadásoknál pedig 17,4 százalékkal magasabb.

Az előző évhez viszonyított növekedés mind a személyi jellegű ráfordításoknál, mind a banküzemi általános (leginkább az üzemeltetési) költségeknél jelentkezett, főként a közüzemi, azon belül is az elektromos áram költségeknél az áremelkedésből adódóan. Emellett emelkedett az informatikai és az egyéb költségek, valamint az értékcsökkenési leírás összege is. A 2023. évi személyi jellegű ráfordításokon belül elsősorban az állományba tartozók bérköltsége, továbbá az alapjuttatások és jóléti költségek összege növekedett.

A beruházások 2023. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 10 441 millió forint. A 2023. évben a beruházásokhoz kötődő kifizetések összege 7905 millió forint volt. A 2023. évi beruházások jelentős része informatikai hardver- és szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött.

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

A működési költségek 2023. évi tényleges összege 81 368 millió forint, amely a jóváhagyott (központi tartalék nélküli) tervtől 4,0 százalékkal maradt el, a 2022. évben felmerült kiadásoknál pedig 17,4 százalékkal magasabb.

Az előző évhez viszonyított növekedés mind a személyi jellegű ráfordításoknál, mind a banküzemi általános (leginkább az üzemeltetési) költségeknél jelentkezett, főként a közüzemi, azon belül is az elektromos áram költségeknél, az áremelkedésből adódóan. Emellett emelkedett az informatikai és az egyéb költségek, valamint az értékcsökkenési leírás összege is. A 2023. évi személyi jellegű ráfordításokon belül elsősorban az állományba tartozók bérköltsége, továbbá az alapjuttatások és jóléti költségek (döntően az új juttatásként megjelenő üdülési szolgáltatás költsége miatt) növekedett.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2023. évi személyi jellegű ráfordítások (39 274 millió forint) az előző évi költségeket 20,7 százalékkal (6741 millió forinttal) haladták meg.

Az eltérésben jelentős szerepet játszott, hogy az MNB igazgatóságának döntése alapján a magas szaktudású munkavállalói állomány hosszú távú biztosítása és megtartása érdekében – a bértömeg-gazdálkodás rendszerében – a 2022. évi bértömegkeretek 2023. január 1-jei hatállyal 11,9 százalékkal, illetve a bérek piaci értékének megőrzése érdekében meghatározott feltételek mellett 2023. július 1-jei hatállyal, 5 százalékkal növekedtek. Emellett év közben, a tervezettnél korábban megnyitásra került a Balatonakarattya Oktatási- és Konferenciaközpont, amelynek költségei – az előzetes kalkulációkat meghaladó mértékű kihasználtságát is figyelembe véve – első ízben képezték részét a működési költségeknek.

Az előzőeken kívül hatást gyakorolt a ráfordítások alakulására az online és személyes részvétellel megvalósuló rendezvények reprezentációs célú kiadásainak növekedése, továbbá olyan rendezvények megvalósítása, amelyek a tervezési időszakban még nem voltak előre jelezhetők.

13. táblázat

Az MNB 2023. évi működési költségeinek alakulása

Megnevezés	2022. évi tény	2023. évi terv (tartalék nélkül)	2023. évi tény	Index (2023. évi tény / 2023. évi terv)	Index (2023. évi tény / 2022. évi tény)
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	32 533	38 043	39 274	103,2	120,7
Banküzemi általános költségek	36 749	46 732	42 094	90,1	114,5
Összesen	69 282	84 775	81 368	96,0	117,4

Banküzemi általános költségek

A 2023. évi banküzemi általános költségek (42 094 millió forint) a 2022. évinél 5345 millió forinttal (14,5 százalékkal) magasabbak; az összetevők változásait az alábbiak indokolják.

Az *IT-költségek* az előző évihez képest 1220 millió forinttal (21,3 százalékkal) növekedtek, döntően a már megvalósított informatikai beruházások (a funkcióbővítések, a magasabb rendelkezésre állási szintek) általi többletköltségek hatásaként. Ugyancsak emelkedtek a számítástechnikai gépek javítási és karbantartási költségei, továbbá a hírszolgálati szolgáltatások díjai, az újabb Bloomberg-előfizetések vásárlása, valamint a díjemelések következtében.

A 2022. évhez viszonyítva 2023-ban 2172 millió forinttal (11,5 százalékkal) emelkedtek az *üzemeltetési költségek*, ami túlnyomórészt az ingatlan-költségeknél, ezen belül is elsősorban a közüzemi (főként elektromos áram) költségeknél, továbbá a fegyveres őrzés és védelem kiadásainál, valamint a bankbiztonsági tevékenységgel kapcsolatos szakértői, tanácsadási díjaknál jelentkezett. A költségnövekedés elsősorban az energiaárak (kiemelkedő mértékben az áramszolgáltatási díjak) 2023. évi emelkedéséből, valamint az őrzésvédelmi szolgáltatók (MNB-Biztonsági Zrt., Készenléti Rendőrség) óradíjainak növekedéséből adódik. Ugyancsak jelentősen emelkedtek az egyéb gépek, tárgyi eszközök költségei a videókonferencia-rendszer karbantartására vonatkozó szerződés többlettámogatási igényekkel kiegészített megújításával összefüggésben.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2023. évi összege 965 millió forinttal (15,6 százalékkal) magasabb az előző évi amortizációs költségnél. Ez főként a 2022 második felében és a 2023-ban megvalósított, többnyire informatikai beruházások, s ezen belül főleg immateriális javak (szoftverek) értékére vezethető vissza.

A 2023. évi *egyéb költségek* 20,0 százalékkal (1231 millió forinttal) emelkedtek az előző év kiadásaihoz viszonyítva. Ebben döntő szerepet játszik az MNB szakterületeinek informatikai rendszerfejlesztéseit támogató tanácsadások költsége (igazgatósági határozaton alapuló, hároméves ketszerződésből fakadóan), továbbá az évközi igazgatósági döntések alapján jóváhagyott egyéb szakértői, tanácsadói költségek összege (például: Adattárház fejlesztési stratégia megvalósítása). A növekedés másik meghatározó oka a közgazdasági tanácsadások, adatvásárlások esetében a szakterületek tervben jóváhagyott többletigényei a kapcsolódó

áremelésekkel együtt. A költségcsoport kiadásainak emelkedésében közrejátszott az is, hogy a járványhelyzet miatt a 2022. évi költségek egy része a korábbiaknál még alacsonyabb értékben merült fel (leginkább a külföldi kiküldetések esetében).

Az *önköltség-átvezetések* abszolút értéke, – amely csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege csak az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa – az előző évihez képest növekedett. Ennek döntő oka a DLT⁵⁶ beruházáshoz kötődő 2020–2022. évi, továbbá a 2023. évi személyi jellegű ráfordítások beruházások közé való átvezetése.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve az eszközök mennyiségi és minőségi színvonalának biztosítása érdekében különböző fejlesztési projektek, eszközbeszerzések szükségesek. A beruházások 2023. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 10 441 millió forint. 2023-ban a beruházásokhoz kötődő kifizetések összege 7905 millió forint volt.

A 2023. évi beruházások jelentős része informatikai hardver- és szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött. Az időszakban az MNB Microsoft licenceket, szervereket és munkaadásokat vásárolt, ezen kívül jelentős kiadást jelentettek a folyamatban lévő szoftverfejlesztések kifizetései is.

Az ingatlanokkal kapcsolatos megvalósult beruházások a vizsgált időszakban többnyire a Logisztikai Központ épületéhez kötődtek.

Az MNB személyügyi tevékenysége

A hatékony és eredményes működés elősegítése érdekében az MNB stratégiai kérdésként kezeli az emberi erőforrásokkal való gazdálkodást. Stabil foglalkoztatást biztosít, és olyan munkakultúrát alakított ki, ahol az értékek által vezérelt légkörben a munkavállalók hatékonyan, teljesítményorientáltan tudják végezni feladataikat. Az MNB az eredményes munkavégzéshez szükséges tudás, készségek, kompetenciák megszerzését és fejlesztését segíti, valamint megfelelő eszközökkel ösztönzi és elismeri az eredményes munkavégzést. A munkatársai részéről a magas szintű munkavégzés mellett etikus magatartást vár el. Mindezek segítségével, az intézmény érdekeivel összhangban a munkatársak egyéni érdekei is érvényesülhetnek.

⁵⁶ DLT (Distributed Ledger Technology) rendszer – Lakásbiztosítások nyilvántartása és a hitelbiztosítéki fedezetnyújtás üzleti folyamatának informatikai támogatása osztott főkönyv technológiával.

Az MNB a munkaerőpiacon kivételes, vonzó szervezetként jelenik meg, amelyet különleges jogállása, sajátos, széles körű feladatai, valamint munkatársainak anyagi és erkölcsi megbecsülése jellemez. Mindezek együttes hatása jól érzékelhető már a munkaerőpiacon is, ugyanis a PwC munkavállalói preferenciákról szóló felmérésben, a pénzügyi szektorban az MNB az elmúlt öt év során négy alkalommal dobogós helyezést ért el, míg a Randstad Magyarország által végzett munkáltatói márkakutatásban egymás után negyedik alkalommal nyerte el az MNB a Randstad Award különdíjat a Legvonzóbb munkaadó – Pénzügyi kategóriában.

Az MNB a nemzetközi jelenlétre és foglalkoztatásra is nagy hangsúlyt fektet. Az Európai Központi Bank (a továbbiakban: EKB) által meghirdetett Schuman program keretében az EKB, valamint tagállami jegybankok és felügyeletek – köztük az MNB is – olyan, 6–9 hónapos projekt munkában való részvételi lehetőségeket hirdetnek meg, amelyekre más országokból várják a jelentkezőket. A projektekben részt vevő munkavállalók a projekt idején a feladatokat teljes munkaidőben a projektet meghirdető országban végzik. Minde mellett a program nemzetközi koordinátori feladatait is az MNB látja el 2022 szeptemberétől.

A humán erőforrás-stratégia alapján megfelelő létszámban biztosíthatók a jól képzett, motivált munkatársak. Az MNB nemcsak a legkiválóbb munkatársak megszerzésére törekszik, hanem fontosnak tartja megtartásukat is, ennek érdekében a szervezeti célokkal összhangban álló egyéni ambíciók támogatását is elősegíti. Az MNB egyik kiemelt humán erőforrás-stratégiai célja, hogy olyan, az intézménnyel szemben lojális munkatársakat alkalmazzon, akikre támaszkodva képes a megújuló hazai gazdasági és társadalmi érdekek és értékek mentén a változásokban aktívan részt venni.

A munkavállalók jellemzően szakmai képzéseken, személyes készségfejlesztő programokon, valamint nyelvi képzéseken vettek részt, amelyek az egyén igényeire szabva, eredményesen szolgálták a résztvevők fejlődését, mind a hatékonyság és hozzáállás, mind pedig az együttműködési készségek tekintetében.

A járvány elmúltával újra személyes formában történtek olyan célirányos képzések, fejlesztések és támogatások, amelyek arra hivatottak, hogy a folyamatos szakmai fejlődés mellett a munkavállalók számára biztosítva legyen a biztonság, stabilitás, kiszámíthatóság és az alacsonyabb stressz-szint. A támogatások során az MNB arra törekedett, hogy a munkavállalók olyan fejlesztést kapjanak, amely növeli a munkavégzés hatékonyságát, a kreatív gondolkodást és az innovatív megoldásokat, ezért a különböző szakmai

képzések és nyelvi fejlesztések, valamint a jóllét program mellett a belső képzési programokban olyan tréningek kerültek meghirdetésre, amelyek a kollégák mentális erősségét, fizikai egészségét és érzelmi jóllétét is támogatták, fejlesztették. A pandémiát követő időszakban a munkatársak vezetése és motiválása speciális készségeket igényelt. Ezen kihívásokra készítette fel az MNB a vezetőit egy saját fejlesztésű, változatos eszközkészletű, testreszabott program keretében.

Az MNB a nemzetközi jó gyakorlatokat is ötvöző gyakornoki programjának kiterjesztésével továbbra is támogatta a felsőfokú képzésben résztvevők szakmai tapasztalatszerzését. A szakmai gyakornoki rendszer keretében felsőfokú tanulmányaikat végző diákokat fogadott a kötelező szakmai gyakorlatuk idejére, illetve duális képzés keretében. Az MNB a Neumann János Egyetemmel együttműködve, annak duális vállalati partnereként vett részt az egyetem kezdetben gazdasági szakirányú gépészmérnök, majd később gazdálkodási és menedzsment, nemzetközi gazdálkodás, valamint pénzügy és számvitel alapképzési szakos hallgatóinak képzésében, amelynek keretében eddig 81 hallgató töltötte duális szakmai gyakorlatát az MNB szakterületeinél és leányvállalatainál. 2021-ben és 2022-ben az MNB tovább bővítette duális képzési programját további felsőoktatási intézmények alap- és mesterképzési szakjaival, amellyel a programba bevonható újabb egyetemi hallgatói kört sikerült elérni. Ennek eredményeként 2023-tól már a Budapesti Metropolitan Egyetem kiválasztott hallgatói is az MNB-nél tölthetik duális szakmai gyakorlatukat.

Friss diplomások és pályakezdők is lehetőséget kaptak a gyakornoki programban való részvételre, ami egyrészt segítette munkaerőpiaci integrálódásukat, másrészt lehetőséget adott az MNB-nek a kiemelkedő teljesítményt nyújtó hallgatók kiválasztására és banki munkavállalóként történő foglalkoztatására.

Az MNB 2023. évben tovább folytatta a HR-rendszerek fejlesztését, digitalizációját, amelyekkel támogatja az új belépők beilleszkedését, a munkatárs és a szervezet kapcsolatait a jogviszony fennállása alatt, illetve segíti a szervezetből kilépés lebonyolítását.

A feladatok ellátásához szükséges létszám és a bérek kialakításában meghatározó a szakterületi vezetők szerepe. Az MNB bér- és jövedelempolitikája tükrözi speciális helyzetét és felügyeleti funkcióját. A bérekben elismerésre kerül az az egyedi tudás és szakértelem, amellyel – az előzőekben megfogalmazott feladatok ellátása érdekében – az egyes szakterületek munkatársai rendelkeznek.

Az MNB-ben működő bértömeg-gazdálkodási rendszer a bevezetéskor kitűzött céloknak megfelelően lehetőséget biztosít arra, hogy a munkaerő – akár időszakos – átcsoportosításával gyorsan és rugalmasan kezelje a szakterületeken felmerülő változásokat, igényeket. A bértömeg-gazdálkodás ezen túlmenően támogatja a vezetőket az irányításuk alá tartozó területek feladatainak mind teljesebb megvalósításában. Ehhez szolgáltat információt a coaching szemléletű fejlesztő beszélgetés rendszere, amelynek köszönhetően a vezetők az elért eredményt közvetlenül tudják visszajelezni a kollégáknak, és amely egyúttal teret biztosít az egyedi igények, fejlődési lehetőségek megbeszéléséhez is, így szolgáltatva alapot a munkavállalók erkölcsi és anyagi motivációjának, javadalmazásának kialakításához. A bevezetett rendszer így alkalmassá vált egyrészt a minőségi, magas szaktudással rendelkező munkavállalói állomány hosszú távú biztosítására, másrészt a felelős gazdálkodás erősítésére is azáltal, hogy jelentősen tágabb javaslattevési lehetőséget biztosít a bér-gazdálkodási területek vezetőinek.

Az MNB a választható béren kívüli juttatások rendszerét 2020. január 1-jével kivezette és ezzel párhuzamosan, megtartva, illetve átalakítva az egyes korábbi béren kívüli juttatási formákat, új elemeket is bevezetett, amelyeket 2023. évben továbbra is fenntartott, illetve bővített. Így 2023-ban továbbra is széles körben támogatta munkavállalóit, valamint továbbfejlesztette a családokat támogató jóléti juttatási rendszerét is. Ennek keretében kiemelten támogatta a családalapítást, a gyermekvállalást, a gyermeknevelést, hozzájárult a váratlan élethelyzetekből fakadó terhek enyhítéséhez, valamint munkavállalóinak öngondoskodásához, továbbá támogatta a munkavállalók rekreációját, nyugodt pihenését. A munkatársak egészségének megőrzése érdekében az évente egyszer igénybe vehető teljes körű állapotfelmérő egészségügyi program valamennyi munkatárs számára ebben az évben is elérhető volt, valamint – a koronavírus járvány tapasztalatai alapján – továbbra is elérhetővé tette a munkáltató által támogatott védőoltások igénybevételeinek lehetőségét.

Az MNB szervezeti kultúrájában kiemelt fontossággal bír, hogy a munkatársak családi szerepvállalásuk során is kiteljesedhessenek, és kiegyensúlyozott családi háttérből töltekezve végezhesék munkahelyi feladataikat. A gyermekszületést követően a munkába történő visszatérés támogatására az MNB Munkahelyi Bölcsődét üzemeltet.

Számos intézkedés és sikeres kezdeményezés eredményeként, családpolitikájának elismeréseként 2023-ban az MNB elnyerte a Családbarát Magyarország Központ által adományozott Kiemelkedően Családbarát hely díjat, valamint nyolcadik alkalommal a Családbarát Munkahely címet is.

Magyarország Kormánya által a Családbarát Ország programja keretében meghirdetett Családbarát Hely Tanúsító Védjegy Pályázaton az MNB 2023-ban is megújította a Családbarát Munkahely Tanúsító védjegyét. A védjegy kifejezi a szervezet családbarát szemléletű működés iránti elkötelezettségét, valamint az ennek megvalósításáért tett intézkedések meglétét.

Létszám alakulása

Az MNB 2023. évi létszámának alakulását a feladatellátáshoz szükséges munkaerőigény biztosítása befolyásolta.

A természetes elvándorlásból, minőségi cserékből és jogi állományváltozásból adódóan az év során 82 munkavállaló került ki az MNB statisztikai állományából.

Az MNB előtt álló kihívásoknak és a feladatoknak megfelelő működési struktúrához szükséges személyi állomány biztosítása érdekében a megüresedett vagy új pozíciókba 2023. évben 75 fő felvételére került sor az MNB statisztikai állományába.

A csökkenések és növekedések egyenlegeként a 2023. évi záró létszám 1566 fő volt, ami 7 fővel kevesebb, mint a 2022. évi záró létszám.

Az MNB 2023. évi átlagléttszáma 1561,4 fő volt, amely az előző évinél 6,6 fővel volt alacsonyabb.

A foglalkoztatottak átlagos életkora 2023. év végén 43,1 év volt.

Beszerezési tevékenység

Az MNB – hasonlóan az Európai Unió többi jegybankjához – a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő értékű beszerzéseit illetően közbeszerzési eljárások lefolytatására köteles. Az MNB-t az Európai Parlament és Tanács közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló 2014/24/EU irányelve és a 2015. évi CXLI. törvény alapján közbeszerzési kötelezettség terheli. Az MNB-ben a beszerzési folyamatokat – összhangban a hatályos közbeszerzési törvénnyel – belső utasítás szabályozza. A 2023-ban kezelt új és a 2022-ről áthúzódó (18 darab) beszerzési igények összesen 935 darab eljárást eredményeztek. Ezek összértéke a sikeresen lebonyolított beszerzési eljárások eredményeként 13,51 milliárd forint volt figyelembe véve a megkötött szerződéseket (amelyek között több évre szóló szerződések is szerepelnek). A 2023-ban indított és lebonyolított beszerzési eljárásokkal kapcsolatban nem került sor jogorvoslatra. Az MNB a beszerzési feladatokat a határidők

betartása mellett, megfelelő transzparenciával és az intézmény jó hírének, presztízsének szem előtt tartásával látta el.

Működési kockázatkezelés és üzletmenet-folytonosság

Az MNB stratégiai céljainak sikeres megvalósítása, jó hírnevének, vagyonának megőrzése kiemelten fontos érték. E célok és értékek védelmében komoly szerepe van a működési kockázatok hatékony kezelésének. A működési kockázatok szervezeten belüli azonosítása, felmérése, folytonos nyomon követése és a kezelésükre alkalmas választéshozatások meghozatala az MNB vállalatirányításának szerves részét képezi.

A működési kockázatkezelési tevékenység folyamatosan magas szinten tartásához a nemzetközi legjobb gyakorlatok figyelemmel kísérése és ezzel összhangban az MNB eljárásainak, rendszereinek fejlesztése elengedhetetlen. A működési kockázati keretrendszer folyamatos fejlesztésének keretében az MNB a belső kontrollterületek együttműködésére épülő nemzetközileg elfogadott IAP (Integrated Assurance Program) módszertant is alkalmazza. E program keretében az év során – többek között – elvégezte a Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer (VIBER) működési kockázati térképének és a kapcsolódó kontrolloknak az értékelését.

A működési kockázatok kezelését szabályozó belső utasításban új teljesítmény mutatókat vezetett be az MNB, amelyek elősegítik a szervezeti célok hatékony megvalósítását, és lehetővé teszik a kockázati szintek megnövekedésének időben való felismerését. Megújításra került az intézkedésmenedzsment keretrendszer és módszertan, amely megkönnyíti a kockázatok és intézkedések változásának követhetőségét. A munkavállalók kockázat-tudatosságának fejlesztése érdekében intranetes tudástár készült, amely konzultációs fogadóórák rendszerével egészül ki.

Az MNB annak érdekében, hogy alapvető feladatait kritikus helyzetek esetén is megfelelő szinten biztosítani tudja, hatékony üzletmenet-folytonosság menedzsmentet működtet. Ennek keretében folyamatosan aktualizálja üzletmenet-folytonossági és katasztrófa helyreállítási terveit, amelyek megbízhatóságát évente teszteli. Kiemelten fontos a fizetési rendszer működtetéséhez és a devizatartalék kezeléséhez kapcsolódóan végrehajtott teszt.

A 2023-ban meghozott intézkedések eredményeként az MNB működése folyamatos volt, a jegybanktvényben meghatározott feladatait magas színvonalon tudta teljesíteni.

3.14. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, amelyek döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét. Az MNB vezetői és illetékes szakértői aktív résztvevői e bizottságok munkájának, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységének.

Magyarország uniós csatlakozása óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságokban, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. A bizottságokban és a munkacsoportokban nyílik lehetőség a nemzeti jegybankok együttműködésével történő összehangolt álláspontok kidolgozására, és ez a közös együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy az egyes nemzeti bankok képviselői rendszeresen tájékozódjanak az EKB munkájáról.

2023. december 31-én tizenöt KBER-bizottság és két, a KBER munkáját támogató egyéb bizottság működött. Az úgynevezett Egységes Felügyeleti Mechanizmus (Single Supervisory Mechanism – SSM) 2014. novemberi indulásával összefüggésben néhány bizottság az eddigi kétféle formáció (euroövezeti összetétel, illetve KBER-összetétel) mellett 2014 óta SSM-összetételben is tart üléseket, amelyeken az SSM-ben részt vevő tagországok jegybanktól független szervezetként működő felügyeleti hatóságainak képviselői is részt vesznek.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre, mandátuma röviden az alábbiakban összegezhető:

Számviteli és Eredményelszámolási Bizottság (Accounting and Monetary Income Committee – AMICO): Kialakítja és rendszeresen felülvizsgálja a KBER Alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számviteli-politikai elveket és a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát, valamint elősegíti ezek nemzetközi szintű összehangolását. Figyelemmel kíséri a monetáris jövedelem számítását a számviteli biztonsági keretrendszer által kialakított kockázatkezelési folyamatnak megfelelően.

Bankjegy Bizottság (Banknote Committee – BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegy-szükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegy-feldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítására kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek

vizsgálata és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához, valamint az eurobankjegyekre és -érmékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Kontrolling Bizottság (Committee on Controlling – COMCO): Hozzájárul az Eurorendszer által alkalmazott egységes költségmódszertan alkalmazásához és továbbfejlesztéséhez, valamint elemzéseket készít az Eurorendszer és a KBER bizonyos funkcióinak/termékeinek költségadatairól és költség szerkezetéről. A vezetői információs rendszerek terén a KBER egészének érdeklődésére számot tartó kérdésekben az információ- és tapasztalatcsere fórumaként szolgál. A COMCO csak euroövezeti összetételben ülésezik.

Eurorendszer/KBER Kommunikációs Bizottság (Eurosystem/ESCB Communications Committee – ECCO): Hozzájárul az Eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy az Eurorendszer és a KBER által megfogalmazott célok átláthatóvá és világossá váljanak, és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az Eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Pénzügyi Stabilitási Bizottság (Financial Stability Committee – FSC): Feladata az, hogy az EKB döntéshozó testületeinek munkáját pénzügyi stabilitási és makroprudenciális politikai témákban támogassa.

Belső Ellenőri Bizottság (Internal Auditors Committee – IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási kérdéseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága (International Relations Committee – IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti, valamint hozzájárul az Eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein.

Informatikai Bizottság (Information Technology Committee – ITC): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek a kidolgozásához (különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra), és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően Eurorendszer/KBER-szintű fejlesztéseket, önálló projekteket indít és hajt végre.

Jogi Bizottság (Legal Committee – LEGCO): Jogi támogatást nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez, különösképpen hozzájárul az Eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, a jogszabályok nemzeti jogba való átültetésének vizsgálatához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és az uniós intézmények mennyiben tartják be a jogszabály-tervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci Infrastruktúra és Fizetések Bizottsága (Market Infrastructure and Payments Committee – MIPC): Segíti a KBER-t a fizetési rendszerek zökkenőmentes működtetésében, valamint a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Támogatja továbbá a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerekkel kapcsolatos stratégiai döntésekben. Kiemelt figyelmet fordít a felvigyázási tevékenység erősítésére, valamint a páneurópai fejlesztések elősegítésére a kis és nagy értékű fizetések, az értékpapírok és a fedezetkezelés terén.

Piaci Műveletek Bizottsága (Market Operations Committee – MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, az euroövezeten kívüli tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, továbbá az ERM-II alkalmazásában.

Monetáris Politikai Bizottság (Monetary Policy Committee – MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, amelyek az euroövezeten kívüli tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának koordinálásából adódnak.

Szervezetfejlesztési Bizottság (Organisational Development Committee – ODC): Az Eurorendszer és az SSM működésével kapcsolatos tervezési és szervezeti kérdésekben javaslatokkal segíti az EKB döntéshozóinak munkáját. Emellett az Eurorendszer közös beszerzéseit koordináló iroda (EPCO) munkáját is összefogja, valamint az Eurorendszer/KBER működési kockázatok kezelésére és üzletmenet-folytonosságra vonatkozó rendszerét is működteti. Az ODC csak euroövezeti összetételben ülésezik.

Kockázatkezelési Bizottság (Risk Management Committee – RMC): Feladata, hogy az Eurorendszer piaci műveleteiből származó kockázatok kezelése és ellenőrzése terén elemzésekkel és javaslatokkal segítse az EKB döntéshozóinak munkáját. Az RMC csak euroövezeti összetételben ülésezik.

Statisztikai Bizottság (Statistics Committee – STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költséghatékony alkalmazásához.

A KBER munkáját támogató egyéb bizottságok:

Költségvetési Bizottság (Budget Committee – BUCOM): Az EKB költségvetésével kapcsolatos kérdésekben nyújt segítséget az EKB Kormányzótanácsának, tagjai az EKB és az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Emberi Erőforrások Bizottság (Human Resources Committee – HRC): Célja az, hogy az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás terén az Eurorendszer/KBER jegybankok között a tapasztalat-, vélemény- és információcseré fórumaként szolgáljon.

3.15. AZ MNB KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB különböző szakterületein folyó kutatások célja a jegybanki döntés-előkészítés támogatása. A kutatások eredményei továbbá nemzetközi, valamint hazai tudományos folyóiratokban és az MNB ez irányú kiadványaiban kerülnek publikálásra: a Hitelintézeti Szemle folyóiratban, a jellemzően angol nyelven megjelenő MNB Working Papers (MNB-füzetek) sorozatban, továbbá az MNB-tanulmányokban. A publikációk mellett a kutatási tevékenység része a nemzetközi konferenciákon, valamint az EKB által

koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban az MNB képviselése.

2023-ban MNB-s szerzők nyolc cikket publikáltak a nemzetközi tudományos folyóiratok legrangosabb negyedében (Q1). A *Journal of Banking & Finance* szeptemberben jelentette meg azt a tanulmányt, amelyben a szerzők a fundamentumok eszközárakban játszott szerepét vizsgálják szuverén kockázati felárak adatain, új szövegelemzési módszerekkel. Öt MNB-s szerző közös tanulmánya jelent meg a rangos *Journal of Economic Dynamics and Control* folyóiratban, amelyben a szerzők a magyar lakáspiac modelljét alkották meg több mikroszintű adatbázis összekapcsolásával. Egy másik kutató az *Econometric Reviews* folyóiratban megjelent tanulmányában újszerű küszöbregressziós modellt mutat be, ökonometria eredményeit államadóság-adatokon illusztrálva. A *Macroeconomic Dynamics* című lapban publikált tanulmány a hagyományos makroökonómiai modelleket belépési költségekkel egészíti ki és vizsgálja ennek következményeit az eszközárakra. A *Finance Research Letters* hasábjain megjelent cikkben a szerzők azt vizsgálják, hogy mennyire árazták be előre a részvényt piacok az orosz-ukrán háborút. A zöld témájú EKB-beszédek részvényhozamokra gyakorolt hatását elemzi két MNB-s szerző a *Journal of Sustainable Finance & Investment* című folyóirat augusztusi számában. A *Child Indicators Research* folyóiratban is jelent meg tanulmány, ebben a szerző a koragyermekori nevelési szolgáltatások magyarországi elérhetőségében mutatkozó egyenlőtlenségeket méri fel. A *Cortex* neurológiai szaklap hasábjain a szerzők azt vizsgálják, hogy milyen mértékben növeli a kognitív teljesítményt a szegénység enyhítése.

14. táblázat

MNB-s szerzők 2023-ban Q1-es nemzetközi folyóiratokban megjelent publikációi

Szerző(k)	Cím	Folyóirat
Eszter Baranyai	The Socio-Economic Status of Neighbourhoods and Access to Early Childhood Education	Child Indicators Research
Chaoyi Chen, Thanasis Stengos, Yiguo Sun	Endogeneity in semiparametric threshold regression models with two threshold variables	Econometric Reviews
Andras Fulop, Zalan Kocsis	News indices on country fundamentals	Journal of Banking & Finance
Marcell P. Granát, Kristóf Lehmann, Olivér Nagy, Gábor Neszveda	Expect the unexpected: did the equity markets anticipate the Russo-Ukrainian war?	Finance Research Letters
Lorant Kaszab, Ales Marsal, Katrin Rabitsch	Asset pricing with costly and delayed firm entry	Macroeconomic Dynamics
Bence Mérő, András Borsos, Zsuzsanna Hosszú, Zsolt Oláh, Nikolett Vágó,	A high-resolution, data-driven agent-based model of the housing market	Journal of Economic Dynamics and Control
Gabor Neszveda, Bence Siket	Green ECB speeches matter	Journal of Sustainable Finance and Investment
Barnabas Szaszi, Bence Palfi, Gabor Neszveda, Aikaterini Taka, Peter Szecsi, Christopher Blattman, Julian C. Jamison, Margaret Sheridan	Does alleviating poverty increase cognitive performance?: short- and long-term evidence from a randomized controlled trial	Cortex

A nemzetközi folyóiratok mellett külföldi jegybankok, nemzetközi intézmények és konferenciák kiadványaiban is jelentek meg MNB-s kutatók és elemzők tanulmányai. Kiemelkedő ezekből az MNB-s társszerzők hozzájárulása az Európai Rendszerteszti Testület makroprudenciális keretrendszerének javítására irányuló jelentéséhez.

Az MNB szerkesztésében és kiadásában megjelenő *Hitelintézeti Szemlében* tizenkilenc publikáció: hat tanulmány, kettő esszé, hat szakmai cikk és öt konferenciabeszámoló jelent meg MNB-s szerzők tollából. A *Hitelintézeti Szemlében* publikált cikkek angol nyelven a *Financial and Economic Review*-ben is kiadásra kerültek. A korábbi évekhez hasonlóan 2023-ban a *Hitelintézeti Szemle* a magyar és angol nyelvű kiadványai mellett kínai nyelven is jelentetett meg válogatást.

Számos alkalmazott kutatási eredmény jelent meg az MNB saját kiadványaiban is. Az *MNB-füzetek* (*MNB Working Papers*) sorozatban négy, az *MNB-tanulmányok* (*MNB Occasional Papers*) című kiadványban pedig három tanulmány került publikálásra.

3.16. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK

2023-ban újabb kötetekkel bővült az MNB közgazdasági és monetáris politika szakkönyveinek sora. Novemberben jelent meg a *Stabilitás és Bizalom – A magyar pénzügyi felügyelés története* című könyv, amely bemutatja a hazai pénzügyi felügyelés kialakulását és történetét az elmúlt 100 évre visszatekintve, kiemelten fókuszálva az elmúlt tíz év eseményeire és a mikroprudenciális felügyelés, valamint a fogyasztóvédelem fejlődésére. Újabb tanulmánykötetet publikált a jegybank szintén novemberben, *Geopolitikai ébredések – A fenntartható jövő megteremtése Eurázsia korának hajnalán* címmel, magyar és angol nyelven. E kötet az MNB elkötelezettségét jelképezi Magyarország azon céljának megvalósítása mellett, hogy Eurázsia közepén hidat képezzen Kelet és Nyugat között és a jövő szellemi és pénzügyi csomópontjává váljon.

A rendszeresen megjelenő szakmai kiadványok köre is jelentősen bővült 2023-ban. Publikálásra került az *MNB Fenntartható és Felelős Befektetési Chartája*, a *Természetalapú karbonsemlegesítés 2023 – piaci útikalauz vállalatoknak*, valamint a *Pénzforgalom 2030 stratégia*ja.

A nemzetközi jegybanki együttműködés melletti elkötelezettsége jegyében az MNB 2023-ban elindította technikai segítségnyújtási programját, azzal a céllal, hogy közreműködjön a jegybankok közötti tudásmegosztás elősegítésében, megfelelő platformot biztosítva a szakmai párbeszédhez,

az MNB jó gyakorlatainak átadásához. A „*Stability and Innovation*” névre keresztelt program négy szemináriumot kínált az év során, amelyek témái mind a hagyományos jegybanki funkciókat, mind pedig a pénzügyi életben megjelenő innovációkat érintették. A szemináriumokon összesen 21 partnerország közel 100 jegybanki szakértője vett részt. A program sikerére való tekintettel az MNB Technikai Segítségnyújtási Programja 2024-ben is folytatódik további négy szemináriummal.

Rendszeres kiadványok

Inflációs jelentés

Az Inflációs jelentés évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája. Ebben a kiadványban az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat, és összefoglalja azokat az előrejelzéseket, illetve megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Pénzügyi stabilitási jelentés

A stabilitási jelentés évente két alkalommal jelenik meg, ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja e változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására. A jelentés elemzési fókuszában a hosszú távú tendenciák és a kockázatok előretekintő jellegű értékelése áll.

Növekedési jelentés

Az éves rendszerességgel megjelenő Növekedési jelentés célja, hogy a hosszabb távú – esetenként egy teljes üzleti ciklust is felölelő – növekedési pályát és annak meghatározó tényezőit közvetlenül, sztenderd és alternatív mutatókat is felhasználva mutassa be. A jelentés áttekinti a gazdasági növekedést rövid-, közép- és hosszabb távon leginkább meghatározó folyamatokat, amelynek értékelését évente ismerteti.

Termelékenységi jelentés

Az évente egyszer megjelenő Termelékenységi jelentés segít megérteni a gazdasági növekedés és felzárkózás kulcstényezőjének mozgatórugóit, jellemzőit, eloszlását és dinamikáját, ezáltal közelebb visz a termelékenységet javító reformok megfogalmazásához és végrehajtásához. A jelentés ezt komplex módon teszi, a hatékonysági mutatók széles körét vizsgálja: a munkatermelékenységet, az innovációs-, digitalizációs- és ökológiai hatékonyságot egyaránt.

Lakáspiari jelentés

Az MNB Lakáspiari jelentés című kiadványa féléves rendszerességgel mutatja be a hazai lakáspiac aktualitásait. A kiadvány célja, hogy átfogó képet adjon a lakóingatlan-piac rövid és hosszú távú trendjeiről, valamint, hogy bemutassa a hazai piac területi különbségeit. A lakáspiari folyamatok nemcsak a pénzügyi stabilitási dilemmákkal állnak szoros kapcsolatban, hanem alapjaiban határozzák meg a gazdaság rövid és hosszú távú konjunkturális kilátásait is.

Kereskedelmiingatlan-piaci jelentés

Az MNB tematikus kiadványa féléves rendszerességgel elemzi a kereskedelmi ingatlanok piacának folyamatait. A kiadványban bemutatásra kerülnek a piacot befolyásoló makrogazdasági tényezők, a különböző piaci szegmenseket jellemző, kereslet- és kínálatoldali tendenciák. A jelentés kitér a bankok ingatlanfinanszírozási aktivitására is, ami egyúttal a fő kapcsolatot jelenti az ingatlanpiaci folyamatok és a pénzügyi stabilitás között.

Makroprudenciális jelentés

Az évente megjelenő Makroprudenciális jelentés célja, hogy bemutassa az MNB által a Pénzügyi stabilitási jelentés keretein belül feltárt és kommunikált rendszerkockázatok megelőzésére és kezelésére alkalmazott makroprudenciális eszközöket, azok hatásmechanizmusait és a piaci szereplők alkalmazkodását. A kiadvány az MNB Alapokmányával és makroprudenciális stratégiájával összhangban törekszik arra, hogy az iparági szereplők mellett a szélesebb közvélemény számára is követhetőbbé és közérthetőbbé tegye az MNB makroprudenciális intézkedéseit.

Versenyképességi jelentés

A Versenyképességi jelentés célja, hogy átfogó és objektív képet adjon Magyarország versenyképességének olyan dimenzióiról, amelyekre a jegybank hagyományos makrogazdasági elemzéseiben kevesebb fókusz esik, noha meghatározó szereppel bírnak a gazdasági folyamatok alakulása szempontjából. A jelentés 14 területen, több mint 160 mutatóon keresztül – amelyek 95 százalékban objektívak – méri és értékeli az ország versenyképességét az Európai Unió, a visegrádi együttműködés és a legfejlettebb északi országokkal összehasonlítva.

Versenyképességi tükör

A kiadvány célja az MNB által eddig megfogalmazott versenyképességi irányok és javaslatok teljesülésének strukturált nyomon követése, ami a végrehajtás támogatásával

hozzájárul a szükséges versenyképességi fordulat megvalósulásához. A Versenyképességi tükör évente értékeli hazánk versenyképességi előrehaladását a 2019-ben közzétett Versenyképességi programban megfogalmazott 330 javaslat alapján. A jegybanki javaslatok teljesülésének méréséhez a monitoring rendszer leíró és elemző módszert egyaránt alkalmaz.

FinTech és digitalizációs jelentés

Az éves rendszerességgel megjelenő FinTech és digitalizációs jelentés célja, hogy betekintést nyújtson a hazai pénzügyi piacokon is egyre meghatározóbbá váló pénzügyi innovációk, digitalizáció, illetve az ezeket támogató technológiák fejlődésének hazai és nemzetközi trendjeibe. Az MNB szándéka szerint ezáltal hozzájárul a hazai pénzügyi rendszer digitalizációs szintjének erősítéséhez, amely folyamatban a jövőben is kiemelt támogató szerepet kíván betölteni.

Biztosítási, pénztári, tőkepiaci kockázati és fogyasztóvédelmi jelentés

A kiadvány a biztosítók, a pénztárak, a közvetítők, a bankcsoporthoz nem tartozó pénzügyi vállalkozások és a tőkepiaci szereplők piacainak legfontosabb jellemzőit és kockázatait mutatja be. Az évente egyszer megjelenő jelentés célja, hogy tájékoztassa a közvéleményt, valamint a pénzügyi rendszer intézményeit az aktuális prudenciális és fogyasztóvédelmi kérdésekről, ezáltal is növelve az érintettek kockázati tudatosságát, valamint a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom fenntartását, erősítését. A kockázatok azonosítása, illetve az azok csökkentése céljából végzett hatósági tevékenység, valamint a jegybank ismeretterjesztő, oktató tevékenysége és a magyar pénzügyi kultúra fejlődését szolgáló munkája hozzájárul ahhoz, hogy a pénzügyi intézményeket és termékeket érintő döntésekhez a megfelelő információk az érintettek rendelkezésére álljanak, és így a pénzügyi rendszer egészének stabilitása erősödjék.

Hitelezési folyamatok

A Hitelezési folyamatok című kiadvány célja, hogy átfogó képet mutasson a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulásáról, valamint segítséget nyújtson e folyamatok megfelelő értelmezéséhez. Ennek érdekében részletesen bemutatja a hitelaggregátumok, a bankok által észlelt hitelkereslet, valamint a hitelezési feltételek alakulását.

Fizetési mérleg jelentés

A jelentés évente négy alkalommal jelenik meg, hogy tájékoztassa a piaci szereplőket a fizetési mérleg folyamatairól, különös tekintettel a gazdaság mélyebb összefüggéseire.

A külső egyensúly alakulása a pénzügyi stabilitás szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, mivel a fizetési mérleg folyamatai alapján következtetni lehet a gazdasági növekedés fenntarthatóságára, illetve az ezzel kapcsolatos kockázatokra. Az MNB átfogóan és rendszeresen elemzi a külső egyensúlyi folyamatokat, a makrogazdasági egyensúlytalanságokat több mutatón keresztül vizsgálja.

Fizetési rendszer jelentés

A jelentés évente egy alkalommal ad átfogó elemzést a bel- és külföldi pénzforgalomban és a felvigyázott fizetési- és értékpapír-elszámolási rendszerek működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB szükség esetén milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy fenntartsa a pénzforgalom zavartalan lebonyolítását és elősegítse az azt támogató fizetési és elszámolási rendszerek megbízható és hatékony működését.

Költségvetési jelentés

Az MNB a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben meghatározott alapvető feladatai, különösen a monetáris politika meghatározásával és megvalósításával kapcsolatos feladata ellátásának támogatására elemzi a költségvetési hiány és adósság alakulását, figyelemmel kíséri az államháztartás finanszírozását, elemzi a finanszírozásnak a monetáris folyamatokra, a pénzpiacok alakulására, a likviditásra gyakorolt hatását és kutatásokat folytat fiskális politikai kérdésekben. A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló szakmai tudás és felhalmozott információ közvetetten támogathatja a KT munkáját. Az MNB a KT törvényben meghatározott feladataihoz háttérelmzéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát. A szélesebb közvélemény a Költségvetési jelentés című kiadványból ismerheti meg a szakértői elemzések legfontosabb eredményeit.

Éves jelentés

Az Éves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg magyar és angol nyelven, tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált számviteli törvény szerinti éves beszámolóját.

Féléves jelentés: Beszámoló az MNB adott félévi tevékenységéről

A Féléves jelentés évente egy alkalommal, szeptemberben jelenik meg az Éves Jelentésnek megfelelő tartalommal. A jelentés a jegybank első fél évről szóló üzleti jelentése és beszámolója (nem auditált).

Időközi jelentés: Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységéről

Az Időközi jelentés évente két alkalommal jelenik meg, az Éves és a Féléves jelentés közötti időszakban, áprilisban és novemberben. A jegybanki szakterületek első és harmadik negyedévi, MNB tv.-ben rögzített alapvető tevékenységéről számol be: monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizatartalék, pénzforgalom, készpénz-logisztikai tevékenység, statisztikai változások.

Jelentés a Pénzügyi Békéltető Testület éves tevékenységéről

Az MNB által működtetett Pénzügyi Békéltető Testület évente egy alkalommal online és nyomtatott formában publikálja a működéséről és a tevékenységéről szóló összefoglaló tájékoztatóját, Jelentés a Pénzügyi Békéltető Testület éves tevékenységéről címmel. Az MNB törvény 130.§ (1) bekezdésében meghatározott szempontrendszer alapján elkészített éves jelentés kitér többek között a beérkezett kérelmek és az elintéztett ügyek elemzésére, valamint a fogyasztók és a pénzügyi szolgáltatók között gyakran vitákat eredményező, rendszeresen előforduló vagy jelentős problémákra. Arra vonatkozó ajánlásokat is tartalmaz, hogy a jövőben az ilyen problémák hogyan kerülhetők el vagy oldhatók meg. A jelentés bemutatja a fogyasztói jogviták lezárásához szükséges átlagos időtartamot, valamint a meghozatalra került ajánlások, kötelezést tartalmazó határozatok, egyezségeket jóváhagyó határozatok vállalkozás általi teljesítésére vonatkozó adatokat is tartalmazza.

Felügyelőbizottsági jelentés

Az MNB tv. előírja, hogy a felügyelőbizottság tagjai az őket megválasztó Országgyűlésnek, illetőleg a megbízó miniszternek tájékoztatási kötelezettséggel tartoznak. A felügyelőbizottsági feladatkör fókuszba a jegybank folyamatos működésének ellenőrzésén van. A felügyelőbizottság a rá vonatkozó törvények, a saját ügyrendje, valamint a testület működése során, a tagok által közösen definiált, belső működési alapelvek alapján végzi a tevékenységét. Ellenőrző tevékenységének fő formája a felügyelőbizottsági ülések, amelyek témáit az audit univerzumon alapuló éves, úgynevezett gördülő munkaterve állapítja meg. A felügyelőbizottság tevékenységének kivonata a Felügyelőbizottsági jelentés.

Környezetvédelmi nyilatkozat

A klímaváltozás elleni küzdelem és az ahhoz való alkalmazkodás, valamint általában a súlyosbodó környezeti problémák a gazdaság egészét, és ezen keresztül a pénzügyi közvetítőrendszert is jelentősen érintik. Az MNB ennek tudatában indította el Zöld Programját 2019-ben. Célja

a klímaváltozáshoz és más környezeti problémákhoz kapcsolódó kockázatok csökkentése, a magyarországi zöld pénzügyi szolgáltatások bővítése, az ezzel kapcsolatos hazai és nemzetközi tudásbázis szélesítése, illetve a pénzügyi szereplők és saját ökológiai lábnyomának további mérséklése. Az MNB nemzetközi szinten is élenjáró gyakorlatot folytat annak érdekében, hogy a működéséhez kapcsolódó környezeti terhelést folyamatosan csökkentse. Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2001/EK, valamint a 2017/1505/EU rendeletben szabályozott úgynevezett EMAS (Eco- Management, and Audit Scheme) környezetirányítási menedzsmentrendszer követelményeinek megfelelően, évente publikálja a hitelesített Környezetvédelmi Nyilatkozatot. A kiadványban az érintettek számára bemutatásra kerülnek a környezeti teljesítmény javítására irányuló intézményi erőfeszítések és az elért eredmények.

Fenntarthatósági jelentés

A Fenntarthatósági jelentés célja, hogy az MNB – törvényi mandátumával összhangban – megvizsgálja és mérhetővé tegye hazánk hosszú távon fenntartható felzárkózásának és inkluzív növekedésének kulcstényezőit, támogatva a gazdasági-társadalmi jólét tartós megteremtését biztosító reformok megfogalmazását és végrehajtását. A Fenntarthatósági jelentés ezt komplex módon teszi: a reálgazdasági tényezők mellett azt is vizsgálja, hogy nemzetközi összehasonlításban a pénzügyi, társadalmi és környezeti erőforrások is fenntartható módon hasznosulnak-e a sikeres felzárkózás és társadalmi jólét elérése, valamint fenntartása érdekében. A jelentés évente egy alkalommal jelenik meg magyar és angol nyelven.

Zöld pénzügyi jelentés

Az MNB éves gyakorisággal publikálja a Zöld pénzügyi jelentés című kiadványt. A kiadvány célja a környezeti fenntarthatóság és a pénzügyek kapcsán az átláthatóság növelése és ezen keresztül a piaci informáltság erősítése, illetve hozzájárulás ahhoz, hogy a pénzügyi rendszer és a gazdaság szereplői, valamint a hazai társadalom pontosabban értsék az éghajlatváltozás pénzügyi vetületeit. Mivel a klímaváltozás és a környezeti anomáliák következményei pénzügyi kockázatokként is lecsapódhatnak, ezért a pénzügyi rendszerben lévő adathiányok áthidalása különösen lényeges. A kiadvány a fenntartható finanszírozással kapcsolatos informáltság erősítésével közvetve segítheti a fenntarthatósági törekvések eredményességét is.

Az MNB klímaváltozással kapcsolatos pénzügyi jelentése

Az MNB a jegybankok és a hazai pénzügyi szervezetek körében is elsőként készítette el a klímaváltozással

kapcsolatos pénzügyi (TCFD) jelentését. A jelentés célja, hogy az MNB operatív működésével és pénzügyi eszközeivel kapcsolatos klímakockázatokat a lehető legszélesebb körben feltárja, mérje és transzparens módon publikálja, ezáltal is irányt mutasson ezzel a hazai pénzügyi szektor szereplőinek. A jelentés évente egy alkalommal jelenik meg magyar és angol nyelven.

Elemzések, tanulmányok, statisztikák

MNB-tanulmányok

Az MNB-tanulmányok (angol nyelven MNB Occasional Papers) sorozat elsősorban jegybanki szakterületekhez kapcsolódó gyakorlati jellegű (alkalmazott) kutatásokat mutat be, adott témákban létező elméleteket, nemzetközi eredményeket összegez, valamint a jegybanki döntéshozatal megértését segítő elemzéseket közöl.

MNB Working Papers (MNB-füzetek)

Az MNB Working Papers sorozat a jegybankban folyó elméleti jellegű kutatások eredményeit publikálja. A sorozatban megjelenő tanulmányok elsősorban az akadémiai, jegybanki és egyéb kutatók érdeklődésére tarthatnak számot, céljuk, hogy az olvasókat olyan észrevételekre ösztönözzék, amelyeket a szerzők felhasználhatnak további kutatásaikban.

Hitelintézeti Szemle

A Hitelintézeti Szemle társadalomtudományi folyóirat, amely több mint egy évtizedes múlttal tekint vissza. A kiadvány 2014. év végétől negyedévente jelenik meg az MNB szerkesztésében és kiadásában, külön kötetben magyar és angol nyelven. 2018 óta minden évben kínai nyelvű válogatáskötet is készül a legfontosabb tanulmányok felhasználásával. A folyóiratban megjelenő írások között lektorált tanulmányok, esszé jellegű dolgozatok, könyvismertetések, konferencia és egyéb tudományos tevékenységekről szóló beszámolók szerepelnek.

Egyéb kiadványok

Pénzügyi Navigátor Füzetek

Az MNB pénzügyi kultúra fejlesztését célzó, az ügyfelek tudatos döntéseit segítő ismeretterjesztő tevékenységének egyik legfontosabb eszköze a Pénzügyi Navigátor füzet-sorozat. A kiadványok különböző pénzügyi termékekhez, szolgáltatásokhoz köthető, valamint élethelyzetek alapján összeállított témákat dolgoznak fel, közérthető stílusban. A mindenkor naprakész információk, valamint a jogszabályváltozások és a piaci folyamatok nyomon követése

érdekében az MNB rendszeresen felülvizsgálja és aktualizálja a füzetek tartalmát. A pénzügyi szolgáltatók és partnerek körében végzett előzetes felmérés alapján a 40 részes sorozatból 2023-ban 12 füzet jelent meg nyomtatásban, amelyek így közel száz pénzügyi intézmény fiókjaiban és ügyfélpontjain, valamint az MNB Ügyfélszolgálatán és az országos Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat ügyfélfogadási helyszínein érhetők el. A Pénzügyi Navigátor honlapon valamennyi kiadvány online változata megtalálható.

A Magyar Nemzeti Bank Fenntartható és Felelős Befektetési Chartája

A fenntarthatóság iránt elkötelezett jegybankként az MNB kiemelten fontosnak tartja, hogy a rendelkezésre álló eszközeivel támogassa az éghajlatváltozás okozta kihívások kezelését, és tevékenységének minél szélesebb körébe implementálja a környezeti szempontokat, elsődleges céljának – az árstabilitás elérésének és fenntartásának – veszélyeztetése nélkül. Ennek érdekében az MNB 2023 novemberében Fenntartható és Felelős Befektetési Chartát publikált, amellyel kifejezi elköteleződését a tartalékezelés környezeti szempontból fenntarthatóbbá tétele iránt, valamint közép- és hosszú távú célkitűzéseket határoz meg a tartalékezelés zöldítésére a tartaléktartás hagyományos céljainak veszélyeztetése nélkül. A Chartában a tartalékezelés zöldítését és az ehhez szükséges lépéseket a jegybank négy pillér mentén strukturálja, amelyek a (1) mérés, (2) befektetési stratégia, (3) transzparencia/aktív szerepvállalás és (4) monitoring. Az MNB nyomon követi a releváns környezeti fenntarthatósági tényezőket, kritériumokat, és lehetőség szerint integrálja azokat a befektetési folyamatokba, a tartalékezelés hármass (likviditás–biztonság–hozam) célrendszerét szem előtt tartva.

Természetalapú karbonsemlegesítés 2023 – piaci útikalauz vállalatoknak

A tanulmánykötet a környezeti fenntarthatósági célokat kitűző magyarországi tagvállalatok számára szolgál iránymutatással, jó gyakorlatokkal a zöld finanszírozás egyik legkiforrottabb, ugyanakkor egyre nagyobb jelentőségű szegmensének útvesztőjében – az úgynevezett önkéntes karbonpiacon. Közérthető nyelvezetre törekedve, egyfajta útikalauzként kívánja segíteni a vállalatokat, illetve minden téma iránt érdeklődőt a piacon való eligazodásban. A tanulmány áttekintést ad a vállalatok környezeti lábnyomcsökkentés motivációiról, a lábnyomcsökkentés „kiszervezésének” különböző lehetőségeiről. Az ellentételezés koncepciójának pontos elhelyezéséhez a háttérdokumentum röviden összefoglalja a karbonárazás, illetve általában a karbonpiacok nélkülözhetetlen tudnivalóit, a kereslet és kínálat mozgatórugóit. A tanulmány mindezekre épülve mutatja be a természetalapú karbonsemlegesítés részleteit, tér ki az

ezt a részpiacot különösen érintő kritikákra és villantja fel annak jövőbeni kifutását befolyásoló szabályozási és technológiai kulcstényezőket.

Pénzforgalom 2030 stratégia

Az eddigi pénzforgalmi stratégia eredményeire alapozva új jövőképre van szükség az elektronikus pénzforgalomban, amit az MNB a Pénzforgalom 2030 című dokumentumban foglal össze, amely egyben alapja a később meghatározandó konkrét intézkedéseknek. A pénzforgalmi stratégia felvázolja azokat az eddigi elemzési és kutatási tevékenység során azonosított fő területeket és lehetséges irányokat, ahol célzott gazdaságpolitikai beavatkozásra kerülhet sor a jövőben a fő stratégiai cél elérése érdekében. A hazai pénzforgalom jelenlegi helyzetének értékelése, a potenciális beavatkozási területek és a konkrét intézkedési lehetőségek azonosítása, valamint a stratégiai célok definiálása, és a célok teljesüléséhez szükséges intézkedések megvalósulásának mérése érdekében az MNB létrehozta a Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszert (PFM).

MNB-szakkönyvek

Az MNB kiemelt feladatának tekinti a hazai pénzügyi kultúra fejlesztését, ezért a rendelkezésre álló eszközökkel segíteni kívánja a közgazdasági oktatást, valamint a pénzügyi műveltség szélesítését és fejlesztését. Ennek érdekében közgazdasági és monetáris politikai szakkönyveinek sora 2023-ban újabb kötetekkel bővült.

Novemberben jelent meg Dr. Kárács Csaba szerkesztésében a *Stabilitás és Bizalom – A magyar pénzügyi felügyelés története* című könyve. Az MNB 2013-ban vált egy olyan felügyeleti központtá, amely egyszerre látja el a mikroprudenciális és makroprudenciális felügyeleti szerepkört, valamint a szanalási hatóság funkcióját. Ennek az eseménynek a tíz éves évfordulójára készült ez a könyv, amely a hazai pénzügyi felügyelés fejlődését és aktuális kihívásait mutatja be.

A *Geopolitikai ébredések – A fenntartható jövő megteremtése Eurázsia korának hajnalán* címmel magyar és angol nyelven (*Geo Awakenings – Building a sustainable future in the emerging Eurasian era*) szintén novemberben jelent meg tanulmánykötet Virág Barnabás és Horváth Marcell szerkesztésében. A tanulmánykötet sorozat idei kötetében Kína, Németország, Szingapúr, az Egyesült Királyság, Dél-Korea, Norvégia és Magyarország elismert szakértőinek kiváló tanulmányai mutatják be az együttműködés modellértékű példáit, amelyek jelenősége és előremutató jellege mind a növekvő geopolitikai feszültségek enyhítése, mind a súlyosbodó klímaváltozás elleni küzdelem vonatkozásában megmutatkozik.

MNB által szervezett rendezvények

Az MNB a társ- és partnerintézmények felé nyitott, a szakmai és kollegiális kapcsolatokat erősítő stratégiát képvisel a rendezvények tekintetében. Célkitűzése, hogy szakmai együttműködések révén tovább erősítse partnerintézményekhez fűződő kapcsolatait, aktívan részt vegyen a nemzetközi párbeszédben, nemzetközi szerepvállalása keretében az MNB minél szélesebb körben elismertté váljon, a magyar jegybanki munkát pedig minél nagyobb mértékben sikerüljön becsatornázni a nemzetközi vérkeringésbe. Ezen célok elérése érdekében nemzetközi konferenciák, belső rendezvények és úgynevezett kulturális események kerülnek megszervezésre.

Nemzetközi szakmai konferenciák

A jellemzően többnapos, nemzetközi szakmai konferenciák nagy része 80–100 fő részvételével zajló esemény, esetenként azonban 300–500 fős rendezvényekre is sor kerül. A nemzetközi konferenciáknak elsősorban az MNB épületei adnak helyszínt. A rendezvények személyes részvétellel – időnként hibrid formában – kerülnek megtartásra, biztosítva az események online nyomonkövethetőségét és visszanézhetőségét.

A 2023-ban megrendezésre került fontosabb nemzetközi szakmai rendezvények a következők voltak:

Lamfalussy Lectures Conference/Lámfalussy Lectures Konferencia

A *Lamfalussy Lectures Conference* néven 2014-ben útjára indított, évente megrendezésre kerülő esemény célja, hogy az MNB olyan prominens előadókat hívjon Magyarországra, akik a globális gazdaságpolitikát, ezen belül kiemelten a monetáris politikát és a pénzügyi rendszert érintő aktuális kérdésekről formált nézeteiket osztják meg egymással és a szakmai közönséggel. A nemzetközi konferencia elindításával együtt az MNB elnöke megalapította a Lámfalussy Sándor díjat, amellyel azon nemzetközileg is kiemelkedő szakmai teljesítményeket, életműveket kívánja elismerni, amelyek befolyással vannak az MNB munkájára, valamint a nemzetközi monetáris és pénzügypolitikára. A Lámfalussy Sándor díj mellett az MNB első elnökéről elnevezett Popovics Sándor díjjal a közgazdaság és a pénzügyek területén kiemelkedő munkát végző fiatal szakembert jutalmazza a jegybank. A díjak átadására minden évben a konferenciához kapcsolódóan kerül sor. 2023. február 6-án immár kilencedik alkalommal került megrendezésre a Lámfalussy Lectures Konferencia, amely két szekcióban a jegybanki digitális valuták aktualitásait és a központi bankok zöld gazdaság előmozdításában játszott szerepét tekintette át. Az MNB

szakmai bizottságának javaslata alapján az euro „atyjának” nevét viselő díjat 2023-ban Robert Holzmann, az osztrák jegybank elnöke, a Popovics Sándor díjat Kuti Zsolt, az MNB Monetáris politikáért, pénzügyi elemzésekért és statisztikáért felelős ügyvezető igazgatója kapta.

MNB–RBWC közös szervezésű konferencia/MNB–RBWC joint conference

Az MNB és a Reinventing Bretton Woods Committee (RBWC) „Fragmentation of the global economy – Economic policies in a new era of uncertainty” címmel tartott közös konferenciát 2023. március 14-én. A zártkörű rendezvény során világszinten elismert szakértők és véleményvezérek vitatták meg a világgazdaság fragmentációjának és deglobalizációjának kérdését, valamint azt, hogy milyen gazdaságpolitikát érdemes folytatni a válságokkal sújtott új, bizonytalan korban.

MNB–BIS–LSE–Corvinus közös szervezésű konferencia/MNB–BIS–LSE–Corvinus joint conference

Az MNB, a BIS (Bank for International Settlements), az LSE (London School of Economics) és a BCE (Budapesti Corvinus Egyetem) Agustín Carstens, a BIS vezérigazgatójának díszdoktorrá avatása alkalmának margóján „New Age of Central Banking in Emerging Markets” címmel közös szervezésű konferenciát tartott 2023. március 17-én. A rendezvény során a felszólalók két panelbeszélgetésben vitatták meg a feltörekvő gazdaságok magas inflációs környezetben alkalmazott monetáris politikai eszköztárát, valamint a központi bankok innovatív megoldásokban betöltött szerepét – különös tekintettel a digitális jegybankpénzre.

Budapesti Renminbi Kezdeményezés Konferencia/Budapest Renminbi Initiative Conference

A Budapest Renminbi Kezdeményezés Konferencia rendezvényt sorozatot 2015 márciusában indította el a jegybank azzal a céllal, hogy tovább erősítse a kínai jegybankkal (People’s Bank of China, PBoC) kialakított partnerséget. A Renminbi Program támogatja a magyarországi befektetési és finanszírozási források diverzifikálását, serkenti a határon átnyúló gazdasági tevékenység növekedését, erősíti Budapest regionális szerepét a kínai-közép-európai gazdasági kapcsolatokban, valamint hozzájárul a kínai-magyar gazdasági kapcsolatok fejlődéséhez. 2023. május 4-én az MNB hetedik alkalommal rendezte meg a Budapest Renminbi Kezdeményezés Konferenciát „Pénzügyi interkonnektivitás és zöld átmenet” címmel. Amíg a konferencia első panelje a Bank of China magyar leányvállalatával együttműködésben valósult meg és Budapestre, mint a kelet-közép-európai régió feltörekvő pénzügyi központjára fókuszált, valamint megvizsgálta magyarországi viszonylatban a renminbiben

történő finanszírozás lehetőségeit és a kínai bankok szerepét, addig a második panel a fenntartható pénzügyek, a zöld finanszírozás és a központi bankok lehetőségeit járta körül.

BRI 10 – „Övezet és Út” Konferencia/BRI 10 – Belt and Road Initiative

2023-ban 10. évfordulóját ünnepelte a kínai Övezet és Út Kezdeményezés (Belt and Road Initiative, BRI). Az évforduló alkalmából az MNB és a Kínai Népköztársaság Magyarországi Nagykövetsége 2023. szeptember 25-én közös konferenciát szervezett, amely három különböző aspektusból tekintette át ennek az együttműködési platformnak a következő évtizedre vonatkozó kilátásait: a pénzügyi integráció elősegítése, a zöld fejlesztés és nem utolsósorban az emberi kapcsolatok oldaláról.

Green Finance Conference/Zöld Pénzügyi Konferencia

Az MNB immár ötödik alkalommal tartotta 2023. október 12-én a környezeti fenntarthatóság pénzügyi hatásait vizsgáló nemzetközi szakmai konferenciáját, a Zöld Pénzügyi Konferenciát, amely során a résztvevők áttekintették, hogy az energiahatékonyság hogyan kaphat a jelenleginél magasabb prioritást a szakpolitikai döntéshozók, az önkormányzatok, a pénzügyi szektor, a vállalati szféra és közvetve a lakosság körében. A magas szintű megnyitót követően az előadások az energiahatékonyság makrogazdasági hatásaival, céljaival, nemzetközi és hazai finanszírozásával, lakossági és vállalati kihívásaival foglalkoztak. A konferencián átadták a pénzügyi szervezeteknek szóló Zöld Pénzügyek Díjakat. A Zöld Bank Díjat 2023-ban az UniCredit Bank Hungary Zrt. nyerte el. A Zöld Biztosító és Pénztár Díjat az Aranykor Országos Önkéntes Nyugdíjpénztár kapta, a Zöld Befektetési Alapkezelő Díjjal pedig az Amundi Befektetési Alapkezelő Zrt. zöld tevékenységét ismerték el.

Budapest Eurasia Forum/Budapest Eurázsia Fórum

Az MNB által 2019-ben életre hívott Budapest Eurázsia Fórum kiemelt célkitűzése az eurázsiai együttműködés lehetőségeinek vizsgálata, platformot nyújtva az európai és ázsiai gondolkodók számára az együttműködés fokozásához. A Fórum 2023-ban is hat tematikus panel mentén vizsgálta korunk legégetőbb kérdéseit, a hallgatóság így a pénzügyek, a geopolitika, a technológia, a gazdaság, a multilaterális együttműködés, valamint az oktatás témakörében ismerhette meg a legújabb trendeket neves előadóktól. A 2023. évi, „Transitions for Sustainability” című rendezvényen terítékre kerültek a fenntartható pénzügyek, azon belül is a digitalizáció és a zöld fejlődés kapcsolata, továbbá a technológiai fejlődés geopolitikai vetületei, a technológiai szingularitás, az új gazdasági szektorok megjelenése,

a multilaterális fejlesztési bankok és pénzügyi intézmények működésében a környezetvédelmi, társadalmi és irányítási (ESG) szempontok jelentősége, valamint az oktatás és munka világának jövője. A rendezvénysorozatot évről évre nagyobb nemzetközi figyelem övezi, a 2023-as konferencián 15 országból 53 felszólaló vett részt, az eseményt 14 külföldi partnerintézmény és fórum támogatta. Az Eurázsia Fórum keretei között került bemutatásra a 2021-ben elindított, egyedülálló kiadványsorozat legújabb kötete, amely a „Geopolitikai ébredések – A fenntartható jövő megteremtése Eurázsia korának hajnalán” címet viseli.

MNB Tehetség Program

Az MNB oktatási stratégiájának fontos célkitűzése, hogy a közgazdasági szakterület kiemelkedő tehetségeinek fejlesztésével, az egyéni képességek kibontakoztatásával az egyéni és nemzeti versenyképesség erősítéséhez járuljon hozzá. Az MNB Tehetség Program legfontosabb célkitűzése, hogy a legtehetségesebb magyar hallgatók olyan, a jövőt meghatározó területeken szerezzenek új ismereteket, mint a fenntartható közgazdaságtan, a technológiai fejlődés lehetséges irányai vagy a versenyképesség legfontosabb pillérei.

Az MNB Tehetség program keretében 2023 folyamán a hallgatók 3 szakmai előadás keretében ismerkedtek meg a kínai Holdújévhez kötődően az ázsiai óriás gazdasági és kulturális oldalával, a Dubai Future Foundation által kidolgozott, a közel-keleti ország stratégiai ágazatainak közép- és hosszú távú átalakítását célzó innovatív gazdaságfejlesztési cselekvési tervvel, valamint Dél-Korea modern és innovatív, egyben tradicionális, hagyománytisztelő oldalával a dél-koreai Jövőstratégiai Intézet előadásában.

MNB Technikai Segítségnyújtási Program

A szakmai tapasztalatcsere és tudásmegosztás jegyében az MNB nagy hangsúlyt fektet a tudásmegosztásra, az MNB szakértői rendszeresen tartanak technikai felzárkóztatási és egyéb kétoldalú megbeszéléseket, workshopokat, amelyek során nyugati partnereik mellett a kínai, szingapúri, koreai vagy a kazah jegybankok és pénzügyi intézmények munkatársaival osztják meg a legjobb gyakorlatokat. A kétoldalú study visitok mellett az MNB ezen kívül aktívan részt vesz a nyugat-balkáni térség felzárkóztatását célzó EU-s projektben is.

Az MNB a nemzetközi jegybanki együttműködés melletti elkötelezettsége jegyében 2023-ban elindította technikai segítségnyújtási programját, azzal a céllal, hogy elősegítse az MNB és partnerei közötti együttműködést, közreműködjön a jegybankok közötti tudásmegosztásban és megfelelő

platformot biztosítson a szakmai párbeszédhez, az MNB jó gyakorlatainak átadásához. A program azon a meggyőződésen alapszik, hogy a tapasztalatcsere és a személyes kapcsolatokra épülő nemzetközi együttműködés létfontosságú szerepet játszanak a hatékony gazdaságpolitikai döntéshozatalban, valamint a pénzügyi stabilitás és a növekedés területén. Az MNB „*Stability and Innovation*” névre keresztelt technikai segítségnyújtási programja négy szemináriumot kínált az év során, amelyek témái mind a hagyományos jegybanki funkciókat, mind pedig a pénzügyi életben megjelenő innovációkat érintették. A szemináriumokon összesen 21 partnerország közel 100 jegybanki szakértője vett részt.

A program sikerére való tekintettel az MNB Technikai Segítségnyújtási Programja 2024-ben „*From Tradition To Innovation*” címen folytatódik négy újabb szemináriummal.

Green and Sustainable Finances – Introducing the MNB’s Green Program (2023. június 14–16.)

A technikai segítségnyújtási program első szemináriuma a pénzügyi fenntarthatóság témáját dolgozta fel, átfogó összeglátást nyújtva az MNB működésének fenntarthatósági szempontjairól, valamint a karbonlábnyom csökkentésére irányuló kezdeményezésekről. A szeminárium során a résztvevők megismerkedhettek többek közt az MNB Zöld Programjával, a monetáris politika zöldítésének és a klímakockázatok kezelésének gyakorlatával is.

The MNB’s approach on supporting Digitalization and FinTech innovations (2023. október 25–27.)

A szeminárium során a résztvevők ízelítőt kaptak olyan pénzügyi stabilitási és piaci integritást érintő problémákból, amelyeket az újonnan megjelenő FinTech trendek hoztak

magukkal. A résztvevők esettanulmányokon keresztül ismerkedtek meg az MNB digitális eszközeivel és digitalizációs technológiáival, valamint azok kiberbiztonsági aspektusaival. A digitális jegybankpénz, a CBDC kutatás nemzetközi trendjei, kísérleti programok és a már bevezetett megoldások, továbbá az MNB saját programjai is bemutatásra kerültek.

Financial Infrastructures, Payments and Cyber Security (2023. november 22–24.)

A program harmadik szemináriuma olyan kiemelt témákra fókuszált, mint a pénzügyi infrastruktúrák megújítása és az innovatív fizetési rendszerek, valamint az egyre fontosabb kibervédelem. Az MNB előadói bemutatták az Azonnali Fizetési Rendszert, amely az elmúlt harminc év legnagyobb magyar pénzügyi innovációjaként a bankszektor sikeres digitális átállását eredményezte. A szeminárium résztvevői esettanulmányokon keresztül ismerkedhettek meg a fizetési szokásokat befolyásoló főbb tényezők legjobb gyakorlataival, valamint az MNB informatikai és kiberbiztonsági jó gyakorlataival.

Financial Stability and Macprudential Policymaking (2023. december 6–8.)

Az MNB szakértői által tartott szeminárium során kiemelt figyelmet kaptak a pénzügyi stabilitás aktuális kihívásai, mint például az éghajlati kockázatokra bevezetett MNB válaszin-tézkedések, illetve a legújabb döntéstámogató módszerek, az ügynök alapú modellezés is. A résztvevők továbbá az adósságfék-szabályokkal, a makroprudenciális tőkepufferekkel, a likviditással és finanszírozással összefüggő szabályozással interaktív workshop keretében ismerkedhettek meg gyakorlati tudásukat is szélesítve.

4. Kiegészítő információk az MNB 2023. évi felügyeleti tevékenységéről

15. táblázat	
Teljes körű felügyelet alatt álló intézmények¹	
Pénzpiac	729
Pénzügyi intézmény	268
Hitelintézet	29
Bank részvénytársaság	17
Bank fióktelep ²	1
Szakosított hitelintézet	10
Szövetkezeti hitelintézet	1
Pénzügyi vállalkozás	238
Bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozás	12
Önálló pénzügyi vállalkozás	223
Pénzügyi holding társaság	0
Szervező (NOK)	1
Nem pénzügyi intézmény	461
Pénzpiaci közvetítő ³	444
Pénzpiaci közvetítő alkusz	16
Pénzpiaci többes kiemelt közvetítő	4
Pénzpiaci közvetítő többes ügynök	290
Pénzpiaci áruhiteles többes ügynök	134
Pénzforgalmi intézmény	15
Elektronikus pénzkibocsátó	2
Biztosítási piac	381
Biztosítóintézet	27
Biztosító részvénytársaság	21
Biztosító egyesület	6
Biztosításközvetítő ⁴	353
Biztosításközvetítő alkusz	319
Biztosításközvetítő többes ügynök	34
Garanciaalap-kezelő ⁵	1
Pénztári piac	49
Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató	1
Magánnyugdíjpénztár	4
Önkéntes pénztár	44
Önkéntes egészség- és önszegélyező pénztár	11
Önkéntes egészségpénztár	3
Önkéntes önszegélyező pénztár	2
Önkéntes nyugdíjpénztár	28
Tőkepiac	55
Alapkezelő	41
ABAK alapkezelő	34
ÁÉKBV alapkezelő	7
Befektetési vállalkozás	10
Értéktár, Központi Szerződő Fél	2
Tőzsde	2
Összesen	1214
¹ Az intézményi kör tagjai az MNB teljeskörű felügyelete alatt állnak 2023.12.31-én.	
² Nem másik EGT-államban székhellyel rendelkező pénzügyi intézmény magyarországi fióktelepe	
³ A független pénzpiaci közvetítő intézmények száma tartalmazza a pénzpiaci közvetítőként nyilvántartásba vett és a pénzpiaci közvetítői tevékenységet főtevékenységként végző intézményeket.	
⁴ A biztosításközvetítő intézmények száma tartalmazza a biztosításközvetítőként nyilvántartásba vett és a biztosításközvetítői tevékenységet főtevékenységként végző intézményeket.	
⁵ Kártalanítási Számla és Kártalanítási Alap	

16. táblázat**A lefolytatott vizsgálatok száma a vizsgálatok típusa és szektorok szerinti bontásban***(darab)*

Vizsgálatok száma		2023-ban indult	2023-ban lezárt
Prudenciális	Összesen	115	92
	Pénzpiac	23	26
	Biztosítási piac	18	14
	Pénztári piac	11	13
	Tőkepiac	14	20
	Témavizsgálatok	49	19
	Bevont intézmények száma	14	10
Fogyasztóvédelmi	Összesen	11	0
	Pénzpiac	5	0
	Biztosítási piac	0	0
	Pénztári piac	0	0
	Tőkepiac	0	0
	Témavizsgálatok	6	0
	Bevont intézmények száma	6	0
Piacfelügyeleti	Összesen	41	41
	Piacfelügyeleti felügyeléssel kapcsolatos	38	37
	Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos	3	5
Pénzmosás	Összesen	13	7
ICAAP/ILAAP/BMA	Összesen	38	50

17. táblázat**Kiszabott bírságok összege***(millió forint)*

Prudenciális bírság	828,5
<i>Pénzpiac</i>	500,8
<i>Biztosítási piac</i>	215,8
<i>Pénztári piac</i>	25,05
<i>Tőkepiac</i>	86,85
Fogyasztóvédelmi bírság	198,4
Pénzmosási bírság	108,27
Piacfelügyeleti bírság	2476,2
Kibocsátói felügyeleti bírság	64,3
Eljárási bírság	23,2
Engedélyezési bírság	0
Összesen:	3698,87

18. táblázat**A pénzügyi szektorban hozott intézkedések***(darab)*

Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	1547
Engedélyező határozatok, végzések száma	626
Alapítási engedélyek száma	3
Tevékenységi engedélyek száma	9
Tevékenység módosítási engedélyek száma	6
Állományátruházási engedélyek száma	4
Részesedésszerzési engedélyek száma	50
Személyi engedélyek száma (vezető és nem vezető állású)	193
Engedélyvisszavonások száma intézmény kezdeményezésére	23
Alapszabály módosítás engedélyezése és egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	58
CRR alapján kiadott határozatok	23
Egyéb engedélyező határozatok száma	237
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	20
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	921
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	24
Engedélyvisszavonási/engedély-felfüggesztési határozatok száma MNB kezdeményezésére szankcióként	10
Folyamatos felügyelési határozatok/Intézkedést tartalmazó határozatok száma	326
Pénzmosás megelőzéssel kapcsolatban kiadott határozatok, végzések, feljelentések száma	79
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések száma	456
Egyéb jogérvényesítő határozatok száma	26

19. táblázat**Tőkepiaci szektorban hozott intézkedések***(darab)*

Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	771
Engedélyező határozatok, végzések száma	700
Tevékenységi engedélyek száma	7
Tevékenység módosítási engedélyek száma	11
Részesedésszerzési engedélyek száma	4
Személyi engedélyek száma (vezető és nem vezető állású)	168
Engedélyvisszavonások száma intézmény kezdeményezésére	3
Alapszabály módosítás engedélyezése és egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	9
CRR alapján kiadott határozatok	0
Egyéb engedélyező határozatok száma	467
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	31
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	71
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	17
Folyamatos felügyelési határozatok/Intézkedést tartalmazó határozatok száma	3
Pénzmosás megelőzéssel kapcsolatban kiadott határozatok, végzések, feljelentések száma	1
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések	37
Egyéb jogérvényesítő határozatok száma	12
Egyéb jogérvényesítő végzések száma	1

20. táblázat**Biztosítási piaci szektorban hozott intézkedések***(darab)*

Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	351
Engedélyező határozatok, végzések száma	172
Tevékenységi engedélyek száma	9
Állományátruházási engedélyek száma	0
Részesedésszerzési engedélyek száma	12
Személyi engedélyek száma (vezető és nem vezető állású)	106
Engedélyvisszavonások száma intézmény kezdeményezésére	20
Egyéb engedélyező határozatok száma	1
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	24
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	179
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	12
Engedélyvisszavonási/engedély-felfüggesztési határozatok száma MNB kezdeményezésére szankcióként	2
Folyamatos felügyelési határozatok/Intézkedést tartalmazó határozatok száma	59
Felügyeleti biztost kirendelő határozat	2
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések száma	102
Egyéb jogérvényesítő határozatok száma	2

21. táblázat**Pénztári piaci szektorban hozott intézkedések***(darab)*

Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	27
Engedélyező határozatok, végzések száma	17
Tevékenységi engedélyek száma	1
Állományátruházási engedélyek száma	0
Engedélyvisszavonások száma intézmény kezdeményezésére	0
Alapszabály módosítás engedélyezése és egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	11
Egyéb engedélyező határozatok száma	5
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	0
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	10
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	6
Ideiglenes intézkedést tartalmazó végzések száma	0
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések száma	4

22. táblázat**Piacfelügyeleti és kibocsátói felügyeleti intézkedések***(darab)*

Kiadott jogérvényesítő határozatok, végzések száma	776
Piacfelügyeleti határozatok száma	23
Piacfelügyeleti jogérvényesítő végzések	711
Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos határozatok száma	34
Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos jogérvényesítő végzések	8
Kiadott engedélyező határozatok, végzések, hiánypótlások száma	1231
Kibocsátási határozatok száma	845
Kibocsátási végzések száma	0
Hiánypótlások száma	386

23. táblázat**Értékpapír-kibocsátással kapcsolatos engedélyezések***(darab)*

Kibocsátások és tőzsdei bevezetések száma	
Tőzsdei bevezetések száma	14
<i>Részvény</i>	6
<i>Kötvény- és jelzáloglevél program</i>	8
Vételi ajánlat	2

5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

Rövidítések

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BISZ Zrt.: BISZ Központi Hitelinformációs Zártkörűen Működő Részvénytársaság

BPM: fizetésimérleg-statisztikák módszertani szabványa (Balance of Payments Manual)

CCyB: Anticiklikus tőkepuffer

CET1: Elsődleges alapvető tőke

CSOK: Családi Otthontermelési Kedvezmény

DEM: Devizaegyensúly mutató

DMM: Devizafinanszírozás megfelelési mutató

EBA: Európai Bankhatóság, EBH (European Banking Authority)

EBRD: Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (European Bank for Reconstruction and Development)

EIB: Európai Beruházási Bank (European Investment Bank)

EIOPA: Európai Biztosítás- és Foglalkoztatáinyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

EMIR: Egységes Monitoring és Információs Rendszer

EREP: European Resolution Examination Programme

ESMA: Európai Értékpapír-piaci Hatóság (European Securities and Markets Authority)

GIRO: GIRO Elszámolásforgalmi Zártkörűen Működő Részvénytársaság

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

HFM: Hitelfedezeti mutató

HITREG: Jegybanki hitelregiszter

IFRS: Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (International Financial Reporting Standards)

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

ISDA: International Swaps and Derivatives Association – nemzetközi csere – és származtatott ügyleteket szabályozó társaság

JMM: Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató

JTM: Jövedelemarányos törlesztőrészlet mutató

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KGFB: kötelező gépjármű felelősségbiztosítás

KELER: KELER Központi Értéktár Zártkörűen Működő Részvénytársaság

KESZ: Kincstári Egységes Számla

KHR: Központi Hitelinformációs Rendszer

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

LR: Tőkeáttételi mutató

PNTI: Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózatot

MFL: Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel

MFO: Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás

MIRS: monetáris politikai célú kamatcsere (IRS) ügylet

MNB: Magyar Nemzeti Bank

MSZVK Zrt.: MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság

NHP: Növekedési Hitelprogram

NKP: Növekedési Kötvényprogram

NPL: Nemteljesítő hitel (Non Performing Loan)

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

O-SII: Rendszerszinten jelentős hazai intézmények

PM: Pénzügyminisztérium

PFM: Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszer

PST: Pénzügyi Stabilitási Tanács

RoA: Eszközarányos eredmény

RoE: Saját-tőkearányos megtérülés

SNA: nemzeti számlák kézikönyve (System of National Accounts)

SRB: Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board)

SSM: egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism)

SyRB: Rendszerekockázati tőkepuffer

TMM: Tőkemegfelelési mutató

TREA: Teljes kockázati kitettség

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer

Fogalmak magyarázata

AFR: Az azonnali átutalási megbízás elszámolását és teljesítését végző belföldi fizetési platform.

AML/CFT (Anti Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism): pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem

API (application programming interface): Alkalmazásprogramozási felület. Egy nyilvános API segítségével lehetséges egy programrendszer szolgáltatásait használni anélkül, hogy annak belső működését ismerni kellene.

CLS (Continuous Linked Settlement): A devizakiegyenlítési kockázat kiküszöbölését lehetővé tevő elszámolási és kiegyenlítési modell, amely több devizában történő fizetés fizetés ellenében (PvP-) mechanizmuson alapul. A CLS-t a CLS Bank működteti.

CSDR (Central Securities Depositories Regulation): Az Európai Unión belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról szóló 909/2014/EU rendelet

Devizafutures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontrakthusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott deviza.

Devizawapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserélését foglalja magában.

DORA (Digital Operational Resilience Act): A pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról, valamint az 1060/2009/EK, a 648/2012/EU, a 600/2014/EU, a 909/2014/EU és az (EU) 2016/1011 rendelet módosításáról szóló (EU) 2022/2554 rendelet.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatoságának jellemzésére használt mérőszám.

ERM–II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM–II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál ± 15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési rendszer: A felvigyázott rendszerek esetében a Hitelintézeti törvény 6. § (1) bekezdés 27. pontjában meghatározott rendszer működtetésére az együttműködő felek közötti megállapodás alapján létrejött együttműködési forma. A pénzügyi infrastruktúra része. Magában foglalja a fizetési eszközöket, banki eljárásokat, valamint a bankközi fizetési rendszereket, amelyek együttesen teszik lehetővé a pénzforgalom lebonyolítását.

FinTech: A FinTech olyan technológia vezérelte pénzügyi innováció, amely új üzleti modelleket, alkalmazásokat vagy termékeket eredményezhet, és jelentős hatással lehet a pénzügyi piacokra és intézményekre, valamint magukra a pénzügyi szolgáltatásokra is.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet.

Harmadik fél szolgáltatók: A pénzforgalmi piac új szereplői: a számlainformációs szolgáltatók, fizetés-kezdemenyezési szolgáltatók és a kártyalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközt kibocsátó pénzforgalmi szolgáltatók.

Hozzáférési interfész: A PSD2 előírása alapján minden számlavezető pénzforgalmi szolgáltatónak olyan interfészt kellett kialakítania, amely a meghatározott szabályok szerint elérhetővé teszi a harmadik fél szolgáltatók számára a következő szolgáltatások valamelyikének nyújtását az ügyfelek részére.

IDD (Insurance Distribution Directive): az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/97 irányelve a biztosítási értékesítésről.

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right – különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatkozó devizaswapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhöz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: az MNB-be történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok.

– **Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka:** a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

– **Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka:** a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MIFID II (Markets in Financial Instruments Directive): az Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU irányelve a pénzügyi eszközök piacairól.

MNBtv.: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény.

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot mindez kötelezettséggént értelmezendő.

MBS (Mortgage-Backed Security): jelzáloggal fedezett értékpapír

MREL-követelmény: A szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségre vonatkozó minimumkövetelmény.

PEPP (Pan-European Personal Pension Product): páneurópai egyéni nyugdíjtermék

PSD2 (Payment Services Directive 2): A megújított Pénzforgalmi irányelv. Az Európai Parlament és a Tanács 2015. november 25-i (EU) 2015/2366 irányelve a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

SCAr.: Az (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő

kiegészítéséről szóló 2017. november 27-ei 2018/389/EU felhatalmazáson alapuló Bizottsági rendelet.

VaR (Value at Risk): kockázatot érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

NHP Zöld Otthon Program (NHP ZOP): A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretében, az MNB zöld eszköztár-stratégiája részeként elindított, a magas energiahatékonyságú új lakások és családi házak építésének finanszírozása révén a hazai ingatlanállomány energetikai korszerűsítését és a zöld szempontok hitelezésben történő érvényesülését támogató program.

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2023. évi auditált beszámolója

1. Auditori jelentés

Ernst & Young Kft.
Ernst & Young Ltd.
H-1132 Budapest Váci út 20.
1399 Budapest 62. Pf.632, Hungary

Tel: +36 1 451 8100
Fax: +36 1 451 8199
www.ey.com/hu
Cg. 01-09-267553

Független Könyvvizsgálói Jelentés

A Magyar Nemzeti Bank részvényese részére

Vélemény

Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank („a Bank”) mellékelt 2023. évi éves beszámolójának a könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2023. december 31-i fordulónapra elkészített mérlegből – melyben az eszközök és források egyező végösszege 27.213.994 millió Ft, a tárgyévi eredmény 1.763.244 millió Ft veszteség –, az ezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó eredménykimutatásból, valamint a számviteli politika jelentős elemeinek összefoglalását is tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

Véleményünk szerint az éves beszámoló megbízható és valós képet ad a Bank 2023. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő pénzügyi évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a Számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben („számviteli törvény”) foglaltakkal összhangban.

A vélemény alapja

Könyvvizsgálatunkat a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardokkal összhangban és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. Ezen standardok értelmében fennálló felelősségünk bővebb leírását jelentésünk „A könyvvizsgálónak az éves beszámoló könyvvizsgálatáért való felelőssége” szakasza tartalmazza.

Függetlenek vagyunk a Banktól a vonatkozó, Magyarországon hatályos jogszabályokban és a Magyar Könyvvizsgálói Kamarának a könyvvizsgálói hivatás magatartási (etikai) szabályairól és a fegyelmi eljárásról szóló szabályzatában, valamint az ezekben nem rendezett kérdések tekintetében a Nemzetközi Etikai Standardok Testülete (IESBA) által kiadott „Nemzetközi Etikai Kódex Könyvvizsgálóknak (benne foglalva a Függetlenségre Vonatkozó Nemzetközi Standardok)”-ban (az IESBA Kódex-ben) foglaltak szerint, és megfélemlünk az ugyanezen normákban szereplő további etikai előírásoknak is.

Meggyőződésünk, hogy az általunk megszerzett könyvvizsgálói bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt véleményünkhöz.

Egyéb információk

Az egyéb információk a Bank 2023. évi üzleti jelentéséből állnak. A vezetés felelős az üzleti jelentésnek a számviteli törvény, illetve egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival összhangban történő elkészítéséért. A jelentésünk „Vélemény” szakaszában az éves beszámolóra adott véleményünk nem vonatkozik az üzleti jelentésre.

Az éves beszámoló általunk végzett könyvvizsgálatával kapcsolatban a mi felelősségünk az üzleti jelentés átolvasása és ennek során annak mérlegelése, hogy az üzleti jelentés lényegesen ellentmond-e az éves beszámolónak vagy a könyvvizsgálat során szerzett ismereteinknek, vagy egyébként úgy tűnik-e, hogy az lényeges hibás állítást tartalmaz.

Az üzleti jelentéssel kapcsolatban, a számviteli törvény alapján a mi felelősségünk továbbá az üzleti jelentés átolvasása során annak a megítélése, hogy az üzleti jelentés a számviteli törvény, illetve, ha van, egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival összhangban készült-e.

Véleményünk szerint a Bank 2023. évi üzleti jelentése minden lényeges vonatkozásban összhangban van a Bank 2023. évi éves beszámolójával és a számviteli törvény vonatkozó előírásaival.

Mivel egyéb más jogszabály a Bank számára nem ír elő az üzleti jelentésre vonatkozó további követelményeket, ezért e tekintetben nem mondunk véleményt.

A fentiekén túl a Bankról és annak környezetéről a könyvvizsgálat során megszerzett ismereteink alapján jelentést kell tennünk arról, hogy tudomásunkra jutott-e bármely lényegesnek tekinthető hibás közlés (lényeges hibás állítás) az üzleti jelentésben, és ha igen, akkor a szóban forgó hibás közlés (hibás állítás) milyen jellegű. Ebben a tekintetben nincs jelenteni valónk.

A vezetés és az irányítással megbízott személyek felelőssége az éves beszámolóért

A vezetés felelős a megbízható és valós képet adó éves beszámoló elkészítéséért a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban, valamint az olyan belső kontrollokért, amelyeket a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes éves beszámoló elkészítése.

Az éves beszámoló elkészítése során a vezetés felelős azért, hogy felmérje a Banknak a vállalkozás folytatására való képességét és az adott helyzetnek megfelelően közzétegye a vállalkozás folytatásával kapcsolatos információkat, valamint a vezetés felel a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel éves beszámolójában való alkalmazásáért. A vezetésnek a vállalkozás folytatásának elvéből kell kiindulnia, ha ennek az elvnek az érvényesülését eltérő rendelkezés nem akadályozza, illetve a vállalkozási tevékenység folytatásának ellentmondó tényező, körülmény nem áll fenn.

Az irányítással megbízott személyek felelősek a Bank pénzügyi beszámolási folyamatának felügyeletéért.

A könyvvizsgálónak az éves beszámoló könyvvizsgálatáért való felelőssége

A könyvvizsgálat során célunk kellő bizonyosságot szereznünk arról, hogy az éves beszámoló egésze nem tartalmaz akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást, valamint az, hogy ennek alapján a véleményünket tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést bocsássunk ki. A kellő bizonyosság magas fokú bizonyosság, de nem garancia arra, hogy a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal és a könyvvizsgálatra vonatkozó - Magyarországon hatályos - törvényekkel és egyéb jogszabályokkal összhangban elvégzett könyvvizsgálat mindig feltárja az egyébként létező lényeges hibás állítást. A hibás állítások eredhetnek csalásból vagy hibából, és lényegesnek minősülnek, ha ésszerű lehet az a várakozás, hogy ezek önmagukban vagy együttesen befolyásolhatják a felhasználók adott éves beszámoló alapján meghozott gazdasági döntéseit.

Egy, a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal és a könyvvizsgálatra vonatkozó - Magyarországon hatályos - törvényekkel és egyéb jogszabályokkal összhangban elvégzésre kerülő könyvvizsgálatnak a részeként szakmai megítélést alkalmazunk, és szakmai szkepticizmust tartunk fenn a könyvvizsgálat egésze során. Emellett:

- ▶ Azonosítjuk és felbecsüljük az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításainak kockázatait, az ezen kockázatok kezelésére alkalmas könyvvizsgálati eljárásokat alakítunk ki és hajtunk végre, valamint véleményünk megalapozásához elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerzünk. A csalásból eredő lényeges hibás állítás fel nem tárásának kockázata nagyobb, mint a hibából eredőé, mivel a csalás magában foglalhat összejátszást, hamisítást, szándékos kihagyásokat, téves nyilatkozatokat, vagy a belső kontroll felülírását.
- ▶ Megismerjük a könyvvizsgálat szempontjából releváns belső kontrollt annak érdekében, hogy olyan könyvvizsgálati eljárásokat tervezzünk meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a Bank belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt nyilvánítsunk.
- ▶ Értékeljük a vezetés által alkalmazott számviteli politika megfelelőségét és a vezetés által készített számviteli becslések és kapcsolódó közzétételek ésszerűségét.
- ▶ Következtetést vonunk le arról, hogy helyénvaló-e a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel alkalmazása, valamint a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték alapján arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság olyan eseményekkel vagy feltételekkel kapcsolatban, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a Bank vállalkozás folytatására való képességét illetően. Amennyiben azt a következtetést vonjuk le, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, független könyvvizsgálói jelentésünkben fel kell hívunk a figyelmet az éves beszámolóban lévő kapcsolódó közzétételekre, vagy ha a közzétételek e tekintetben nem megfelelőek, minősíteniünk kell véleményünket. Következtetéseink a független könyvvizsgálói jelentésünk dátumáig megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékon alapulnak. Jövőbeli események vagy feltételek azonban okozhatják azt, hogy a Bank nem tudja a vállalkozást folytatni.

- Értékeljük az éves beszámoló átfogó prezentálását, felépítését és tartalmát, beleértve a kiegészítő mellékletben tett közzétételeket, valamint értékeljük azt is, hogy az éves beszámolóban teljesül-e az alapul szolgáló ügyletek és események valós bemutatása.

Kommunikáljuk az irányítással megbízott személyek felé - egyéb kérdések mellett - a könyvvizsgálat tervezett hatókörét és ütemezését, a könyvvizsgálat jelentős megállapításait, beleértve a Bank által alkalmazott belső kontrollnak a könyvvizsgálatunk során általunk azonosított jelentős hiányosságait is.

Budapest, 2024. május 21.

Dr. Hruby Attila
Ernst & Young Kft.
1132 Budapest, Váci út 20.
Nyilvántartásba-vételi szám: 001165

Dr. Hruby Attila
Kamarai tag könyvvizsgáló
Kamarai tagsági szám: 007118

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2022.12.31.	2023.12.31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	11 073 698	9 982 660	-1 091 038
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	3 311 869	3 306 780	-5 089
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	6 203 114	5 123 800	-1 079 314
4.10.	3. Egyéb követelések	1 558 715	1 552 080	-6 635
	II. Követelések devizában	16 502 644	16 691 678	189 034
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	15 464 679	15 810 687	346 008
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
4.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	26 719	14 591	-12 128
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	1 011 246	866 400	-144 846
	III. Banküzemi eszközök	287 185	344 509	57 324
4.12.	ebből: Befektetett eszközök	283 712	340 474	56 762
4.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	197 322	195 147	-2 175
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	28 060 849	27 213 994	-846 855
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2022.12.31.	2023.12.31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	21 320 242	23 923 971	2 603 729
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	912 782	681 695	-231 087
4.7.	2. Hitelintézetek betétei	8 380 109	10 129 536	1 749 427
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	8 226 122	8 069 795	-156 327
4.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	3 801 229	5 042 945	1 241 716
	VII. Kötelezettségek devizában	6 188 755	4 878 592	-1 310 163
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	940 798	958 568	17 770
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	209 793	92 906	-116 887
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	5 038 164	3 827 118	-1 211 046
4.13.	VIII. Céltartalék	909	540	-369
	IX. Banküzem egyéb forrásai	113 155	106 258	-6 897
4.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	181 911	159 223	-22 688
4.15.	XI. Saját tőke	255 877	-1 854 590	-2 110 467
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	151 239	-250 714	-401 953
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	774 944	258 009	-516 935
4.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-278 352	-108 641	169 711
	6. Tárgyévi eredmény	-401 954	-1 763 244	-1 361 290
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	28 060 849	27 213 994	-846 855

Budapest, 2024. május 21.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2022	2023	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	220 612	229 432	8 820
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	91 267	92 326	1 059
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	64 576	70 897	6 321
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	55 227	55 763	536
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	9 542	10 446	904
4.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	287 018	557 077	270 059
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	95 152	264 163	169 011
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-25	0	25
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	191 891	292 914	101 023
4.19.	III. Deviza-árfolyamváltásból származó bevételek	806 234	128 950	-677 284
4.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	1 308	3 907	2 599
4.21.	V. Egyéb bevételek	33 291	37 871	4 580
	1. Jutalékbevételek	2 653	2 638	-15
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	4 954	4 140	-814
4.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	25 684	31 093	5 409
4.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	878	762	-116
4.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	3 299	27 164	23 865
4.24.	VIII. Banküzem bevételei	866	551	-315
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	1 353 506	985 714	-367 792
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2022	2023	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	1 188 789	2 221 013	1 032 224
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	102 494	167 966	65 472
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	962 423	1 678 481	716 058
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	21 817	186 713	164 896
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	102 055	187 853	85 798
4.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	381 145	324 337	-56 808
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	377	19 254	18 877
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	540	3 884	3 344
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	24 135	69 898	45 763
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	356 093	231 301	-124 792
4.19.	XII. Deviza-árfolyamváltásból származó ráfordítások	8 575	38 392	29 817
4.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	13 182	15 766	2 584
4.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	28 737	46 634	17 897
4.21.	XV. Egyéb ráfordítások	7 430	7 778	348
	1. Jutalékráfordítások	2 815	2 781	-34
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 615	4 997	382
4.13.	XVI. Céltartalékképzés	676	392	-284
4.13.	XVII. Értékvesztés	53 158	12 118	-41 040
4.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	73 768	82 528	8 760
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	1 755 460	2 748 958	993 498
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	-401 954	-1 763 244	-1 361 290

Budapest, 2024. május 21.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam (részvényes), a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) gyakorolja.

Az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja 2004. május 1-től, a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNBr.) keretei közt alakítja ki.

Az alábbiakban az MNB számviteli rendszere, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályai kerülnek röviden bemutatásra.

4.1.1. A jogszabályi környezet változása

2023 során a központi költségvetés térítési kötelezettségére vonatkozó MNBtv. rendelkezések módosultak. Az új tőkepótlási szabály alapján, ha a saját tőke hosszabb ideig a jegyzett tőke szintje alatt van, akkor a központi költségvetésnek térítéssel biztosítania kell, hogy elfogadható időn belül – a pénzügyi függetlenség elvének való megfelelés érdekében – legalább a jegyzett tőke mértékének megfelelő mértékű saját tőke álljon az MNB rendelkezésére. Az MNB tőkehelyzetének törvényi megfelelését – a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stabilitási tv.) alapján – a Költségvetési Tanács évente vizsgálja a központi költségvetésről szóló törvény tervezetének véleményezése keretében. Ehhez az MNB igazgatósága az MNB saját tőkéjének az előző év végi, előzetes mértékéről és annak várható alakulásáról szóló, évenkénti előrejelzést annak jóváhagyását követően, legkésőbb április 30-ig megküldi a Költségvetési Tanács és a részvényes részére.

A törvényi változás a 2023. évi tárgyévi beszámolóban mérleg- és eredményhatással nem jár. 2024-ben a hatályos MNBtv., illetve a Költségvetési Tanács Véleménye⁵⁷ alapján nem szükséges a központi költségvetés terhére térítést biztosítani. A módosítás előtti MNBtv. szerint a 2023. év végén keletkezett, jegyzett tőkét meghaladó negatív saját tőke összegének egyötödét (372,9 milliárd forintot) a központi költségvetésnek 2024-ben az eredménytartalék javára be kellett volna fizetnie. Az MNB-vel és az EKB-val előzetesen egyeztetett, konszenzusos szabályváltozás miatt 2024-ben nem volt szükség a mérleg forrásoldali átrendeződésére (térítés esetén a KESZ-állomány terhére emelkedett volna az eredménytartalék). A saját tőke alakulását lásd bővebben a 4.15 pont alatt.

4.1.2. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számvitelileg még le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját

⁵⁷ KVT/39-2/2023 - a Tanács 7/2023.12.23. sz. határozatával elfogadva

az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegen kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követelései és kötelezettségei átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegen kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNBr. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB első célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén és a második negyedéves minősítéskor a befektetett pénzügyi eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztést, valamint a mérleg alatti kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalékot.

A mérlegkészítés időpontja a tárgyévét követő év január 15. munkanapja. Jelen beszámoló tekintetében a mérlegkészítés időpontja 2024. január 22. volt.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNBtv.-ben szabályozott módon gyakorló államháztartásért felelős miniszternek (pénzügyminiszternek) egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést, valamint az igazgatóság által megállapított, könyvvizsgálói záradékkal ellátott, Számviteli tv. szerinti éves beszámolót tartalmazza. Az Éves jelentést a felügyelőbizottság véleményezi, és a tulajdonos részére jelentést készít. Az MNB az Éves jelentést az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza magyar és angol nyelven. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Ezen túlmenően az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést magyar nyelven szintén nyilvánosságra hozza az internetes honlapján.

Az MNBr. rendelkezései szerint az MNB konszolidált beszámoló készítésére nem kötelezett.

A Számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező. Az MNB könyvvizsgálója Dr. Hruby Attila (Ernst & Young Kft.), kamarai tagsági száma: 007118.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, regisztrációs száma: 194599.

4.1.3. Alkalmazott főbb értékelési elvek

Központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéset az MNB időarányosan számolja el eredményében.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A jelzálogleveleket, valamint az állami készfizető kezesség mellett – hitelintézetek által – kibocsátott kötvényeket a hitelintézeti követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A Növekedési Hitelprogram (NHP, NHP+ és NHP ZOP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek fedezet (értékpapír, nagyvállalati hitelkövetelés) mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A vállalati kötvényeket az egyéb követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások, illetve adatszolgáltatások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök, továbbá az egyéb jogi személyeknek nyújtott hitelek a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Követelések minősítése

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

A hitelintézetekkel szembeni, valamint az egyéb követeléseket — az MNB minősítési szabályzatában rögzítetteknek megfelelően — minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell rájuk elszámolni, ha a követelés könyv szerinti értéke magasabb, mint a minősítés alapján várható megtérülési érték. Kivételt képeznek ez alól azok a követelések, amelyek piaci értékelés alá esnek, továbbá a kizárólag fedezet ellenében nyújtott monetáris politikai eszköztár részét képező követelések.

A monetáris céllal vásárolt, forintban kibocsátott értékpapírokat — az állampapírokat, valamint az állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények kivételével — a követelésekre vonatkozó szabályok szerint minősíteni kell, és a veszteségek kockázatának mértékével arányos értékvesztést kell rájuk elszámolni. A monetáris célú egyéb forint értékpapírokat (jelzáloglevelek, vállalati kötvények) minősítése portfólióként (forgatási célú, lejáratig tartott) elkülönítve történik. A forgatási célú értékpapír esetén az értékvesztés szükséges mértéke a könyv szerinti érték és a piaci érték veszteségjellegű különbözete, amennyiben az tartósan mutatkozik és jelentős. A lejáratig tartott portfólió esetén az értékvesztésképzés módszertana a nemteljesítés valószínűségére és a nemteljesítés esetén várható veszteségre épül a jelentős küszöb elhagyása mellett.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét (ideértve az MNBr. alapján devizaként kimutatott jegybanki célú nemesfémkészletét) és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy deviza-követelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint a fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, valamint az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, amíg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredményt egy adott devizanemben a nettó devizapozíció (abszolút értékben vett) csökkenése keletkezett. A realizált eredmény a nettó devizapozíció-változás adott napon érvényes átlagos beszerzési árfolyamon, illetve hivatalos árfolyamon számított értékének különbözete.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott ár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát az adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

A nemzetközi szerződés alapján kötött repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügyletkez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel kötött, illetve az ezen ügyletek fedezésére külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek. Makroszintű fedezésnek minősülnek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet beállítását célzó devizaügyletek, továbbá a kamatozó eszközök és források összesített átlagos hátralévő futamidejét (durationjét) abszolút értékben csökkentő ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettséggként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – negyedévente az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra a következők:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék

Megnevezés	2023.12.31.
Vagyoni értékű jogok	14,5–17
Szellemi termékek	10–50
Épületek	3
Járművek (gépkocsik) *	20
Híradástechnikai eszközök, irodai eszközök, gépek	10–50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	5–50
Számítástechnikai berendezések	13–33
Emissziós gépek	5–50
Műszerek, mérőeszközök	20
Bankbiztonsági eszközök	2–50
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3–50

* A járművek maradványértéke 20 százalék.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján egyedileg kerül sor. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mivoltából adódóan évről évre nő (pl. telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2023. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2023-ban az MNB-nek 1763,2 milliárd forint vesztesége keletkezett, ami csaknem teljes egészében a kamat- és kamatjellegű veszteségből származott. Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2023. december 31-én 27 214 milliárd forint volt, ami 846,9 milliárd forinttal csökkent 2022 végéhez képest.

Eszközoldalon az NHP-hitelek és a jelzáloglevelek állományának csökkenése járult hozzá legnagyobb mértékben a mérlegfőösszeg változásához, mivel a lejáratok meghaladták a ZOP-hitelek lehívását, illetve a jelzáloglevél-vásárlásokat. A fedezett hiteleszközök közül a 3 éves futamidőre nyújtott hitelek az év során lejártak, ez szintén mérsékelte a mérlegfőösszeget. Növelte viszont az arany- és devizatartalék állományának változása, de a forint árfolyamának erősödése miatt kisebb mértékben, mint ahogy az euróban mért növekedés alapján elvárható lett volna. Forrásoldalon a jegybank saját tőkéje csökkent a legnagyobb mértékben, alakulását a 2023. évi veszteség és a kiegyenlítési tartalékok összevont egyenlegének változása határozta meg. A devizaforrások csökkenése döntően a nemzetközi szervezetekkel kötött repoügyletek állományának a 2022. év végénél alacsonyabb értékével és a forintárfolyam erősödésével függött össze. Továbbá visszaesett a költségvetés forintbetét-állománya és a forgalomban lévő készpénz mennyisége is. Ezzel szemben növekedtek a bankok forintbetétei és bővült a diszkontkötvények állománya azáltal, hogy a likviditás növekedésének irányába hatott a nemzetközi tartalékok év végi bővülése, a 2022. év végénél alacsonyabb devizalikviditást nyújtó swapállomány, a csökkenő készpénzállomány, valamint a jegybank által az év során kifizetett kamat.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredményen 1758,9 milliárd forint veszteség képződött 2023-ban, ami 696,6 milliárd forinttal magasabb a 2022. évi veszteségnél. A forint kamat- és kamatjellegű nettó ráfordítások 968,1 milliárd forintról 1991,6 milliárd forintra történő emelkedése mögött a forintkamatok átlagosan magasabb szintje állt, ami a forintlikviditás lekötéséhez igénybe vett instrumentumokhoz kapcsolódó sterilizációs költségek növekedését eredményezte. A hitelintézetekkel kötött kamatcsereügyletek eredménye a magasabb forintkamatszint hatására szintén romlott.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 2023-ban – az előző évi veszteség után – 232,7 milliárd forint nyereség lett. Ez annak az eredménye, hogy a devizatartalék átlagosan magasabb szintje és a fokozatosan emelkedő devizahozamok hatására növekedtek a nemzetközi tartalékok utáni kamatbevételek, továbbá a tartalékhoz kapcsolódó határidős ügyletek eredménye és az értékpapírok amortizált eredménye is nyereségbe fordult 2023-ban. A pénzügyi műveleteken keletkezett realizált veszteség 15,3 milliárd forinttal 42,7 milliárd forintra emelkedett 2022-ről 2023-ra, ami döntően devizatartalék-kezeléshez kapcsolódó értékpapír-eladásokból származott.

2023-ban a devizaárfolyam-változásból származó realizált nyereség 90,6 milliárd forintot tett ki, ami 707,1 milliárd forinttal maradt el a 2022. évi nyereségtől, a változás bázishatással magyarázható. Az eredménytétel alakulását részben a devizaeladások volumene, részben a forint hivatalos árfolyamának és bekerülési árfolyamának eltérése határozza meg.

Az eredményre ható tényezőkről lásd még az Üzleti jelentés 3.12. fejezetét.

4.3. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	0	0	0
	1—5 éven belüli lejáratú államkötvények	280 317	369 786	89 469
	5 éven túli lejáratú államkötvények	3 031 552	2 936 994	-94 558
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések	3 311 869	3 306 780	-5 089

A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések sor egyenlege 2023 végén 3306,8 milliárd forint volt, enyhén mérséklődött. A többségében fix kamatozású, jellemzően hosszú lejáratú állampapírok állománya 2022 végéhez képest névértéken nem változott, a kapcsolódó bekerüléskori pozitív árfolyam-különbözet amortizáció miatt 5,1 milliárd forinttal lett alacsonyabb. A 2023. december 31-én állományban lévő állampapírok túlnyomó többsége 5 éven túli lejáratú.

4.4. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2022 végén, sem 2023 végén nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizawap-ügyletek nettó egyenlege kötelezettség jellegű volt, így a központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségeknél kerül bemutatásra (lásd 4.5. pont).

4.5. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

Központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	909 270	675 726	-233 544
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	191	286	95
	Közszektor azonnali számla	3 263	5 625	2 362
	Egyéb	58	58	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei	912 782	681 695	-231 087

A központi költségvetés forintbetéeteinek állománya 231,1 milliárd forinttal csökkent. A változás alapvetően a KESZ állományában következett be, amelynek alakulását költségvetési és finanszírozási folyamatok magyarázzák. Az azonnali számla egyenlege 2,4 milliárd forinttal emelkedett.

Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	Központi költségvetés devizabetétei	608 005	842 613	234 608
	Központi költségvetéssel kötött devizaswap- és terminügyletek	250	0	-250
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	332 543	115 955	-216 588
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	940 798	958 568	17 770

A központi költségvetés devizabetéeteinek devizaswapokkal összesített állománya 2023. december 31-én 958,6 milliárd forint volt, ami 17,8 milliárd forinttal haladta meg a 2022 végi állományt. Az állami devizabetétek 234,6 milliárd forintos növekedését az ÁKK adósságkezelési műveletei indokolták. A devizaadósság kamat- és devizaszerkezetének beállítására kötött határidős ügyletek összevont állománya 216,8 milliárd forinttal 116 milliárd forintra csökkent 2023 végére.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	- 1 éven belüli	763 894	910 210	146 316
	- 1-5 éves	117 946	0	-117 946
	- 5 éven túli	58 958	48 358	-10 600
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	940 798	958 568	17 770

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
I.1.—VI.1.	Nettó forintpozíció	2 399 087	2 625 085	225 998
II.2.—VII.1.	Nettó devizapozíció	-940 798	-958 568	-17 770
	Összesen	1 458 289	1 666 517	208 228

4.7. HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	NHP refinanszírozási hitelek	2 562 163	1 817 527	-744 636
	Jelzáloglevelek	690 914	553 901	-137 013
	Fedezett hitelek	2 623 373	2 574 873	-48 500
	Állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények	153 109	153 213	104
	Egyéb hitelintézeti követelések	184 102	32 690	-151 412
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	6 213 661	5 132 204	-1 081 457
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-10 547	-8 404	2 143
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	6 203 114	5 123 800	-1 079 314

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések állománya 1079,3 milliárd forinttal 5123,8 milliárd forintra csökkent egy év alatt. Az NHP-hitelek állománya változott a legnagyobb mértékben, összesen 744,6 milliárd forinttal lett alacsonyabb. Lejáratokból 807,7 milliárd forint csökkenés adódott, míg az NHP Zöld Otthon Program keretében lehívott hitelek 63 milliárd forinttal növelték az állományt. A jelzáloglevelek állománya több évközi lejárat, valamint néhány megújításból adódó vásárlás eredőjeként 137 milliárd forinttal lett kevesebb. A fedezett hitelek egy része 2023 májusában lejárt. Az egyéb hitelintézeti követelések 151,4 milliárd forintos csökkenése a hitelintézetekkel kötött határidős ügyletek piaci értékváltozása miatt elhelyezett fedezetek (margin) követel jellegű egyenlegének változását mutatja.

A hitelintézetekkel szembeni bruttó forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2022.12.31.	2023.12.31.	
- lejárt	5 252	5 252	0
- 1 éven belüli	926 464	354 438	-572 026
- 1-5 éves	3 762 555	3 415 690	-346 865
- 5 éven túli	1 519 390	1 356 825	-162 565
Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések	6 213 661	5 132 205	-1 081 456

Hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	Pénzforgalmi számlák állománya	2 491 194	9 397 069	6 905 875
	Változó kamatozású betét	2 135 000	531 000	-1 604 000
	Egynapos tenderes betét (gyorsbetét)	3 641 460	0	-3 641 460
	Egynapos pénzüpi betét	15 271	22 730	7 459
	Azonnali számla	97 184	178 737	81 553
VI.2.	Hitelintézetek betétei	8 380 109	10 129 536	1 749 427

A likviditást lekötő hitelintézeti forintbetétek állománya 2022 végéhez képest 1749,4 milliárd forinttal (több, mint 20 százalékkal) nőtt, 2023. december 31-én 10 129,5 milliárd forint volt. A kötelező tartalékráta mértéke 2023. április 1-től emelkedett, és a betéti gyorstender szeptember végi megszűnésével a kötelező tartalék lett az irányadó eszköz, a bankrendszer likviditási többlete ide került átcsoportosításra. E két hatás következtében a pénzforgalmi számlák állománya a 2022 végi 2491,2 milliárd forinthez képest jelentősen megnőtt, 9397,1 milliárd forint volt 2023 utolsó napján.

Az egynapos tenderes (gyors)betétek állománya – a konstrukció megszűnése miatt – 3641,5 milliárd forinttal csökkent az előző év végéhez képest. A likviditást tartós lekötését biztosító hosszabb (legfeljebb 6 hónapos) futamidejű változó kamatozású betétek állománya 1604 milliárd forinttal 531 milliárd forintra esett vissza egy év alatt. Az azonnali számla egyenlege 81,6 milliárd forinttal 178,7 milliárd forintra emelkedett, míg az egynapos pénzüpi betétek állománya 7,5 milliárd forinttal 22,7 milliárd forintra nőtt.

4.8. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
I.2.—VI.2.	Nettó forintpozíció	-2 176 995	-5 005 736	-2 828 741
II.3.—VII.2.	Nettó devizapozíció	-183 074	-78 315	104 759
	Összesen	-2 360 069	-5 084 051	-2 723 982

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek összességében 2724 milliárd forinttal 5084,1 milliárd forintra emelkedtek 2023 végére. Ezen belül a nettó forintkötelezettségek nőttek jelentős mértékben. (lásd 4.7. pont).

A hitelintézetekkel szembeni nettó devizakötelezettségek 2022. év végéhez képest 104,8 milliárd forinttal csökkentek, 2023. december 31-én 78,3 milliárd forintot mutatott az állományuk. Ezen belül a hitelintézetek által az MNB-nél elhelyezett devizabetétek csökkenése nagymértékben javította, míg a hitelintézetekkel kötött devizaswap-ügyletek összesített állományváltozása kismértékben rontotta a nettó devizapozíciót.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	- 1 éven belüli	5 420	4	-5 416
	- 1—5 éves	5 108	2	-5 106
	- 5 éven túli	16 191	14 585	-1 606
II.3.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	26 719	14 591	-12 128
	- 1 éven belüli	209 793	92 906	-116 887
	- 1—5 éves	0	0	0
	- 5 éven túli	0	0	0
VII.2.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek	209 793	92 906	-116 887
II.3.-VII.2.	Nettó devizapozíció	-183 074	-78 315	104 759

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	Aranykészlet	2 071 789	2 174 160	102 371
	IMF szabad kvóta	150 581	139 992	-10 589
	Devizabetét	6 097 681	4 508 585	-1 589 096
	Deviza-értékpapírok	7 144 628	7 834 103	689 475
	Deviza-repoügyletek állománya	0	1 153 847	1 153 847
II.1.	Arany- és devizatartalék	15 464 679	15 810 687	346 008

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 346 milliárd forinttal 15 810,7 milliárd forintra emelkedett 2023. december 31-re. A tartalék állományát növelték az állami devizakötvény kibocsátások, az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek, a nemzetközi és egyéb külföldi pénzügyi intézményekkel lebonyolított tranzakciók, valamint a portfóliók hozama. Ezzel szemben az ÁKK adósságtörlesztési célú kifizetései, a MÁK devizakiadásai, a hazai hitelintézetek által lekötött devizabetét-állomány alacsonyabb szintje, valamint keresztárfolyam-változás miatt csökkent a tartalék állománya. A 2023 végén meghirdetett euro-likviditást nyújtó swapügyletek és a finanszírozásuk szolgáló repoügyletek közötti eltérés átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására. Az energiaiimport devizaigényének fedezéséhez kapcsolódóan 2023 első negyedévében EUR/HUF adásvételi ügyletek kötésére került sor. Mindezek együttes hatására a devizatartalék euróban kifejezett nagysága 2,7 milliárd euróval 41,3 milliárd euróra emelkedett 2023. december 31-re. A forintban kifejezett állomány ennél kisebb mértékben nőtt a forint-euro árfolyam erősödése következtében.

A deviza-értékpapírok 2023. december 31-i állományából 937,6 milliárd forint értéket (12 százalékot) képviseltek a külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

4.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	1 702 396	1 676 585	-25 811
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-143 681	-124 505	19 176
I.3.	Egyéb forintkövetelések	1 558 715	1 552 080	-6 635

Az egyéb forintkövetelések állománya 2023. december 31-én 1552,1 milliárd forint volt, ami 6,6 milliárd forinttal alacsonyabb a 2022 végéhez képest. Az egyéb bruttó forintkövetelések összevont egyenlege 1676,6 milliárd forintot mutatott, melynek 99 százalékát a monetáris politikai eszköztár részét képező jegybanki értékpapírok teszik ki. A felügyeleti tevékenységből származó követelések értéke 8 milliárd forint volt az év végén, melynek 98,2 százalékára – az MNB minősítési szabályzatának megfelelően – értékvesztés került elszámolásra. Az egyéb forintkövetelések értékvesztése sor emellett tartalmazza az értékpapírokra képzett értékvesztést is, amely az állomány tekintetében 7,5 százalékos mértéket jelent. Az MNB által munkavállalóinak nyújtott kamatkedvezményes lakáskölcsönök és személyi kölcsönök együttes állománya 7,5 milliárd forint volt 2023. december 31-én.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	819 361	761 740	-57 621
	Külföldi fedezeti ügyletek*	191 095	103 479	-87 616
	Egyéb	790	1 181	391
II.4.	Egyéb devizakövetelések	1 011 246	866 400	-144 846

*A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 7 százalékos erősödése miatt csökkent. A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában.

4.11. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	2 342 224	2 092 897	-249 327
	MNB által kibocsátott kötvény	1 375 650	2 941 000	1 565 350
	Egyéb jogi személyek bankszámla betétei	81 127	6 719	-74 408
	Egyéb jogi személyek azonnali számlái	1 464	1 600	136
	Egyéb kötelezettségek	764	729	-35
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	3 801 229	5 042 945	1 241 716

Az egyéb betétek és kötelezettségek állománya mintegy harmadával nőtt, 2023. december 31-én 5042,9 milliárd forint volt. A változásban meghatározó szerepe volt a jegybanki diszkontkötvényeknek, melyek állománya 2023 végén 1565,3 milliárd forinttal volt magasabb, mint 2022 végén. Ezzel szemben csökkentek az Európai Bizottság és egyéb külföldi pénzügyi intézmények forintbetét-elhelyezései, valamint a belföldi és külföldi egyéb jogi személyek bankszámlabetéteinek állományai is.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	Passzív repoügyletek	2 539 811	1 571 029	-968 782
	IMF-betétek	2 245 433	2 087 546	-157 887
	Külföldi betétek	213 549	130 318	-83 231
	Külföldi fedezeti ügyletek*	39 076	38 177	-899
	Egyéb kötelezettségek	295	48	-247
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	5 038 164	3 827 118	-1 211 046

* A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 1211 milliárd forinttal 3827,1 milliárd forintra csökkent 2023. december 31-re. Ezen belül a külföldi partnerekkel kötött repoügyletek és a nemzetközi szervezetektől történt repolehívások együttes állománya változott a legnagyobb mértékben, 968,8 milliárd forinttal csökkent. Az IMF-betétek állománya ártértékelődés miatt 157,9 milliárd forinttal lett kevesebb. A külföldi betétek állományának 83,2 milliárd forintos mérséklődéséhez a határidős ügyletek piaci értékének változását tükröző számlák állományának visszaesése és az Európai Bizottság betétének csökkenése egyaránt hozzájárult. A külföldi fedezeti célú határidős ügyletek összevont kötelezettség jellegű egyenlege pedig 0,9 milliárd forinttal mérséklődött.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	- 1 éven belüli	3 613 022	2 502 198	-1 110 824
	- 1 - 5 éves	0	0	0
	- 5 éven túli	0	0	0
	- lejárat nélküli	1 425 142	1 324 920	-100 222
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	5 038 164	3 827 118	-1 211 046

A lejárat nélküli kötelezettség sor az IMF által végrehajtott SDR-kihelyezésekből (SDR allokációkból) származó forrásokat foglalja magába 2850,5 millió SDR értékben, a csökkenés árfolyamváltozásból adódott.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (külföldi fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2022.12.31.	2023.12.31.	
- EUR	2 605 503	1 336 657	-1 268 846
- USD	310	3 400	3 090
- SDR	1 639 218	1 481 374	-157 844
- Egyéb	754 057	967 510	213 453
Egyéb devizakötelezettségek	4 999 088	3 788 941	-1 210 147

Az egyéb soron szereplő 967,5 milliárd forintos 2023. december 31-i állomány mintegy kétharmadát az IMF-kvóta átértékeléssel korrigált forintfedezete alkotja.

4.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (47,4 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (12,6 milliárd forint külföldi és 280,4 milliárd forint belföldi befektetéseket) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok, Ingatlan-tartozékok	Berendezések	Kulturális javak	Pénzmúzeum gyűjteménye		
Bruttó érték alakulása								
2022.12.31.	25 958	2 666	15 771	29 005	10 281	1 361	1 131	86 173
Üzembe helyezés/ Beszerzés	4 182	479	223	3 421		3	73	8 381
Térítés nélküli eszközátvétel								0
Egyéb növekedés/ Átsorolás						4		4
Selejt				-640			-7	-647
Eladás				-215				-215
Térítés nélküli eszközátadás				-443				-443
Egyéb csökkenés/ Átsorolás	-2	-186		-4				-192
2023.12.31.	30 138	2 959	15 994	31 124	10 281	1 368	1 197	93 061
Értékcsökkenés részletezése								
2022.12.31.	19 562	0	6 643	13 601	0	0	0	39 806
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	2 856		287	4 020				7 163
Átsorolás miatti növekedés								0
Állományból történő kivetés	-2			-1 291				-1 293
Átsorolás miatti csökkenés								0
2023.12.31.	22 416	0	6 930	16 330	0	0	0	45 676
Nettó érték								
2022.12.31.	6 396	2 666	9 128	15 404	10 281	1 361	1 131	46 367
2023.12.31.	7 722	2 959	9 064	14 794	10 281	1 368	1 197	47 385
Változás	1 326	293	-64	-610	0	7	66	1 018

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2022.12.31.	2023.12.31.	2022.12.31.	2023.12.31.	2022	2023
BIS	1,43	1,43	10 503	10 223	1 182	1 105
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			14	14		
Európai Központi Bank	1,55	1,55	2 516	2 407	-	-
<i>ezer EUR</i>			6 287	6 287		
SWIFT	0,03	0,03	19	18	0	0
<i>ezer EUR</i>			46	46		
Befektetések összesen			13 038	12 648	1 182	1 105

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2023. december 31-én

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	320 745	320 745	2,9630
Deutsche Bundesbank	2 320 817	2 320 817	21,4394
Eesti Pank	24 800	24 800	0,2291
Central Bank of Ireland	149 082	149 082	1,3772
Bank of Greece	217 767	217 767	2,0117
Banco de España	1 049 820	1 049 820	9,6981
Banque de France	1 798 120	1 798 120	16,6108
Hrvatska narodna banka	71 391	71 391	0,6595
Banca d'Italia	1 495 637	1 495 637	13,8165
Central Bank of Cyprus	18 944	18 944	0,1750
Latvijas Banka	34 304	34 304	0,3169
Lietuvos banka	50 953	50 953	0,4707
Banque centrale du Luxembourg	29 000	29 000	0,2679
Central Bank of Malta	9 234	9 234	0,0853
De Nederlandsche Bank	515 941	515 941	4,7662
Oesterreichische Nationalbank	257 678	257 678	2,3804
Banco de Portugal	206 054	206 054	1,9035
Banka Slovenije	42 391	42 391	0,3916
Národná banka Slovenska	100 824	100 824	0,9314
Suomen Pankki – Finlands Bank	161 715	161 715	1,4939
Euroövezetbeli NKB-k összesen	8 875 217	8 875 217	81,9881
Bulgarian National Bank	106 431	3 991	0,9832
Česká národní banka	203 445	7 629	1,8794
Danmarks Nationalbank	190 423	7 141	1,7591
Magyar Nemzeti Bank	167 658	6 287	1,5488
Narodowy Bank Polski	653 127	24 492	6,0335
Banca Națională a României	306 229	11 484	2,8289
Sveriges riksbank	322 477	12 093	2,9790
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	1 949 790	73 117	18,0119
Összes NKB	10 825 007	8 948 334	100,0000

2004. május 1-jén Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-tagállamok jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják. Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak ötévente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, tagország EU-ból való kilépésével, illetve tőkeemelés során.

2023. január 1-től Horvátország törvényes fizetőeszköze az euro, ezáltal a Hrvatska narodna banka már az euroövezeten belüli bankok csoportjába tartozik. 2024. január 1-jével az ötévente esedékes felülvizsgálat miatt a tőkekulcsok ismét kiigazításra kerültek. Az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,5819 százalékra, részesedése 171,2 millió euróra nőtt.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB – mint euroövezeten kívüli jegybank – nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2023. december 31-én a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 6,3 millió euro (2,4 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2022.12.31.	2023.12.31.	2022.12.31.	2023.12.31.	2022	2023
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	100,0	100,0	11 827	11 827	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	1 309	1 309	350	200
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	-	-
MNB-Biztonsági Zrt. 1123 Budapest, Alkotás utca 50.	100,0	100,0	1 317	3 067	0	0
GIRO Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	14 779	14 779	0	0
MNB-Ingatlan Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	100,0	167 403	225 075	0	0
MNB-EduLab Nonprofit Kft. 1122 Budapest, Krisztina körút 6-8.	100,0	100,0	15 414	12 119	0	-
Budapesti Értéktőzsde Nyrt. 1013 Budapest, Krisztina körút 55.	81,4	81,4	11 555	11 555	410	449
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	53,3	53,3	643	643	0	459
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	0,1	10	17	0	0
Befektetések összesen			224 307	280 441	760	1 108

Belföldi befektetések részesedései

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2023.12.31.	
Pénzjegynyomda Zrt.	DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
GIRO Zrt.	BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. 1205 Budapest, Mártonffy utca 25–27.	100,0	217
Budapesti Értéktőzsde Nyrt.	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	3 423
KELER Zrt.	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	99,9	3 423
MNB-Ingatlan Kft.	Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. „v.a.” 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	4
	Optimum-Omega Ingatlanbefektetési Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	20
	WINDIRECT Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	3

A **Pénzjegynyomda Zrt.** forintbankjegyeket, papír és műanyag kártyaformátumú biztonsági okmányokat, zárjegyeket, értékpapírokat állít elő, valamint okmány-megszemélyesítési szolgáltatásokat nyújt hazai és külföldi megrendelők számára, tevékenységét az időszakokra vonatkozó középtávú tulajdonosi stratégiája szerint végzi. Ezzel összhangban kiemelt célja a forintbankjegyek megfelelő – az MNB által megrendelt – mennyiségben és minőségben történő gyártása, míg a bankjegygyártástól eltérő ágazatokban az erősödő külföldi piaci jelenlét, valamint az egyes termékekhez kapcsolódó integrált informatikai rendszerek és szolgáltatások fejlesztése a fő cél. A társaság 2023-ban is meghatározó szerepet töltött be a hazai okmányok gyártásában és megszemélyesítésében is, így a forintbankjegyek gyártása mellett az állampolgári igényekből képződő okmány megrendelések teljesítését is kiemelten kezeli. A Pénzjegynyomda Zrt. leányvállalata – a **DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. (DIPA Zrt.)** – az ország egyedüli biztonsági alappapír gyártója, amelynek fő feladata a forintbankjegyek papírjának előállítás. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi és korszerű biztonsági elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegypapíron túl a DIPA Zrt. állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének papírjait, a jegyek alappapírjait, továbbá számos ország útlevelének és okmányának papírját, amelyekhez hamisítás elleni komplex védelmet nyújtó megoldásokat is biztosít.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalom zavartalan működéséhez szükséges forint pénzermék, valamint az MNB által törvényes fizetőeszközként kibocsátott emlékérmék előállítása. Tevékenységét a 2021-2025 közötti időszakra vonatkozó tulajdonosi stratégiája szerint folytatja. Szabad kapacitásainak hasznosításával saját éremprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – érmekeket és egyéb vereteket, valamint a Sándor-palota megbízásából nemzeti kitüntetések is gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában elsődleges forgalmazója a jegybank által kibocsátott emlékérméknek, továbbá gyűjtői célú bankjegyeket, saját csomagolású forgalmi érmesorokat és forgalmiérme-emlékváltozatokat, valamint import befektetési-arany termékeket értékesít. Termékköréből bizományos konstrukcióban áruvalappal látja el a Pénzmúzeum ajándékboltját. Az 1996 óta érvényes ISO9001 minőségirányítási rendszere folyamatos fenntartása mellett jelen stratégiai időszak végéig célul tűzte ki az ISO14001 környezetirányítási rendszer bevezetését, melynek sikeres tanúsítására a tervezettnél egy évvel korábban, 2023. október 27-én került sor. A társaság a 2023. évi forgalmi érme- és a 16 tematikát magában foglaló emlékérmek-kibocsátási programra vonatkozó gyártási megrendeléseket maradéktalanul, a kitűzött szállítási ütemezésnek megfelelően teljesítette.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. (PSFN Kft.)** közfeladatot ellátó gazdálkodó szervezet, amely kizárólagos jogkörrel végzi a pénzügyi szervezetek felszámolását, illetve kirendelése esetén e szervezetek végelszámolását és a kockázati tőkealapok megszüntetését. Közreműködik a pénzügyi szervezetek szanálási eljárásában, valamint ellátja a felfüggesztett tevékenységi engedélyű pénzügyi szervezetek esetében a felügyeleti biztos feladatokat. A pénzügyi szervezethez történő felügyeleti biztos kirendelés esetén a PSFN Kft. elsődleges feladata a kialakult válsághelyzet kezelése és az operatív irányítás ellátása. Amennyiben az MNB felügyeleti intézkedéseivel, illetve felügyeleti biztos kirendelésével sem biztosítható valamely pénzügyi szervezet prudens és jogszerű működése, úgy engedélyének MNB általi visszavonását követően – a pénzügyi közvetítőrendszerből történő zökkenőmentes kivezetése érdekében – elvégzi a pénzügyi szervezet felszámolását, illetve végelszámolását. Ezen eljárások elsődleges célja, hogy a megszüntetési eljárások befejezését megelőzően a hitelezők érdekei érvényesüljenek, követeléseik kielégítést nyerjenek. A PSFN Kft. feladatait közhasznú tevékenységként, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeit védve látja el, és határozott célkitűzése, hogy a pénzügyi szervezetek megszüntetése egységes szemlélet és módszertan szerint a prudencia és a transzparencia elvének érvényesülése mellett menjen végbe. Továbbá a megszüntetési eljárások – azok komplex jellegének és a fogyasztók érdekeinek egyidejű szem előtt tartásával – a lehető leghamarabb lezáruljanak, és a hitelezők számára a hitelezői igényeik lehető legnagyobb arányú megtérülését biztosítsák.

Az **MNB–Biztonsági Zrt.** folyamatosan végzi az élőerős őrszvédelmi tevékenységet, amelynek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrséggel történő – védelmét, végrehajtja a pénz- és értékszállítási feladatokat. A társaság rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát az MNB részére, emellett elemző-értékelő és tanácsadó, valamint vállalatbiztonsági és üzembiztonsági tevékenységeket is folytat. Ezen túlmenően az MNB részére információvédelmi és biztonságtechnikai szolgáltatást nyújt, ellátja a recepció és telefonközpont üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat, valamint az MNB leányvállalatainak egyes élőerős, fizikai és információbiztonsággal kapcsolatos feladatait. A társaság munkahelyi büfé üzemeltetési és bekészítési szolgáltatásokat is biztosít az MNB, illetve annak munkavállalói részére, elvégzi a Pénzmúzeum egyes üzemeltetési feladatait, valamint működteti az MNB munkahelyi bölcsődéjét. A társaság üzemelteti a Balatonakarattya Oktatási és Konferencia Központot, továbbá az MNB részére rendezvényszervezési tevékenységet is végez. 2023. december 31-re a befektetés könyv szerinti értéke 3,1 milliárd forintba emelkedett az év során több lépcsőben végrehajtott tőkeemelések – összességében 1,8 milliárd forint – hatására.

A **GIRO Zrt.** üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert (BKR). Stratégiájában kiemelt célként szerepel a BKR stabil, biztonságos működése, az elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése, új szolgáltatások bevezetése, valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. A társaság eddigi legfontosabb fejlesztése az azonnali fizetési rendszer, amely a nap 24 órájában, az év minden napján biztosítja, hogy 20 millió forintig 5 másodpercen belül teljesüljenek az elektronikusan benyújtott egyedi belföldi forintátutalások. Az MNB és a GIRO által biztosított központi infrastruktúrára épülő innovatív fizetési megoldások köre folyamatosan bővül, egyre több fizetési helyzetben egyre magasabb szolgáltatási színvonalat kínálva az ügyfelek számára.

Az **MNB–Ingatlan Kft.** tevékenységi köre és fő feladata ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, továbbá ingatlankezelési és -fejlesztési tevékenység végzése az MNB, valamint annak leányvállalatai számára. A társaság az MNB megbízási szerződése alapján koordinálja a Szabadság téri székház rekonstrukcióját. Az MNB–Ingatlan Kft. 2024. évi jóváhagyott pénzügyi terve szerint a székház-felújítás projekt teljes előirányzata nettó 82,6 milliárd forint (a 2023. év végéig felmerült beruházási kiadások összege az előlegfizetéssel együtt nettó 37,8 milliárd forint, melyből a 2023. évi összeg nettó 14,9 milliárd forint). A felújítás elkészülte után a beruházás az aktiválás évében jelenik meg az MNB nyilvántartásaiban (az aktiválásig az MNB által kifizetett koordinációs és egyéb költségek növelve az MNB–Ingatlan Kft.-től átvett beruházás teljes bruttó értékével). Az MNB a székházfelújítás beruházását az MNB–Ingatlan Kft.-nél végrehajtott tőkeemelések révén finanszírozza. Az MNB–Ingatlan Kft. tulajdonában áll a Bölcs Vár, az MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum, az MNB Budai Központ, a Balatonakarattya Oktatási és Konferencia Központ (az ingatlan MNB–Ingatlan Kft.-nek való átadását követően az Optimum–Gamma Ingatlanbefektetési Kft. végelszámolás alá került), illetve az **Optimum–Omega Ingatlanbefektetési Kft.** üzletrészen keresztül a Burg Hotel. Az MNB–Ingatlan Kft. könyv szerinti értéke 225,1-milliárd forintba emelkedett 2023. december 31-re az év során végrehajtott tőkeemelések hatására: 48,8 milliárd forint tőkeemeléssel került sor a székházfelújítási projekthez tartozóan, 8,4 milliárd forint tőkeemelést kötődött a Burg Hotelben megvalósításra kerülő Pallas Athéné Konferencia Központ kivitelezésének finanszírozásához, továbbá 0,4 milliárd forint tőkeemelést történt az MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum valamint a Balatonakarattya Oktatási és Konferencia Központ fejlesztéséhez kapcsolódó források biztosításához.

Az **MNB–EduLab Nonprofit Kft.** az MNB tevékenységével összefüggésben oktatási, digitális tananyagfejlesztési feladatokat lát el, valamint célja a pénzügyi tudatosság növelése. Tevékenységének fókuszában a Pénzmúzeum fenntartásával kapcsolatos feladatok állnak, melynek keretében bemutatja a gazdasági és pénzügyi folyamatok működését, a pénzhasználat alapvetéseit, az MNB tevékenységét. Az országos szakmúzeum kutatószolgálatot is működtet, oktatási és múzeumpedagógiai tevékenységet folytat, valamint gondozza és gyarapítja a múzeumi gyűjteményt. 2023 novembere óta az MNB–EduLab Kft. nonprofit szervezetként működik tovább. 2023. december 31-re a befektetés könyv szerinti értéke 12,1 milliárd forintra módosult, részben az év elején történt 3 milliárd forintos tőkeemelés, részben az év során elszámolt 6,3 milliárd forintos értékvesztés következtében. A tőkeemelésre a Pénzmúzeum működésének finanszírozása miatt volt szükség. Az értékvesztés abból adódott, hogy a társaság a múzeum működési modelljéből adódóan nem rendelkezik bevételi forrással, ezáltal a vesztesége tartósan beépült a saját tőkéjébe. A társaság finanszírozása 2024-től változik, a muzeális tevékenységgel kapcsolatos működési költségek folyamatosan ellentételezésre kerülnek az alapító MNB által.

A **Budapesti Értéktőzsde Nyrt. (BÉT)** stratégiai tulajdonlásával az MNB alapvető célja a magyar tőkepiac fejlesztése és a megfelelő méretű, hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása, mivel a fejlett tőkepiac és a diversifikált pénzügyi közvetítőrendszer a versenyképes gazdaság és a fenntartható növekedés alapja. A BÉT 2021–2025. közötti időszakra vonatkozó stratégiájának fő elemei: a BÉT tőzsdei bevezetése, a jövedelmezőség fókuszba helyezése, az alap üzletágakban rejlő növekedési potenciál kiaknázása, valamint az üzleti stratégia megvalósítását támogató, biztonságos IT-működés megteremtése. A 2023-as év első felében adta ki Fenntarthatósági Jelentését a BÉT, ami első ESG-jelentése, valamint saját ESG-startégiáját is magában foglaló publikáció. A Budapesti Értéktőzsde júniusban nyilvános részvénytársasággá alakult és újraalapításának 33. évfordulóján belépett a BÉT Standard kategóriájába. A tőzsdei megjelenés példaértékű jelentőséggel is bírt, amellyel a BÉT célja a nyilvános működés előnyeinek népszerűsítése a hazai közép vállalatok körében. A BÉT kisebbségi részesedéssel rendelkezik a KELER Zrt.-ből és a KELER KSZF Zrt.-ből álló KELER Csoportban, amelyben egyúttal az MNB többségi tulajdonnal bír, így a BÉT többségi tulajdonosaként a jegybank összességében a KELER Csoportban is stratégiai tulajdonrészrel rendelkezik. A KELER Csoport a magyar értékpapírpiac kereskedés utáni infrastruktúrájának üzemeltetőjeként számolja el, garantálja és egyenlíti ki a BÉT-en megkötött tőzsdei ügyleteket, illetve bármilyen, Magyarországon kibocsátott dematerializált értékpapírral végzett ügyletet.

A **KELER Zrt.** a hazai tőkepiac központi értéktári tevékenységet végző szervezete, amely szakosított hitelintézetként működik. A KELER végzi a magyar ISIN-kódok kibocsátását, a dematerializált értékpapírok központi nyilvántartását, keletkeztetését, módosítását és törlését. A társaság a központi értéktárakra vonatkozó európai rendelet (CSDR) szerinti engedéllyel rendelkezik. A KELER a határon átnyúló értékpapír-kereskedelem hatékonyabbá tételét célzó, az EKB által üzemeltetett TARGET2-Securities (T2S) értékpapír-kiegyenlítési platformnak is tagjává vált.

A **KELER KSZF Zrt.** a KELER leányvállalataként az elszámolóházi és a központi szerződő fél funkciókat látja el a magyar piacon. A társaság elszámolóházként végzi a BÉT-en kötött azonnali és derivatív, valamint az MTS Hungary-n kötött állampapír azonnali ügyletek elszámolását, központi szerződő félként pedig garantálja is ezen ügyletek teljesítését. A tőkepiaci szegmens mellett az elmúlt években a KELER KSZF működésében meghatározó szerepet játszó üzletág volt az elektromos árammal, illetve a földgáz-kereskedelemmel kapcsolatos ügyletek lebonyolítása. A társaság egyes piacokon – például a magyar áramtőzsdén, a HUPX-en – a lipcsei székhelyű ECC AG általános klíringtagjaként nyújtja szolgáltatásait, míg más piacokon – például a CEEGEX közép-európai gáztőzsdén – központi szerződő félként jár el. Az MNB nyilvántartásaiban a KELER KSZF Zrt.-ben való tulajdonrész könyv szerinti értéke 2023. december 31-én a társaság minősítése miatt 17 millió forintra emelkedett.

Belföldi befektetések saját tőkéje

Az Éves jelentés elkészítésekor a rendelkezésre álló legfrissebb adatok szerepelnek a következő táblázatban.

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény/ Tárgyévi eredmény	Saját tőke
	2023.12.31.			
Pénzjegynyomda Zrt.	11 827	11 455	3 532	26 814
Magyar Pénzverő Zrt.	1 309	2 615	665	4 589
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.	50	3	0	53
MNB-Biztonsági Zrt.	1 086	1 854	-255	2 685
GIRO Zrt.	7 496	9 822	792	18 110
MNB-Ingatlan Kft.	15	226 571	2 050	228 636
MNB-EduLab Nonprofit Kft.	50	18 120	-6 245	11 925
Budapesti Értéktőzsde Nyrt.	541	14 825	5 841	21 207
KELER Zrt.	4 500	23 039	5 118	32 657
KELER KSZF Zrt.	3 423	12 261	6 231	21 915

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2023.12.31.	
Pénzjegynyomda Zrt.	363	281
Magyar Pénzverő Zrt.	781	3
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.	0	1 366
MNB-Biztonsági Zrt.	45	955
GIRO Zrt.	0	7
MNB-Ingatlan Kft.	2 647	369
MNB-EduLab Nonprofit Kft.	5	0
Budapesti Értéktőzsde Nyrt.	0	1
KELER Zrt.	20	36
KELER KSZF Zrt.	5	0
Összesen	3 866	3 018

A Pénzjegynyomda Zrt.-vel és az MNB–Biztonsági Zrt.-vel szembeni követelés teljesen, a Magyar Pénzverő Zrt.-vel szembeni követelés részben a társaság által nyújtott munkavállalói kölcsönök refinanszírozásából adódott. A Magyar Pénzverő Zrt.-vel szembeni követelés túlnyomó részét a társaságnak adott előleg tette ki. Az MNB–Ingatlan Kft.-vel szembeni követelés ingatlanbérletekhez köthető óvadéknyújtásból származik. A KELER Zrt.-vel és a KELER KSZF Zrt.-vel szembeni követelés tartalmazza a BÉT-en való kereskedéshez szükséges fedezeteket.

A PSFN Kft.-vel szembeni kötelezettség a társaság 2024-es éves működésére jóváhagyott támogatási összeget tartalmazza, amely 2024 januárjában került pénzügyi rendezésre és ráfordításként elszámolásra. A többi kötelezettség meghatározóan a leányvállalatok által az MNB részére szerződés alapján nyújtott szolgáltatások kiszámlázásából származik.

A BÉT-en való kereskedéshez szükséges fedezetekhez kötődő követelések az MNB klíringtagságának megszűnéséig állnak fenn. Az óvadékkövetelések, illetve a leányvállalatok munkavállalóinak lakáscélú kölcsöneihez fűződő követelések a vonatkozó szerződések kondíciói alapján rendeződnek. A táblázatban szereplő további követelés és kötelezettség rövid lejáratú.

4.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérleg sor	Megnevezés	2022.12.31.	Évközi változások		2023.12.31.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés	Felhasználás/ visszaírás	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	10 547	0	-2 143	8 404
I.3.	Egyéb forintkövetelések	143 681	5 823	-24 999	124 505
III.	Befektetett pénzügyi eszközök	6 401	6 295	-7	12 689
III.	Egyéb követelések	86	0	-15	71
VIII.	Függő kötelezettségek	909	392	-762	539
	- peres ügyek	191	336	-69	458
	- NHP+ konstrukció	133	0	-107	26
	- egyéb célú származékos ügyletek	585	56	-586	55
	Összesen	161 624	12 510	-27 926	146 208
	Céltartalék, értékvesztés elszámolás eredményre gyakorolt hatása (VI.+VII.)-(XVI.+XVII.)		12 510	-27 926	-15 416

A céltartalék és értékvesztés összesített állománya az év közbeni csökkenés hatására 146,2 milliárd forintot tett ki 2023. december 31-én.

A forintkövetelésekhez (I.2. és I.3. mérleg sorok) kapcsolódóan összesen nettó 21,3 milliárd forintos értékvesztés-visszaírás történt 2023-ban, elsősorban a monetáris politikai célú értékpapírok csökkenő állománya, valamint javuló minősítése következtében.

A befektetett pénzügyi eszközökre képzett értékvesztés állománya 6,3 milliárd forinttal emelkedett az MNB–EduLab Non-profit Kft. minősítéséhez kapcsolódóan. Az értékvesztés a Pénzmúzeum működésének tőkéből történő finanszírozásából adódott, mivel a társaság a múzeum működési modelljéből adódóan nem rendelkezik bevételi forrással, ezáltal a vesztesége tartósan beépült a saját tőkéjébe.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre megképzett céltartalék-állomány két új per miatt 2023. év végére 0,3 milliárd forinttal emelkedett a 2022. év végi állományhoz képest.

Az NHP+ konstrukcióhoz kapcsolódó céltartalékállomány 0,1 milliárd forinttal csökkent 2023. december 31-re a veszteségtérítés alapjául szolgáló állomány változása miatt.

Az egyéb célú határidős ügyletek esetében az év végén nyitott ügyletek negatív piaci értékéhez 0,1 milliárd forint céltartalék-állomány kapcsolódott.

4.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.12.31.	
	Bankügyletek miatt	193 408	188 298	-5 110
	Belső gazdálkodás miatt	3 914	6 849	2 935
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	197 322	195 147	-2 175
	Bankügyletek miatt	181 381	158 257	-23 124
	Belső gazdálkodás miatt	530	966	436
X.	Passzív időbeli elhatárolások	181 911	159 223	-22 688

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban bankügyletek miatti kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	2022.12.31.	2023.12.31.	Változás
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
XI.2.	Eredménytartalék	151 239	-250 714	-401 953
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	774 944	258 009	-516 935
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-278 352	-108 641	169 711
XI.6.	Tárgyévi eredmény	-401 954	-1 763 244	-1 361 290
XI.	Saját tőke	255 877	-1 854 590	-2 110 467

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az eredménytartalék 402 milliárd forintos csökkenése a 2022. évi veszteség átvezetéséből adódott.

2023. december 31-re a saját tőke 2110,5 milliárd forinttal 1854,6 milliárd forintra csökkent a tárgyévi veszteség és a kiegyenlítési tartalékok alacsonyabb összevont pozitív egyenlege miatt.

Az MNB saját tőkéje 2023 végén a jegyzett tőke alá csökkent. Az MNBtv. és a Stabilitási tv. módosítása értelmében a Költségvetési Tanács 2023. december 23-i ülésén vizsgálta az MNB tőkehelyzetét. Véleménye⁵⁸ alapján 2024-ben a központi költségvetésnek nem szükséges térítést nyújtania. A saját tőkét érintő jogszabályi változásokról lásd a 4.1.1. pontot.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.16. pontot.

⁵⁸ KVT/39-2/2023 - a Tanács 7/2023.12.23. sz. határozatával elfogadva

4.16. KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2022.12.31.	2023.12.31.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	774 944	258 009	-516 935
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-278 352	-108 641	169 711
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	496 592	149 368	-347 224

A forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát az átértékelésre kerülő devizaállományok nagysága, valamint a hivatalos árfolyam és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése határozza meg. A forint hivatalos árfolyamának 2022. év végéhez képest bekövetkezett erősödése a kiegyenlítési tartalék csökkenésének irányába hatott, amelynek egyenlege 516,9 milliárd forinttal 258 milliárd forintra változott. Az MNB árfolyamkitettséget döntő részben euróban vállalt, amelynek hivatalos árfolyama 382,78 forint/euro, átlagos bekerülési árfolyama 371,18 forint/euro volt 2023. december 31-én.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az értékpapírok piaci értékének és amortizált bekerülési értékének különbségeként határozható meg. Az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaciérték-különbözete 108,6 milliárd forint negatív egyenleget mutatott 2023. december 31-én.

4.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2022.12.31.			2023.12.31.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	2 897 883	2 897 883	-350 883	1 132 473	1 132 473	-140 954
	- Monetáris politikai célú kamatswapügylet (MIRS)	1 099 617	1 099 617	-308 112	726 457	726 457	-127 492
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött kamatswapügylet	175 200	175 200	-42 335	175 200	175 200	-13 843
2.	Futures ügyletek	0	122 725	1 100	0	261 801	-1 122
3.	Devizawap-, devizafutures- és termin ügyletek	12 835 397	12 747 716	-271 530	11 768 753	11 681 333	-67 283
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött, euro likviditást nyújtó devizawapügylet	2 647 254	2 677 519	-25 157	1 823 564	1 827 422	-2 253
4.	Kamatkozó devizawapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	3 068 902	3 163 748	-212 543	1 058 032	1 148 995	-56 154
	- NHP-hoz kapcsolódó kamatozó devizawapügylet	96 769	75 450	46 010	79 074	64 486	26 527
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	18 802 182	18 932 072	-833 856	13 959 258	14 224 602	-265 513
6.	Opció ügyletek	751	796	2	0	0	0
7.	TBA ügyletek	116 490	32 801	-1 219	85 387	46 189	703
8.	Futures ügyletek	32 410	0	-417	88 667	0	520
9.	Kamatswapügyletek	18 079	18 079	-35	36 364	36 364	118
10.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7+8+9)	167 730	51 676	-1 669	210 418	82 553	1 341
11.	Összesen (5+10)	18 969 912	18 983 748	-835 525	14 169 676	14 307 155	-264 172

A táblázat teljeskörűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti követeléseket és kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaswap-, kamatozó devizaswap-, devizafutures- és terminügyleteket is, amelyek a nettó devizapozíció részeként – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaswap-ügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozíció a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

A konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú, külföldiekkel kötött kamatswap-ügyletek az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák. A monetáris politikai célú forint kamatswap-ügyletek (MIRS) állománya 2023. december 31-re lejáratok miatt csökkent. Az önfinanszírozási programhoz kapcsolódóan a belföldi hitelintézetekkel – kamatkockázatuk csökkentésére – kötött kamatswap-ügyletek állománya nem változott.

A kötvényfutures-ügyletek a tartalékportfóliók átlagos hátralévő futamidejét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizaswap-, devizafutures- és terminügyletek elsősorban a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várákosásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – devizacsere-ügyletek. Az eurolikviditást nyújtó devizaswap-ügyletek tendereit az MNB monetáris politikai célokra tekintettel, a likviditási folyamatok függvényében biztosítja.

A kamatozó devizaswap-ügyletek a devizaárfolyam- és a kamatkockázat együttes, hosszú távú kezelésére szolgálnak. 2023. december 31-re a kamatozó devizaswapok állományából a tőkecsere nélküli ügyletek lejárta.

A fedezeti ügyletek és az egyéb célú származékos ügyletek hátralévő futamidő szerinti megbontását a következő táblázat szemlélteti.

Származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2022.12.31.	2023.12.31.	
- 1 éven belüli	14 252 599	10 685 666	-3 566 933
- 1–5 év	3 425 331	3 035 519	-389 812
- 5 éven túli	1 254 142	503 417	-750 725
Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettség	18 932 072	14 224 602	-4 707 470
- 1 éven belüli	33 597	82 553	48 956
- 1–5 év	18 079	0	-18 079
- 5 éven túli	0	0	0
Egyéb célú ügyletekből eredő kötelezettség	51 676	82 553	30 877
Összesen (1+2)	18 983 748	14 307 155	-4 676 593

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2022.12.31.	2023.12.31.	
NHP hitelkeret	356 259	123 181	-233 078
Leányvállalati hitelkeret	44 275	2 145	-42 130
NHP+ konstrukcióból eredő függő kötelezettség	133	26	-107
Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	247	535	288
Garanciák	2 464	2 283	-181
Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	2	2	0
Összesen	403 380	128 172	-275 208

Az NHP Hajrá konstrukcióban megkötött, de folyósításra még nem került szerződések összegét az MNB mérleg alatti kötelezettségként – mint hitelkeret – tartja nyilván a szerződéskötéstől számított 3 évig, azaz 2024. szeptemberéig. Az NHP fix konstrukció keretében 2023. májusig lehetett a hiteleket lehívni, így a kapcsolódó hitelkeret nyilvántartása 2023 során megszűnt.

A leányvállalatok számára nyilvántartott hitelkeret a Pénzjegynyomda, a Pénzverő, az MNB-Biztonsági Zrt. és 2023-tól az MNB-EduLab részére – munkavállalói lakáscélú hitelezésre – még rendelkezésre álló keretösszegeket mutatja. A hitelkeret-szerződések összesített értéke 2,6 milliárd forint, lejáratuk 2028, 2031 és 2033 év vége. A KELER KSZF Zrt.-vel megkötött hitelkeret-szerződés, illetve annak évközi módosítása alapján – 50 milliárd forintról 30 milliárd forintra csökkentett – lehívható hitelkeret 2023. október 31-ig állt rendelkezésre.

Az NHP+ konstrukcióra vonatkozó szerződések értelmében a folyósított kkv-hitelekben eredő hitelintézeti tőkeveszteségek maximum 50 százalékát az MNB megtéríti a hitelintézeteknek a portfóliószintű limiten belül. Az NHP+ függő kötelezettség a minősítési szabályzat alapján céltartalékképzés alá vont várható térítési kötelezettség nyilvántartására szolgál. A hitelintézeti adatszolgáltatások alapján 2023. december 31-re 0,1 milliárd forinttal csökkent a veszteségtérítés alapjául szolgáló állomány.

A perek nagy része felügyeleti tevékenység során hozott bírsághatározatok ellen indított eljárásokhoz kötődik, továbbá egyéb kártérítési pereket foglal magába. A kapcsolódó függő kötelezettség összege tartalmazza az összes megfizetett, majd peresített bírságvisszatérítést, valamint az egyéb perek kapcsán a céltartalékképzés alá vont várható kártérítési összegeket. 2023 során újonnan indított perek miatt változott alapvetően az állomány.

A garanciák sor egyrészt 0,2 milliárd forint értékű, leányvállalati szerződésben szereplő biztosítéknyújtáshoz kapcsolódó tulajdonosi garanciavállalást, másrészt 2,1 milliárd forint értékű exportgaranciákat tartalmaz. Az exportgaranciákhoz minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik, az MNB az exportgarancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. A garanciaállomány forint értékének csökkenése árfolyamváltozás következménye.

Értékpapírügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2022.12.31.	2023.12.31.	
Kölcsönadott értékpapírok névértéke - elszámolóházon keresztül (garantált)	4 337	4 661	324
Kölcsönadott értékpapírok névértéke - ügynökön keresztül (fedezettel)	172 548	117 448	-55 100
Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	17 211	33 736	16 525
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés bekerülési értéke	147 842	78 110	-69 732
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés piaci értéke	147 842	78 110	-69 732
Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	0	1 206 081	1 206 081
Passzív repo keretében eladott és ECB repo ügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	2 694 891	1 661 408	-1 033 483

4.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022	2023	Változás
(I.1.+II.2.)—(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	-11 604	-94 894	-83 290
(I.2.+II.3.)—(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-898 412	-1 611 468	-713 056
(I.3.+II.1.+II.4.)— (X.3.+XI.3.)	Egyéb	104 427	63 315	-41 112
	Nettó kamateredmény	-805 589	-1 643 047	-837 458
	Forint-értékpapírok	-22 168	-21 188	980
	Deviza-értékpapírok	-28 924	22 850	51 774
	Származékos ügyletek*	-205 623	-117 456	88 167
	Egyéb	0	0	0
(I.4.+II.5.)—(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-256 715	-115 794	140 921
(I.+II.)—(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-1 062 304	-1 758 841	-696 537

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont kapcsolódó táblázatában.

2023-ban a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 1758,8 milliárd forint veszteség volt, ami 696,5 milliárd forinttal nagyobb, mint 2022-ben.

A nettó kamateredmény az előző évhez képest 837,5 milliárd forinttal csökkent az alábbi tényezők együttes hatásaként:

Az eredményt csökkentette:

- a hitelintézeti forintbetétek utáni kamatráfordítások 716,1 milliárd forintos növekedése a likviditást lekötő eszközök magasabb kamata miatt. Ezen belül emelkedtek az egynapos tenderes betét után fizetett kamatok 740,7 milliárd forinttal, a kötelező tartalékok utáni kamatráfordítások – a kötelező tartalékráta emelésével is összefüggésben – 474,2 milliárd forinttal és a változó kamatozású betétek után fizetett kamatok 87,8 milliárd forinttal. Miközben az egyhetes betétek utáni kamatráfordítások – az eszköz megszűnése miatt – 540,7 milliárd forinttal, az O/N betétek utáni kamatráfordítások 44,4 milliárd forinttal csökkentek;
- az egyéb forintbetétek utáni kamatráfordítások 164,9 milliárd forintos növekedése az MNB által kibocsátott diszkont-kötvényekhez kapcsolódóan;
- a központi költségvetés forintbetétei után fizetett 65,5 milliárd forinttal magasabb kamat;
- az egyéb devizakötelezettségek utáni kamatráfordítások 45,8 milliárd forintos növekedése. Ebből 33,2 milliárd forint volt az IMF SDR-allokációja után fizetett kamatok – piaci kamatváltozással összefüggő – emelkedése, ugyanakkor az allokáció egy része a devizatartalékok közt is megjelenik, ami a kamatbevételeket 21,3 milliárd forinttal növelte, így a nettó kamateredményre jóval kisebb hatása volt. Az egyéb devizakötelezettségek utáni kamatráfordításokat növelte továbbá a nemzetközi szervezetekkel kötött repomegállapodások igénybevétele után fizetett kamatok emelkedése;
- a költségvetés devizabetétei és a hitelintézetek devizabetétei után fizetett kamatok 18,9 milliárd forintos, illetve 3,3 milliárd forintos növekedése.

Az eredményt javította:

- a devizatartalék után kapott, a 2022. évinél 169 milliárd forinttal magasabb kamatbevétel;
- a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és hitelintézeti értékpapírok (jelzáloglevelek és állami kezesség mellett kibocsátott kötvények) utáni kamatbevételek 6,3 milliárd forintos emelkedése, döntően a hitelintézetekkel kötött határidős ügyletekhez kapcsolódó, a bankoknál elhelyezett marginbetétekre kapott kamatok miatt.
- a központi költségvetéstől származó, a 2022. évinél 1,1 milliárd forinttal magasabb forint kamatbevétel az állampapír-portfólióban lévő változó kamatozású államkötvényekhez köthetően.

A nettó kamatjellegű eredmény – mely nagyrészt az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét tartalmazza – 140,9 milliárd forinttal javult. A korábbi években az alacsony hozamkörnyezetben névérték felett vásárolt értékpapírok esetében a lejáratához közelítve jellemzően amortizált árfolyamvesztés elszámolására került sor. A hosszabb ideje tartó hozamemelkedés hatására azonban fokozatosan nőtt a portfólióban a névérték alatt vásárolt értékpapírok aránya, és 2023-ban már nettó amortizált árfolyamnyereség keletkezett. A származékos ügyletek részletezését lásd a 4.18. pont későbbi táblájában.

Negatív kamatok állománya a kamat- és kamatjellegű eredményben

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022		2023	
		Összesen	ebből: Negatív kamat	Összesen	ebből: Negatív kamat
II.	BEVÉTELEK				
	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	287 018	-16 250	557 077	-1 662
II. 1.	Devizatartalékok utáni kamatbevételek	95 152	-11 297	264 163	-465
II. 3.	Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-25	-29	0	0
II. 5.	Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	191 891	-4 924	292 914	-1 197
XI.	RÁFORDÍTÁSOK				
	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	381 145	-5 390	324 337	-18
XI. 1.	Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	377	-1 974	19 254	-18
XI. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	540	-767	3 884	0
XI. 3.	Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	24 135	-520	69 898	0
XI. 4.	Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	356 093	-2 129	231 301	0

Megjegyzés: A táblázat csak a negatív kamattal érintett eredménykimutatás sorokat tartalmazza.

Az MNBr. által meghatározott kamatstruktúrának megfelelően a negatív kamatok az – állományhoz tartozó – eredeti eredménykimutatás soron kerülnek bemutatásra (nettó módon). Például a központi költségvetés betétein – negatív kamatláb alkalmazása miatt – keletkezett kamatbevétel a „XI. 1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai” soron szerepel. Ez okozhatja az egyenlegek negatívba fordulását.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Megnevezés	2022	2023	Változás
Kamatswapügyletek kamateredménye	-68 747	-160 345	-91 598
Kamatozó devizaswapügyletek kamateredménye	-21 752	-1 246	20 506
Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek kamateredménye	-82 758	45 036	127 794
Futures ügyletek kamateredménye	-1 083	764	1 847
Fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye	2 234	-1 137	-3 371
Egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	-33 517	-528	32 989
Származékos ügyletek nettó eredménye	-205 623	-117 456	88 167

A kamatswapok belföldi hitelintézetekkel és külföldi partnerekkel kötött ügyleteket tartalmaznak. A kamatswapok kamateredményének 91,6 milliárd forintos csökkenését döntően a belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek (monetáris politikai célú kamatswapok és önfinanszírozási programhoz kapcsolódó kamatswapok) kamateredményének – a piaci kamatok változásának hatására bekövetkezett – romlása okozta.

A kamatozó devizaswapok között az ÁKK-val, külföldi partnerekkel, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek fedezésére szolgálnak. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek az NHP II. pilléréhez kapcsolódó kamatozó devizaswapokat tartalmazzák. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 1,2 milliárd forint veszteség volt, ami 20,5 milliárd forinttal alacsonyabb a 2022. évi veszteségnél. A változás az ügyletek egy részének lejáratával, valamint a devizahozamok alakulásával magyarázható.

A devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. A devizafutures- és terminügyletek külföldi partnerekkel kötött rövid lejáratú ügyletek. Nettó kamatbevételek 2023-ban 45 milliárd forint volt, ami 127,8 milliárd forintos eredményjavulást jelentett. A külföldi partnerekkel kötött devizaswapok esetében a devizahozamok változása, az eurolikviditást nyújtó devizaswapoknál az alacsonyabb állományok okozták a nettó kamatráfordítások csökkenését.

A fedezeti futures ügyletek kamateredménye 0,8 milliárd forint nyereség volt, a kötvényfutures-ügyletek nettó kamatbevételeinek növekedése miatt pozitívba fordult.

A fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye a fedezeti swapok árfolyamnyereségét, illetve -veszteségét, továbbá fedezeti opciós ügyletek opciós díj bevételeit, illetve ráfordítását tartalmazza. 2023-ban a 3,4 milliárd forintos változás alapvetően a fedezeti swapügyletek nettó árfolyameredményének csökkenéséből adódott, amit döntően a felszámolás alatt álló Sberbankkal kötött kamatswapügylet (MIRS) lezárása okozott.

Az egyéb célú ügyletek eredménye 33 milliárd forinttal nőtt, a változás nagyrészt TBA-ügyletekhez, ezen kívül pedig egyéb célú futures ügyletekhez volt köthető.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022	2023	Változás
	Vállalati kötvények realizált árfolyamnyeresége	0	15	15
	Kamatkozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamnyeresége	1 308	3 892	2 584
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	1 308	3 907	2 599
	Magyar államkötvény realizált árfolyamvesztesége	1 144	0	-1 144
	Vállalati kötvények realizált árfolyamvesztesége	191	283	92
	Kamatkozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamvesztesége	27 402	46 351	18 949
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	28 737	46 634	17 897
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	-27 429	-42 727	-15 298

2023-ban a pénzügyi műveletek realizált eredménye 42,7 milliárd forint veszteség volt, ami 15,3 milliárd forinttal haladta meg a 2022. évi értéket. A pénzügyi műveletek realizált vesztesége 2023-ban döntően a kamatozó deviza-értékpapírok eladásán keletkezett a – tartalékportfólió szempontjából releváns – devizahozamoknak az év nagyobb részében még folytatódó emelkedése következtében.

4.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2022	2023
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	797 659	90 558
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	120 492	-516 935
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	918 151	-426 377

* Eredménykimutatás sora: III–XII.

** A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI. 4. mérlegsor).

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2023-ban 426,4 milliárd forint veszteség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó tranzakciók során az MNB 90,6 milliárd forint nyereséget realizált, míg 516,9 milliárd forint nem realizált árfolyamveszteség a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát csökkentette. A devizaadások 2023-ban döntően az ÁKK adósságkezelési műveleteihez és – március végéig – az energiaiimport devizaigényének fedezéséhez kapcsolódtak.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 4.16. pontot.

4.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022	2023	Változás
	Bankjeggyártási költség	7 436	9 153	1 717
	Forgalmiérme-verés költsége	4 347	5 088	741
	Emlékérmeverés költsége	1 399	1 525	126
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	13 182	15 766	2 584

Az összes bankjegy- és érmegyártási költség 2023. évben 15,8 milliárd forint volt, az előző évhez viszonyítva 2,6 milliárd forinttal (20 százalékkal) emelkedett.

A bankjeggyártási költség 9,2 milliárd forintot tett ki és 2022. évhez képest 1,7 milliárd forinttal volt több az egységarak emelkedése miatt, annak ellenére, hogy a gyártási volumen csökkent. A forgalmiérme-gyártás költsége 0,7 milliárd forinttal 5,1 milliárd forintra nőtt, mivel – a gyártási mennyiség csökkenése mellett – az alapanyagárak jelentősen emelkedtek.

Az emlékérme gyártás költsége 2023. évben 1,5 milliárd forintot tett ki, ami 0,1 milliárd forinttal haladta meg a 2022. évi értéket. A nyersanyagárak emelkedése miatt a költségek növekedtek, de ezt ellensúlyozta az időszak során legyártott emlékérmék mennyiségének csökkenése.

4.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022	2023	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	2 653	2 638	-15
XV.1.	Jutalékráfordítások	2 815	2 781	-34
	Jutalékeredmény összesen	-162	-143	19
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	4 954	4 140	-814
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 615	4 997	382
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	339	-857	-1 196
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	25 684	31 093	5 409
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	25 861	30 093	4 232

A jutalékból származó nettó eredmény tartalmazza a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételeket és -ráfordításokat, a számlavezetési díjbevételeket, az értékpapír-forgalmazási költségeket, valamint a devizatartalék kezeléséhez kapcsolódóan fizetett díjakat.

A jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 4.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 4.23. pont részletezi.

4.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022	2023	Változás
	Részesedések osztaléka	1 942	2 213	271
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	1 603	1 717	114
	Pénzügyi támogatások visszautalása	254	117	-137
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	12	3	-9
	Egyéb bevétel	1 143	90	-1 053
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	4 954	4 140	-814
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	1 278	1 611	333
	Pénzügyi támogatások	3 170	3 246	76
	Hatósági eljárás miatti ráfordítás	0	24	24
	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	117	73	-44
	Egyéb ráfordítás	50	43	-7
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 615	4 997	382
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	339	-857	-1 196

A részesedések után kapott osztalékbevételek 2023-ban 2,2 milliárd forintot tettek ki. A BÉT 0,4 milliárd forint, a KELER 0,5 milliárd forint, a Pénzverő 0,2 milliárd forint, míg a BIS 1,1 milliárd forint (2,98 millió euro) osztalékot fizetett ki az MNB részére.

Az emlék- és bevont forgalmi érmék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérmek-kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékérmek értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivezetéséből eredő ráfordítás különbségéből adódik. A kapcsolódó bevétel és ráfordítás közel azonos, mert megállapodás alapján az emlékérmek értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket (jellemzően arany emlékérmek esetén). A 2023-ban elért eredmény nagy része az I. András király arany emlékérmek kibocsátásából származott.

A pénzügyi támogatások soron szakmai szervezetek, alapítványok, valamint karitatív célú és egyéb szervezetek részére nyújtott támogatás szerepelt. 2023-ban az MNB 3,2 milliárd forintot nyújtott támogatásként, ami 0,1 milliárd forinttal magasabb, mint az előző évi érték. A legjelentősebb tételek a PSFN Kft. éves működésére kifizetett 1 milliárd forint, felsőoktatási intézményeknek nyújtott összesen közel 1,5 milliárd forint, valamint a Pénziránytű – Alapítvány a Tudatos Pénzügyekért részére kifizetett 0,4 milliárd forint volt. Az MNBTv. szerint az MNB tevékenységének a környezetre gyakorolt hatásai enyhítése céljából környezetvédelmi célok elősegítésére és támogatására az előző évben megfizetett bírságbevételek 6 százaléka fordítható, ez alapján 2023-ban a WWF Magyarország részére 43 millió forint támogatás került kifizetésre. Az év során visszautalásra került 0,1 milliárd forint fel nem használt – előző éveket érintő – pénzügyi támogatás.

A térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás soron könyvek és érmék alapítványoknak és egyéb szakmai szervezeteknek történő átadása szerepel.

4.23. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022	2023	Változás
	Felügyeleti díjbevétel	23 595	26 877	3 282
	Bírságbevétel és eljárási költségtérítés	1 867	3 917	2 050
	Igazgatási szolgáltatási díj és hatósági vizsgadíj	208	284	76
	Felügyeleti követelésekre befolyt késedelmi pótlék	5	9	4
	Hatósági eljárásból származó egyéb bevétel	9	6	-3
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	25 684	31 093	5 409

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2023-ban az éves alapidíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 26,9 milliárd forint bevétel származott, míg a 2022-ben megállapított díjkötelezettségekből 23,6 milliárd forint. A felügyeleti díjbevételek kedvező alakulása elsősorban a bankszektorhoz volt köthető. Az MNB által határozatban kiszabott bírságok és költségtérítések bevétele 3,9 milliárd forintot tett ki.

4.24. A BANKÜZEMI EREDMÉNY ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022	2023	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	83	23	-60
	Közvetített szolgáltatások bevétele	545	349	-196
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	152	154	2
	Egyéb bevételek	86	25	-61
VIII.	Banküzem bevételei összesen	866	551	-315
	Anyagjellegű ráfordítások	31 214	35 876	4 662
	Anyagköltség	1 005	2 751	1 746
	Igénybe vett szolgáltatások	30 157	33 026	2 869
	<i>Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete</i>	11 043	10 086	-957
	<i>Eszközök karbantartása és bérlete</i>	2 810	2 878	68
	<i>Tanácsadás, szakértés</i>	1 656	2 243	587
	<i>IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés</i>	4 329	5 439	1 110
	<i>Őrzésvédelem, pénzszállítás</i>	4 087	5 310	1 223
	<i>Hirdetés, piackutatás</i>	2 158	2 618	460
	<i>Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások*</i>	4 074	4 452	378
	Egyéb szolgáltatások	52	99	47
	Személyi jellegű ráfordítások	32 533	39 274	6 741
	Értékcsökkenési leírás	6 191	7 163	972
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-656	-945	-289
	Banküzem működési költségei összesen	69 282	81 368	12 086
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	385	23	-362
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	538	345	-193
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	150	150	0
	Egyéb ráfordítások	3 413	642	-2 771
	Banküzem működési ráfordításai összesen	4 486	1 160	-3 326
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	73 768	82 528	8 760
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-72 902	-81 977	-9 075

* Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatási jogcímek különösen a posta és távközlési szolgáltatás, a kiadványok előállítás, az utaztatás és a szállodai szolgáltatás, továbbá az oktatás, a fordítás, a könyvvizsgálat, a tagdíjfizetés, valamint az emlékérmé-forgalmazás.

A banküzem 2023. évi nettó eredménye 82 milliárd forint veszteség volt, ami a 2022. évihez képest 9,1 milliárd forinttal (12,4 százalékkal) emelkedett.

A banküzem 2023. évi működési költségei 12,1 milliárd forinttal (17,4 százalékkal) magasabbak az előző évinél. A 2023. évi kiadásokat elsősorban a személyi jellegű ráfordítások növelték, de az anyagjellegű ráfordítások összege és – kisebb mértékben – az értékcsökkenési leírás is emelkedett 2022. évhez képest.

A 2023. évi *anyagjellegű ráfordítások* 4,7 milliárd forinttal (14,9 százalékkal) haladták meg a 2022. évben felmerült költségeket. Alakulását elsősorban az alábbiakban részletezett anyagköltségek és igénybe vett szolgáltatások magyarázzák:

– Az előző évihez képest 2023-ban jelentősen emelkedett az „anyagköltség” (1 milliárd forintról 2,8 milliárd forintra), amely döntő részben az elektromos áram költségénél jelentkezett az áramszolgáltatási díjak kiemelkedő mértékű 2023. évi emelkedéséből adódóan.

- Az „Őrzésvédelem, pénzzállítás” 2023. évi költsége az őrzésvédelmi szolgáltatók óradíjainak növekedése miatt 1,2 milliárd forinttal volt magasabb a 2022. évihez képest.
- Az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés” költségei 4,3 milliárd forintról 5,4 milliárd forintra emelkedtek, ami alapvetően a már megvalósított informatikai beruházásokhoz (pl.: funkcióbővítések, magasabb rendelkezésre állási szintek, meglévő folyamatok automatizálása) kapcsolódó többletköltségek és a korábbi években megkötött karbantartási, támogatási szerződések hatása. Emellett az MNB továbbra is kiemelt figyelmet fordít az informatikai biztonság fenntartására és növelésére, amely ugyancsak emelkedő kiadásokkal jár.
- A „Tanácsadás, szakértés” költségei a 2022. évi 1,7 milliárd forintról 2,2 milliárd forintra emelkedtek, elsősorban az MNB szakterületeinek informatikai rendszerfejlesztéseit támogató tanácsadások kiadásai, továbbá az évközi igazgatósági döntések alapján jóváhagyott egyéb szakértői költségek (pl.: Adattárház fejlesztési stratégia megvalósítása) miatt. A növekedésben szerepet játszott a bankbiztosághoz kapcsolódó szakértői, tanácsadási díjak, valamint a Növekedési Kötvényprogramhoz kapcsolódó hitelminősítések költségének emelkedése is.
- A „Hirdetés, piackutatás” költségei növekedésének (2,2 milliárd forintról 2,6 milliárd forintra) meghatározó oka a közgazdasági tanácsadások, adatvásárlások esetében a szakterületek többletigénye, valamint az árak emelkedése. Emellett az előzőnél kisebb összegben nőtt a kommunikációval kapcsolatos hirdetési költség, valamint a kommunikációs szolgáltatások költsége.
- Az „Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások” költségeinek 2023. évi emelkedése elsősorban a kiküldetések utazási-, szállás- és dologi költségeinél jelentkezett (0,2 milliárd forinttal összesen 0,7 milliárd forintra nőttek), miután 2022-ben – a járványhelyzet hatásaként – még lényegesen alacsonyabb volt a kiküldetések száma és költsége, mint 2023-ban. Az előzőeknél kisebb összegben emelkedett a tagsági díjak összege (1,2 milliárd forintól 1,3 milliárd forintra), továbbá nőtt az oktatási költség, a hírszolgálati szolgáltatások díja és az emlékérmeforgalmazás költsége is. A soron belül a pénzügyi kimutatások, auditálások (a számviteli bizonylatokon alapuló átvilágítások, eseti pénzügyi-számviteli elemzések, tanácsadások) költségei 2023-ban együttesen bruttó 68 millió forintot tettek ki, melyből az MNB saját könyvvizsgálatának éves ellenértéke 52 millió forint volt.
- Az előző évihez képest 2023-ban csökkentek az „Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete” költségei (11 milliárd forintról 10,1 milliárd forintra). Ez alapvetően annak eredménye, hogy 2023-tól az MNB-Ingatlan Kft.-től bérelt ingatlanok bérleti díjának meghatározása a korábbi, euróban történő árazás helyett az ingatlanok forintban meghatározott önköltsége alapján történt, ami jelentősen csökkentette a 2023. évi bérleti díjakat.

A 2023. évi személyi jellegű ráfordítások a 2022. évihez képest 6,7 milliárd forinttal (20,7 százalékkal) nőttek. Ebben lényeges szerepet játszott, hogy – a bértömeg-gazdálkodás rendszerében – az MNB igazgatóságának döntése alapján a magas szaktudású munkavállalói állomány hosszú távú biztosítása és megtartása érdekében a 2022. évi bértömegkeretek 2023. január 1-jei hatállyal 11,9 százalékkal, illetve a bérek piaci értékének megőrzése érdekében meghatározott feltételek mellett 2023. július 1-jei hatállyal 5 százalékkal emelkedtek. Emellett év közben megnyitásra került a Balatonakaratya Oktatási- és Konferencia Központ, amelynek költségei – az előzetes számításokat meghaladó mértékű kihasználtságát is figyelembe véve – első ízben képezték részét a működési költségeknek. További hatást gyakorolt a személyi jellegű ráfordítások alakulására az online és személyes részvétellel megvalósuló rendezvények száma és reprezentációs kiadásainak növekedése.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2023. évi összege 15,7 százalékkal haladta meg az előző évit. Ez leginkább a 2022 II. felében és a 2023-ban megvalósult, túlnyomórészt informatikai – s ezen belül főleg immateriális javak (szoftverek) beszerzésére irányuló – beruházások következménye.

Az *önköltség-átvezetések* annak érdekében csökkentik a banküzemi működési költségeket, hogy azok teljes összege csak az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa (pl.: a Magyar Pénzverő Zrt. által az MNB Logisztikai Központ részleges használatáért fizetett bérleti díj; a fizetési rendszerekkel – VIBER, AFR – kapcsolatos, megtérített kiadások). Az átvezetések abszolút értéke az előző évihez képest növekedett, aminek döntő oka a DLT-rendszer (Distributed Ledger Technology; lakásbiztosítások nyilvántartása és a hitelbiztosítéki fedezetnyújtás üzleti folyamatának informatikai támogatása osztott főkönyv technológiával) beruházáshoz kötődő 2020-2022. évi, továbbá 2023. évi személyi jellegű ráfordítások beruházások közé való átvezetése.

A banküzemi egyéb ráfordításokon 2023-ban behajthatatlanság miatt 0,5 milliárd forint értékű – főként felügyeleti – követelés került leírásra, ami a kapcsolódó értékvesztés felhasználása miatt veszteséget nem okozott.

4.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA, VALAMINT A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Bér- és létszámadatok

Megnevezés	millió forint		
	2022	2023	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsege	23 135	26 810	15,9
Egyéb bérköltsege*	712	691	-2,9
Kifizetett bérköltsege	23 847	27 501	15,3
Személyi jellegű egyéb kifizetés	4 916	7 227	47,0
Szociális hozzájárulási adó	3 622	4 374	20,8
Rehabilitációs hozzájárulás	131	151	15,3
Táppénz hozzájárulás	17	21	23,5
Járulékok	3 770	4 546	20,6
Személyi jellegű ráfordítás összesen	32 533	39 274	20,7

* Egyéb bérköltsege tartalmazza: a felmentési időre járó távolléti díjat, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

Megnevezés	fő		
	2022	2023	Változás (%)
Munkavállalók átlagos statisztikai állományi létszáma	1 568	1 561	-0,4

A vezető tisztségviselők járandósága

Testület	millió forint	
	2023	
Monetáris Tanács*	614	
Felügyelőbizottság	268	

* Tartalmazza a tanács MNB tv. 9.§ (4) c) pontja alapján az MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak bérét, valamint a részükre teljesített személyi jellegű egyéb kifizetések összegét.

A vezető tisztségviselők kölcsönei

Testület	Felvett kölcsön összeg	Fennálló egyenleg 2023.12.31.	Utolsó lejárat	Kamat mértéke
	millió forint			
Monetáris Tanács	128	80	2033.10.01.	2,5%
Felügyelőbizottság	-	-	-	-

Budapest, 2024. május 21.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

ÉVES JELENTÉS
A MAGYAR NEMZETI BANK 2023. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.